

F 105/1934-8

9007.
VIII. 1809.

LUDOVIKÁS LEVENTE

XIII. ÉVFOLYAM

1934

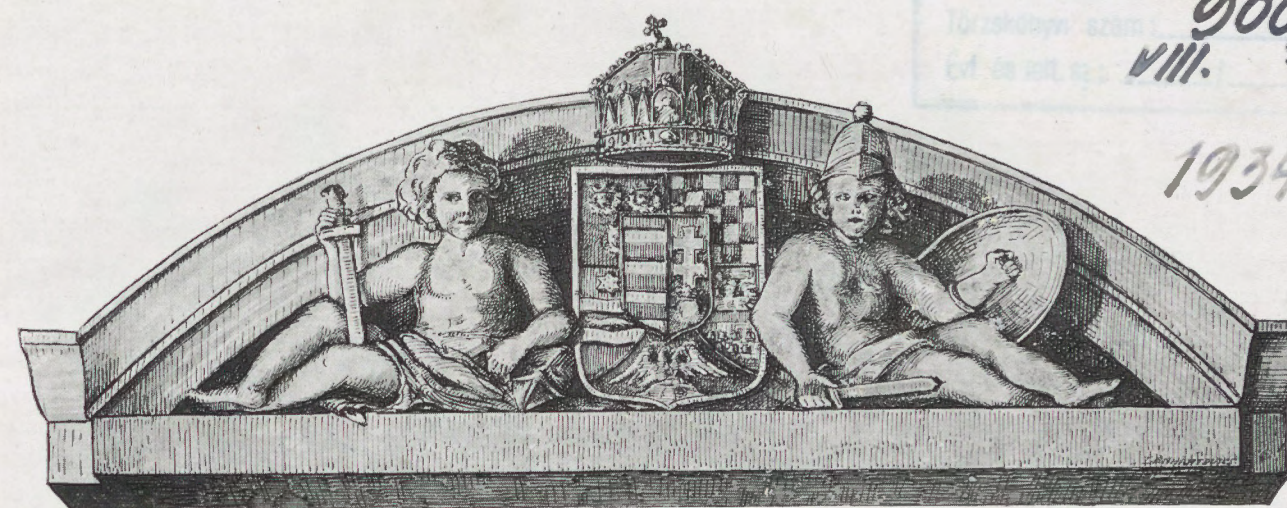
F 105/1934

• HÍSZEK EGY Istenben •
• HÍSZEK EGY IZÁBAN •
• HÍSZEK EGY Isteni Örök Igazságban •
• HÍSZEK Magyarország Feltámadásában •
• AMEN •

M. M. "Keresztény" Irodalmi-Nyomtatási
SOPRON
Ifjúsági Könyvtár
Törökmező u. 10.
Létszám: 9007.
VIII. 1809.

1934.

LUDOVIKÁS LEVENTE

A M. KIR. HONVÉD LUDOVIKA AKADÉMIA LEVENTE-KÖREINEK ÉVKÖNYVE

XIII. ÉVFOLYAM

SZERKESZTI
VITÉZ RÓZSÁS JÓZSEF

1934. DECEMBER 15

AZ ELLENFORRADALOM 15 ÉVES ÉVFORDULÓJÁRA.

*Írta: vitéz JÁNY GUSZTÁV tábornok,
a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia I. főcsoport parancsnoka.*

Ez évben ünnepelte a Júniusi Bajtársak Szövetsége az 1919. június 24-én lezajlott ellenforradalom 15 éves évfordulóját.

Emlékezzünk mi is, mert ez a mi ünnepünk elsősorban, hiszen a ludovikások voltak az elsők, az egyedüliek, akik a nemzetiszínű zászlót a vörös erőszak uralmával szemben újra kibontották; ők voltak az utolsók, akik magukra hagyatva kénytelenek voltak e palládiumot bevonni.

Vihar tombolt esztendőkön át a világ fölött; száguldott az Apokalyptus lovasa, pusztulást vitt országról-országra, de határainkon túl szilárdan állt a magyar várta mindenütt és nem engedett Hazája közelébe ellenséget. Míg mellét tartotta az ellenség árja ellen a derék, itthon megmozdult a föld alatt, a sötétben rejtőző gyáva csellengők, idegen korcsok szennyes söpredéke. Előbb a függetlenség jelszavával kendőzött igéretekkel kiejtette a győztesen villogó kardot a kezünkből, aztán az alacsony emberi indulatokat feltüzelve, szétzüllesztett mindent,

ami a tiszta erkölcsöt termi, érleli, amíg csak vörös lánggal nem égett az oltár, az ország szent zászlója és a trón. Ebben az Istent és Hazát tagadó bitangok szította pokolban hamvadt a becsület, a kötelességtudás, mint előtte a hit és a nemzeti érzés. Így lett prédája majdnem egészében Szent István országa gyáva, áruló, bocskoros rablóknak, akik tolvajmódra lopták be magukat és híztak fel urakká ott, ahová azelőtt csak félve mertek feltekinteni.

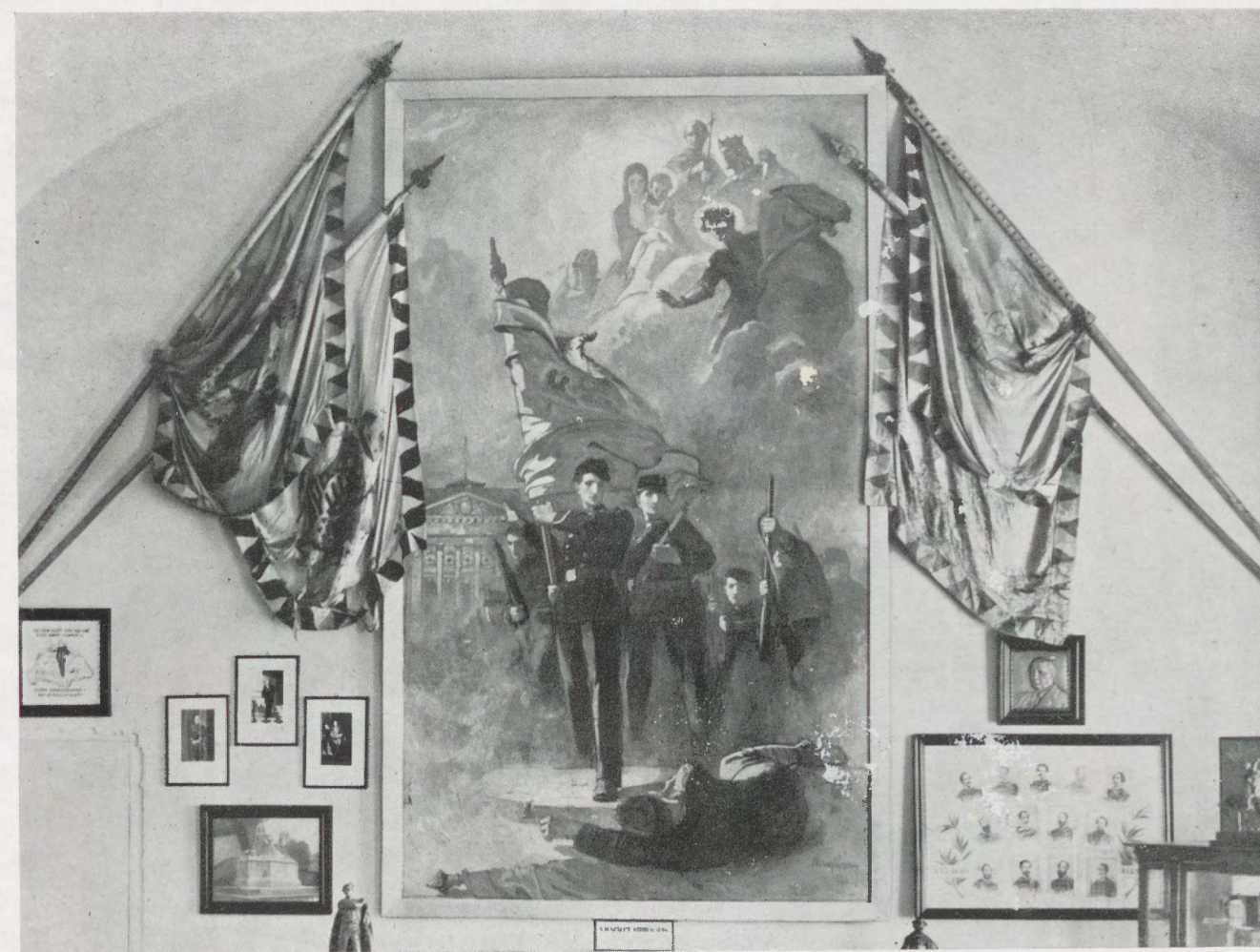
De betelt a pohár, ragyogó fehér villám hasított át a csak rótfény világította éjtszakán. Megdördültek a monitorok ágyúi és a mi ősi anyaintézetünk ormára lánglelkű ludovikások kitűzték a nemzetiszínű lobogót. De csak villám volt — akármily vakítóan tiszta fényben ragyogó is — csak egy villám volt! Nem gyúltak ki nyomában az oltártüzek. Hiába folyt a hősök vére, hiába volt a börtönszenvedés... De mégsem. A vértanúk vére az árulók fejére s a nemesek szívére hullt. Szeged felől kivillantak a feltámadás kelő napjának fénysugarai... Ludovikások voltak első hitvallói annak a bizakodásnak, hogy vége lesz a nemzet éjjelének, jön a napkelte. Ludovikások, tiszték és akadémikusok voltak a nemzeti becsület első nyíltan tiltakozó és fegyverhez nyúló bajnokai.

Emlékezzünk! Ez emlékezés nyomán járja át büszkeség a szíveteket, mert a ludovikások becsülettel megállták helyüket a harc hevében és vérük hullásával tettek tanúbizonyosságot hűségükről akkor, amikor magyarnak lenni vést jelentett, s bére börtön, halál volt. De ez emlékezés nyomán égetődjék a lelketekbe soha el nem homályosuló lángbetűkkel az a szent hivatás is, ami benneteket örökre elkötelez: hogy mindenhol és minden időben a törhetetlen magyar nemzeti érzés apostolai, s ha kell, vértanúi lesztek! A Mindenható Isten és Legfőbb Hadrunk iránt érzett tántoríthatatlan hűséggel minden felforgató eszmétől felkavart áradat útjába álltok. Eltiportok mindenkit, aki megint sárba akarná rántani a nemzet szent zászlóját, s ha kell, élő testetekkel kell megakadályoznotok, hogy a négy folyót, a három halmot és a kettős keresztet összefogó magyar nemzeti címert darabokra törjék.

Így kell cselekednetek, mert ti is ludovikások vagytok!

SZABÓ KÁROLY főhadnagy, örökös tag tollrajza.

„A HAZÁERT MINDHALALIG!”

Festette: UNGVÁRY SANDOR.

A Ludovika Akadémia az 1919. június 24-i ellenforradalomban.

A kép az 1924—1934. években a rk. kápolna oltárképe volt. Jelenleg a múzeum kistermének falát díszíti.

Júniusi bajtársak csoportja

az ellenforradalom 15. évfordulóján, 1934. június 24-én a Ludovika Akadémia I. főcsop.-nál rendezett összejövetelükön

A LUDOVIKA AKA-
DÉMIA I. RK. KÁPOL-
NÁJÁNAK OLTÁRA.

ERDÉLYI ZOLTÁN
akadémikus vízfestménye.

A VÖRÖS DÉMON.
vitéz GALANTHAY-GLOCK TIVADAR ny. tábornok triptikon-festménye.

† HALOTTAINK †

NEMESKÜRTY (GRÖSSINGER) DEZSŐ
VKSZT. ÖRNAGY.

1896-ban született. A nagyváradai honvéd hadapródiskola elvégzése után a volt 1. honvéd gyalogezredhez mint zászlóst 1914. augusztus 1-én avatták fel. Résztvett a világháborúban a fenti ezred kötelékében, ahol az orosz harctéren 1914. október 19-én meg is sebesült. Az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismerésül a hadidíszítményes és kardos katonai érdemkereszt 3. osztályával tüntették ki.

Nem kerülhette el a katonai sors legtragikusabb részét sem, mert 1915. végén orosz hadifogságba került, ahonnan csak 1919-ben térhetett haza. A forradalmak lezajlásával, mint főhadnagy, a nemzeti hadseregbe lépett s a budapesti gyalogezred állományába osztották be. A Ludovika Akadémia tiszti továbbképző tanfolyamának elvégzése után, mint százados a 4. honvéd vegyesdandárhoz Pécsre került. 1923. évben a Ludovika Akadémia I. főcsoportjához nyert tanári beosztást, mely idő alatt teljesített kiváló szolgálatainak elismerésül az 1932. évben Legfelsőbb dícsérből elismerésben részesült, majd 1933. május 1-ével őrnaggyá is előléptették.

Tanári működését 3 évi munkásság után hirtelen betegsége szakította meg, mely rövid, súlyos szenvedés után nemes lelkét 1934. november 17-én délután 6 órakor Isten ítélőszéke elé bocsájtotta. Földi maradványát november hó 20-án délelőtt 11 órakor a m. kir. 1. sz. honvéd helyőrségi kórház halottasházában szentelték be, majd másnap a neszélyi róm. kath. temetőbe helyezték örök nyugalomra. Lelki-üdvéért az engesztelő szentmiseáldozatot november 22-én délelőtt 11 órakor mutattuk be az akadémia kápolnájában, ahol megjelent özvegyét a teljes tisztis-és tanárikar, valamint Alma Materünk hallgatóinak legteljesebb részvéte vette körül.

Elhunyt bajtársunk, ki a Hadak Útjára az elesett hős 1. honvéd bajtársaihoz felsorakozott, méltán megérdemelte, hogy mennybeszálló lelkét mély megilletődéssel imáinkkal övezzük.

Ifjúkorában, munkakedvének teljében, épp hogy megalapozta pályáját, sodorta el tőlünk a kérlelhetetlen végzet. Szívós kitartásának, alapos szaktudásának köszönhette pályafutása sikereit. Szerény egyénisége, példás szívjósága az Alma Mater tanári- és tisztikaránál mindenkor a legteljesebb bajtársi együttérzést váltotta ki.

Arany szívével minden egyes tanítványát magához kapcsolta s azok őt azzal az érzéssel vették körül, hogy személyében oly nevelőre tettek szert, aki érdekük mindenkor megértő szószólója. Tudásának átfogó erejével, főképp mindenre figyelő igazságérzetével mindig a legfőbb célt juttatta akadémikusainak emlékezetébe: a kötelességteljesítést; külső kényszer nélkül is rá tudta szorítani a fiatal, hajlékony lelket a fejlődés, a következetes gondolkodás és az érett tudás terére. — Teljes szívvel, lélekkel állott a tisztisarjadék hazafias, erkölcsi nevelésének szolgálatában: igazi példaképe volt a becsületes munkának, a lovasgias gondolkodású magyar tisztnek!

Méltán búcsúzhatunk Tőle a beszentelést végző dr. vitéz Mosonyi Sándor esperes szavaival:

„Kedves Bajtárs! Elmentél tőlünk, de csak megelőztél minket, mert mindnyájan követni fogunk. Követni akarunk jószágodban is, mert hisszük, ha úgy élünk, mint Te, mi is eljutunk oda, ahol most a halhatatlanság jutalmát élvezed. Búcsúzásul tehát ezt kiáltjuk Feléd: Nemeskürtü Bajtárs, a viszontlátásra!”

Mohay Károly őrnagy.

Nemes Kiss Lajos

Lenz Győző

Lóskay Gábor

nemes KISS LAJOS

ny. áll. ezredes. 1933. december 12-én, életének 83. évében Budapesten elhunyt. A Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamát az 1877. évben végezte. Az 1886—1894. években a Ludovika Akadémián mint tanár működött és értékes irodalmi munkásságot is fejtett ki. 1893-ban „Katonai irálytan és irodai ügyvitel” címmel megjelent tankönyve használatban volt az akadémián. A farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra. Temetésén a Ludovika Akadémia I. tiszti küldöttségével képviseltette magát és sírjára koszorút helyezett el.

LÓSKAY GÁBOR

ny. áll. altábornagy 1934. január 24-én, életének 81. évében hosszas betegség után Sopronban elhunyt. Az ottani róm. kath. temetőben helyezték örök nyugalomra. Lelkiüdvéért az engesztelő szentmiseáldozatot január 27-én mutatták be a Szent Benedek-rend templomában. A Ludovika Akadémián az 1886—1890. években századosi rendfokozatban tanárként működött; algebrát és fegyvertant tanított.

KAMILLI FRIGYES

ny. áll. aligazgató-vívómester 1934. február 15-én, életének 59. évében Budapesten elhunyt. A farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra. Az 1894—1914-ig terjedő időben számos díjat és bajnokságot nyert törben és kardban egyaránt. Sikereiben gazdag vívómúlt után került 1921-ben a Bocskai reáliskolába, majd 1925-ben a Ludovika Akadémiára, ahol mint vívótanár működött 1932-ig, nyugalomba vonulásáig. Kedves, jellegzetes alakjának és kiváló munkásságának emlékét szeretettel őrzik tanártársai és volt tanítványai. Temetésén a Ludovika Akadémia tiszti és akadémikus küldöttsége jelent meg és koszorút helyezett el sírjára.

BARTHA PÉTER

I. évfolyambeli akadémikus-jelölt 1934. március 29-én a budapesti 9. sz. honvéd és közr. kórházban meghalt. A „Dobó István” 14. honvéd gyalogezred állományában szolgált.

Nagysárosi LENZ GYŐZŐ

ny. áll. altábornagy 1934. június 16-án, életének 85. évében elhunyt. A farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra. A megboldogult a Ludovika Akadémia legelső „hallgatói” évfolyamát végezte 1873-ban. Mint a „legöregebb élő ludovikás”, megünneplhetette felavatásának 60. évfordulóját. Békében hosszú évtizedeken keresztül különféle beosztásokban teljesített kiváló szolgálatait után a világháború kitörésekor saját kérésére kikerült a harcra is.

SZENT-ISTVÁNY ELEK DEZSŐ

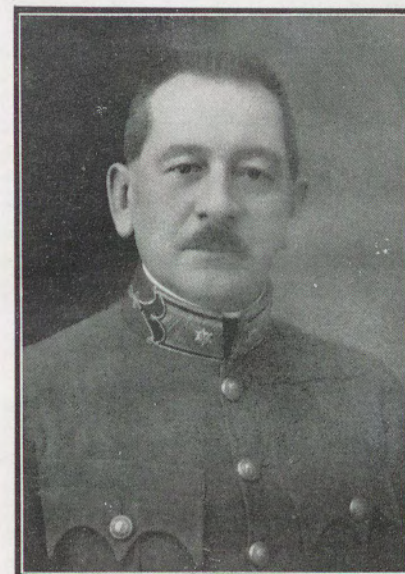
ny. áll. százados, légügyi főfelügyelő, 1934. július 13-án, 38 éves korában, szolgálatának teljesítése közben Budapesten repülőhalált halt. A farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra.

Gálfalvi RÉTHY ZSOLT

ny. áll. tábornok 1934. július 15-én, életének 64. évében Budapesten elhunyt. A farkasréti katonatemetőben helyezték örök nyugalomra. A Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamát 1888-ban végezte.

JUHÁSZ FERENC

főhadnagy 1934. augusztus 25-én, szolgálatának teljesítése közben véletlen szerencsétlenség következtében Miskolcon elhunyt 35 éves korában. Holttestét Budapestre szállították és itt helyezték örök nyugalomra. A Ludovika Akadémiát az 1918—20. években végezte.

Kamilli Frigyes

Dr. Sármay József

Nagy-Józsa László

NAGY-JÓZSA LÁSZLÓ

nyugalmazott főhadnagy, légügyi főellenőr 1934. június hó 25-én, szolgálatának teljesítése közben, Kaposváron repülőhalált halt 27 éves korában. Holttestét Budapestre szállították és itt a farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra. Temetésén nemcsak bajtársai, előjárói és barátai voltak mély gyászban jelen, hanem képviseltette magát a légügyi hivatal, Kaposvár város és Somogy vármegye közönsége is. Sírjánál a légügyi hivatal vezetőjének helyettese mondott megható gyászbeszédet. Édesanyja, aki már második fiát veszítette el, legkisebb gyermekét gyászolja az elhunytban.

Leventekörünknek az irodalmi osztályban buzgó és eredményesen működő tagja volt.

KÖVESI GYULA

nyugalmazott hadnagy, légügyi ellenőr 1934. szeptember 10-én, hivatása teljesítése közben, 25 éves korában Szombathelyen repülőhalált halt. Holttestét a szombathelyi Szent Márton temető halottasházá-

ban történt beszentelés után Dunaharasztra szállították s ott helyezték örök nyugalomra. Lelkiüdvéért az engesztelő szentmiseáldozatot szeptember 13-án mutatták be a szombathelyi székesegyházban.

Dr. SÁRMAY JÓZSEF

ny. alezredes, született 1862-ben Kecskeméten, meghalt 1934. október 1-én Budapesten. Jogi doktorátusa és ügyvédi oklevele volt. Mint tartalékos huszárszázados kezdte tényleges szolgálatát s a háború folyamán lépett elő őrnaggyá és alezredessé. A Ludovika Akadémián az 1898—1909. években tanárként működött. Tanította a francia és orosz nyelvet, valamint a gyorsírást és fényképezést. A tiszti étkezde vezetése körül kiváló érdemeket szerzett s mint bajtárs nagy tiszteletben és elismerésben részesült. I. Ferenc József és Erzsébet királyné gipsz-mellszobrát állvánnyal együtt ő adományozta a Ludovikának, amely jelenleg a múzeumban van. Francia nyelvkönyve ma is használatban van az akadémián. Magyarországon kívül német, francia, angol, olasz és orosz nyelven írt és beszélt.

Nemeskürty Dezső vést. őrnagy beszentelése.

EMLÉKEZÉS

Hajts Lajos tábornokra.*

Hajts tábornok negyedszázadon át volt a Ludovika Akadémián a tereptan és terepábrázolás tanára. Tudása, széleskörű szakismerete, rajzbeli készsége általánosan elismert volt! De mindezekon kívül lelkes katona, példaképpül szolgáló előljáró, kiváló tanár és jószágos nevelő.

A fiatal növendékeknek bizony nehéz „imponálni”. (Ezt mindnyájan tapasztaltuk, akik nemcsak növendékek, de tanárok is voltunk.) Hajts tábornoknak mindenkor megvolt a tekintélye tanítványai előtt! E tekintély nem előljárói mivoltából eredt, nem a tanár imponáló tudásából, hanem annak részünkről való megérezéséből, hogy szigorúsága mellett mindig igazságos volt, mindenkivel szemben egyformán jóindulatú és jószágos szíve megkereste és megtalálta az utat a növendékek lelkéhez, akaratlan megszerezvén ezáltal a tiszteletet és ragaszkodást.

* Meghalt 1933. december 1-én.

A közös hadseregtől átlépve a honvédséghez, mint főhadnagy kezdte és folytatta tanári működését az 1895–1919. években, megszakítás nélkül. Tanította a tereptant, a földmértant s egyben gondozója volt a földmérési és tereptani műszereknek és anyagnak. A háború idejében a Földrajzi Intézet vezetője lett és elérte a tábornoiki rendfokozatot. A szakirodalom terén is jelentékeny munkásságot fejtett ki. A Nagy László-féle Tereptan alapján készült tankönyve sokáig használatban volt az akadémián. Nagymagyarország várainak és váromjairól igen becses diaprojektív képgyűjteményt állított össze, amely a díszterem előtti folyosón van elhelyezve. Hasonlóképp ő készítette a főépület II. emeletén elhelyezett csillagászati rajzokat is. A múzeum egyik legnagyobb és értékes tárgya: az uzsoki harcok színhelyének domborművű ábrázolása szintén az ő keze munkáját dicséri és emlékéét őrzi.

Mi annakidején úgy képzeltük, hogy Hajts százados úr „csikozással” ébred, „zsebrajzkulcs”-cal zárja ajtaját, sétái közben a budai hegyek szépsége helyett csak a „rétegvonalakat és lejtvonalkat” látja, „tereptábrázolás”-sal fekszik és „egyezményes jelzések”-ről álmodik... Sokszor késő este is világosak voltak a tereptani tantermek ablakai — éjszakába nyúlóan is dolgozgatott! (A növendéki humoros fantázia szerint: ilyenkor nem ment haza, hanem a „tereptasztalon” készített magának éjjeli nyugvóhelyet!...)

Az 1899-es évfolyam egyik csoportjának terepfelvételi gyakorlata Gyöngyös környékén folyt le. Vezetőnk Hajts táborno volt. A gyöngyösi gimnázium első emeletén voltunk bekvártélyozva. Szigorú „Napirend” szerint éltünk és pontosan kidolgozott „Foglalkozási-tervezet” szerint munkálkodtunk. Korán kellett kelniünk, tehát a 9 órai takarodó itt is érvényben maradt. A pestinél szabadabb levegő azonban sehogyse hozott álmot a növendékek szemére. Megvártuk, amíg Hajts százados úr megtartotta a takarodó utáni szemléjét, fogadta az ügyeletesek jelentését. Mikor már minden elcsendesedett, egyikünk-másikunk megkísérelte a kijutást. Az ajtók zárva voltak. A napos, még életveszélyes fenyegetés dacára sem engedett ki bennünket. Mit volt mit tenni, lepedőket bogoztunk össze és ezen ereszkedtünk le a gimnázium udvarára. Miután a mindenkori naposban mindig volt annyi bajtársias együttérzés (vagy talán némi félelem a „megpokrócozást” illetően?!), hogy ilyenkor szemet húnyt, a dolog ment úgy egy hétig. Egyik gimnáziumi tanárnak azonban rövidesen feltűnt, hogy szállásunk ablakától a földig, a falon gyanus csík húzódik. (Persze, mi arra nem gondoltunk, hogy lábainkkal leverjük a vakolatot és feketére fényezett kincstári cipőinkkel sötét, áruló csíkot mázozunk a falra.) Felelősségre vonatván, Hajts százados úrnak mindent töredelmesen bevallottunk. Tagadásnak nem lett volna értelme, de ez különben sem egyezett a ludovikások mentalitásával. Csoportvezetőnk nem talált más megoldást és ellenőrzési lehetőséget, minthogy becsületszavunkra fogadtatta, hogy nem távozzunk éjjel. Ettől kezdve nyitvamaradtak az ajtók, mi azonban hősiessé álltuk fogadalmunkat.

Történt egyszer, hogy éjjel tájban harangkongásra riadtunk fel. A falu közepén húzódó szérűskertekben tűz ütött ki. Mi tegyünk? Álljuk szavunkat, esetleg magunk is bennéjük, avagy menjünk tüzet oltani?!... Összeült a kupaktanács és ez utóbbi mellett döntött! „Vis major” lévén jelen, becsületszavunkat felfüggesztettük és testületileg rohantunk a mentési munkálatokhoz. Szénaboglyák és pajták állottak lángban. Gyors és energikus beavatkozásunk következtében (hiszen az akadémián még a tűzoltás tanításáról sem feledkeztek meg) rövidesen sikerült a tüzet lokalizálni és így talán a fél falut is megmenteni a pusztulástól. A jól végzett munka után kettős rendekben tértünk vissza szállásunkra...

Másnap szorongó szívvel vártuk a reggeli kihallgatást. Hajts százados úr ekkor már mindenről értesülve volt, hiszen a jegyző és az előljárósági emberek nem gyöztek hálálkodni és minket dicsérni. Hajts százados úrtól is elismerésben részesültünk: feloldott fogadalmunk alól, a takarodót 10 óráig kitolta. De mi ennek dacára többé nem szöktünk ki, legkevésbé nem az ablakon át, lepedők segítségével...

A „NYUKOSZ” 1933. dec. 5-i számában írta:
Szilágyi István ny. ezredes, szerkesztő.

TÉLI EST
A BUDAI HEGYEBEN.

Lent: FOGADÓ
MALLNITZ-ban.

Nemes BERKOVICH BRUNÓ vkszt. ezredes felvételei.

JÓ VEZETŐK ÉS KIVÁLÓ TISZTEK

UTÁN VALÓ VÁGYÓDÁS MEGNYILVÁNULÁSAI A MAGYAR IRODALOMBAN.

Írta: Saád Ferenc.

Napoleon 1796-i dicsőséges olasz hadjárata alkalmával megmutatta, hogy lezüllött, rosszul élelmezett, majdnem meztelen hadsereget is diadalra lehet vezetni. Megérezte minden idők e legnagyobb vezére, hogy az anyagi erőkhelyében egyetlen biztos hadviselési alap a katonák lelkében szunnyadó *erkölcsi erő*. Ez a példa kiváló bizonyítéka annak, amit már az őskori emberek is világosan láttak, hogy az igazi vezér valami magasabb hatalom jóvoltából mint emberfeletti ember irányítja a parancsnoksága alatt álló tömegeket. Az őskori vezérek valóban kiemelkedtek a közönséges halandók sorából. Rendesen hatalmas erejű és rendkívül ügyes emberek voltak. Az államo- végleges kialakulásával természetesen ezek a kiváló emberek tartották meg a vezetés szerepét és külön társadalmi osztályt alakítottak. Idők múltával, mikor az egyes nemzetek élete nem kizárólag a hadviselésben nyilvánult, a vezető réteg nehezen tudott alkalmazkodni a kor követelményeihez, mert csak néhány kivételes egyéniség látta meg közülvők, hogy az ember minden életmegnyilvánulásának az erkölcsi erő a legfőbb tényezője. Ettől az időtől kezdve jó vezető csak az volt, aki ismerte és szerette az embert, és aki kiemelkedő testi ereje mellett szellemi hatalmával is uralkodott. A tömegek minden időben mérhetetlenül vágyódtak az ilyen vezérek után és vágyódásukat a legkülönbözőbb, gyakran költői formában, kifejezésre is juttatták.

A magyar nemzet élete vezérei szempontjából tanulmányozva rendkívül érdekes jelenség. Általában véve szeretjük népünk ezeréves fennmaradását a történelem rejtélyének tekinteni, pedig életünk egy csodálatraméltó — az alapító fajtól származó s évezredekben át megöröztött különleges katonai erények mellett — annak a ténynek köszönhető, hogy emberi mértéket felülmúlóan nagy vezéreink voltak. Ezeknek az emléke évszázadokig élt a nemzet lelkében és a hanyatlások idejét az utánuk való sóvárgás jellemzi. Nincs nép, mely vezetőihez való ragaszkodásának olyan szép és meghatározó tanújelét adta volna, mint a magyar. Lelkének legszebb virágait köti csokorba és azzal díszíti az imádott hős alakját, akit legszívesebben apjának nevez.

A pogány korban a harc jellemzi nemzeti életünket. Ma már kétségtelen tény, hogy a honfoglaló és kalandozó magyar sereg egyszerű fegyelmével, alapos kiképzésével és kitűnő vezéreivel tudta végrehajtani szinte lehetetlennek látszó hadműveleteit. Ebből a korból irodalmi emlékek nem maradtak fenn, de a későbbi századok történetírói megőrizték néhány szájról-szájra terjedő mondát, melyek ősköltészetünk kétségtelen bizonyítékai. Ezekből, a honfoglalás és kalandozások nevezetesebb eseményeit tárgyaló mondákból láthatjuk, hogy a pogánykori harcos hős vezéreinek nevét és tetteit eszményítették

formában megőrizte és mintaképe a halált megvető vitéz.

A keresztény középkorban gyakran vergődött a magyar nép a lét és nemlét hullámai között. Bár ebből az időből sem maradt sok irodalmi emlékekünk, mégis bizonyítani tudjuk, hogy a hanyatlás korszakaiban mindig jelentkezik egy nagy nemzeti hős után való sóvárgás. Ilyeneknek tekinthetjük a Bécsi Képes Krónikában szép számmal előforduló királymondákat. Legnagyobb királyaink nevéhez csodás elemekkel telített mondák fűződnek, melyek azt bizonyítják, hogy századokon át élt a hálás nép ajkán egy-egy igazi hős áldott alakja. Egyházi énekköltőink himnuszokat írtak szent királyaink tiszteletére. Az „Üdvözlégy boldog Szent István Király” (Érdy Kodex) kezdetű himnuszunk szerzője hiszi, hogy a nagy király az égből is vezeti nemzetét, míg az „Üdvözlégy kegyelmes Szent László Király” (Peer K.) című megkapó költői erővel hívja fel a magyar népet, hogy tisztelje Szűz Mária választott vitézét.

A lovagvilág idejéből a Toldi mondát jelölhetjük meg, mint olyat, mely bizonyítja, hogy a jó katona nem vész el nyomtalanul. Mátyusz Elemér megállapította, hogy Toldi valóban élt és nemcsak kitűnő vezér, de a kor lovagi erényeivel is ékeskedő virtuosus vitéz volt.

Mátyás király elvesztése feletti nemzeti fájdalom és a nyomában keletkezett irodalmi megnyilvánulások („Néhai való jó Mátyás király”) közismertek.

A középkori hazafias lelkesedés és győzelmi mámor azokban az énekekben csendül meg utólag, amelyek Kinizsi Pált és nagyszerű kenyérmezei diadalát dicsőítik.

A török hódoltság idején a nemzet olyan erővel és lelkesedéssel védte magát, mely páratlan a világtörténelemben. A harc valósággal a nemzet életét erejének látszik. Ebben az időben a jó vezér és katonáit atyai gonddal vezető tiszt a legnagyobb nemzeti értékek közé tartozik. A XVI. században nincs sok erőskezű parancsnok, kiemelkedő egyéniség sajnos, szintén nem található, pedig a katonanyag ebben a korban elsőrangú volt, mert a nemzet még nem fáradt bele a harcba és a végvárok színpompás katonáélete kedvezett a magyar virtusnak. Tinódi tisztán látja, hogy nincs jobb vitéz a magyarnál:

„Csak az igaz szeretet köztök volna
És jó vitéz vezér előttök volna.”*

A magyar szellemű végvárok kiváló vezérei szerencsére megmentették a nemzet becsületét, mert emberfeletti hőstetteik elhomályosították a

* Tinódi: Károly császár hada Szakszóniában. 519—20. sor.

kapzsi és önző tisztek hitványságát. A nemzeti szellemű végvárokban a parancsnokok és közvitézek közt olyan viszony volt, mint a szigorú, de igazságért élni-halni kész családfő és gyermekei között.

Ilyen várakról mondja Balassi:

„Vitézeknek ékes iskolája,
Jó katonaságnak nevelő dajkája.”*

A XVII. században látszólag nincs nagy változás, mert a két korszak között alig észrevehető az átmenet, de ha a tettek mozgató erőit, a lelkeken uralkodó eszményeket nézzük, mélyreható különbséget találunk. Ennek a korszaknak olyan lánglelkű hadvezére van, amilyen kevés születik egy nemzet életében, de a katonai anyag kimerült és a tisztis sarjadék olyan alacsony fokon áll, hogy nem alkalmas az erők átszervezésére. Ebben a szomorú évszázadban az ország vezető rétegei kezdik belátni, hogy a nemzet gerincét a tisztikar alkotja és mindent elkövetnek, a hadierények feltámasztására: Magyary István prédikátor Nádasdy tábornok kíséretében bejárja a harcok világát és azzal a meggyőződéssel tér vissza, hogy elérkezett egy állandó hadsereg felállításának szükségessége. Felismeri a tisztikar kiválóságának fontosságát és jó hadnagyokat kíván, mert:

„Az hadnagyon fordul meg jó részre az ütközetben való szerencse. Félénkebb legyen az szarvas hadnagsága alatt az oroszlán sereg, hogy nem mint az szarvas sereg az oroszlán hadnagy alatt.”**

A hadsereg átszervezésének eszméi Zrínyi hadtudományi munkáiban olyan magaslatot érnek el, hogy üdvös tanításait későbbi századok bűnös magyarjai szent örökségként kezelhetik. „Vitéz hadnagy”-ában megrajzolja a tökéletes vezér képét és magyar viszonyokhoz alkalmazza a hadvezetés elvi kérdéseit, mert „nem csupán abban áll a tudomány és a hadi mesterség, hogy a vitéz vetekedjék akármiképpen, hanem okossággal”.

Zrínyi elgondolásait nem váltotta valóra a sors, de nemes eszméi felébresztették a nemzetet és a kurucok legendás küzdelmeiben összeolvadhatott végre a vezér meg a katona. Rákóczi korának örök időkre érvényes tanúságai vannak. A kuruc hadsereg szellemi életéből világosan láthatjuk ugyanis, hogy mit jelent az összetartozás érzése a nemzeti jövő szempontjából. A nyalka kuruc gögösen állapítja meg vezéreinek kiválóságát és emberfeletti erejét:

„Kurucokat Bezerédy vezeti,
Ki a kardját német hússal eteti.”

A vezérek iránti szeretet ebben a korban éri el tetőfokát, mert a legerősebb emberi összetartó kapcsolatot, a családi érzést tölti el a katonák lelkét:

* Balassi: Valedicit patriae.

** Magyary I.: Az országokban való sok romlásoknak okairól.

„Nagy Bercsényi Miklós, nemzetünk oszlopa,
Sok vitéz legénynek te vagy édesapja.”

Amikor porbahullott a szabadság zászlaja, a nagy embereknek, a magyar nép „élő tükreinek” elvesztése fáj legjobban a bújdósó kuruc katonáknak.

A XVIII. században és a XIX. elején, hosszas és szívós fáradozás eredményeképpen felületes elnémetesedés volt észlelhető a nemzet életének megnyilvánulásaiban. A hazai ezredeket idegen tisztekkel árasztották el és így a magyar vezényszó is lassan-lassan kiszorult a hadseregből. A magyar származású tisztek szerettek volna törődni ebben az időben is véreikkel, de minden tekintetben annyira háttérbe szorították őket, hogy jóformán megmozdulni is képtelenek voltak. A Greven huszárezred elkeseredett magyar származású tisztjei az 1790—91-i országgyűléshez feliratot intéztek, melyben tiltakoztak sérelmeik ellen és a felirattól világosan kitetszik izzó hazafiasságuk és fajszeretetük. „*Altal látni, mely terhes legyen a szolgálát, midőn a Tiszt a Közemberrel nem tud szállani, vagy ha valamennyire a magyar nyelvre kapván, azt útve-vétve törő és beszéli is, de azért mégis magának elég bizodalmat nem szerezhet; a honnand is az olyan, ha színészképpen is magát magyarnak mondja, még is közönségesen a Nemzetnek természet szerint való gyűlölsége és Magyarnak titkos üldözése szíve alatt elfedve fekszik.*” Egészen természetes, hogy ebben az időben hiába keresünk olyan magyar költői emléket, mely a vezető emberek iránti szeretetet és a gyermeki ragaszkodást tükröznék vissza. A magyar szív ilyen irányú érzései az 1848—49-i szabadságharcban éledtek fel újra. Ennek az emléke még ma sem homályosodott el és a fellángolás irodalmi megnyilvánulásai közismertek.

Azóta a világháború és az azt követő nehéz idők szolgáltatták számtalan bizonyítékát annak, hogy a magyar ember hűségesen ragaszkodik emberies gondolkodó, igazságosan érző és szerető szívvel megáldott vezetőihez. Ennek az egyszerű magyar lélekbe ősidők óta elültetett szép erénynek az ápolása és fokozása kizárólag az élen levő társadalmi réteg kezében van. Az ezernyi zivatarból épen kikerült maroknyi magyarság ma még jobban vágyódik szívéhez közelálló, nemesen érző és gondolkodó, igazságos és csak a köz érdekeit szemmel tartó tisztek után, mint valaha. Vésődjék ez mindenkinek a tudatába, aki vágyódik a hatalom és vezetés külső jelvénye, a kard után, mert a magyar tömegek csak azt a kardot tudják tűzön-vízen át elszánt lelkesedéssel követni, amelybe bele van kovácsolva a hazafiasság, bajtársiasság, az ősi magyar vitézi eszme és a mélyes hit. Hordozzuk az ilyen eszmei tartalomtól fényesen szikrázó kardunkat azzal a tudattal, hogy: „Az hadnagyon fordul meg az ütközetre való szerencse”, mert mi nemzeti létünk legnagyobb ütközete előtt állunk.

NÉHÁNY GONDOLAT A GYORSANMOZGÓ ALAKULATOKRÓL.

Írta: vitéz Holéczy Ödön vkszt. százados.

„Aki gyorsan ad, kétszer ad“, tartja a régi latin közmondás. Ennek a megállapításnak azonban nemcsak a békés mindennapi életben van nagy jelentősége, hanem maga az elv igen előkelő helyet foglal el a katonai szellemi fegyvertárában is, sőt azt mondhatjuk, hogy örökérvényű, súlyos igazság éppen a harcmezőn lesz a különben jámbor közmondásból. Aki ugyanis nemcsak megveri az ellenséget, hanem még hozzá gyorsan is, az nagy eredmények alapját veti meg, mert az ellenség sikerült meglepetéséből származó összes előnyök birtokába jut. Hogy pedig ezzel magunknak milyen előnyös helyzetet teremtünk, már abból is következtethetjük, ha csak azokra a messzemenő előgondoskodásokra gondolunk vissza, amelyeket a háború alatt mindkét fél minden alkalommal csak azért tett, hogy a sikeres meglepésnek legalább az alapjait lerakja. Sikertült meglepés esetén azonban nemcsak a lehetőségnek, hanem már magának a valószínűségnek is a birtokosai vagyunk és a végleges eredmény tulajdonképpen már a kezünkben is van, csak arra kell vigyázni, hogy ki ne engedjük. A sikeres meglepés azonban két tényező eredménye. Egyrészt a szoros vezető vezetésből adódik, azaz a vezető szellemi ténykedéséből, másrészt pedig a végrehajtásból, ami viszont a csapat feladata.

Ami a vezető ténykedését illeti, arra itt nem szándékozunk részletesen kitérni, erről legyen elég annyi, hogy minden vezetőnek rendelkezni kell az eredményes vezetés előfeltételeként szükséges átlagos gyors ítélőképességgel és parancsadási készséggel és hogy az e téren jelenlévő, átlagon felüli képesség különösen értékes vezetői érték, amely mellett az utókor sem megy el észrevétlenül, mert az eredményesen gyors hadvezéreket a „villám“ díszítőjelzőjével tünteti ki, ezzel szemben a lassú, túlságosan megfontoltan cselekvő vezér neve mellől az évezredek sem tudják elmosni a „cunctator“, azaz késedelmeskedő gúnynevet.

Minket jelenleg maga a gyors végrehajtás eszköze, a csapat érdekel, annál is inkább, mert nyilvánvaló, hogy a gyors és e mellett helyes vezetés még önmagában nem siker, hanem annak kivívásában előkelő hely jut a végrehajtónak, azaz a csapatnak is. Vezető és csapat tehát vállvetve veszik ki részüket a munkából, de jól végzett munka után — a sikerből is. Ez a csapat és vezető közötti kapcsolat ugyan a harc minden esetében fennáll, de sehol sem olyan kifejezetten, mint éppen a gyorsan mozgó alakulatoknál. Itt ugyanis a harcokat jellemző gyors helyzetváltozások rendszerint nem engednek időt a vezetőnek a közbelépésre, hanem az egyes parancsnokoknak öntevékenyen kell a pillanatnyi helyzet szükségessége szerint cselekedniök, vagyis különösen sok függ magának a csapatnak a helyes magatartásától, amely sokat ronthat, de sokat segíthet is.

Miután a gyorsaság olyan nagy előnyt jelent a harcban, magától értetődik, hogy az a csapat, mely szervezetszerűleg állandóan képesítve van a gyors mozgásra, a vezetőnek igen kedvelt és értékes intézkedési egysége lesz, mert benne oly erőt tud a kezében, amellyel már eleve jogosan érezheti magát közelebb a sikerhez, hisz — amint később látni fogjuk — az ellenség meglepésének igazi eszközével rendelkezik.

A gyorsaságban rejlő nagy előny így hívta életre a gyorsanmozgó alakulatokat.

A gyorsanmozgó alakulat azonban akkor válik a vezető kezében igazán eredményes, sőt az ellenség számára valósággal félelmetes eszközzé, ha azt nemcsak időben, azaz szorosan véve gyorsan alkalmazza, hanem kihasználja a gyorsaság adta előnyöket az alkalmazási irányt illetően is. Vagyis a tér és idő helyes megválasztása biztosítja az igazi nagy eredményt. A két tényező egymáshoz való viszonyáról azt mondhatnánk, hogy ha mindkettő helyesen van megválasztva, úgy az egyik által elért eredményt a másik nem szorozza, hanem egyenesen hatványozza. Ez a katonai képlet leegyszerűsítve azt jelenti, hogy ha sikerül az ellenséget akkor megtámadni, amikor nem várja, a támadás jó eredményt ígér. Ha azonban ehhez még az is járul, hogy ott éri a támadás, ahol nincsen felkészülve rá, úgy az eredmény elméletileg különösen jó kell, hogy legyen.

Hogy a támadás iránya milyen nagy kihatással van az eredményre, azt általánosságban a mellékelt (1—4. sz.) ábrák szemléltetik:

Abból hogy a gyorsanmozgó alakulatok a meglepés eszközei, következik, hogy ezek igazi alkalmazási módja a támadás, mert ennél a harcmodornál jelentkezik a meglepetés következményei a leghatásosabban. Ha ugyanis védünk, kétségtelen, hogy itt is van alkalom a támadó meglepésére és erre minden alkalommal törekedni is fogunk, azonban a védelem korlátozott célkitűzése miatt a meglepés, még ha sikerül is, korántsem lehet olyan messzemenő következményű, mint a támadásnál. Ha már most a fenti támadási formákat a gyorsanmozgókkal kapcsolatban vizsgáljuk, azt látjuk, hogy a megkerülés lesz az a támadási mód, amely a jellegéből adódó sajátosságainak legjobban megfelel. Nemcsak azért, mert ez igéri a legnagyobb hatást, hanem azért is, mert ezek az alakulatok kiválóan alkalmasak arra, hogy a megkerülésnél a támadás folytonosságában szükségszerűen jelentkező kellemetlen késedelmi időt, gyors térnyerésükkel a legkisebbre csökkentésék. Mindez végeredményben tehát szinte parancsolólag követeli a vezetőtől, hogy gyorsanmozgó alakulatait az ellenség hátába vagy legalább is mélyen az oldalába irányítsa.

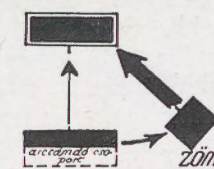
Az eddig megállapítottakból egyúttal egy másik elv körvonalai is kibontakoznak. Ez pedig az, hogy

1. támadás.

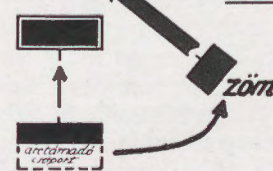
Élő a választott támadásban van a legelőkelőbb helyzet. Meglepés legelőkelőbb az előbbi életre.

2. szárnytámadás.

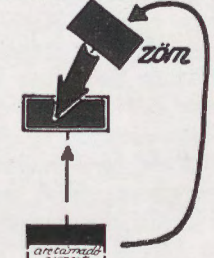
Zöm támadási iránya meglepő gyorsan, de ellenség környében a hamar vércseztet esere.

3. átkaroló támadás.

Zöm támadása ellen az ellenség eredeti csoportolásának lényeges megváltoztatása nélkül nem védekezhet.

4. megkerülés.

Támadás iránya rendszerint teljesen meglepő. Ellenség teljes megsemmisítéséig menő eredményt időt. Végrehajtásra azonban a legelőkelőbb időt veszi igénybe.

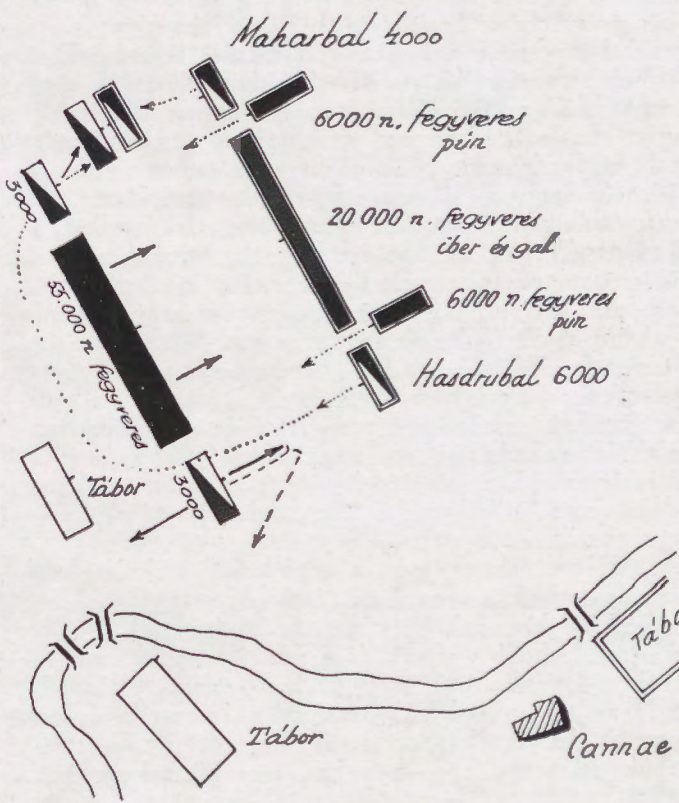
a gyorsanmozgó alakulatok hatásos alkalmazásához megfelelő terület, azaz mozgási szabadság kell. Ennek megteremtése azonban a jövőben sokszor nehéz feladata lesz a vezetőnek. Már az elmúlt háború alatt is láttuk, hogy igen nagy volt a támadóra zúduló tűz elhárító ereje. Ez a tűztömeg pedig az azóta minden hadseregben még tömegesebben beállított tüzesszerek megszorodása folytán még csak növekedett feltartó erejében és így a jövőben igen gyakran elő fog fordulni, hogy a kedvező viszonyok között megindított támadás nem hoz átütő sikert, hanem az első sikerült megrohanás után felsikerré zsugorodik össze és csak újabb és újabb erőfeszítés hozza meg az eredményt és egyúttal a lehetőséget a gyorsanmozgó alakulatok igazi alkalmazásához. Ilyen alakulatokkal rendelkező vezetők tehát éppen az lesz egyik legfontosabb feladata, hogy a harc folyamán kedvező feltételeket teremtsen ezeknek az alakulatoknak helyes alkalmazásához, ami azonban — még egyszer ismétlem — korántsem lesz a jövőben olyan egyszerű feladat, mint amilyenek első pillanatban gondoljuk.

Tudjuk, hogy már a világháború alatt is mindkét fél minden áttörő kísérletéhez nagy lovas tömeget vont össze az arcvonal mögött, amely arra várt, hogy sikerült áttörés után teljessé tegye az eredményt. De azt is tudjuk, hogy ez a vezetés minden erőfeszítése ellenére milyen sokszor várt hiába a kedvező pillanat elérkezésére. Igaz ugyan, hogy ennek első sorban az állásharc volt az oka, de éppen az előbb említett várható erős tűzhatás miatt, átmenetileg gyakoriak lehetnek a jövő háborúban is az állásharcokhoz hasonló viszonyok, a nélkül, hogy a háború határozottan az állásharc jellegét venné fel.

Ezek után lássuk közelebbről a mai gyorsanmozgó alakulatokat, mégpedig a legértékesebb tulajdonságuk, a gyorsaság szempontjából. Az első, ami azonnal szemünkbe ötlök az, hogy minden hadseregben a gyorsaság szempontjából különböző teljesítő-képességű alakulatokat találunk közöttük. Ennek oka a gyorsaság fokozására irányuló törekvés, mely mindannyiszor újabb és teljesítőképesebb alakulat rendszerítését eredményezte, valahányszor a technika fejlődése azt megengedte. Anélkül, hogy a kevésbé korszerűt kivettették volna, mert ez még mindig hatásosabbnak ígérkezik, mint a lassan mozgó tömeg. Az ókorban, amikor a gyakorlati értékű technika még gyermekkorát élte, de viszont a ma is érvényben levő harcászati elvek egy része már kikristályosodott, így többek között már felismerték azokat a nagy előnyöket, amelyek a harcban a gyors mozgásból származnak, megjelent a lovasság.

Hogy a hivatott vezetés már ebben az időben is milyen helyesen alkalmazta a lovasságot, arra igen jó példa a Cannae-i csata, mely egyúttal az ellenség megsemmisítésének évezredek multán is iskolapéldája maradt, mert ebben a csatában a rendszerint túlerőt kívánó kétoldali átkarolással a gyengébb semmisítette meg teljesen az erősebbet.

Hannibal lovasságát ugyan megosztottan alkalmazta, — amire a jobbszárnyát fenyegető római lovasság kényszerítette, — de nem egyenletesen elosztott erőket találunk a szárnyakon, hanem a balszárnyon határozott súlypontot. A csatát a pún lovasság bal oszlopa döntötte el, amely ugyan nem teljes megkerülést hajtott végre, mert először az ellenség jobb szárnyát biztosító római lovasságot verte meg, de az ellenség zömével szemben teljes volt a megkerülés.

A lovasság hosszú évszázadokon keresztül büszkén képviselte egyedül a gyorsanmozgó alakulatokat, míg azután a technika fejlődése újabb alakulatokat nem hívott életre, amelyek ma elkeseredetten küzdenek vele az elsőbbségért. Hogy ezen alakulatok mellett még van-e létjogosultsága a lovasságnak, arról külföldön ma sokat vitatkoznak a katonai szakírók és mindkét pártnak nagy tábora van. Azonban már maga az a tény, hogy erről a kérdéstről egyáltalában komolyan vitatkozni lehet, a mellett szól, hogy a lovasság fénykora letűnőben van és lehet, hogy a technika további fejlődése csakugyan megkondítja felette a lélekharangot. Egyelőre azonban még nem tartunk ott, különösen nem olyan államban, amely a gyorsanmozgó motorizált egységek felállításához és fenntartásához szükséges óriási anyagi áldozatokat igen korlátozott teljesítőképessége miatt nem bírja el.

A lovasság különben is csak a ló korlátozott teljesítőképességéből adódó kisebb gyorsaság és kisebb távolság terén marad el a motorizált egységek mögött. Igaz ugyan, hogy ezek éppen a legértékesebb tulajdonságok, de ezzel szemben alkalmazási lehetősége még mindig több oldalú, mint versenytársáé. A motorizált alakulatoknál nincsen ugyanis még teljes megbízhatósággal a terepen való mozgás kérdése megoldva és így bátran mondhatjuk, hogy az a hadsereg, amely megfelelő és e mellett valóban korszerű lovassággal rendelkezik, minden körülmények között igen jól és megbízhatóan használható gyorsanmozgó alakulat birtokában van, melyből magunknak is csak minél többet kívánhatunk.

Mielőtt a motorizált egységekre áttérnénk, néhány szóval még a kerékpáros alakulatokról is meg kell emlékeznünk, amelyek a technikai fejlődésben átmenetet képeznek az élő erő és a gép között. Itt ugyanis mind a kettő ügyesen van párosítva a kerékpár és az ember beállításával. Elismerten jó utakhoz való kötöttségük azonban alkalmazási lehetőségeiket erősen befolyásolja. A háborúból használhatóságukra vonatkozólag különösebb tapasztalataink nincsenek, mert minden hadseregben aránylag kis számban voltak kerékpárosok, ennek ellenére azonban érdekes jelenség, hogy a háború után majdnem minden állam szép számban állított be kerékpáros alakulatokat a hadseregébe. Ez viszont azt mutatja, hogy általában jó eredményeket várnak mindenhol a kerékpárosoktól. Azt hiszem, hogy ezen alakulatok szaporodásának az egyik fő oka az, hogy az autó-közlekedés rohamos fejlődésével minden államban nagyon megszorodtak a kerékpárosoktól is igen jól használható autók, a másik fő ok pedig a többi gyorsanmozgó alakulathoz viszonyított nagy olcsóságukban rejlik. Miután utakhoz kötöttségük terén a helyzet állandóan javul, alkalmazási lehetőségük is mindinkább gyarapszik.

Hátra vannak még a gépkocsizó alakulatok a szervezetszerűleg hozzájuk tartozó aránylag nagyszámú harckocsival. Ezek a technika legújabb szülöttei, amelyeknél a motor és a páncél a jellegzetes és ezek a lovasság legkomolyabb vetélytársai. Előnyeik már az első pillanatra kétségtelenül szembe tűnően nagyok, ha figyelembe vesszük, hogy napi teljesítményük átlagosan 120—150 km, ami kivételesen 200

km, sőt egyes esetekben még ennél is több lehet, óránkénti gyorsaságuk pedig átlagosan még terepen is a 30 km körül mozog. Ilyen alakulat birtokában a vezető előtt a lehetőségek tere óriásira növekszik. Meszsebb, vagy közelebb, de mindenesetre az ellenség hátába való gyors alkalmazásuk nemcsak az éppen folyó ütközetet döntheti el sikeresen, hanem olyan eredményeket is hozhat, amelyeknek az ütközetben lényegesen túlmenő eredményei lehetnek. Azt mondhatjuk tehát, hogy ezek az alakulatok azt a vezető is hadászati eredmények elérésére képesítik, aki egyébként a neki alárendelt erők elégtelensége miatt hadászati eredmények elérésére nem is gondolhatna.

De ezeknél az alakulatoknál sem fenéki tejfel minden. Nagy rohanásukban bizonyos mértékig vakok és így könnyen kerülhetnek kellemetlen helyzetekbe, vagy ennek elkerülésére a gyorsaságukat kell lényegesen lecsökkenteni, ami komoly viszonyok között biztosan be is fog következni. Ez viszont azt jelenti, hogy egyik főlényük a lovassággal szemben máris erősen lecsökken. Azonkívül megteremtésük és fenntartásuk igen nagy összegeket emészt fel, megfelelő nyersanyagokkal nem rendelkező államokban pedig az óriási üzemanyagfogyasztásuk szinte megoldhatatlan kérdés elé állítja a vezetést. E téren ugyan az újabbban folyó kísérletek jó eredményt ígérnek, jelenleg azonban még igen nagyok a nehézségek. Mindchhez járul az előzőleg már említett hátrány, hogy t. i. a harc szempontjából tekintetbe jövő minden terepen való mozgásuk még nem mondható teljesen megbízhatónak. Összefoglalva azonban mindent, kétségtelenül igen jól használható alakulatok már most is és adott esetben teljesítőképesség terén utólérhetetlenek. Éppen ezért minden állam legfőbb törekvése, hogy mielőbb és minél több ilyen alakulattal rendelkezzen. A legtöbb állam azonban kénytelen egy-egy hadműveleti egységgel, egy gépkocsizó dandárral is megelégedni, mert többet nem bír el az erszénye. Végeredményben tehát azt látjuk, hogy a mozgás lefekezésére törekvő jövő hadműveleteiben a gyorsanmozgó alakulatok a vezető elsőrangú és értékes segítő társai maradnak továbbra is, sőt éppen azért lesznek különösen értékesek, mert a tömeggel a nagy ellenséges tűzhatás miatt majd nagyon gyakran megakadunk és akkor ezt a megakadt mozgást éppen ezek az alakulatok lesznek hivatva újra megindítani.

Befejezésül kísérreljük még meg a gyorsanmozgó alakulatokkal kapcsolatban a távolabbi jövő fénytörését is fellebbenteni. Hálátlan dolog ugyan a lehetőségek ködös birodalmában a valóság után keresgélni, de ez a kis elmefuttatás nem volna teljes, ha ki nem térnénk a közel- vagy esetleg távoljövő lehetőségeire is. A technika nagyszerű és szinte lenyűgöző eredményei mellett lehet, hogy rövidesen sikerül a repülőgépekkel való kiadós csapatszállítás kérdését megoldani, ekkor pedig valószínűleg egy egészen új fejezet kezdődik a harcászatban, melyben különösen nagy szerep jut a gyorsanmozgó alakulatoknak. Hogy ez mikor következik el, az tisztán a repülés-technika tökéletesedésének a kérdése, de lehet, hogy nincs már messze ez az idő. Tény az, hogy pl. a franciák két évvel ezelőtt megtartott őszi gyakorlatain már sikerült egy

egész zászlóaljat repülőgépeken észrevétlenül az egyik fél hátába csempészni. S ha igaz, Oroszországban ezidén olyan gyakorlatot tartottak, ahol a repülőgépen szállított egység ejtőernyőkkel ért földet és úgy támadta hátba az ellenséget. Itt már egy fejlettebb elvet látunk a megvalósodás felé közeledni, amely az ellenség meglepésének teljesebbé tételét célozza azáltal, hogy a repülőgépekkel az ellenség hátában való leszállások feltűnését akarják kiküszöbölni.

Ezek természetesen érdekes, de egyelőre gyakorlati érték nélküli kísérletek, melyek azonban alkalmasak arra, hogy a harcászatban új, életrevaló fejlődési irányok felé tereljék a figyelmet. Ha majd valóban sikerül a levegőből való, azaz a függőleges átkarolás kérdését megoldani, elkövetkezett az az idő, amidőn a harc súlya a levegőbe helyeződik át és amikor a harcnak is egész más képe alakul ki. A gyengébbnek eddig nagy előnyt jelentő természetes akadályok,

mint folyók, nehezen járható vidékek, jelentőségüket elvesztik, ezzel szemben igen nagy és állandó lesz a háttámadás veszélye. Ebben az esetben pedig igen nagy szerep jut a nagy távolságokat gyorsan leküzdeni tudó, gyorsanmozgó alakulatoknak, sőt tulajdonképpen a földön működő erő legnagyobb részének gyorsanmozgóvá kellene válnia, mert a harcban tekintetbe jövő távolságokat nagyon megnöveli a nagy hatósugarú repülő. Mindez azonban ma még nagyon különösnek látszik és éppen ezért mindebből csak azt jegyezzük meg, hogy még ebben az esetben is, ha a technika ennyire tökéletesednék, még akkor is igen jó szolgálatokat tennének a gyorsanmozgó alakulatok, sőt, hogy a jövő lehetőségei valószínűleg kiadós szaporításukat vonják majd szükségszerűen maguk után, a jelenben pedig minden háború végcéljának, az ellenség megsemmisítésének kiváló eszközei, helyes alkalmazásuk azonban gyors és helyes ítéltéképességet és merészséget kíván.

SZEMLÉLTETŐ RAJZOKTATÁS A CSAPATNÁL.

Irta: Keviczky Kálmán hadnagy, örökös tag.*

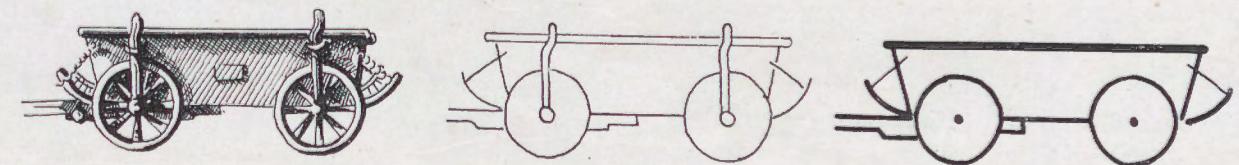
A fegyveres erő kiképzése gyakorlati alapon nyugszik. De a gyakorlati kiképzést mellett nem szabad megfeledkeznünk az elméleti oktatásról sem, mely túlnyomórészt az őszi és téli évszakokban történik. Ekkor kell megtanulnia a honvédnek mindazokat az ismereteket és fogalmakat, amelyekre szolgálata ellátásánál szüksége van, és megismernie azokat az új eszközöket, amelyeket a mai újszerű hadműszak termel.

Az elméleti kiképzést aránylag rövid idő alatt kell elvégeznünk. Munkánkat lényegesen megnehezíti az a tudat is, hogy az újonc már az első kiképzési időszakban soha nem hallott és látott ismeretlen fogalmakkal találkozik. Pl. hiába ismertettünk valamely tárgyat akár formai, akár szerkezeti szempontból, ha nincs módunkban azt bemutatni. Magunkról tudhatjuk, mily nehéz szóbeli magyarázat után ily tárgyról helyes képet alkotni. Ugyanis az ember képzelő ereje egyenként különbözőképpen rögzíti a fogalmakat. Így az elmondottak alapján minden szemléletben az ismertett tárgyról más és más kép alakul ki.

A képzelő tehetség szertelen csapongásának az eszköz vagy a tárgy bemutatása, azaz szemléltetése által vethetünk gátat.

* Szemléltetők a szerzőnek ilyen címen a közeljövőben megjelenő művéből.

A szerző minden jogot fenntart magának, különösen az eredeti rajzok közlését. A két plakát a m. kir. „Zrínyi Miklós” 7. honvéd gyalogezred tulajdonában van.

1. ábra.

A rajzbeszéd módjai:

I. A betű.

A mai kor betűje a legnagyobb hatásadás. A betűje beszél, él, de csak akkor, ha lelket tudunk bele lehelni. A betű hatást vált ki a szemléből alakjával, vonalvezetésével, színével, a szavak csoportosításával, stb.-vel. Mint oktató eszköz többek között a kiejtés és hangsúly szabályozója. (2. sz. ábra.)

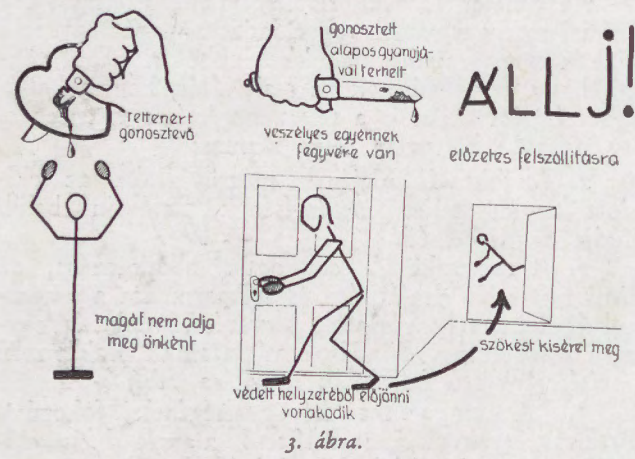
MÁLHÁT-LE! — MEGHŐZELÍTÉSHEZ — TAGOZODÁS!
 IRÁNY — 1. RAJ — TÉR és TÁVKÖZ 60 MÉTER —
 HÁROMSZÖG — 1. és 2. RAJ — 3. RAJ —
 A 3. RAJ MÖGÖTT — VÉGEZTEM!

2. ábra.

II. Az eszközök formai ábrázolásával összekötött képzetársítás.

Ez a tulajdonképpeni szemléltető oktatás, ahol is a szabályzat mondatait és fejezeteit rajzban ábrázoljuk. Az ábrákban rögzített előadott anyag az oktató gondolatmenetét ábrázolja, mely a honvédeknek biztos támpontokat nyújt az előadottak lényegének visszaismétlésére. Ez történhetik:

a) Szöveghez kötött ábracsoporttal, mely a szöveg szó szerinti ábrázolása. Az oktató a különálló szó csoportokat egy-egy ábrához köti, mely ábrák összessége adja a teljes szöveget. (3. sz. ábra.)

3. ábra.

b) Tartalomkivonat ábracsoport az előadás anyagának vázlatos összefoglalása magyarázat közben. (4. sz. ábra.)

4. ábra.

c) Szövegmagyarázat egy képben. A szöveget egy összefüggő képpé formáljuk és mint ilyent ábrázoljuk. (5. sz. ábra, a rajta látható ellenséges géppuska tüzelőállás a valóságban piros színben van feltüntetve.)

5. ábra.

d) Falitábla (plakát) a szemléltetés leghatásosabb eszköze. (6. és 7. sz. ábra.)

6. ábra.

Dervis-mecset a Barada partján.

Damaszkus látépe.

szundikáló kubbák, szentéletű arabok sírjai, amint egymásba-elegyednek sötét síkatorok roskatag faházainak illatozó rózsakertjeivel. Megvannak még a rejtelmes, szűk utcák, gyékények és vászonlepedők alatt, hasadékaik között bujkál és rést keres a nehéztűzű napsugár, hogy át tudjon hatolni a gyékénytakarók alatt álmódoszó ósdi házak évszázados rejtelmében. Megvan még a régi Damaszkusz, a keleti csodáknak, bűvös meséknek, véres históriáknak ez az álombarátság, mesebeli földje. Nem is tudom, hol kezdjem nézni és hol fejezzem be?

Hamar elmenekülök a zöldvizű folyócskától átszelt főtérről, mert fáj a szívem látni, hogy a méltóságteljes, a török világból itmaradt középületek előtt, a török katona helyett füligéző szájú, koromfekete szenegál-néger és az idegenlegió sovány, kiaszott kis katonái állanak posztton a drótakadályok előtt. Mert Damaszkusz úgy fest, mintha ostromlott város volna. Minden nevezetes pontja, fontosabb épülete egyszermind erősség is és nemcsak a régi török erődítmény, hanem a város minden fontosabb pontja is körül van véve szöges drótból készült sövényekkel és spanyol-lovasokkal. Vannak, akik azt hiszik, hogy ezekre hamarosan ismét szükség lehet.

Befordulok egy sarkon és máris benne vagyok az Ezeregyéjszakában: gránátalmafa-ligetek váltakoznak narancskertekkel és égbeszökkenő pálmákkal, édeskés illatokban úszó kertek mélyén bájosan egyszerű, kőből, agyagból, fából össze-rótt házak bújnak meg a tetejükre lógó lombok és virágok alatt. A másik fordulónál csupa agyagból készült házak utcájába érek s nem is sejttem, hogy a csupasz falak mögött micsoda pompás udvarok, micsoda elegáns lakások rejtőznek. Csak, amikor betoppanok az egyik udvarba, akkor látom a tökéletes római átriumot, a spanyolos pátiót, ahol a padlózat márvány és mozaik, az udvar árkdíjai pedig olyan fayence-lapokkal vannak kirakva, milyeneket a délspanyol városokban lehet látni.

Egy ráncosképű, öreg bácsi, aki látható büszkeséggel mutatta meg kívülről olyan szerénynek látszó háza udvarát, hozám szegődik és elkísér néhány sarokkal odább. Súlyos kalapáccsal kopogtat egy másik, az övéhez külsőleg teljesen hasonló ház kapuján. Lefátyolozott arcú nő nyitja ki a kaput, amelyen keresztül egy bájos, zöld oázis mosolyog felém. A csodaszép udvar közepén kék majolikalemezekkel fődött kút vize csobog a merev mozdulatlansággal ráboruló pálmák alatt, a köröskörül nyíló rózsák illata belevegyül a ház mögött elterülő gazdasági kertben frissen kaszált széna szagába. A fátyolos nő eltűnik és megjelenik a házigazda, az engem

kísérő öreg arab fia, aki végigvezet gyönyörű birodalmán, a mozaikpadlójú, szőnygekkel fedett termeken. Párnákkal borított, a falak mentén vonuló padkákon és alacsony asztal-kákon kívül más bútortárat alig látok. Azután a másik udvaron, ahonnan a látogatásomról értesült női családtagok közben eltűntek, az árkdíjos folyosókon kutyák, cicák, pávák és galambok sziesztáznak boldog egyetértésben. A folyosóra nyíló szobák félhomályából csak a bútorok gyöngyházbetétei ragyognak ki és egy hang sem zavarja a finom, misztikus csendet, amely a legjellemzőbb tulajdonsága a keleti ember otthonának. Most ismét girbe-görbe síkator következnek és elvisz a keleti élet legbelsőbb rejtelmének küszöbéig. Zsákutcák, sötét arab kapuk, megint kertek, egész narancserdők, magányos kubbák, tele valami fájdalmas bájjal, sajgó nosztalgiával; azután bazárok következnek, ahol a küszöb előtt csendesen, keleti módon guggolva, vagy üldögélve, patriarchális, bibliai alakok adogatják egymásnak az aromás feketét és a színes, aranyos rojtokkal kicifrázott narghilét. Üzletek, ahol a gazda a vásárlót a szőnyegre ülteti le és órákon keresztül elhallgat vele a finom dohány illatos füstjénél, műhelyek, ahol dolgoznak ugyan, de valami finom és úriassal, azután terek, tele illatozó gyümölcshegyekkel.

Bolthajtásos, sötét kapu, mondhatnám, alagút alatt egy másik térre érek. Közepén nagy kút van, körülötte lovak, öszvérek, szamarak és tevék, azután hajcsárok, jövődömondók, varázslók és koldusok, tarkabarka, a Nyugat divatjától még nem érintett, keleti öltözetekben; lefátyolozott asz-
 zonyok, mintha az Ezeregyéjszaka legrégebb kiadásának illusztrációiból vágták volna ki őket, fejükön és vállukon a vizeskorsó. Mindenütt adnak-vesznek és alkudoznak, de sietés, zaj, handabandázás nélkül. Köröskörül megszámlálhatatlan vásárosbódé, sátor, egyik színesebb, mint a másik. Most egy másik sötét utca következik, házai olyanok, mint az algéri Kasbah-negyed ódon épületei. A felső emelet kiugrik és majdnem összeér a szemközti levő ház emeletével. De ez nem zavar senkit, mert az ablakok sűrű rácsain keresztül úgysem lehet a szomszéd titkait kikémlelni. Az emeleteket ferde, vékony támasztó-gerendák tartják; csoda, hogy össze nem roskadnak a nagy teher alatt.

Ezeknek a zegzugos síkatoroknak és zsákutcáknak útvesztőjében első pillanatra minden ház egyformának látszik, pedig a valóságban nagyon különböznek egymástól: az egyik tipikusan török, amint farácsos ablakai elárulják; a másik arab, hiszen a török ember nem rak a házára csúcsvesz ablakokat. Csak a mecsetek udvarai, ahol a díszes kőkutak vízei

csobognak, az eldugott kertek, amelyekbe nyitva felejtett ajtókon kukkanthatok be, viselik magukon valami álmosító vagy inkább álomba ringató egyformaság bélyegét. A Keleten nem is annyira az építmények, hanem az utcaképek adják meg a város jellegét. Bécset a Szent István Bazilika tornya, Budapestet a királyi palota, New-Yorkot a Manhattan felhőkarcoló nélkül nehéz elképzelni. Ellenben Damaszkusz, ha az Omajádok mecsetje jellegzetessége is teszi látképét, alig vesztene szépségéből a nagy mecset nélkül. Itt az utcákon, a boltokban és bazároknak nyüzsgő, furcsa és tarka tömeg, a mienktől teljesen elütő élet, az a valami, ami Sztambulban már kezd veszendőbe menni, rakja rá Damaszkuszra a felejthetetlen szépség, az eredetiség bélyegét. Kétségtelen, a díszletek is fontosak, de a boltozatos kapuk, a házak vasrácsai, a csendben és hangulatokban fürdő udvarok feledésbe mehetnének talán, míg a Kelet élő, mozgó alakjait nem lehet soha elfelejteni. Ezek nélkül olyan a keleti utca képe, mint az üres színházi díszletek az előadás után.

Minden út oda vezet, ezért a nagy bazárt nem nehéz megtalálni. Sokkal színesebb és élénkebb, mint a sztambuli, pedig az első pillanatban azt a benyomást kelti ez az épület-halmaz, hogy földrengés cibálta meg. A legutóbbi felkelés idején a franciák nem sokat teketóriáztak, hanem a város minden zugába, ahol lázadó arabokat és drúzokat sejtettek, belebombáztak irgalmatlanul. A bazár környékének házairól is leszedték a tetőt a becsapódó lövedékek és úgy megrágták az épületeket, mint kukacok a sajtot. Egész háztömbök úgy omlottak össze, mint a kártyavárak. A bazár is tűz alatt állt és a franciák tüzérése teljesen tönkrelőtte a boltozatos tetőt. Eredeti állapotában valószínűleg nem fogják helyreállítani soha többé, most pedig, hogy a boltívek helyére bádögfedeleket raktak, úgy fest a bazár, mint valami cifraruhás arab, akinek európai pincskalapot nyomtak a fejébe. De a bazár mégis újjászülött a pusztulás után, él és ziböng, elpusztíthatatlanul. Hevenyészett boltok keletkeztek az új tető alatt; az egyikben emléktárgyakat, a másikban juhászban kisütött, borzalmas szagú süteményeket, a harmadikban füstölt kecskehúst, a negyedikben virágot árulnak. Százféle árus sürgőforog; az egyik borotvát, a másik limonádét, a harmadik Mekka fényképét kínálja. Megállsz az utcai írkok „irodájá” előtt, aki egy táblára ezt a feliratot mázolta rá: „Écrit français”. Megbotlasz, hol a guggoló koldusokban, hol a pihenő tevékben, a szanaszét heverő vasrudakban és kődarabokban, megcsúsul salátalevelekben és a kövezetre kidobott kecskebelekben, mindenféle gazban, amelyről legyek felhői repülnek fel.

Európai értelemben nem is boltok ezek az itteniek, ha nem inkább olyanok, mint ajtónélküli, öblös nyitott szekrények, a legtarkább, legvalószínűtlenebb tartalommal. A sok holmit egy deszkapult választja el az utcától, a deszka mögött ül, vagy guggol a gazda. Ezer ilyen bolt van itt, de talán tízezer is. Ki tudná megszámlolni valamennyit ebben a zűr-zavarban, ahol minden összetörődik egymás hegyén-hátán és ahol csak a szagok és színek változnak csaknem másodpercenként az utak, siktatórok, boltívek és folyosók, hevenyészett tetők és sátrak, zsúfolt útkereszteszések labirintusában. Az egyik sarkon cukrászsüteményt áruló, turbános arab kínálja legyektől ostromlott kincseit, néhány lépéssel tovább egy öreg bennszülött azzal vonja magára a figyelmemet, hogy egy üveg-ből néhány csepert locsol a kabátomra, amely napok mulva is tele volt az ámbra illatával...

Ennek a bazárnak egyik leglátványosabb része az arany-

és ezüstművesek számára fenntartott külön utca. Ettől nem messze van az a kis gyár, ahol arannyal, ezüsttel berakott vázákat, különféle keleti dísztárgyakat, színes fából pedig gyönyörű bútortokat készítenek és küldenek szét a világ minden részébe. Megnéztem a gyártulajdonos lakását és egyszersmind kiállítását a nála készült, gyönyörű holminknak. Mondhatom, egy herceg is megírgyelhetné. A nagykiterjedésű bazárnegyedben és a búzapiacra pedig, ahová kocsikkal és karavánokkal szállítják a terményeket, Ázsia nyugati felének minden népfaját meg lehet találni: kurdokat, perzsákat, cserkeszeket. Szín pompás keleti kép. Megvigasztal azért a cselődásért, amit Sztambul fakuló színei okoztak.

A bazár érdekességei közé tartozik még a régi karaván-szerájok, az úgynevezett „khán”-ok sora. Némelyik khán olyan nagy, hogy több ezer ember és tevé is elfér benne. De amióta Damaszkuszba vasúti vonal vezet Törökország és Palesztina felé és Bagdadba, a menetrendszerűen közlekedő autókkal, sokkal gyorsabban és kényelmesebben lehet eljutni, a karavánok és velük a karavánszerájok is elvesztik lassú jelentőségüket. Van Damaszkuszban másik bazár is, az úgynevezett görög bazár, ahol régiségeket, fegyvereket és külföldről behozott „valódi damaszkuszi” pengéket sóznak a naiv idegen nyakába. Amióta a mongolok a damaszkuszi fegyverkovácsokat számkivetésbe hurcolták el Szamarkandba — mondja arab vezetőm — nem is érdemes már itt kardokat vagy töröket venni. Arra a kérdésemre, hogy ez mikor történt, nevetve feleli, hogy nem is olyan régen, úgy 1339 körül.

Sajnos, csak rövid napokat tölthetnek a kalifák régi városában s így nem láthatom az összes mecseteket, hanem csupán a két leghíresebb muzulmán templom meglátogatására kell szorítkoznom. Az Omajádok több mint 130 méter hosszú, nagy mecsetje, amely keresztény templomra emlékeztető, magas tornyával oly jellegzetessé teszi Damaszkusz látképét, eseményekben gazdag multra tekint vissza. Theodosius idejében bazilika volt, benne őrizték Keresztelő Szent János fejét. Az arab uralom első idejében a bazilika egyik fele került csak az arabok birtokába, de Walid Omajád kalifa már teljesen kiűzte belőle a keresztényeket és mecsetté alakította át. Amikor Timur khán felgyújtatta, sok ezer keresztény, aki a templomban keresett menedéket a mongol hordák garázdálkodásai elől, a tűzben lelte halálát. A múlt század elején újabb tűzvész pusztította el, sok műkincse elpusztult és régi fényében nem is állították vissza soha többé.

Belsejét villanykörték szárai világítják meg és ezek ragyogásában furcsa, de ha az ember Sztambul elárvult mecsetjeire gondol, jóleső látványt nyújtanak a különös mozdulatok kíséretében ajtatószkodó igazhívők százai. A mecsetudvar pedig csupa hangulat, régi, folyondárokkal befuttatott kútjával és a mohamedán imaházak udvarain sohasem hiányzó, turbékoló galambjaival. A mecset északi oldalánál van Damaszkusz két nagy nevezetessége, Szaladin szultán síremléke és az a kis mecset, ahol Bibars egyiptomi mamelukszultán, a város nagy jötevője van eltemetve. Érdemes megnézni a remek főkapujáról és fayence-munkákkal díszített minaréjéről híres Dzsamiesz-Szinanije mecsetet is. Nem bizonyos, hogy Damaszkuszban mind a három század mecsetje áll még, mert például a Meidan városrészben is sok, már dűledező mecset mellett haladok el. Itt már újabb látványosságokra figyel fel a turista, a beduinok karavánjaira, a gyalogos és lovas drúzokra, akik furcsa jelmezeikben jöttek be a damaszkuszi vásárra a Libanon távolabbi vidékeiről.

Amikor végigélvezte a keleti képeket és a minden zugban kínálkozó hangulatokat, szívesen elhallgatja az ember a város régebbi történetének fontosabb állomásairól beszélő vezetőnek a multakba visszakalandó történeteit. Arra, hogy a képzet Damaszkusz óskorába repüljön vissza, a városfalak melletti séta nyújtja a legmegfelelőbb keretet. A falak legalsó rétegei a római időkbeli, a középsők Nureddin és El-Asraf Chalil egyiptomi szultán idejéből, a felsők pedig a törökök korából származnak, akik I. Szelim szultánjuk alatt vonultak be ide. A másik legrégebbi építmény, a citadella eredete még jobban elvész az idők homályában, de azt már pontosan tudják, hogy az egyiptomi Eijubida-dinasztia egyik tagja, Melikel-Kamil építtette újra a keresztény hadjáratok idejében épült erősséget. Még messzebb vissza kell menni a régmut időkbe, ha az ember magának a városnak történetében kutat. Damaszkusz már Nagy Sándor idejében is létezett, Krisztus idejében római gyarmat volt, a VII. században, az Omajádok alatt pedig a kalifátus székhelye. Tartozott az egyiptomi birodalmához is, 1075-ben a szeldzsuk-törökök foglalták el, majd Salaheddin Jussuf Ibn Ejub, akit a történet röviden csak Szaladin néven említ, ütötte fel itt tanyáját és a keresztény hadjáratok elleni háborúkat bázisává tette. Mongolok, egyiptomi mamelukok következtek azután, majd 1516-ban a törökök, akik a világháború alatt veszítették el az egyiptomi helyet az egész Szíriával, Mezopotámiával, Palesztinával és Arabiával együtt.

A városfal egyik keleti kapuján át elhagyjuk a várost és hamarosan szép kertcskében találjuk magunkat. Ez a kert a ferencendi szerzeteseké és benne levő kápolnával együtt. A hagyomány szerint ez volna az a hely, ahol Saulnak, amikor a keresztények üldözésére indult, az Úr megjelent. Erre utal a kápolna oltárának domborműve is, azt a jelenetet örökítve meg, amikor Saul, az Egekből jövő hangokat meghallva,

lováról lebukott. Amikor innen a városba visszatértünk, vezetőm egy másik, szintén a kereszténység óskorára emlékeztető helyre vitt el. Ez egy földalatti kápolna, a ferencendi barátok kolostora közelében. Az üreg, ahol most a kápolna van, Jézus egyik tanítványának, Szent Ananiásnak volt a lakása. A várost átszelő nagy utcán is van egy hely, ahová minden keresztény elzarándokol: a jezsuiták temploma, amelyet damaszkuszi Szent János háza fölé építettek. A ferenciek Szent Pál templomában pedig a keresztény vértanuk emlékének szentelt oltár, akiket az 1860-ban történt borzalmas mészárlások alkalmával gyilkoltak halomra. Az Egyház és vértanúnak történetére emlékeztető helyek annyira számosak Damaszkusz 20–30 keresztény templomában és kápolnáiban, hogy egy rövid itteni tartózkodás kereteibe valamennyi meglátogatását be sem lehet illeszteni.

Aki a Kelet szépségeiből nem akar Európába visszacséppenni, az ne is nézze meg az új Damaszkuszt és főleg este ne keressen semmi szórakozást. Egész új városrészek vannak keletkezőben, széles utcákkal, kiábrándítóan modern házakkal, annak jeléül, hogy a nagy protektor, Franciaország, nem igen szándékozik a protektorátus ellen berzenkedő védencét hamarosan magára hagyni. Méginkább foszlányokká tépik az illuziókat azok a helyek, amelyeket az európaiak és az itteni, már elnemzetietlenedésnek induló bennszülöttek esténként látogatnak. Az idevetődő külföldinek Saulus, Mohamed és az Ezeregyéjszaka regéi járnak eszébe, amikor kirándulásairól szállására tér vissza, a szálloda nyitott ablakain keresztül pedig, a kert bódító jázmin- és rózsáillatával együtt, a közeli tabarin jazz-muzsikája is beszűrődik a szobába. Csak önmagát rabolja meg az idegen, aki benéz az európai okkupációt a Kelet minden országában nyomom követő „lokálok” valamelyikébe, mert ha nem teszi, illúziói megmaradnak...

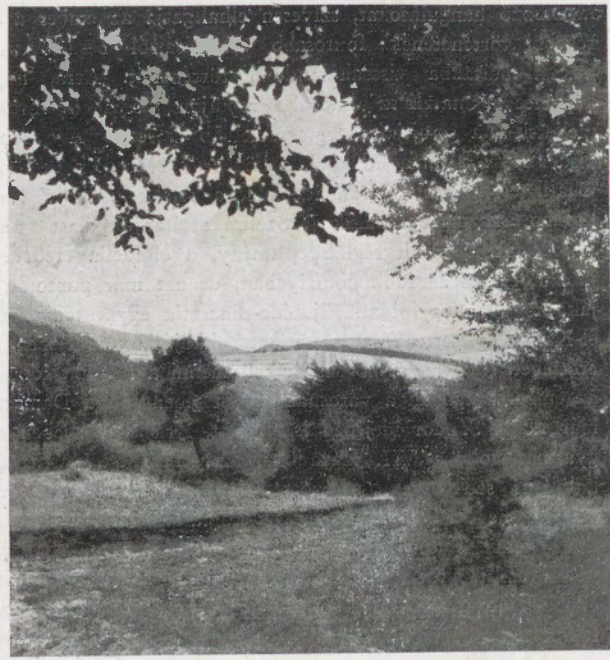

Az Omajádok mecsetjének árkádjai.

UTCARÉSZLET SUTTÓ KÖZSÉGBŐL.

vitéz DARVAS ISTVÁN alezredes felvételei (1934).

TÁVLAT PILISSZENTLÉLEKRŐL ESZTERGOM FELÉ.

vitéz DARVAS ISTVÁN alezredes felvételei (1934).

HANGULAT A HERNAD PARTJÁN.

SOMLYÓDY ÁRPÁD százados felvétele (1933).

Merjünk nagyok lenni — s valóban nem oly nehéz, — de legyünk egyszermind bölcsék is.

Gr. Széchenyi István.

12. Örök időkre biztosítani akarjuk a magyarság sorsát, akkor formáljuk át a dolgozók nemzetévé.

Herczeg Ferenc.

A „HŐSI“ EMBER.

LEVENTEKÖRÜNK MEGALAKULÁSÁNAK 15. ÉVFORDULÓJÁRA.

Irta: vitéz Rózsás József.

1. Egyes történelmi korok jellegzetes ember-típusokat termeltek ki. Ilyen volt pl. a ker. középkor *lovag*-ja, akinek lénye a misztikus vallásos odaadásból és a hősi magatartásból tevődött össze. Igen jellegzetes embertípus a 18. század klasszicizmusának fegyelmetartó egységeivel szemben a francia forradalom véres tüzeiben megszületett *polgár* is. Bölcsőjét a „szabadság, egyenlőség, testvériség“ harcos jelszó-angyalai ringatták, életét pedig a 19. század demokratizmusa és liberalizmusa növesztette szertelenül nagyra és gazdaggá, mignem ezeknek meg- és kitagadott, de vérszerinti leszármazottja, a szocializmus vad támadásaival végveszélybe sodorta létét. A „polgár“ az egyéni különbözőség elvének alapján állott és a „szabad verseny“ rohanásában edzette meg erejét s aratta diadalait. Hatalmának tartóoszlopát, az egyént azonban nemsokára saját világnézeti rendszere, a materializmus kezdte ingatni, amely csupán az anyag létezését ismerte el a lélekkel szemben, az embert pedig csak mint magasan fejlődött állatot fogta fel, aki a társadalmi és történelmi

rendben — minden hangzatos külsőség ellenére is — szürke számegység, gépalkatrésszé süllyedt.

A 19. század romanticizmusának büszke és díszes palotája egyszer csak valóban összeomlott... Romjaiból az élet folytatatlanságaként a „modern kultúrember“ szomorú, terhes arca mered elő. Igaz, hogy bámulatosan fejlett technikájával gyors mozgást és sok jó kényelmet tud magának biztosítani, de fanyar öröm ez neki, mert bár igen sokat tud, de azt nem, hogy mit kezdjen vívmányaival és — önmagával. Mindenben, önmagában is kételkedik, fáradt, elpuhult és gyenge a harcra. Gépekkel törekszik magát helyettesíteni — a tettek mezején is. Életét nem tudja (s nem is igen akarja) hozzákapcsolni a Felsőbb Rend és örök eszmények világához; bajos is lenne, hiszen belső lényé valójában az ellentétesség, ziláltság, meghasonlás zűrzavarában vergődik. Irodalma, művészete — éppen a korlátlan szabadság érvényesítése miatt — egyéni hóbortokba téved s lelkületében kiábrándítóan üres és eszménytelen. Építészetében, belső berendezésében — eredeti,

sajátos stílus híján — régi holt koroktól kölcsönöz formát és külsőségeket (neo-román, neo-barokk, stb.)

Mi tehát a Ma jellegzetes embertípusa? Nincs! (A „sofőr-típus?“ Ez csak játékos külsőség!) Hol vannak a nagy történelmi korok összetartó egységei és hol van a mindent tápláló egészséges „közlélek?“ Hol az uralkodó világnézet? Seholy! Mindenütt elkülönödés, szétesés, ellentét, kavargó vajadás. A „régvi világ“ összeomlott s az új csak most van kialakulóban. A materializmus csödbe került, de az új gazda, az idealizmus még nem tud berendezkedni. A tünevényes „egyenlőség, testvériség“ helyett a rideg helyzet ez: egymás mellett — egymás ellen! A szabad verseny szabad verekedéssé torzult; a gazdag túlterhelés korában mindenütt emésztő és züllesztő nyomor. Az örök eszmények (vallás, nemzetiség, államélet) megrendültek s ezeknek dicsőmultú közösségei helyett csak egy *higanytársadalom* van jelen, amely külső összetartó keret-kényszer nélkül szétfut s egyesülni nem tud. Tekintélyei leginkább csak a hatalom és a vagyoni homokbuckáin állanak és gögösködnek, de persze csupán érdek-hódolatban és túlzott ártiszteletben részesülnek. S hol van a modern kor irodalmának, művészetének eredeti, sajátos stílusa és szelleme? Még legfeljebb csak kezdetleges csírái-ban leledzik.

Nincs jellegzetes embertípusunk; nincs egységes, összefogó világnézetünk; nincs eszménytermő s ezek érdekében mindenkit egyöntetűen hangolni és cselekedtetni tudó egészséges közlelkünk; nincs eredeti stílusunk, korunk tehát jellegzetesen és végzetesen — *átmenet* lett.

2. A világháború gigászi tusája és a rákövetkező szörnyű összeomlások, kínzó válságok a művelt emberiségben lenyomhatatlanul felszínre hozták a megoldás szükségét és sürgősségét, hiszen az élet élni akar. Így történt, hogy az utóbbi években az „egyen és közösség“ kérdései ismét áttüzesedtek, hiszen e mag körül vannak a művelődés titkos rugói s mindig innen indul el a továbbfejlődés menete.

Az előző korszakban végleg tönkrement egyéni gondolat helyett a „kollektív“ (közösségi) gondolat nyomul minden téren előre. Rendszerének és hordozójának, a „kollektív egyén“-nek a megvalósítására Európában több helyen parancsuralmi (diktatórikus) politikai és társadalmi formák alakultak, amelyek több-kevesebb sikerrel máris megvetették egy új fejlődési korszak alapjait.

Felmerül a kérdés: Mi a helyzetünk és mi legyen az álláspontunk nekünk, magyaroknak ezekkel az új törekvésekkel szemben? — A feleletet ezeréves művelődésünk egyik sarkalatos törvénye adja meg: Nem zárkozhatunk el az európai eszmeáramlatoktól; át kell vennünk belőlük mindazt, ami előrevisz és egy szinten tart bennünket, de az átvett kereteket sajátos magyar tartalommal kell megtöltenünk, vagyis az idegen hatást nemzeti érdekeinkhez idomítva, faji természetünk sajátos színeivel átítatva kell szolgálatunkba fogadnunk. A „kollektív“ gondolat — akár olasz, akár német formájában — kétség-telenül eredő forrása az európai megújodásnak,

az anyagi és szellemi talpraállásnak, ránk azonban változatlan mindenestül egyik sem alkalmazható. A magyar lélek ősi alaptermészete szerint csak az egyéniség keresztlél fogadja magába a közösségi gondolatot, vagyis meg kell hagyni, helyesebben — faji tulajdonságainkból — ki kell újra alakítani azt a magyar embertípust, amely a közösségi alapon állva, a maga egyéni színeiben jelenik meg. Ez pedig nem más, mint a *hősi ember*.

3. A Mult embere — mint láttuk — főként erkölcsi fogyatkozásai miatt szenvedett vereséget. A Jövő embere nem a háborítatlan nyugalom és jólét élvezője lesz, mert a Jövő = Harc! Éppen ezért a hősi ember lényé nagyjából erkölcsi elemekből tevődik össze. Belső rajza rövid felvázolásban a következő:

A hősi ember mindenekelőtt *közösségi lény*, vagyis egyéni érdekeit mindenben alárendeli a nemzeti-népi közösségnek. Egyéni értékeinek kiművelése és kamatoztatása nem a saját, önző érvényesülését, hanem a köz akaratának és céljainak megvalósítását szolgálja. Tehát nem fizetségért vagy kényszerből dolgozik és nem törtet elismerésért. Tudatos tagja, eleven része a nagy és örök közösségnek, tehát egyéni létének értelmét, hasznát és értékét a magasabb összefüggésekben keresi és találja meg. — Második jellegzetessége a *harckészség és katona-erkölcs*. Nem fél és húzódozik a küzdelemtől, sőt szívesen vállalja. Nem igyekszik kibújni, a nehezre könnyűvé tenni, mert éppen a nehézségek és akadályok leküzdése edzi meg a harchoz szükséges erejét. S míg ellenségével szemben nyílt és kemény szembeszállásra kész, addig saját bajtársát — a hazai föld szülöttét, a közös sors osztályosát — önfeláldozóan védi és támogatja, mert benne a valóban test-véri közösség tagját látja. Szigorúan fegyelemtartó, mert jól tudja, hogy e nélkül a közös akarat nem érvényesülhet. Tekintélytisztelő, de a derék magatartással és nemes érdemekkel megalapozott saját tekintélyének is tiszteletet követel. Tudatában van saját ereje és szerepe fontosságának, tehát testi és lelki egészségének kiművelésére a legnagyobb gonddal törekszik és ügyel. — Harmadik eleme a hősi embernek a mély *vallásosság*. A vallásos érzés számára az a láthatatlan „köldökszinór“, amely kicsi egyéni életét a Felsőbb Rend-hez köti s amelyen át tőle lelki-erkölcsi táplálékot és irányzabást kap. Tehát meggyőződéssel vallja, hogy a világegyetem nemcsak „anyag“, hanem éltető lélek is van benne. Világzemlélete bizakodó, kedélye derült, hiszen a csapásokban és megpróbáltatásokban csak eszközt lát arra, hogy lényé igazabbá, nemesebbé alakuljon. Erőfeszítéseinek sikere őszinte hála-örömmel tölti el, de a kudarc után nem török le, sőt új meg új próbákra indul, mert életének és küzdelmének végcélja *csakis a teljes győzelem lehet!*

A hősi ember lényének ezek az elemei természetesen nem jelentenek új felfedezést, hiszen a magyar lélekben ott szunnyadtak már ősidők óta és többször — történelmünk dicső korában — gazdagon felvirágoztak belőle. S mivel ma az egész művelt világ — gyötrő válságaiból való szabadulásként — hasonló közlélek és embertípus kialakítására törekszik, bát-

ran mondhatjuk: az idő most nekünk kedvez, mi hamarabb és biztosabban talpraállunk! De mivel sorunk nagyot változott, szükséges, hogy belső lényünk és külső arculatunk is nagyot változzék. Új, diadalmas életrendszerünk mély átalakulást, szellemi és erkölcsi megújodást követel, aminek elsősorban az egyes egyedekben kell végbemennie. Az életerő fokozásához mindenekelőtt tisztult és művelt lélek, erős akaratú, cselekvőképés, kiváló és vezetésre alkalmas *férfiak* kellene!

4. Leventékörünk már 15 évvel ezelőtt ezeknek a gondolatoknak a jegyében született meg és kezdte meg munkáját. Az alapszabályaiban megjelölt törekvések: a jó hajlamok és a különféle tehetségek kiművelése, a rendszeres önképzés, a hivatalos, kötelező elfoglaltságon kívül önként végzett, önfeláldozó több és jobb munka, stb. nem jelentenek pusztán ön-

célt, hanem inkább eszközt a magasabb nemzeti-népi közcélok eléréséhez, tehát elsősorban a lélek és jellem célirányos kiművelését s végeredményben az új, hősi embertípus kialakítását szolgálják.

Visszatekintve az elmúlt évekre, jólesően megállapíthatjuk, hogy az eszme a ludovikás ifjúság körében mindinkább elmélyül és a belőle sarjadó eredmények máris számottevőek. A Magyar Előretörés nemzedéke acélozza itt erkölcsét, pallérozza szellemét és edzi erejét a jövő feladataihoz, harcaihoz. Belőlük válik ki az a kemény, eleven mag, amely köré a magyar társadalom derék elemei odakristályosodhatnak.

Így van — s bizonyára így is lesz! Nincs okunk a csüggedésre. A magyar élet hullámvonala a mélypontról immár felfelé ível. Ludovikás leventék járnak az élen!

CÍMZETLEN LEVELEK.

I.

„BECSÜLETTEL ÉLÜNK ÉS HALUNK!“

Rövid idő múlva újra elindul innen életem szekerem — Isten nevében — további útjára.

Mielőtt azonban búcsút tisztelegnék az anyatézet homlokzatának tisztos felírása előtt, szeretnék még szólni. Szólni a becsületről, szavaimat örökségként hagyva. Mert annakidején én is kaptam itt örökséget, kaptam ez ősi falak között vérrel, szenvedéssel, hősi halállal megszentelt olyan élettanítást, amely egyértelmű szerény írásom élen álló szókkal.

Döbbenetes erejű szavak. Egyik közülük a rózsaszínű életet jelenti, a másik fekete elmúlás felé mutat és mégis összeillenek, mert minden belőlük indul ki és minden oda tér vissza. Hozzánk minden megmozdulásunk vonatkozást talál, mert szétválaszthatatlanul összefűz: őket a legtöbbet jelentő harmadik, a „becsület“.

Olyanokhoz szölok most, akik élni akarnak, élni a Hazáért becsülettel mindaddig, míg az Isteni gondviselés ezt így rendeli. Az életnek pedig elengedhetetlen velejárója, a lelkiismeret napvilága az a meg nem határozható, mégis pontosan érzett valami, amit úgy nevezünk, hogy „becsület“. Birtokában az életnek minden bújaja-baja elviselhető, nélküle pedig nincsen vigasztalás, nem lehet megnyugvás. Kincs ez, amely nem érzékelhető, és olyan, hogy értékét — akár csak az egészségét — csak az tudja igazán, aki már elvesztette. Amíg azonban az elvesztett egészséget visszaszerezni nem lehetetlen, addig az eljárt becsület soha fel nem támad.

A becsületre nagyon-nagyon vigyázni kell! Aggódo féltéssel óvjuk mindig, mert sajnos, az életben sok fiatal becsület hajótörést szenved. Nagyon

sok kísértésnek, veszélynek van kitéve, s aki csak egyszer megtántorodik, máris a lejtőre került.

Legtöbbször a fiatalos hév, az életerők dús bősege hozza magával az elcsuszamlásokat, amelyek rendszerint a kártyázás, az ital és sok-sok esetben a nő alakjában jelentkeznek. Ezeknek szenvedélyeseinél az érzelem az úr, az értelem valahol messze kullóg, vagy talán már nem is él. Nem szabad, hogy nyomtalan maradjon az életnek kitermelt sok-sok ilyen vonatkozású tragédiája! Ma még társaságban, megbecsülten élni, holnap ugyanott zárt ajtókra találni, a legnehezebben elviselhető megaláztatást jelententi... A becsület elvesztése, a lét derékbatörése, a legborzasztóbb emberi sors, különösen a katona számára...

A katona életében sok botlás, sok hiba megbocsátásra talál, csak a becsületbe vágó dolgok tekintetében tapasztalunk — egészen helyesen — kérlelhetetlen elbírálást és szigort. Ez természetes, valamint az is, hogy a legelső testületnek tagjai csak makulátlan becsületűek lehetnek. Ez indokolja az elgondolásában és természetében egyedülálló becsületügyi eljárásunkat is.

Fiatal Bajtársam! Barátom! Vigyázz, nagyon vigyázz tehát a becsületedre!

Csendüljenek lelkedben szüntelenül a katonai szent eskünek, a legnagyobb fogadalomnak összefoglaló végzavai. Azok a szavak, amelyek mindnyájunkat, Téged, Őt és mindenkit, aki a honvéd nevet viseli, életre-halálra köteleznek, mert így hangzanak:

„Becsülettel élünk és halunk!“

vitéz Futaky János szds.

EGY 1934-BEN FELAVATOTT HADNAGYHOZ.

Kedves Barátom!

Amióta olyan szerencsés vagyok, hogy a Ludovika Akadémián taníthatok és nevelhetek, augusztus 20-a mindig úgy tűnik fel nekem, mint karácsony estéje. Valahogy közel is áll — a mi szempontunkból nézve — ez a két ünnep egymáshoz. Az az igazi öröm, mikor másnak szerez örömet az ember. Karácsony estéjén a kicsinyek örömén örvendezünk. Augusztus 20-a a ti ünnepetek. A ti napsugaras, deli sugárzó ifjúságotok látása éppúgy visszaidézi emlékünkebe a mi felavatásori nagy örömünket, mint ahogy karácsony estéjén gyerekké varázsolódik minden felnőtt, aki kicsinyek boldogságát élvezheti.

Nem is mulasztom el soha, hogy a hadnagyi ruházat átvételére lemenjek. A nagy tornateremben a gondosan előkészített sok-sok új ruha, kard, az aranyos új kardbojt s a csomagokban lázasan turkáló sok kipirult arcú fiatalember olyan látvány, ami sok más örömmel felér. Ruhapróbálgatás a folyosó nagy tükre előtt... a kisebb-nagyobb kifogások, amik mögött mégis kiérződik az, hogy tudjátok: hiba ide, hiba oda, olyan daliás, szép tiszték nincsenek, nem is lehetnek a világon, mint ti vagytok! Mindez élmény a mi számunkra, higgyétek el.

Augusztus 20-án elbúcsúztunk egymástól, de a szabadság idejében többször láttalak. Minden alkalommal — polgári ruhában.

Nem kifogásolhatja senki. Megengedték. Szabad. De... ne haragudj, hogy most így személytelenül megmondom: fájdalmat okoztál velem nekem. Hogy a hasonlatnál maradjunk, olyanformán fáj ez nekem, mint amikor a gyermekemnek nagy gonddal játékot választok s látom, hogy nem tetszik neki, félredobja. Igen. Én úgy érzem, hogy a négyévi akadémiai nevelés után szinte a kezünkől kapjátok a legszebb ajándékot: a szepőlten, tiszta kardbojtot s az irigylésre méltó, tekintélyt adó egyenruhát.

Mi az oka, hogy nem ebben feszítesz az utcán? Hiszen mert, hogy annyi sok évi becsületes munka után elérted a célot, méltán dicsekedhetsz vele. Csak nem szégyenled? Vagy kevesled? Vagy... nem is tudom mit gondoljak!

Ha egy év múlva találkoztam volna veled, talán megértenelek. Megkopott addigra a sok új ruha, kicsi a fizetés, avval az egy kifogástalan ruhával csínján kell banni, kimélni kell. Talán összegyűjtöttél egy kis pénzt és külföldre készülsz tanulni, szórakozni... Talán sportolsz... Mondom, kerestem és találtam volna okot vagy kifogást a polgári ruha viselésére. De most, az első, a legszebb szabadságodon? Amikor csak az előnyeit, a megkülönböztető, kitüntető voltát érzed e ruhának, vajjon miért csináltattál az első fizetésedből polgári ruhát?

Nem merek arra a lehetőségre gondolni sem, hogy rejtőzni akarsz benne, hogy teher neked az egyenruha, kellemetlen a sok tiszteletadás, minden lépésedet figyelik... Ha színházba, vagy moziba el is mehetsz polgári ruhában egy gyengébb helyre, a polgári ruha árából biztosan futotta volna az állásodnak megfelelő helyre is. Vagy, ha a társaság vagy az a bizonyos valaki nem méltó az egyenruhához, nem kell-e szégyelned magad — úgy belülről — a polgári ruhában is?

És kinek tetszel jobban a polgári ruhában? Legfeljebb magadnak. Nekem semmiesetre sem tetszettél, nem is hatottál meg a fehér betétes félcipőben és a rikító nyakkendővel. Ne haragudj. Nem is tudsz, nem is tudhatsz úgy öltözködni, nem fejlődött ki az ízlésed a polgári ruhával szemben úgy, mint egy polgári pályán működő fiatalembernek. Ugy festesz nagyjában, mint a most bevonuló újonc az első katonaruhájában.

Vagy talán ez a divat a fiatal katonatiszti körökben?

Kérdések, amikre nem kapok feletet.

Ha azonban hallgatsz egy volt előjáród őszinte jótanácsára, legalább addig nem veszed fel többé azt a nagyon is korán megcsináltatott polgári ruhát, míg az első zubbonyodon megfakulnak a vadonatúj csillogok.

Almay Béla szds.

A MAGATARTÁSRÓL.

A Szolgálati Szabályzat I. Rész 23. pontja ezt mondja:

„A honvéd mindenkor, illedelmes magaviseletével tűnjék ki. Magatartása férfias és fesztelen, magaviselete észszerű, mérsékelt és szerény, gondolkodásmódja és beszéde pedig őszinte legyen.“

A szabályzat fenti tömör parancsaival kapcsolatban kívánok néhány szó szólni hozzátok, akadémikusok!

Hála Istennek, ma még túlnyomó a magyar ifjúságnak teljesen helyes magatartása és fellépése,

Beszéljünk tehát egy keveset e kérdésekről. Nem azért, mert szabályzat! Hanem, mert amilyen magaviseletet a szabályzat megkíván, az minden magyar férfira érvényes. Ezek igazságát nem másíthatják meg áramlatok, ezek helyességét nem döntheti meg sem az idő, sem a divat, sem egyesek feltűnni-akarása. Csak különböző figurák termelődhetnek ki időnként, de ezek mélyebb gyökeret itt nálunk úgysem fognak eresztetni, mert divatjuk alapján áll távol a mi fajtánktól.

Tetszik nektek a mai figura? Elébetek állítom:

Az első jellemzője a parfüm. Már több méterről érzi az ember, hogy „férfi“-val van dolga. Legtöbbnyire olcsó, de annál kiálthatatlanabb szag veszi körül, ráerőszakolva mindenkire, hogy míg közelében tartózkodni kénytelen, érezze azt, ami csak egyedül neki kellemes.

Kétségtelenül „elegáns“. Vadító színű nyakkendője és dús növéű borzas, de legalább „tartósan ondolált“ haja mutatja, hogy nem átlag ember, hanem ő valaki. Atléta-vállai mellett Toldi Miklóst verszegénynek látjuk lelki szemeink előtt mindaddig, míg a véletlen fürdőtrikóban láttatni engedi satnya természetét. Halványrózsaszínre lakkozott hegyes körmök dolgos, kemény ember jellemzői. Monokli nélkül a hatás nem teljes, mert aki e nélkül jár, nem lehet egészen „gentleman“.

Kézfogás. Akként, hogy a jobb könyök a vállmagasságig felrándul, úgyhogy a kézfogást szenvedő fejt kénytelen hátrarántani, egyidejűleg valami síma, puha húsdarab csúszik kezébe, amely nem fog, nem szorít, csak úgy odaadja magát: tessék megfogni, ha úgy akarja.

Bemutatkozás. Érthetetlen vezetéknev, de a keresztnevet önmaga becézve mondja, így pl.: „Szabó Karcsi“. Miután tudjuk, hogy „Karcsi“, tehát „úriember“ — bár azt még nem tudjuk, hogy mivel tölti kétségtelenül szép napjait —, gondolkodás nélkül fejbe tegez mindenkit. Ha történetesen 30—40 évvel idősebb nála, akkor kegyként családtagjai közé sorolja és „bátyám“-nak tiszteli. Pedig a megtiszteltetés zöme a kitüntető testvéri viszonyt szívesen elhagyta!

Raccsolni: követelmény. Állandóan az érdeklődés középpontjában állani és folyton fecsegni, színtén. Az „Intim Pista“ szerepe jó, mert mindent tud és mindent jobban másnál, mindenki szemében szeretreméltó álmok lovagja. Szakkérdésekben vitába merülni a szakemberrel, a tárgyhoz nem érte ugyan, de úgy „hozzábeszélni“, nagy általános műveltség kifejezője. Mi sem természetesebb, mint a felsőbb katonai vezetés és szervezés szakszerű bírálata, s ez a már kiszolgált karpaszományosnál elengedhetetlen feladat. Röpke 18—20 év élettapasztalatának súlyát „velem megtörtént“-tel alátámasztani mindent megdöntő érv.

A fesztelen modorhoz tartozik, hogy ősi anyanyelvünk egyhangúságát művésziessé megcsépítsük, így pl.: Fatter, srévizavi, erre fel, sulí, cukí, pasi, ne strapálja magát, dumál, anzábol, frocliz, sacco, jaj de csini, csuda jó, jó bőr, smonca, link, béla vagyok magába, ilyen álltság, na mondja már, — és folytathatnam oldalakon keresztül mindaddig, míg fülemben nem cseng a jellegzetes búcsúzás: szevasz!

Amilyen előkelő blazírtnak lenni, épp olyan naiv dolog örülni valaminek. Fiatal hölgyeknek arcipirító egyértelműségeket mondani, felette lovagias.

Lovagiasság! Talán itt megcsillan egy kis férfiaság! Talán mégis csak van kemény ökö? Van, én láttam.

Hallottam elbeszélni egy párba lefolyását és ugyanezt látni is szerencsém volt. Nem ismertem rá a kis vérszopóban arra a szerény fátyolozott hangú egyénre, akinek kezében olyan idegenül érezte magát a jobb sorsra érdemes kard. De láttam olyan hőst is, aki iktatókönyvet vezetett azokról a lovagias ügyekről, amelyekben szerepelt. De ez még talán kevesebb baj lett volna, mint az, hogy egy társaságba ezzel lépett be: „Most tartok a 188-iknál!“ Ez egy kicsit mégis bámulatos. Hát bámultak is. Én is megbámultam és elmélázva néztem a jegyzőkönyvek hősét, lelki szemeim előtt pedig elvonultak azok a magyarok, akiknek kései unokája ilyen jól ápolja a régi dicsőséget...

Ostorozhatnám még azt a bizonyos modort is, amely hétrét görnyed akkor, ha olyannal áll szemben, akitől függ. Akkor nincs vélemény, nincs önálló gondolat, csak lakájszerű ellesése annak, hogy vajjon mit ítélhet meg kedvezően az, aki jósorsát kezében tartja; de egyszerűen a régi legény, ha alacsonyabbrendű emberrel áll szemben, itt azután a pökhendiség tombol.

Ostorozhatnám, de minek folytassam? Ugye, ráismertek? Tetszik ez nektek, akadémikusok? Közel áll a szívetekhez ezeknek a lelki világa, gondolkodásmódja, egyénisége, férfiasága? Ha nem, akkor miért vesztek át tőlük sokszor mégis szokásokat, hangot, fellépést?

Ne kövessétek ezeket! Lebegjen a szemetek előtt az az eszmény, amit előjáróitok igyekeznek kiformalni belőletek. Ne mosolyogjatok azokon a társaitokon, akik megszívlelik az itt kapott jó tanácsokat és ne hívjátok azokat „kincstári alakok“-nak. Lebegjen a szemetek előtt, hogy a fajtátok magyar. Ezzel a fajtával pedig nem járt soha és nem is fog soha vele járni a puha nyegleség, a kitömött váll és a raccsoló beszéd. Ne kövessétek azt, ami más fajták sajátossága, mert a mi sorsunk kemény férfiakat kíván.

Kádár Gyula százados.

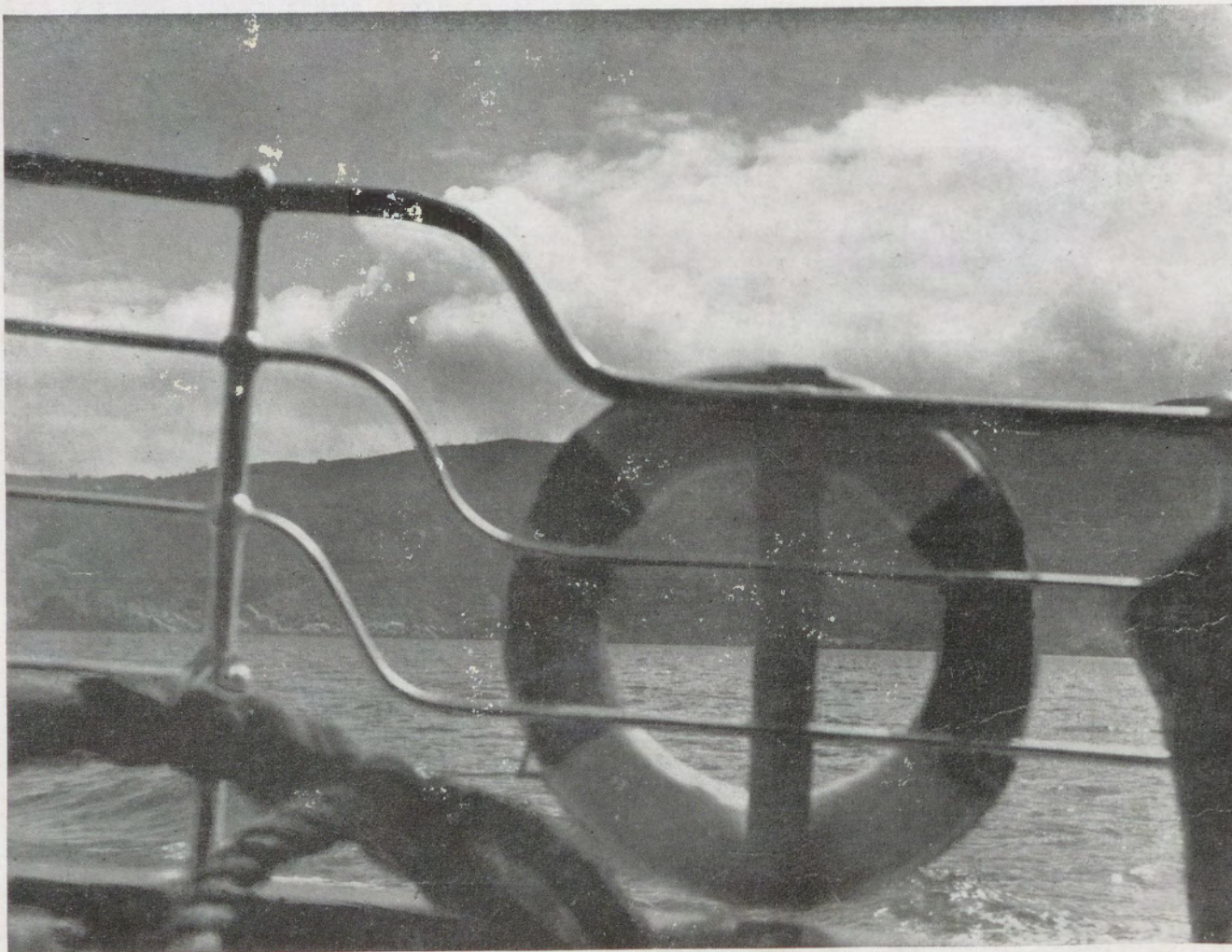

VIHAR UTÁN.

HULLÁMVERÉS A BALATONON.

KISS SÁNDOR akadémikus felvételei.

VIHARFELHŐK AZ ADRIÁN.

TÖMÖRY-MUTSCHENBACHER PÁL akadémikus felvétele.

A MEGLEPETÉS ESZKÖZEI A HARCÁSZATBAN

Írta: vitéz Szinay András akadémikus

A harccal szorosabb vonatkozásban álló szabályzatainkat forgatva, mintegy százszor találkozunk a meglepetéssel.

Látjuk mint fogalmat, melynek a Harcászati Szabályzat egész fejezetet szentel; élénk kerül, mint az a megoldási mód, amelyen keresztül minden harcos legvégső céljához, az ellenség megsemmisítéséhez vezet az út.

A meglepetés, Harcászati Szabályzatunk értelmében, az ellenség erőinek és harceszközeinek idejében és tervszerűen való harcbevételét akadályozza meg azáltal, hogy: „az ellenséges vezetést cselekvési szabadságától megfosztja, terveit megzavarja és akarateréjét megbénítja”; másrészt pedig a csapatot „tűzesszközeinek tervszerű használatában megakadályozza”.

Azok a tényezők, amelyek az ilyen értelemben vett meglepés eszközeül számításba jöhetnek, három főcsoportba foglalhatók össze:

1. A titoktartás.
2. Az öntevékenység.
3. A gyorsaság eszközei.

Ez a három csoport felöleli mindazt, amit a meglepés eszközeül felhasználhatunk a harcászaton. Dolgozatom tehát e három vezérszóban sűrített fogalom megbeszélésére szorítkozik.

1. A titoktartás.

Elsőnek tárgyalom, mert minden meglepetés és így minden siker alapja. „A haditapasztalat mutatja, hogy egész hadműveletek és döntő harcok kudarca, óriási véres veszteségek a titoktartásnak látszólag jelentéktelen elmulasztásából eredtek.” Keserű tapasztalatokon alapszik Harcászati Szabályzatunk indokolásának ez a mondat. Számos példa szolgál ennek az idézetnek az alátámasztására a világháborúból úgy a mi, valamint ellenségeink oldalán is. Azok az eszközök, amelyeket a titoktartás gyűjtőnévvel takar, négy csoportba sorolhatók:

- a) az egyén titoktartási fegyelme,
- b) a műszaki híradóeszközök helyes használata,
- c) a földi felderítés megakadályozása, azaz: a leplezés.
- d) a légi felderítés megakadályozása, más néven: rejtőzés, burkolás.

a-hoz: A katonai kiképzés ideje alatt, értem természetesen itt a tisztképzést és továbbképzést is, számtalan oktatás és ismertetés foglalkozik a *titoktartással*. Bár belőlük mindenki tapasztalatokat szerez és okul, sokszor mégis eredménytelenséget tapasztalhatunk.

Ennek oka: a magyar természet és magánéletünk.

A magyar természet — sokat emlegetett s egyébként nemes tulajdonságot jelentő — nyílt őszintesége

a titoktartást sokszor megnehezíti. Természetes, hogy ha valaminek a befogadásától idegenkedünk, a megtartása is nehézségekbe kerül. Aki pedig szükséges esetekben sem tud hallgatni, az fecsegő. Sajnos, ezt a jelzőt sokszor nem vonhatjuk meg önmagunktól.

Még ha ezzel tisztában vagyunk is és magunkévá tettük a szolgálatban kapott oktatásokat, a magánélet gyakran eltakarja lelki szemünk elől a „Vigyázz, figyelnek a kémek!” feliratú táblácskát.

A hallgatni nemtudásnak ilyenkor hiúságunk az indító rúgója. Jól esik látni a hallgatók arcára kiülő csodálkozást: „nini, milyen érdekes dolgokat tud ez a fiú”. Szinte érzem ilyen esetek megtörténteit az a kellemes izgalmat, ami a hallgatóságban gerjed annak a gondolatára, hogy: „milyen érdekes is lesz ezt továbbadni”. Látom, amint másnap a hallgatók mindegyike, legalább nyolc ismerőst értesíti az érdekes hírről, megindítva a pletyka lavináját.

Nem akarom fejtegetni az unalomig hallott kémhistóriákat. Önként jött azonban tollamra Krauss gyalogsági tábornoknak a világháborúról szóló könyvében olvasott egyik eset.

„Április 14-én kaptam a vkf. helyettesének április 12-ikéről keltezett levelét, mely a következőket tartalmazza:

Nagyméltóságod előtt bizonyára ismeretes, hogy május végén vagy június elején megkezdődik az Olaszország elleni támadásunk... Nagyon különösen érintett — írja tovább Krauss —, hogy a legmagasabb parancsnokság meg volt a felől győződve, hogy egy hadtestparancsnok az említett parancsnokság legtitkosabb szándékait csempészúton tudja meg, mert szolgálati értesítésről eddig nem volt szó.”

Tehát a vezérkar főnökének helyettese egész természetesnek vette, hogy hadtestparancsnoka mende-mondák útján már előre értesült a közeljövő terveiről.

Néhány szót még a titoktartási fegyelem biztosításáról. Mint előbb említettem, a fecsegés oka: a hiúság. A hiúság ellenszere a szerénység. A szerénység eszköze pedig: az önművelés!

Ebben van a helyes út a hallgatásra való nevelésre.

b-hez: A műszaki híradóeszközök helyes használata voltaképpen a titoktartáson alapszik. Ugyanezt mondhatom a kémek elleni védekezéstől is. Ezért a választóvonal megvonása pontosan nem is lehetséges.

Amíg azonban az előbbi pontban vázolt titoktartási fegyelmi megsértése a békeszolgálatban gyakori és inkább a magasabb vezetés esetleges számításait és terveit zavarhatja, addig a műszaki híradóeszközökön történő helytelen hírváltás a harcászati kötelek meglepési lehetőségeit semmisíti meg.

A felsőbb vezetés szándékainak távbeszélőn való előrejutását gátolja meg szabályzatunk azzal a rendelkezésével, hogy a sereg-hírendszert elválasztja a

csapat-hírrendszertől. A felső vezetés titkai tehát nem juthatnak a csapat-hírrendszer drótjaira. Ezen csak harcászati köteleket érdeklő, nagyon sürgős és fontos ügyek futnak. De az sem mind, mert a lösz-, helyzet- és hangulatjelentések minden időben tilosak, úgyszintén az egyes egységek vagy parancsnokságok megnevezése is.

Nem sorolom fel a további rendszabályokat, tilalmi időket, rejtjelkulcsokat, amelyek mindegyikének alapja és gerince a meglepésre való törekvés a titoktartáson keresztül.

c-bez: Amíg a meglepés eddig érintett eszközei közvetett úton akadályozzák meg az ellenség hírszerzését, addig a *leplezés* már a közvetlen betekintés, a földi felderítés ellen véd.

Harcászati Szabályzatunk szerint a leplezés célja: „megakadályozni az ellenséget annak megállapításában, hogy bizonyos területen mennyi az erőnk és milyen annak csoportosítása, másrészt az ellenséget tévhitben tartani, ha bizonyos területen nagyobb erőnk nincs.”

Másszóval a leplezés mintegy alapot teremt a meglepésre.

Elvégzése: külön csapatok (harc előtt: sereglövasság) feladata. Elősegíti azonban felderítésünk helyes magatartása és az ellenség felderítő tevékenységének zavarása, illetve gátlása is.

Ha ezt az akadályozó műveletet előnyomuló csapatokkal hajtjuk végre, a „támadólagos leplezés”, ha álló csapatokkal, a „védelemserű leplezés” fogalmához jutunk.

Harcászati Szabályzatunk a leplezés „tüntetés-szerű jellegét” említi még. Ez azonban már teljesen a vezető elgondolásától függ és ezért az öntevékenységből fakadó meglepetési tényezők csoportjába tartozik.

d-bez: A leplezés mellett a *rejtőzés* is az ellenséges figyelés megakadályozását célozza, főképpen azonban a légi felderítést.

Nem célozom itt a rejtőzési szabályok ismertetése. Tény azonban az, hogy ezek a szabályok a mai harcászati és technikai viszonyok mellett a meglepés legfőbb eszközévé nőttek ki magukat.

A világháború kezdetén a monarchia egyik legkiválóbb felderítő tisztje jelentette üresnek azt a területet, ahol az akkori kezdetleges rejtőzés szem előtt tartásával egy egész orosz hadsereg vonult fel. Egy hadsereg váratlan fellépése pedig igazán a meglepetés netovábbja lehet.

Ez a példa ugyan a mai viszonyok között valószínűtlennek tetszik; kisebb keretek között mégis számolhatunk a megismétlődés lehetőségével.

Nem vihetjük azonban túlzásba a rejtőzési szabályok alkalmazását sem, mert ezeknek erőszakolása a lendületes cselekvőképesség kerékkötője lehet. Így pedig a meglepés harmadik főtenyezőjét, a gyorsaságot hagyjuk kihasználatlanul. „Minden egyes esetben a harcászati helyzet, a vezetés szándéka, a saját és az ellenséges repülőerők mennyisége és teljesítőképessége, valamint a légi figyelési viszonyok határozzák meg, hogy mennyiben kell a harcászati szempontokat

előbe helyezni a repülőerők előli rejtőzésnek.” Ebben a mondatban szab Harcászati Szabályzatunk irányát a rejtőzési elvek oly fontos alkalmazásának.

2. Az öntevékenység.

Ez a meglepés második eszköze. Az öntevékenység a vezető és harcos neveléséből ered, célja a meglepésre való törekvés. Ez a fogalom minden katonának jelszava és az erre való nevelés az egész katonaeleten át tart.

Dolgozatom keretébe való beillesztését az öntevékenységből fakadó megtévesztés és félrevezetés követeli.

Ezeket:

- a) a vezető: harcon kívül és harcba,
- b) a harcos alkalmazhatja.

a-hoz: A megtévesztés és félrevezetés úgy a hadművelési területen, mint az anyaországban alkalmazásra talál. Az anyaországban főként a sajtó nyújt kiváló lehetőséget. Elvként azonban szem előtt kell tartani az ügyes és nem feltűnő, hamishírek terjesztését.

Magától kínálkozik példának annak a kis német helyi lapnak a cikke, amelyből a franciák a nyugati hadszíntéren bekövetkező támadás pontos helyét sejtették meg. A kérdéses ujságban pedig mindössze egy rövid hír jelent meg, mely tudatja, hogy „a német 1. gárdaezred zenekara délelőtt 12 órakor ténzenét ad.” A csak döntő helyen alkalmazott ezred azonban eddig tartalékban volt és az előrevonásnak ez a kósza híre cséje semmisítette meg a bekövetkező támadás meglepetését. Mi történt volna vajjon, ha ez a kis hír egy 150 km-rel odább fekvő város híradójának hasábjain jelenik meg?

A sajtó termékein kívül a lakosság pletykaéhsége elsősorban alkalmas hamis hírek terjesztésére, úgyszintén a híradás számtalan eszköze is.

A harcon kívüli megtévesztéshez sorolom a harctéri szolgálat nyújtotta alkalmakat is. Ilyenek: megtévesztő nappali menetek, amelyeket bizonyos útszakaszokon napokig ugyanaz a csapat hajt végre nappal az arcvonal felé, éjjel vissza; az elszállásolás látványának keltése nappal egy századdal és néhány jároművel, éjjel az itt-ott fellobbanó, de nem feltűnő őrtüzekkel. Mindez ferde képet nyújthat az ellenségnek.

A harc közben való megtévesztésre eleink harcmódja a legjobb példa. Az ősmagyarok cselelt alkalmaztak, amelynek sikerét a félrevezetés másik feltétele, a szokatlanosság is hathatósan támogatta.

Az előidők fegyverei azonban jóval nagyobb mozgási szabadságot engedtek meg a harcosoknak és így a tervezőnek is. A ma vezetőjének már csak:

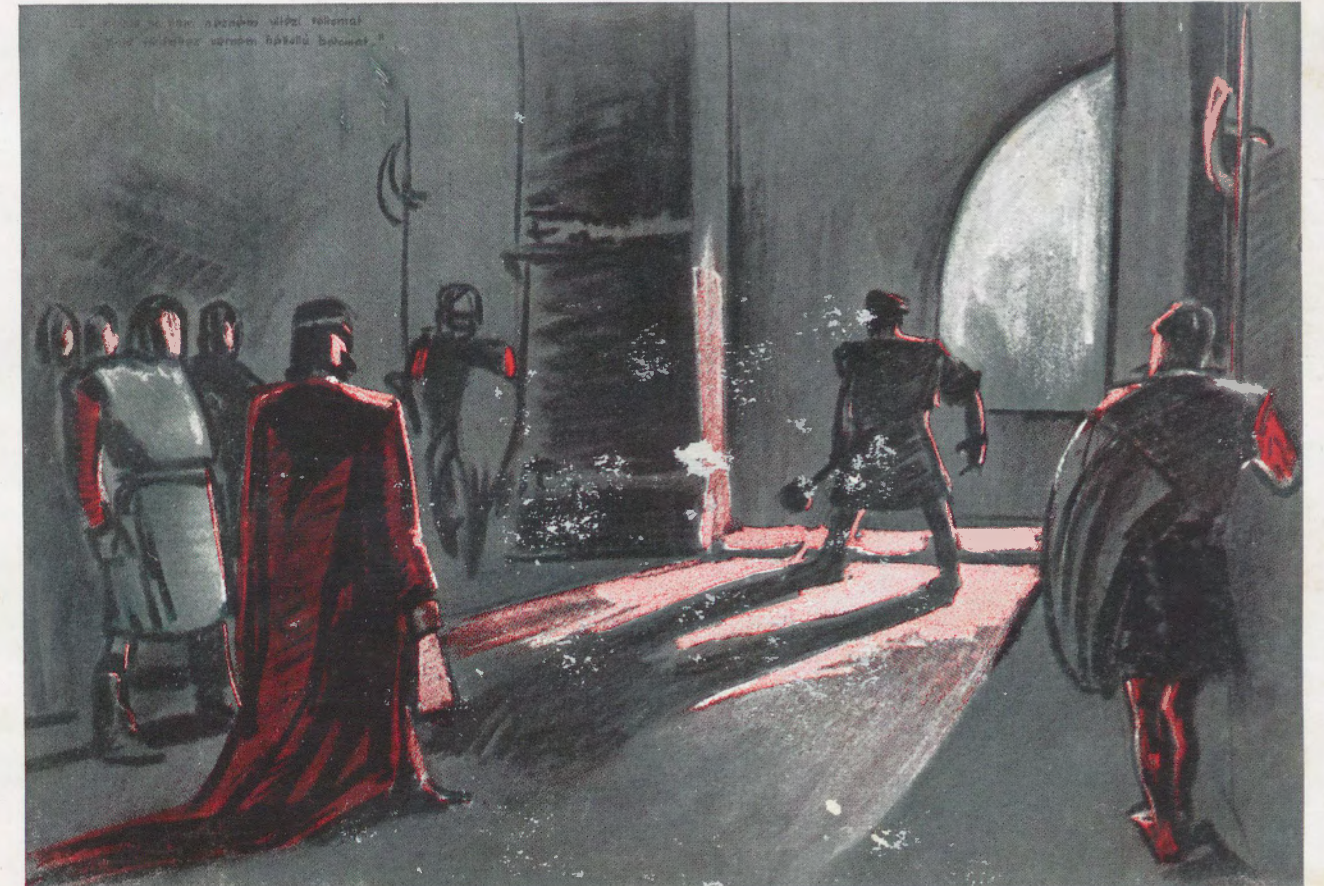
- az oldal- és háttámadások,
- a színlelt támadás,
- a tüntetések

és egész kis viszonyok között:

- a tűzrajtaütés maradt meg alkalmazási lehetőségül.

Az első hármat külön-külön vagy együttesen alkalmazhatja a vezető, hogy eredeti szándéka —

„Király, ha nem nézném
vitézi voltomat,
Majd fejedhez vágnám
bértollú botomat!”

JELENETEK A TOLDIBÓL.

VARSÁNYI FERENC akadémikus krétarajzai.

„A király megszólal:
Nem ismerz engemet?
Toldi, ősz barátom,
hogy elfordul szemed!”

ami a tulajdonképpeni meglepetés — csak a legutolsó pillanatban válik világossá.

Miután céljuk a megtévesztés, legalkalmasabban talán a „cselel“ meghatározásban foglalhatók össze.

Míg nagyobb viszonyok között a „cselek“ a tulajdonképpeni meglepetést leplezik, addig a tűzrajtaütés magát a tényt meríti ki. A harcászati meglepetésnek majdnem mindig együttjárója és fontos szereplője: a tűzzel való rajtaütés.

A meglepetésnél a pillanatnyi hatásnak van nagy szerepe, mert ez az ellenséget megfosztja cselekvési szabadságától. Mivel pedig a rajtaütés az ellenségnek tűzeszközeinkkel való, egymást követő pillanatokban bekövetkező meglepése, tehát tökéletesen kimeríti a meglepetés következményeit. A sikerült tűzrajtaütés következménye, külszíni megnyilatkozása legtöbb esetben a pánik, ami a legjobb alkalom az ellenség megsemmisítésére.

A jövő harcában még az eddigiekén kívül a következő harcászati meglepetési eszközök adódhatnak:

1. Új fegyverek felbukkanása.
2. Régi fegyverek nagy teljesítőképessége.
3. Új szervezés, felszerelés és harcmódor.

Az új fegyverek felbukkanásának meglepő hatását mutatta a világháború tengeralattjárója és harckocsija. Azonban, okulva a mult tapasztalatain, alaposabban kell készülni a hatás kiaknázására.

A régi fegyverek hatásfokozását minden állam felkarolta, eredmény leginkább a táborigény és a géppuskák teljesítőképességének emelkedésében mutatkozik.

Új harcmódor, felszerelés, szervezés sikerének kiaknázása ugyancsak kellő felkészültségben rejlik.

A jövőben felmerülő meglepések sikerének első feltétele azonban a titoktartás marad.

b-hez: A harcok öntevékenységből fakadó meglepetési eszköz: a terepkihasználás. Ennek fejlődése ma van tetőpontján.

Az ókor falanxba szorított harcosa teljesen önállóan bábu. A középkor tömegcsatáiban küzdő lovag öntevékenysége az ellenféllel való bajvívásban kezd némileg felszabadulni. A löfegyverek hatásteljesítményével a kötelekek tágtársa jár együtt. Ez pedig a harcok fokozatos öntevékenységet vont maga után, ami kezdetben az életfenntartást, később e mellett a meglepetést is célozta.

A mai harcászat a legmagasabb követelményt a terepkutatókkal szemben támasztja. A rajnak a meglepés szempontjából eredményes szereplését elsősorban az bizonyítja, ha a terepkutatók az ellenséget észrevétlenül meg tudják közelíteni.

A nagy egység sikerének biztosítéka az alegységben rejlik; a kis egység számára pedig a terepkihasználás a siker első lépcsője.

Az öntevékenységből fakadó meglepetési eszközök nehezen rendszerezhetők, ezen belül pedig lehetetlen teljes kimerítésük. Lehetetlen, mert az emberi elme mindig hoz újításokat, amelyeknek el kell térniük a rendszertől, mert sikerüknek éppen ez az alapja.

3. A gyorsaság.

A meglepés sikerét a titoktartás és öntevékenységi eszközein kívül a gyorsasággal fokozzuk; ha lehet: a megsemmisítésig. A teljes meglepetéssel az ellenség intézkedésképtelenségét érem el. Ha azonban időt engedek neki, az ellenség új elhatározást szül, ami kétségessé teszi a teljes sikert.

A gyorsasággal érem el azt, hogy „a meglepetés az ellenség minél nagyobb részeire terjedjen ki és minél mélyebben éreztesse hatását“.

A gyorsaság a titoktartással kölcsönhatásban van, ami fordított viszonyban jut kifejezésre. Ugyanis minél nehezebb a titoktartás, annál szükségesebb a gyorsaság; viszont ha sok időre van szükség a végrehajtáshoz, fontos a titoktartás legmesszebbmenő kihasználása. A gyorsaság főként a mozgékony-ságban jut kifejezésre, amihez a *merész fellépés* járul.

Gyenge tűzgépfelszerelés elősegíti a mozgékony-ságot és így a meglepésre alkalmasabbá tesz egy hadsereget. A mi hadseregünk erre a feladatra e szerint elsőrangúan alkalmas. Mozgékony-ságát tehát ki kell használni.

Menetelő képességét a teljesítőképesség legfelső határáig kell emelni, hogy olyan teljesítményekre legyen képes, amelyeket a hadtörténelem idevágó legsebb példájában, a tannenbergi csatában mutattak fel Hindenburg csapatai.

A mozgékony-ság lehetővé tételének azonban belpolitikai és pénzügyi vonatkozásai is vannak. Itt a vasút- és útépítésre, valamint a hadsereg egyéb szállítóeszközökkel való ellátására gondolok.

A gyorsaság másik főtenyezője: a merész fellépés. Ez a vezetők ilyen szellemű kiképzésén és a nép faji adottságán alapszik. Hála Istennek, ebben a tekintetben nincs okunk reménytelenségre!

Az eddigiekben három főcsoportba foglalt meglepetési eszközök sikeres felhasználása azonban egy rajtunk kívülálló tényezőtől, a *szerencsétől* is függ.

A hadtörténelem nagy hadvezérei között bizony sok olyan akadt, aki igen kevésé dicsekedhetett Fortuna kegyeivel. Sok egészen kiváló terv végrehajtása semmisült meg a véletlenek akaratából; viszont mások nagy szerencséje soha nem remélt sikerre vezet.

Amennyiben hinni lehet annak a gyakran hallott elvnek, hogy a szerencse a benne bízóknál áll, úgy nem lehet okunk elkedvetlenedni. A közmondás is ezt tartja: A bátraké a szerencse!

Végeredményben minden érv a mellett szól, hogy a jövő háborújában az érintett tényezőknél alapuló meglepetést az ellenség megsemmisítése érdekében a végsőkig alkalmazzuk.

Erős a hitem, hogyha így lesz: az ezeréves határokat a saját kardunkra támaszkodva is vissza tudjuk szerezni.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

Clausewitz: A háborúról. Zeidner: A harcászat alapjai. Vajna: Hadtörténelem. Német: Elvek harca — harci elvek. Vitéz Raics Károly, Pápay László, Csetey Károly, Julier Ferenc idevágó tanulmányai a M. Kat. Szemlében.

AZ ERKÖLCSI TÉNYEZŐK FONTOSSÁGA A KATONAI HIVATÁS BETÖLTÉSÉBEN.

BÉKÉBEN ÉS HÁBORÚBAN.

Írta: *vitéz Jávor Dénes* akadémikus.

I.

Hogy mily szerepük van az erkölcsi tényezőknek a katonai hivatás betöltésében, ez a kérdés soha és senki számára nem volt időszzerűbb, mint éppen ma és éppen a magyar honvédtiszt számára. — Ma a világtörténelemnek azt a korszakát éljük, midőn a politikai, társadalmi és gazdasági zűrzavarok közepette az egymással szembenálló legkülönbözőbb világnézetek viaskodnak egymással, egymást fojtogatva egy ide-oda hullámzó polip-harcban. — A világháború rettenetes erőfeszítéseitől elgyöngült emberiség könnyű zsákmánya lesz a különböző világboldogító eszmék kecsesgető hitegetéseinek. Nagy bizonytalanság lett úrrá a gondolkodó emberen. Melyik helyes, mi a célhoz vezető? Mint a legyöngült szervezetű ember a betegség bacillusainak, úgy lett áldozata a világháború után élő ember azoknak a szellemi irányoknak, melyek lerombolnak benne mindent, amit addig szentnek és magasztosnak tartott; összetörök a régi, örök ideálokot s nem állítanak helyükbe semmit, — vagy, amit állítanak, az még a semminél is rosszabb. — Az *erkölcsi válság* korszakát éljük. Ennek kiábrándult lelkű embere nehezen találja meg azt az iránytűt, amely neki mindig megmutatja, hogy mely irányba kell elindulnia, azt az alapot, amelyre szilárdan építhet: az örök erkölcsi törvényt.

A másik ok, amely a mai kor időszzerű kérdésévé avatja az erkölcsi tényezők fontosságát, az a technika fantasztikus fejlődésével az emberi *értelem szolgálatába állított anyagnak* óriási térhódítása a XX. század életében. Látszólag jogosan merülhet fel a gondolat, hogy ha a világ folyását irányító erőtegyezők közül a szellem szolgálatába állított anyagi tényezők annyira előtérbe jutottak, szükségképpen a harmadik irányító hatalom: az erkölcsi tényezők elvesztették jelentőségüket. — S könnyű népszerűvé lennie annak a gondolatnak, amely az erkölcsi erők elfakulásával egyszersmind a „sacro egoismo“ útjába állított korlátok ledöntését hirdeti.

Hogy miért időszzerű éppen a mi számunkra, magyarok számára a tárgyalandó kérdés, annak okát a következőkben látom:

A mai magyar élet minden zugának, légkörét az a mély depresszió üli meg, mely a világháború rettenetes vihara után támadt. Meggyőződésünk szerint minden bajnak okai a gyalázatos békepasszusok, amelyeket a győzők a „Vae victis“ nemtelen jelszavával a legyőzöttekre erőszakoltak. — De hát mi az oka annak, hogy Trianonban mi szerepeltünk legyőzöttként, mi volt az a hatalom, amely legyőzött minket? Sokan talán azt válaszolják erre a kérdésre, hogy a központi hatalmakat az entente *anyagi fölénye* győzte le. Hogy igazuk van-e azoknak, akik ezt

mondják, azt én nem vagyok hivatott eldönteni, csupán a másik oldalon arra akarok rámutatni, hogy viszont a világháború elvesztésének közvetlen oka kétségbe nem vonhatóan az *erkölcsi erők*, a háborús akarat végső kimerülése volt a központi hatalmak részéről. Ha nálunk nem, talán később ellenfeleinknél következett volna be ugyanez, s akkor mi nyertük volna meg a háborút.

Ime, alig indultam el, s már akaratlanul is arra a következtetésre jutottam, hogy a mi mostani sok nyomorúságunknak egyik fő okozója az, hogy annak idején ez a sokak által ma talán lekicsinyelt, de valójában igen sokat jelentő energiaforrás: az erkölcsi erő nem volt meg a hadseregben, helyesebben az annak hangulatát befolyásoló anyaországban oly mértékben, amint az kívánatos lett volna.

Mielőtt rátérnénk annak a megvizsgálására, hogy mily szerep jut az erkölcsi tényezőknek a világháború utáni kor katonájánál, közelebbről pedig a magyar honvédnél hivatása betöltésében, vizsgáljuk meg, mit látunk e téren az élet tanítómesterének, a történelemnek elbeszéléseiből.

Ha a világtörténelemnek régebbi lapjaira tekintünk, azt látjuk, hogy az anyagszellem (értelem) és az erkölcs között mindig megvolt a harc az emberi élet minden területén. Hol az egyiknek jutott nagyobb szerep, hol a másiknak. S a szerint változott az egyes korok képe, hogy melyik nagy erőtegyezőt állította inkább szolgálatába az ember.

Hogy a háború megvizsgálásánál a haderők erkölcsi erejének, vagy egyéb tényezőknek jut-e döntő szerep, azt befolyásolják elsősorban a háborút előidéző okok természete s ezenkívül a háborút vívó nemzetek eszmevilága, művelődése, stb.

A primitív népek háborúinál a szorosabb értelemben vett erkölcsi tényezőknek különösebb szerep nem jut. A harc inkább két egymást marcangoló vadállat létfenntartási küzdelméhez hasonlít, ahol a keményebb öklű maradt mindig győztesként a csataterén. A törzsszervezetek kialakulásával azonban már bizonyos, hogy a közös tulajdon megvédése, a faji öntudat, esetleg a vitézi hírnév, stb. mint komoly erkölcsi tényezők szerepeltek a harc kimenetelének eldöntésénél.

Tovább tekintve a történelemben, elérünk ahhoz a korhoz, midőn az emberi művelődés máig is elvilágító fáklyáit gyújtják, meg a klasszikus hellének és rómaiak. Platon és Cato népe számára a szellem és erkölcs világa az egyén és az állam életének eddig sohasem bírt területeit hódítja meg; az erkölcsi tényezők, — mint egyéb téren — úgy a hadakozás terén is talán soha azóta túl nem szárnyalt szerepet követelnek maguknak. A platonai eszmék szellemében nevelt görög ifjúság a legdicsebb dolognak tartja, ha

hazájáért életét áldozhatja oda. A hazafiúi hősiesség önfeláldozás máig is közmondásos példáit olvashatjuk a görög és római történelem minden egyes lapján. Nagy Sándor, Julius Cézár sikereiket hadvezéri képességeiken kívül bizonyára a rendelkezésükre álló katonanyag magas erkölcsi színvonalának köszönheték. A Platon-féle nevelési rendszert, mely az ifjúság katonai előképzésének legfontosabb részül az erkölcsi nevelést szabja meg, katonai pedagógusaink ma is követendőnek tartják. — Hogy erkölcsileg mily magas fokon állott a két klasszikus állam hadereje bizonyos időkben, azt meglátjuk abból, hogy Leonidas és társai ma is mint a hősi önfeláldozás klasszikus eszményképei s a pompeii római katonák mint a kötelességteljesítés mintaképe állnak szemünk előtt.

A középkorban a katonatípus: a lovag. A vele szemben felállított magasfokú erkölcsi követelmények kitűnnek abból a fogadalomból, amelyet felavatásakor minden lovagnak le kellett tennie. A középkor szellemi talajából kinőtt mély vallásosságon kívül a hazának önfeláldozó szeretete, egymás iránti igen erős bajtársias érzés s a nők tisztelete voltak azok az erkölcsi tulajdonságok, amelyek a lovagot még ma is mint a kifogástalan viselkedésű katonák közmondásos eszményképét állítják elélni.

A lovagokkal szemben ott találjuk a mohamedán vallású népek katonáját. A vallási fanatizmusból fakadó erkölcsi erő képessé tette őt fél Európa meghódítására.

A későbbi korok zsoldos hadseregeinél már kevesebbet beszélhetünk erkölcsi tényezőkről. Az erkölcsi alap hiánya nemcsak a hadjáratoknak katonai értelemben vett eredménytelenségében mutatkozott, hanem a hadászati és a harcászati is visszaesést idézett elő.

A XIX. század szabadságharcainak hadseregei elért eredményeiket kizárólag azoknak a magasztos erkölcsi indító okoknak köszönhetik, amelyek őket a fegyver kézbevételeire ragadták; hiszen anyagi erők tekintetében és kiképzés terén bizony nagyon elmaradtak ellenfeleik mögött.

Hogy a háborúk kimenetelénél lehetetlen csak az erők fizikai viszonyait tekintetbe venni, arra példa az orosz-japán háború.

A világháború megelőzőleg minden nép igyekezett hadseregének jövődő működéséhez nagy erkölcsi erőforrások igénybevételevel az erkölcsi erőt is biztosítani. A francia „revanche“ eszméje, s vele szemben a német „Wacht am Rhein“ gondolata tisztán ezt célozták. — Egyik közéleti személyiségünk mondta, hogy a „német nép világháború alatti titáni küzdelmében a Deutschland, Deutschland über allesban megnyilatkozó öntudatenergia felért a Hindenburgok és Mackensenek ellenállhatatlan stratégiájával.“

S napjainkban mit látunk? A fascizmus és hitlerizmus célja ugyancsak az, hogy a faji öntudatból és a nemzeti fanatizmusból olyan erkölcsi töke kovácsolódjék össze, amely céljai érdekében minden belső és külső akadályt ledönt.

Nekünk nem volt a világháborúban revanche-eszménk, bennünket nem fűtöttek világhódításra törekvő hatalmas gondolatok, de hogy mit jelentett a

magyar katonák számára az a szent szó, hogy *Haza*, azt a világ összes költői sem tudnák megénekelni, még ha összefognának is, hogy közösen írjanak egy hőskölteményt a magyar katonák legendás vitézségéről.

II.

Tételünk részletes vizsgálatánál mindenekelőtt arra a kérdésre kell választ adnom, hogy mi a hivatás általában és mi a katonai hivatása.

Azt mindjárt megállapíthatjuk, hogy a hivatás egészen más fogalom, mint a foglalkozás. A hivatás magasan az anyagias dolgok fölé emelkedő eszményi fogalom, amelynek értelmét talán akkor érzékelhetjük legjobban, ha helyette azt a kifejezést használjuk, hogy elhivatottság. Keresztyén hitünk szerint minden e földön élő embernek van Istentől adott hivatása. Hogy mi ez a hivatás, arra a költők és gondolkodók világnézetük sugalmazása szerint más és más feleletet adtak. Valaki úgy fejezte ki erre vonatkozó gondolatát, hogy az emberi élet hivatása a szociális tevékenység. Kant válasza erre a kérdésre: „Tökéletesítsd magadat, hogy másokat boldogíthass.“ E két felfogás szerint tehát az ember hivatása nem a saját maga, hanem a rajta kívülálló személyek vagy dolgok érdekében való munkálkodás. Talán mégis legszebben és legtalálhatóbban fejezi ki erre vonatkozó gondolatát a költő, midőn ezt mondja: „Mi dolgunk e világon? Küzdeni erőnk szerint a legnemesebbekért.“ Ebben benne van az emberi sors: a küzdelem; küzdelem mindazért, amit erkölcsi felfogásunk szerint szép, jó, nemes és magasztos, tehát olyan küzdelem, amelynek indítékai legmélyebb eredetükben kizárólag erkölcsiek. A küzdelem eszközei és konkrét céljai az egyes hivatáságak szerint mások és mások.

Elérkezve most már a nagy emberi hivatáson belül a katonai hivatáshoz, meghatározhatjuk annak lényegét. Platon erre vonatkozólag ezt mondja: „A katonai osztály hivatva van az állam békés fejlődéséért, biztosítani és azt más állam hatalmi törekvéseivel szemben megvédeni.“ Ehhez még hozzátehetjük az eszközt: ha szükséges, a legnagyobb földi jónak, életének feláldozásával is.

Mindezekből láthatjuk, hogy a katonai hivatás oly szilárd erkölcsi alapokon nyugszik, amelyeknek valódiságát a legfelfogottabb antimilitarista sem vonhatja kétségbe. Minden hivatás arra irányul, hogy az egyénen kívülálló erkölcsi célért valamit tegyen. A hivatásnak mily eszményi magaslatán áll tehát az a katonák, aki a hazája vagy egyéb erkölcsi cél érdekében életét nemcsak odaszenteli, hanem ha kell, fel is áldozza.

A katonai hivatás tehát olyan magas erkölcsi fogalom, hogy annak betöltése erkölcsi alap nélkül el sem képzelhető.

És most meghatározhatjuk: mit is értünk tulajdonképpen erkölcsi tényezőkön? Szinay tábornok csapatpedagógiájában erre vonatkozólag a következőket mondja egyhelyütt: „Akár faji tulajdonságot vegyünk, akár a katonai fegyelem és szellem fontosságáról beszéljünk, ezek összeségükben erőtegyezőt képeznek, amelyet erkölcsi tényezőknek szokás nevezni.“ Ezt egybevetve a hivatásról általában mondottakkal,

mutatni arra, hogy amint a szeretet is lehet bűn (pl. a szülők majomszeretete bűn az elkényeztetett gyermek ellen), úgy a szent gyűlölet is, mely a gonosz és igazságtalan felé irányul, lehet erény. A korbácsot ragadó Krisztus-kéz éppen oly szent a templomszent-ségtelenítők kiostorozásakor, mint midőn betegeket gyógyít vagy ellenségeinek megbocsát. A szenvedések között, a háború borzalmas pillanataiban közelebb van hozzánk az Isten, mint a külsőleges világbeke kérdésén tanácskozó zöldasztaloknál. — A jólét, a gazdagság sokszor viszályt támaszt az örökségen osztó testvérek között is, de ha a sors idegennel hozott össze egy fedezékben a pergőtűz borzalmi közepette, annak a pár órának emléke mélyen összeköt téged az a bajtársal. Úgy érzem, hogy Isten meghallgatja a puskája fölött fagytól gémberegett ujjait összekulcsoló közkatona felsóhajtását. Tisza István gróf életéről olvasva, ennek a kétségtelenül Isten lelketől áthatott embernek alakjai közül talán legjobban megkapó az elesett katonája fölött Bibliát olvasó és imádkozó ezredparancsnok alakja.

Kétségtelen, hogy a háború, ha nem kívánja is a katonától mindig élete feláldozását, mégis az egyén érdekeinek magasabb érdekekért való feláldozását jelenti. Attól a pillanattól kezdve, midőn a véres kardot az országban körülhordozzák, a katona ténykedése nem más, mint hosszú sorozata az önfeláldozásnak. Ahhoz pedig, „hogy valaki egy nagy eszméért magát feláldozza, erkölcsi erő kell“ — mondja Jókai.

A háború a népek nagy erőpróbája, ahol a harc kimenetelét az anyagi tényezőknél, szellemi erőik erején és a véletlenül kívül a hadseregek erkölcsi erői szabják meg. — Ha az erkölcsi tényezőknek a harcok kimenetelére gyakorolt hatását akarjuk látni, csak a történelemhez kell fordulnunk. A világtörténelem ezer példája, a világháború sok-sok részletharc bizonyítja, hogy a harcok sorsát nem lehet pusztán az egymással szembenálló anyagi erőik erejéből levezetni. Egyrészt a vezető, másrészt a csapat kimagasló erkölcsi tulajdonságai sokszor csodás eredmények elérésére vezetnek. — A mi szerencsétlenségünk, hogy a magyar anyagi erőikben mindig ellenfelei mögött maradt, de egyben a mi dicsőségünk, hogy a magyar történelem lapjairól olvashatjuk le legszebb példáit az ellenség számbeli, felszerelési, kiképzésbeli fölényén diadalmaskodó legendás vitézségnek. Nem kell más nemzethez mennünk, hogy meglássuk, mit tud elérni a magas erkölcsi tulajdonságokkal bíró vezető csapata: bőven példáit látjuk a Bocskayak, Bethlenek, Rákócziak harcaiban, a török világ magyar várainak védelménél, Hunyadi, Kapisztrán csapatainál. Nem kell a franciákhoz vagy a németekhez mennünk, hogy meglássuk, mit tud elérni a csapatok vitézsége még talán kevésbé alkalmas parancsnokok vezetése mellett is: három évszázad idegen vezetése mellett megvívott küzdelmes harcai s a világháború magyar csapatainak egetverő dicsősége tanuskodik erről. Ha sok volt az orosz, Szurmay magyar csapatai a Kárpátok védelmében megrikították sorait. Ha nem volt szervezett hadseregünk, az ellenség szervezett hadseregével szemben, a 48-as lelkesedés napok alatt teremtett hadseregeket. Ha sok ágyúja volt az olaszoknak, a magyar bakák kiállotta az Isonzó-arcvonal pergőtűzeit, előbb

melegedett föl az olasz ágyú csöve, mint kihült a hősiesség a magyar szívekből. Ha nagy volt Nagy Frigyes hadvezéri tudása, nagyobb volt Berlint megsarcoló magyar huszár vitézsége. És törjön ránk a cseh és szerb tengernyi haddal, a modern technika minden vívmányával és Putnik vajda minden hadvezéri ravaszágával, győzni fogunk, mert velünk az Isten és az igazság!

De most mérleljük részleteiben, hogy az erkölcsi tényezők mily szerepet visznek a háborús katonai hivatás betöltésénél.

A katonát kötelességének teljesítésében a harc-téren leginkább a haláltól való félelem zavarja meg. A haláltól való félelemnek pedig leghatásosabb ellenszere a túlvilági életbe vetett hit. Ha a bizonytalanság érzése vesz erőt a harcoson, sőt a kétségbeesés hatalmasodik el rajta, az isteni Gondviselésben vetett hit ad erőt mindezek elviselésére. Ha oly feladatok előtt áll, amelyek előtt férfiszíve megremeg, ahol erjét kevésnek tartja, az Istenbe vetett hit mindenre ad neki erőt. Bethlen Gábor híres jelszava: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?“ — hadjáratainak sikerében nyert tárgyi bizonyítékot. Szobieszky János a bécsi csata előtt katonáihoz a következő szavakat intézte: „Velünk az Isten, katonák, aki Istenben bízik, utánam!“ s a kis csapat szétverte a diadalhoz szokott hatalmas török sereget. A hit csodás hatalom. „Kétszeresen fel vagyunk fegyverezve, ha hittel harcolunk“ — mondja Platon. Vajjon oly sok-e a mi fegyverünk, hogy nincsen szükségünk erre a második fegyverre?

A háború szenvedései, fáradsalmi, nélkülözései és halálfélelme mindazok az indítékok, amelyek a katonát arra ösztönzik, hogy dobja el fegyverét, mentse az életét, a maga egyéni hasznát és kényelmét keresve. S ezzel a hatalmas erővel, az önfenntartási ösztönrel szemben kell, hogy működjenek az ellenindítékok: a fegyelem, a hűség, a kötelességérzet, amelyek nélkül hivatásunkat betölteni nem tudjuk.

A háborús feladatok megoldása úgyszólván soha nem megy simán, hanem mind a csatárral, mind különösen a vezetővel szemben gyakran szinte leküzdhetetlennek látszó akadályok merülnek fel. Ilyenkor az elszántság és a minden akadályt maga alá gyűrő vakarát az, ami a siker kivívását eredményezi.

De folytathatnám a lemondanitudáson, bajtársiaságon keresztül a katonai erények hosszú sorozatát, melyek együttvéve és külön-külön is mind előfeltételei, sőt eredményezői voltak már sok nagy fegyverténynek.

Természetes, hogy a háború minden egyes katonától magas erkölcsi tulajdonságokat követel meg, fokozott mértékben áll ez a vezetőre, a tisztre. Ahhoz, hogy valaki magasabb vezető legyen, elvitathatatlanul elsősorban a tudás az előfeltétel. De ne felejtjük el, hogy a tudásnak az alapja az akarat, amely az értelem működőképességét biztosítja. Az akarat erőssége pedig a jellem, amelyet viszont az erkölcs határoz meg.

A hadvezéri képességek összetevődése nem csupán az elme magasabbrendűségéből áll, hanem ahhoz még talán nagyobb mértékben sziklaszilárd akarat,

Ma nincs kimenő.

Allásváltoztatás terepfelvétele közben.

Törészlet a L. A. I. kertjében.

Eger: Minorita-templom az Eger-patak hídjáról.

Kenyérmezomajor: Hídon át.

SZABÓ BÉLA akadémikus felvételei (1934).

sésére s midőn egy magasztos, égbenyúló jelkép, az aranyalma útján már rátalált és megismerte, akkor a gonosz ármány, a sors, az élet mostohája „elszarkasztja szívet... rég óhajtott kincsétől”. Hosszú küzdelem indul meg és mint az életben is, az igaz, a jó és a szép bírásaért nagy áldozatokat kell hozni, sokat kell küzdeni. Sok megpróbáltatáson keresztül, midőn „oly sötét volt álmaiban a halál, a sors, mely felette áll”, úgy érezte Csongor, hogy „nincs nyugalma, élete, nem bírják karjai” újra azt, akit tőle az ármány elrabolt. S bár hite is megrendült a sok sikertelenségben s így kiált fel: „Csak te vagy hű, csak te vagy társ, szűnbetetlen győtrelem!” — de végül is a küzdése, a kitartása célra jut, a hazugság és tagadás szelleme megbukik:

„Minden el van veszve, minden!
És kacag bolond Mirigyén a pokolnak feneke.”

Találunk egy másik vezérgondolatot is e műben, amelyet Vörösmarty a gondolat misztikumának megfelelően misztikus keretek közt fejteget. Mi az élet célja? Mi boldogít? Melyik út vezet a célhoz? — Az élet maga állítja elénk sokszor ezt a problémát:

„Sík mezőben hármas út,
Jobbra, balra szertefut,
A középső célra jut...
Oh, de melyik nem közép itt?
Melyik az, mely célra jut?”

A kalmár útja tán? Ki azt hiszi, hogy pénzén hív barátokat szerez s „ott van zsebében a tündérvilág”? Vagy tán a fejedelmé, ki a „bír, dicsőség tetten kóbol”? — És így szól önfeledten:

„Egy gondolat volt, én gondoltam azt,
Akarat csak egy volt, én akartam azt...”

Vagy a tudós ösvényére lépünk, aki azért fáradt,

„... hogy azt mondhassa,
Semmit sem tudok!
És mégis ezt a nem-tudást
Nem adnám egész hadért,
Mely, hogy tud, azt hiszi.”

De bár ily büszke a „nem-tudom” filozófiája, így sóhajt fel mégis: „Szavak, nevek, ti öltök minket el...” De hát melyik akkor a helyes út? Mi a cél, amelyért küzdeni érdemes? Hisz „a valóság csalt remény”. E vándorok „útra nem vezetnek”.

„Egyik mint bálványt, hitvány port ölel,
A másik rommá tenné a világot,
Csakhogy felette ő lehesse ur...”

... s a legszörnyebb,
Ki pusztá sirt hord hó kebel helyett.”

Úgy látja Csongor is, hogy

„Elérhetetlen vágy az emberé,
Elérhetetlen tündér, csalfa cél!”

A három vándort mint a földi célok, törtetések képviselőit, megtörve látjuk viszont. — „Az arany virágit szélvész szórta el...” s a fejedelmét saját

népe zúzta porba... A tudós betette könyvet, „két-sége gyöttrik: ki vagy te, aki bennem háborogsz? Ész, vagy nem ész?” S Csongor is mily megtörve áll az élet szimbóluma előtt:

„Oh hármas útnak kétes álköre,
Mi más kebellem léptem fel reád,
Virág-reményimben akkor...
Most kimmal, búval rakva...”

Csongort azonban szíve helyes útra vezeti s Tünde megmutatja neki, hogy van az életben amiért érdemes küzdeni s ez a hit, a hűség szerelme s az önzetlen szeretet. Megkapó e műben az idealizmus és a materializmus párhuzamba-állítása. Gyönyörködve látjuk Csongor és Tünde fennkölt, tiszta szerelmét, amely végül is mindent legyőz s az álnokságon diadalt arat. Mosolyogva nézzük Ilma és Balga anyagiasságát s örülünk, hogy őszinte szeretetük végül is elnyeri jutalmát. Vörösmarty itt két életfelfogást állít egymás mellé. Jellemző Balga e mondása: „Míg te égen, csillagon össze-vissza nyargalásztál, addig én kordélyomon jöttem itt a vert úton.” Míg Tünde a csalogányt költi, hogy „dallal töltse a magányt”, addig Ilma sajnálja, hogy az aranyalmát nem lehet megenni s észreveszi, hogy férges is van köztük.

A szerető szív nagy igazságát mondja Tünde e sorokban: „A szív is úgy nyílik meg, mint sötétben a szemek. Boldogságban zárva tartja rózsaszínű ajtaját az örömek gazdag árja... bűban, kinban, szenvedésben titkos mélyeit kitarja...” s ha van, elfogadja a reménysugárt. Tündét kétségek gyöttrik s hűtlennek hiszi kedvesét s már-már helyet ad a Nemtő-király szavainak, hogy „a föld nem nekünk való; durva, zordon és csaló”. De él még benne az igazságban való hit. Csak egy kívánsága van: boldogító szerelem, csak ezt óhajta s „nem sóhajt fogyhatatlan évekért”. Csongor is úgy hiszi már, hogy „futni fog csak s célt nem éri”.

De az igazért, szépért, jóért való küzdésnek jutalma van: megtalálják a keresett boldogságot, életük célját. S a meglegedettség, magasztos megnyugvás árad utolsó szavaikból:

„S annyi szenvedés után nyugszom égi kebleden!” Vagy Tünde szava:

„Elfárad a szó és az ész elégtelen,
Elgondolni, elbeszélni,
Ami e megáradt szív
Érez és tud, sejt és óhajt.”

A tündér-vár felragyog, mindenki vigad, örül, mert két ember elérte élete célját: boldog lett.

„Így fogunk mi csendben élni
S a bajoktól messze lenni...”

Így fogunk mi kéjben élni
S a világgal nem cserélni.”

Vörösmarty egy egész életet tömörített e pár sorba, amelyek után méltán csendül fel a tündérek életét dicsőítő himnusza.

„Magyarország virágzó ország volt; Európának legtekélyesebb földrajzi és gazdasági egysége, melyet a trianoni békével szétromboltak.”

Lord NEWTON.

VÉRSZERZŐDÉS.

Írta: Irsa Béla akadémikus.

Bácsy Balázs a református gimnáziumba járt. Nálam két évvel volt idősebb, de csak eggyel járt feljebb, mint én, mert harmadikban latinból megbukott. Már az a pusztá tény is, hogy ő a református liceumba, én meg a piarista kollégiumba jártam, ellenségeskedést szült közöttünk. A két iskola diákjai, sőt a tanárai is, ősi ellenséges viszonyban voltak egymással. Nem mehetett el egymás mellett egy liceista és egy kollégista úgy, hogy legalább a fogaikat ne csikorgatták volna egymás tisztelőre. De gyakori látvány volt az is, hogy két szembejövő diák, minden szóváltás nélkül egymásnak ugrott és addig cibálták, püfölték egymást, amíg csak egyik a másikon egy ép ruhadarabot látott. Akkor azután éppúgy abbahagyták, mint ahogy elkezdték és mintha mi sem történt volna, ment mind a kettő a maga útján tovább.

Bácsy Balázs-zsal való első találkozásom még ugyanennek az ősi gyűlöletnek a jegyében zajlott le. Meg kell különben jegyezmem, hogy Bácsy Balázs, aki a máramarosi állami erdőszet igazgatójának a fia volt, nálam jóval erősebb testalkatú, szélesvállú, bikanyakú gyerek volt. Nota bene én igen elismerően mustrálgattam mindig hatalmas izmait, erélyt sugárzó férfias arcát, konok kálvinista bika-nyakát. De azért engem se faragtak tokányból. Tömzsi természetem ellenére is nagy volt a tekintélyem, még a felsőbb osztályosok előtt is. Egyszer, amikor egy önképzőköri gyűlés előtt, székekkel együtt felemeltem és kitarítottam egy negyediket, mindenhonnan hallottam halk elismerő, hódoló és meglepett hangokat:

— Marha ereje van! — És ezzel a számottevő „erősek” sorába léptem én is.

Az összeütközés Bácsy Balázs és köztem elkerülhetetlen volt. És meg is történt. Vasárnap délelőtt volt.

Szép, napsütéses októberi nap. Az első mellényes ruhámban jöttem haza az Iskola-utcán. Egyik hónom alatt az imakönyvem, másik alatt a lapos, fehér-aranyszalagos diáksapkám. Fogaim között ormótlan nagy szivar füstölgött, ami a mellényem mellett a legjobban kiemelte férfiasságomat. (Hű, ha akkor szembe jött volna velem „Dugó”, a történelem tanárom!) A szivarra azért volt szükség, mert a túlsó oldalon szedegette apró formás lábacskaikat a szigeti diákszívek akkor egyik legmegálmódottabb királynője, Teleky Ica, a mérnökék kisebbik leánya, aki elragadóan bájos és szőke volt és úgy tudott banni a diákszívekkel, mint valami kész nagyvilági dáma. Neki szólt a piarista negyedikesek valamennyi szerelmes levele, költeménye, szekundája és álmatlan éjszakája. Neki szólt akkor a szivar is, amellyel tüntetően pöfékeltem feléje és a zsebre vágott két kezem, amelyeket csak azért dugtam a zsebembe, hogy nyitott kabátomat hátrahúzza, láthassa a mellényemet... Azaz, hogy csak látta volna, ha rám nézett volna. De Teleky Ica nem nézett se jobbra, se balra, hanem csak ment-ment egyenesen, félénken szedegette finom, törekeny lábait, mintha én a világon sem lettem volna. Engem pedig a laposguta környékezett. Torkomat a szivar füstje, szívemet a keserűség marta. És akkor a Mihályiék kapujából egyszer csak kifordult Bácsy Balázs hajadonfótt, sarkantyús lovaglósizmában, szemtelenül elegánsan. Egy ellenállhatatlan világfi mosolyával várta meg Teleky Icát és összepengette sarkantyúit:

— Kezeit csókolom!

Teleky Ica elragadó mozdulattal biccentette meg királynői szőke fejcskáját és a bal oldalára engedve Bácsy Balázst, befordult a Színház-utcába. Engem pedig ott hagyott az új, mellényes ruhámmal és a félig hiába elszívott szivarommal leforrázva, szerelmesen.

Keserűségemben akkor határoztam el, hogy le fogok számolni Bácsy Balázs-zsal, akit akkor gyűlöltem a legjobban életemben, olyan engesztelhetetlen gyűlölettel, hogy egy kanál vízben is meg tudtam volna fojtani.

Megvártam, amíg elkísérte Teleky Icát, s visszafelé jött, nyeglén ütögetve lovaglópalcájával a csizmáját. A házuk előtt elébe állottam és nem engedtem tovább. Dühötől remegő hangon kiáltottam rá: — Vasárnapi aszfaltbetyár... Kálvinista!

Megállt. Leszegte bika-nyakát úgy, hogy feketé hajának egy bodros fürtje kihívóan csüngött bele a szemébe és fújt egyet.

— Mit mondtál, te taknyos?

— Taknyos az öregapád! — szisszentem vissza.

Erre ő egy hirtelen mozdulattal összefogta a mellemen a kabátomat és úgy nekilendített egy járdaszéli fának, hogy meggörnyedtem belé.

— Egy kis izelítő! — mondta fölényes, mozdulatlan arccal. — És ha nem hordod el rögvést az irhádát, beléd szorítom a lelket, te kis pápista hólyag!

Erre azután vérbeborultak az én szemeim is, összeszedve minden erőmet, átfogtam a derekát és úgy lódítottam neki rácsos vaskapujuknak, hogy csak úgy döngött belé az egész alkotmány... Mire feltápáskodott, én új támadásra készültem. A következő pillanatban az elegáns lovaglóöltöny és az új mellényes ruha szépítése érdekében olyan irtalmatlan sűrű porfelhőt teremtettünk magunk köré, hogy alig láttuk már egymást is. A küzdelem, amelyből ő a szeme alatt egy véres monokli, én pedig egy zápfogam árán kerültem ki, rövid, de heves volt. De mind a ketten csak annyit értünk el vele, hogy a szigeti diákok nevében ismételtelen megbotránkoztattuk az utca közönségét, mely akkor szerencsére csak egy, a templomból visszatérő mesterasszonyból és Vendrey Bélából, az adóügyi jegyzőből állott.

Levergettük magunkról a port, meg a falról reánk tapadt meszet, Bácsy Balázs bagariacsizmáján ujjnyi vastag karcolás látszott, nekem majdnem valamennyi gombom lepattant a mellényemről.

— A' zistenit! — mondta ő, amikor meglátta a karcolást.

— A keservit! — mondtam én, amikor csak kettőt tudtam megtalálni lepattant gombjaim közül és ezzel elváltunk.

Másnap természetesen beszekundáztam történelemből. „Dugó“ valahonnan megtudta, hogy verekedtem a Színház-utcában és még egy írást is kellett hoznom erről az apámtól. (Vendrey Béla, Vendrey Béla, azt a fűzfánfűtyülős rézangyalát az öregapádnak!)

Otthon azután volt szorulás. Azaz, hogy annál sokkal rosszabb. Nem kaptam én ki sohasem. Egy ujjal sem nyultak volt hozzám jó szüleim, s akkor sem kaptam verést, sem szobaáristomot, sem böjtös ebédet, csak ebéd után magához szólított apám a dolgozó szobájába. Becsukta az ajtót, két tenyere közé szorította buksi fejemet, komoly, jóságos, de kissé szomorkás szemeivel a szemembe nézett sokáig-sokáig, azután az ő mély, csöndes hangján csak ennyit mondott:

— Ügylátszik, hogy rossz voltam eddig hozzád, fiam; de ha én jobb leszek, akkor úgy-e te is megígéred, hogy meg fogsz változni?!

— Megígérem! — mondtam remegő hangon és a szegyénytől két könnycsepp pergett végig az arcomon. Jobban fájt mindig apámnak ez a gavalléros jósága, mintha szíjat hasított volna a hátamból. Ilyenkor legalább egy hónapig jó gyerek voltam, szorgalmasan tanultam és otthon figyelmes, jó fiúnak mutatkoztam. Ha egy-egy ilyen hónapom véletlenül olyan időre esett, amikor tanfélévet zártunk le, akkor mindig majdnem tiszta jeles volt a bizonyítványom. Akkor is hamarosan kijavítottam a szekundámat „Dugónál“ és egyik jelest a másik után kaptam csaknem valamennyi tárgyból, úgyhogy „Dugó“ egy délután azt mondta az apámnak a Koronában, hogy egyike lettem a legjobb tanulóknak az osztályban.

Abban az időben azonban nagyon rossz hírek jöttek Pestről a háború befejezésével kapcsolatban.

1918 november. Máramarossziget valamennyi középületén oláh trikolor leng. A magyarruhás lányokat festettarcú, pirosított szájú oláh tisztek tintával öntik le. Az egész városban mindenütt kétes egzisztenciából felkokárdázott új oláh „urak“ mászkálnak. A legtöbbjük zsakettben, zsirádi kalapban és fehér tenniszcipőben. Még a Koronába is bevettek magukat, ami pedig a Szigeten levő felső tízezrek találkozóhelye volt. Arany Feri, a Korona szerződött cigánya beszüntette muzsikáját, mondván, hogy ezek nem urak, ő ilyeneknek nem hajlandó játszani.

Igy borult be a mi egünk is. Az ősi kollégiumot elvették az oláhok; homlokzatáról leszedték a szép magyar címet és ízléstelen, nagy betűkkel írták fel: „Gymnásie Regale Dragos Voda Romaniei.“

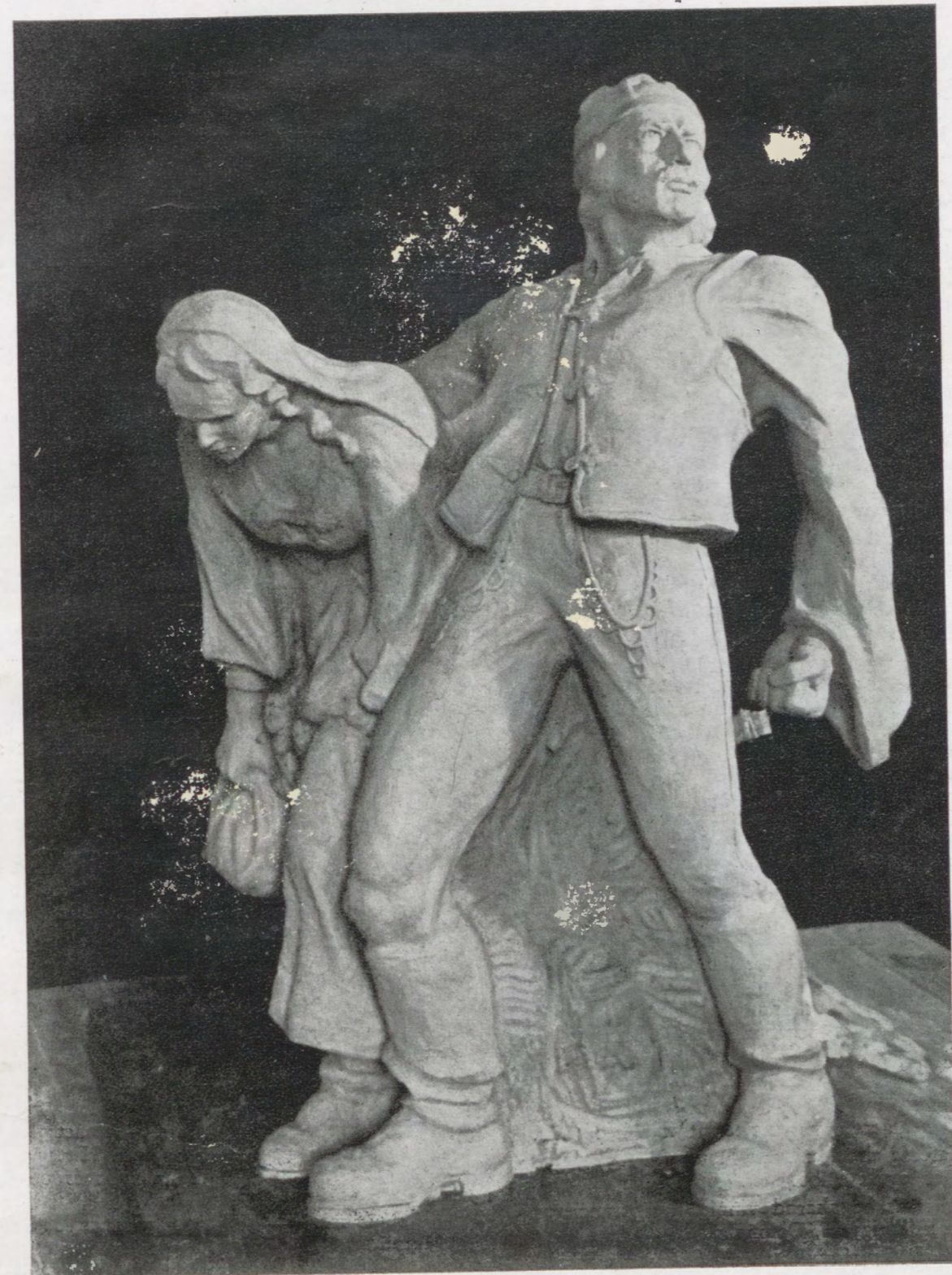
A máramarosi úriúriuk helyett gatyás, bocskoros oláh parasztok fiait jártak a kollégiumba, bennünket pedig áthelyeztek a beszüntetett református akadémiába, mely egy részét alkotta a református liceum hatalmas sárga épületének.

Ezt az egyet akkor még meghagyták a magyaroknak.

Igy hát egy iskolába jártunk a gyűlölt liceistákkal. De ezt a gyűlöletet a közös magyar sors megnyitotta úgyszólván, hogy nem verekedtünk egymással többé. Közös és engesztelhetetlen gyűlöletünk új tárgyat kapott az új „urak“ személyében, akik hadaró, franciáskodó beszédüket kötelező tantárggyá tették a magyar gimnáziumban is, de lenézett és elveszett ember volt közöttünk az, aki „elégleges“-nél jobb osztályzatot érdemelt ki belőle. Elkeseredett, szótlán, bús kis magyarokká váltunk. Néma gyűlölettel ballagtunk el reggelenként, könyvcsomóinkat hónunk alá szorítva, oláh gimnáziummá vált ősi kollégiumunk előtt a liceum felé. Valahányszor csak az oláh felírást megláttam, összeszorult a szívem és égnék emelt szemmel hangosan imádkoztam az Uristenhez, hogy dűtse rájuk, amikor mind együtt vannak a kollégium még magyarkéz építette falait.

Egy nap azután hiába mentünk iskolába.

A liceum nagy barna tölgyfakapuit becsukták.

TRIANONI MAGYAROK.

KULKEY DÉNES akadémikus szoborműve, amelyet 1933-ban a „Rákóczi Ferenc“ reáliskola nevelőintézetben állítottak fel.

Szemmagasságban nagy, fehér papíron pirosbetűs hirdmény éktelenkedett, először oláhul, azután magyarul a következőképpen:

„Nemzeti hőseink, Hóra és Kloska dicső halálának emlékére rendelt ünnep miatt a tanítás a mai napon szünetel.“

Égett az arcunk az elkeseredéstől, amikor elolvastuk. Mi ünnepeljük ezt a két oláh hőhért, akik negyvenöt évvel ezelőtt magyar asszonyokat és ártatlan gyermekeket gyilkoltak meg? Abból ugyan nem esztek rongyos bocskorosok!

Nem is mentünk haza. Ott állottunk a kapu előtt valamennyien, a vastagnyakú őslíceisták és a volt kollégisták, fiatal zöldfülű fickók és öreg bajuszos nyolcadikosok, egyforma magyaros zordsággal. Még akkor sem mentünk el, amikor az öreg Kemény Tóni, a liceum igazgatója jóságosan felszólított bennünket a távozásra. Csak akkor oszlottunk szét, amikor a bocskoros rendőrgárda jött és erőszakkal szétzavart bennünket. A második Kostyán Gyurinak, akinek kis magyar kokárda volt a sapkáján, bottal be is verték a száját. Kék matrózbúzának fehér gallérja (mindig patyolatfehér volt a gallér a blúzán) és sápadt, beteges kis arca csupa vér volt.

Bodroghy Dani, a kollégium tornász bajnoka, mellbevágta a lelketlen oláht, ölbekapta a félig ájult gyereket és rohant vele a Lónyai-utca felé, ahol Kostyáné laktak. Kostyáné, a régi állomásfőnök özvegye volt és a kis sovány, sápadt Gyurica volt az egyetlen gyermeke.

A rendőrök üldözöbe vették Bodroghy Danit, aki úgy futott, mintha a gimnázium százméteres rekordját akarta volna megjavítani. Mi pedig utánuk. Kövekkel dobáltuk őket és elénk kerültek. Bácsy Balázs futás közben úgy nekilökte az egyik oláht egy fának, hogy annak az orra is betört. De minden igyekezetünk hiábavalónak bizonyult. Bodroghy Dani, karján aránylag mégis csak súlyos terheléssel, kezdett kifulladásra. A távolság közte és a rendőrök között mindinkább kisebbedett és a Jókai-utca sarkán már majdnem utólérték, amikor a Szlatinai-úton fényes úri Landauer kanyarodott az üldözött és üldözők közé. Balogh Péter ült benne, a volt kormánybiztos-főispán. Amikor a kifulladás Bodroghy Danit és az öt üldöző rendőrt meglátta, megállította a kocsiját és megához intette a szuszogó őrmestert.

— Mit csinálz Nucuj? — kérdezte szigorúan megpödörve gyönyörű ősz bajuszát.

Az oláh alázatos vigyort torzított a képére.

— Hatóság elleni erőszak, Domnule. Az a legény megütötte az egyik emberemet.

— És most be akarod vinni a Sziguranciára?*

— Be kell vigyem, Domnule!

Balogh Péter rágyújtott egy finom szivarra és füstjét az oláh arcába fújta.

Nyugodtan szólalt meg:

— Akarsz egy pofont, fiam?!

* Szigurancia: Az oláh rendőrkapitányság. Ott vertek huszonötöt akkoriban okkal — ok nélkül minden jóérzésű magyar emberre, aki nem tudott, vagy nem akart fizetni.

Az őrmester egy fokkal alázatosabban vigyorgott.

— Azt nem, de ha tetszik adni húsz lejt, már itt sem vagyok, Domnule.

Balogh Péter elővette pénztárcáját és hanyagul odadobott egy bankjegyet a bocskoros őrmesternek, azután csak intett a kezével, mintha egy legyet hajtott volna el, megvárta, míg a rendőrök elsomfordálnak, azután búcsút intett felénk és elhajtatott az állomás irányába.

Meghatottan, szinte megrendült lélekkel oszlottunk szét. Én alig bírtam visszafojtani a könnyeimet, úgy fűtött valami belülről, valami nagy, szinte ki-robbanni akaró, szent, magyar érzés, magyar szeretet. Legszívesebben a keblemre öleltem volna az öreg Balogh Pétert, Bodroghy Danit és az összes fiúkat, kollégistákat és liceistákat egyforma melegséggel, barátsággal.

Ilyen és hasonló gondolatokkal kezdtem balagni hazafelé a Jókai-utcán. Elöttem pár lépésnyire, ugyanolyan ütemben, lehajtott füllel haladt Bácsy Balázs is. Szíjjal átkötött könyvcsomóját a bal hóna alá szorította, jobb kezével pedig minden járdaszéli fát meglegyintett, amelyik mellett csak elment. Közben valami betyárnótát fűtyült halkán. Én meg a vonalzómát húztam végig az összes pinceablakok rácsain. Csak akkor hagyta abba a fűtyülést Bácsy Balázs, amikor az oláh gimnázium elé értünk. Egy-néhány „gatyás kolléga“ épp akkor szállingózott ki a kapun.

— Pfüj! — mondta Bácsy Balázs, amikor meglátta őket és kiköpött.

Ezt a tehetségét mindig irigyeltem. Úgy tudott köpni, olyan ívben és olyan hegyeset, mint a mi István kocsisunk.

A kitóduló gatyások akkor egy seprűnyélre kötözött magyar zászló darabját ráncigálták ki a kapun. Mindegyik szakítani akart belőle egy darabot. Amelyiknek sikerült, az azután össze-vissza köpkötte és mindenféle ocsmány szavakat kiáltozott. A zászlóvivő, aki valószínűleg nyolcadikos volt és a közvetlen környezete magyargyalázó nótát énekelt:

„Drum bun, drum bun
Doba batye
Ku szaku, ku szapa n'szpatye
Ku armelen man
Szusz rumne, dsosz ungure
Puna la Tisza m'a duk...“**

Mind a ketten megtorpantunk. Bácsy Balázs pár pillanatig mozdulatlanul nézte a jelenetet, azután fűjt egyet, mint a felbőszített vadkan. Hirtelen mozdulattal lerántotta magáról a kabátját és odadobta nekem.

— Fogd meg! — kiáltotta parancsolóan.

Megpörgette feje fölött a szíjra fűzött könyvcsomóját, két-három hatalmas ugrással a túlsó járdán termett és széjjelvágtott az ordító gatyások között, kik részben eszeveszett futásban menekültek

** Magyarul kb. ezt jelenti: „Jó utat, jó utat... Már verik a dobot. Hátadon zsákkal és kapával, kezeden puskával föl román! Le a magyarokkal. Egész a Tiszáig megyünk...“

MAKK JÓZSEF
akadémikus,
olajfestményei.

Fent: TEMPLOMBA MENET.

Jobbról: MAGYAR TÁNC.

a szélrózsa minden irányában, részben pedig bezúzott fejjel terültek el Bácsy Balázs súlyos ütései alatt. A hatalmas termetű zászlótartó véres fejjel, olyan mozdulattal feküdt, mintha elszállt volna belőle a lélek. Közben azért Bácsy Balázst is meg-megvagdosták, de ő keményen állta a sarat és legalább ötször annyit osztogatott, mint amennyit ő kapott.

Nem bírtam tovább tétlenül nézni. Ledobtam a kabátomat a járda szélére, megpörgettem a könyvcsomót a fejem felett én is és csépeltem magam körül, ahogy csak bírtam.

— Nesze gatyás... a'zanyád!...

Bácsy Balázs is észrevette közreműködésemet. Zihálva biztatott:

— Üsd öcsém... ne sajnáld... rongy egy náció ez!...

Hallatszott a lélekzetén, hogy már nem bírja sokáig. Könyvcsomója darabokra szakadt, már csak ököllel és foggal küzdött. Ahová ütött, ott nem igen maradt épen a csont, de azért inkább csak védekezett. Feléje hátráltam, hogy segítek neki. Még sikerült a tolltartóm élével bezúzni az egyik gatyás fejét. Egy másikat meg úgy hasba rúgtam, hogy csiga módjára görnyedt össze a földön, de azután csak azt éreztem, hogy valaki hátulról lefogta a karomat és egy nagyot rántott rajta. Iszonyú fájdalom villant át a vállmon, apró karikák kezdtek táncolni a szemeim előtt. Még azért mintha félálomban halottam volna a Bácsy Balázs káromkodásait, valami olyasmit, hogy „ez is a tied rongyos oláh“, azután elvesztettem az eszméletemet...

Két hétig feküdtem, seblázban, bezúzott fejjel és kificamodott jobbállal. Az első hó esésekor engedett ki sétálni az orvos.

Szép volt az első téli nap. A hó már mindenütt megmaradt, a fák ágain már karvastagságot is elérte és ezt a friss fehérséget halvány rózsaszínű árnyalattal vontta be a gyenge reggeli napsugár. A katolikus templom tornyát ezernyi varjú keringte körül. Egy-némelyik még az óramutatóra is rászállott. Egész úton, ahogy fölkött karral sétáltam a csendes Iskola-utcán, csak őket hallgattam. Oly bús, oly szomorú volt hangjuk, mintha az elveszett, feldúlt Magyarországot siratták volna gyér szókincsű beszédükkel: kár... kár... kár...

A liceum előtt szembetalálkoztam Bácsy Balázssal. Az ő feje is be volt kötve, az állán friss, nagy, piros forradás látszott. Legszívesebben odarohantam volna hozzá és az épen maradt karommal keblemre öleltem volna, de ő olyan mogorván közeledett, hogy jobbnak láttam, ha én is hideg maradok.

Amikor a kapu elé értem, elfordítottam tőle a fejemet az épület felé, de attól, amit ott láttam, könnyek tódultak a szemeimbe: a magyar fölírás leszedték a liceum homlokzatáról is és a padlás ablakából oláh lobogót lengetett a szél.

Megtorpantam.

Ugyanakkor megállt Bácsy Balázs is.

Szótlanul közeledtünk egymáshoz... Balkézssel kezeltfogtunk, lehajtottuk a fejünket, azután egymás vállára borulva hangtalanul zokogtunk mind a ketten.

HŐSI SZOBORHOZ.

Írta: Czebe Jenő akadémikus.

Kőpaloták közt,
Bércszárnyák közt
Felszegzett fejjel őrt áll egy szobor.
Jobbjában gránát,
Baljában puska,
Bronztestét valahonnan
Nagy háborúból hozta,
Nagy csatákban járt,
Harcolt, küzdött, vérzett,
Rohamra indult géppuskatűzben, —
S most itt áll
Kemény, dacos fejjel,
Rohamsisakban
A pesti utcán...
Közönyös, fáradt, vánszorgó emberek
Alatta járnak,
Rá sem néznek,
Csak robotolnak,
Csúsznak, másznak,
S az utcán álló
Bronzóriásnak
Észre sem veszik vigyázó alakját.

S ők itt állnak
A Bronzóriások,
És túrve-túrik,
Hogy az utánuk jövők,
Az alattuk menők,
A semmittevők
Üres lélekkel,
Szív nélkül,
Vér nélkül
Bámuljanak rájuk.

Ne túrjáték tovább, bronzkatonák!
Ti vagytok a hősök
Ti vagytok a bátrak.
Szólaljon meg rohamra újra
Lezárt, vértelen ajkátok,
Záruljon össze újra
Dacos öklötök,
És gyertek Ti,
Ti hősíriások,
Rázzátok fel ezt az álmos várost.
Rázzátok fel újra,
Új, döntő csatára,
Új viadalra
Rázzátok fel őket,
A semmittevőket.
Szóljon a kürt
Az új riadóra
S veletek együtt
Bronzkatonák
Megyünk a végső,
Utolsó, véres
Nagy leszámolóra!

ÉJFÉLI SZENTMISE.

Írta: Paravicini Jenő akadémikus.

Templomban vagyok. Mellettem kicsik, nagyok térdelnek, állnak. Zúg az orgona. Száll a miseének. A pap mélyen az oltárra hajol. Mellette a gyertyák sercegeve égnek. Én mereven nézek, szíven ütött a templomi ének. Rabul ejtett a fény, imbolygása a félnék gyertyafénynek. Mellettem valaki rekedten köhög. Ott egy kisgyerek hangosat visít, arcok fordulnak... dühös... szelíd... megértő... szemek, s tovább szepeg a kicsi-gyerekek az anyja pojonnal csitít. Most beszél a pap. Szépen, halkán, ősz haján a sápadt gyertyafények játszanak szelíden, még pajzánabban. A szeme tiszta, a keze fehére, amit mond, igaz és embermeleg, a testvérnék beszél. Ament mond. Üres a szószék. Folytatja a misét... A testek melege is a szívekbe szakad s fent a kóruson gyermektorkokból az ének kacag a betlehemi ének. Térdelünk. Tömjén illat kószál a fehére szobrok között. Velünk van az Isten. Az örök s a minden. Szól a csengettyű. Ősz papunk most feltartja az Urat.

MAGYAR SZÁNTÁS.

DARAI ERVIN akadémikus tollrajza.

TEGNAPI MAGYAR KÉPEK.

Gyerekkori képek ködlenek felém. Ha eszembe jutnak, már csak a csillogóbb, ragyogóbb vagy az egészen sötét árnyalatok néznek rám vissza. Mintha valami rosszul világított kiállítási teremben lennék, meg kell erőltetnem a szememet, hogy egyes részleteket világosabban láthassak.

„1919 május 1.“

Május elseje. Táncol a verőfény az ablaktáblákon, a beragasztott kirakatüvegeken. Biztosan meglepődik a jó öreg nap, amikor ezeket a furcsa színeket látja Budapest utcáin. Minden vörösben úszik. Valami szörnyen véreset álmodott Magyarország fővárosa 1919. május 1-én.

Édesanyámmal rójuk az utcákat. Mintha éreztük volna, hogy ilyen farsangi komédiát úgysem láthatunk — szerencsére — soha többé. Vörösré mázolt villamos döcög el mellettünk. A Ludovika előkertjének bejáratánál nagy vörös diadalkapu. Vörös rózsákba egészen beburkolt autók száguld a külső Üllői-út felé, megrakva ordító borkabátos katonákkal. Minden házon öt-hat nagy vörös lobogó, az ablakokban mindenütt vörös díszek. Amelyik ablak nem „ékeskedett“ ilyen díszekkel, azt beverték, az emeletieket a külvárosokban be is lötték. Ahol tágasabb egy utcasarok, ott Trockij vagy Lenin mellszobrára mered a járókelőkre.

A Corvin mozi helyén akkor még üres telek terpeszkedett. A sarkára odaállítottak hatalmas vörös talpazaton egy kalapácsot markoló vörös öklöt. Néhány nappal később, amikor arra jártunk, már halvány rózsaszín volt. Időközben az eső lemosta róla a festéket; később egészen fehér lett. Az emberek szinte áhitattal figyelték az ellenforradalmi érzelmű kódarab színe-változását...

De az igazi nagyvonalúság ebben a díszítő-örületben csak a Belvárosban és a Duna mentén jutott tetőfokára. A Kígyó-téren két óriási vörös gömbbe burkolva állt a Pázmány- és Verbőczy-szobor. Emlékszem: súlyosan, valósággal nyomasztóan hatott a két ormótlan, óriási gömb az amúgy is szűk téren. Az Erzsébet-hídon hosszú, vörös lepedőket lengetett a szél és rémes felkiáltójelként nézett át Pest felé a nagy vörös obeliszkbe bújtatott Gellért-szobor.

Én még szerettem volna többet látni, de édesanyámnak elég volt. Mikor aztán meglátta Petőfi magasralendített jobb kezében, ott a Dunaparton, a kis vörös zászlót, semmi áron sem jött tovább. Akkor nem értettem egészen, hogy lehet, hogy ezt a sok borzalmasan érdekes dolgot nem akarja tovább nézni...

„Ellenforradalom“.

Itt laktunk az Üllői-út 113. sz. alatt. Itt éltük át június 24-ét is.

Kora délután volt. Valami ismerősünknel voltunk fenn az emeleten. Én is ott lábatlankodtam a felnőttek közt. Egyszerre csak megrezdültek az ablaktáblák, messziről jövő dörrenések rázták meg az üveget.

— Ágyúznak! A Duna felől lönek! — szólt ijedt hangon valaki.

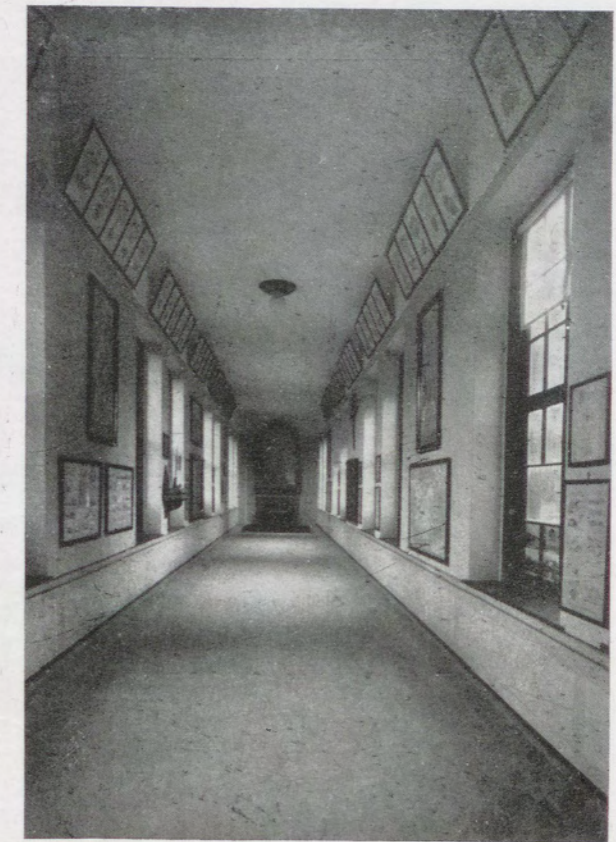
— Hát persze, hogy onnan. A monitorok lönek, ez a jeladás az ellenforradalomra.

Csak most tűnik föl nekem, hogy ott csupa nő volt együtt és mégsem volt nagyobb ijedelmről szó. De nem csoda, hiszen tudta mindenki ezt a „titkot“. (Mert hányszor tudtak nálunk az egyszerű emberek is olyasmit, ami egyáltalán nem tartozott rájuk!)

Aztán... Most mintha egy darabot kitéptek volna ebből a képből... Az első lövésekre nem emlékszem.

Kinn javában áll a harc. Az utcai szobákba nem megyünk, mert oda behatolhatnak a lövések. Kinn géppuskák zakatolnak, puska lövések csattognak. A golyók sívítása még ide a konyhába is behalatszik. Éles csörrenéssel vágódnak a sarki üzlet kirakatába. Későn húzzák le a redőnyt, akkorra benn darabokra zúzva hevernek a poharak, a söntés asztalán. Egy asszony jön be, ápolónő volt a háború alatt. Sebkitöző holmikát keres. A kapun kilépni lehetetlen, be pedig csak sebesültet hoznak, aztán az első halottat. Szegény asszonyt lefektetik az udvaron, szemfedőül egy széttépett „Vörös Ujság“-ot terítenek rá.

Halálos izgalom az egész házban. Kósza hírek keringenek mesebeli segítségéről. Most már csak azért

Irredenta-folyosó kész állapotban (1934).

aggódnak, hogy meddig bírják még azok a gyerek-emberekből lett hősök ott a Ludovikán.

Aztán engem lefektetnek egy ládára és mikor kora reggel felébredek, sápadtan, kétségbeesetten jön be édesapám.

— Meg kellett adni magukat; most vonulnak ki mind a Ludovikából. Vége az ellenforradalomnak! „Fehér virágok“.

Majdnem üres az Üllői-út. Minden ember ott van, odament, ahonnan látni lehet a fővezér bevonulását. Távolról tompán zúgnak az üdvlövések. A Calvin-téren minden talpalatnyi hely zsúfolva. Az ablakok tömve emberekkel. Zászló zászló hátán lobog. Az iskolák, egyesületek, a sok ember feje fölött, mint valami virágos mező, lengenek, lobognak az olyan régen nem látott háromszínű zászlók.

Egy második emeleti erkélyen állok. Rengeteg virág. A kosarak közt lépni sem lehet. Benn a szobában is minden kis hely tele virággal.

A Ferenc József-híd felől egyre erősödve jön, zúg, mint valami áradat — az éljenzés. A bevonuló Nemzeti Hadsereg élén üget előre néhány huszár. Magyar! — nem vörös! — magyar katonák! Úgy hull az elé a néhány huszár elé a virág, még a zászlók is meghajolnak előttük, mintha valami nagy triumfátorok lennének. Magyar huszár! Az ablakokban, az utcán síró, nevető emberek ezrei. Csak épp az úttest szabad. Aztán tisztek fehér virágos, fehér-tollas csoportja jön.

Utánuk pedig fehér lovon, tengernagyi díszben a fővezér. Az utat egészen belepi előtte a fehér virág. Az ablakokból, az erkélyekről, az utcán álló embe-

rek kezéből százával, ezrével hull feléje a sok fehér virág. Mint valami Megváltó, úgy, olyan dicsőségesen, a felszabadulás örömeiben szinte magánkívül lelkesedő, éljenző tömeg közt vonul végig a „fehérek“ fővezére.

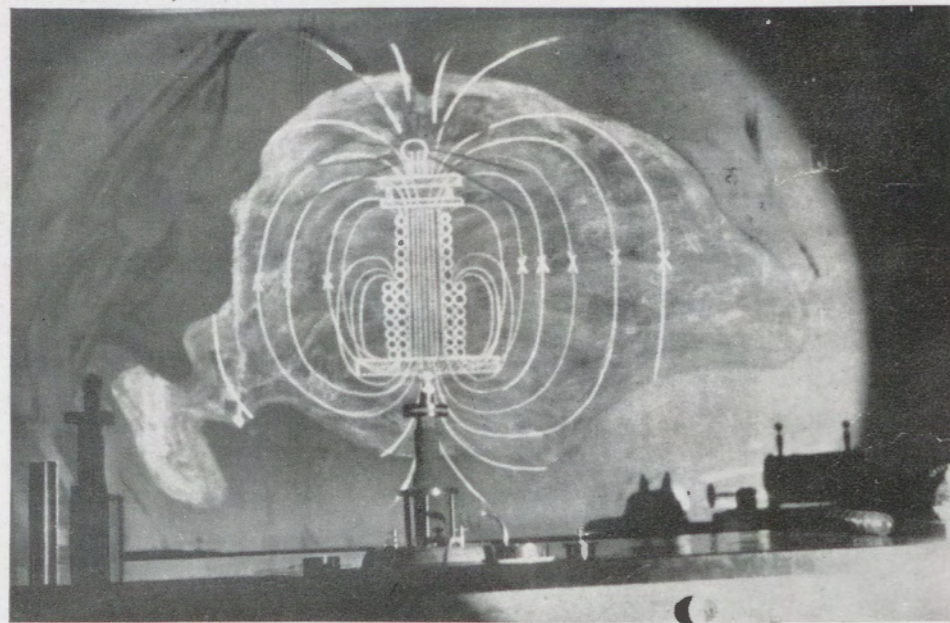
Hosszú oszlopokban jön a Nemzeti Hadsereg. Nem díszruhákban, — tépett, rossz gunyákban vonulnak el. De ennek a mámorosan boldog tömegnek olyanok, mintha Csaba földreszállt serege lenne: hősök, fehér-tollas magyar bakák, tüzérek, huszárak! De magyarok! Hull a sok virág, mintha az égből szállna le; sok bakának a nyakára fehér koszorút akasztanak, zászlókat nyomnak a kezükbe. Ezt nem lehet elfelejteni sohasem.

Itt látszott igazán, hogy mit szenvedett mindenki az alatt a néhány szörnyű hónap alatt. Ezt a tomboló lelkesedést, ezt a képet, aki nem látta, nem tudja, hogy tudunk mi magyarok lelkesedni.

Igy vonult be a „bűnös Budapest“—re fehér virágosóben a Fehér Hadsereg.

Képek, fekete, aranykeretes képek. A gyász és a szomorúság esztendeiből. A mi nemzedékünknek már eddig is volt alkalmá történelmet látni. Olyan képeket, amelyeket nem mi festettünk. De ha egyszer a magyarok Istene végre a mi kezünkbe adja a történelem ecsetjét, olyan képeket fogunk festeni, hogy népek rendülnek meg, ha látják! És mi nem az égre fogunk festeni elszálló felhőket, hanem, ha kell, a vérünkkel festjük meg ide, erre a földre a késő utódoknak Magyarország képét.

vitéz Géczy István akadémikus.

THOMSON-FÉLE KISÉRLET.

Somlyódy Arpád százados, fizika-tanár előadása és felvétele.

Idézet az előadásból: „... és ameddig ezen csonka szolenoidban a váltakozó áram él és lüktet, addig a körülötte levő nagy mágneses mező osztatlan egész marad... és bár minden érintkezés ki van zárva a csonka szolenoid

és a nagy mágneses mező északi, déli, keleti és nyugati végei között, az odahozott kis villanygö felgyűl és ezeken a mágneses erővonalakkal megszállt területeken világítani fog...!”

SZÉPIRODALOM

FIAMHOZ.

Írta: Erdélyi Tibor főhadnagy, örökös tag.

A keresztig még nem ér fel a vállad...

Szemed két kezem játékát nézi, lesi.
Felőled viríthat virág
és szórhat terád
pompás szirmokat...
És égig nyúlhat büszke tölgy, fenyő
meg a hősipkás hegyorom...
Mindezt nem látod, nem érzed,
mert apró vagy még, fiam kicsi magyarom!

Szemedben mosoly a nézés,
orcádon mosoly a szó.
S a napsugárral is játszó
Két kicsi kezéd nem tudja még,
hogy mi könnyű, mi nehéz.
... Kis száad csak gügyög,
szép szemed csak néz...

De vállacskádat a kereszt árnyéka éri...

Mert te is goltótás fajunk gyermeke lettél,
sóhajos népünk osztályos társa,
küzdő magyarságunk tegezshordozója.
— Kegyetlen a sorsunk!
De fogunk élettől,
s nyilaink záporától
a rajtunk kacagókat a jó Isten óvja!

... Ne még! ...

Nem érted ezt,
Te játszol, gagyogsz
és nem látod még, hogy feletted is
feketén áll siralmunk fája:
... a magyar kereszt!

DÁLIA.

GALANTHAY EMIL akadémikus pasztellje (1934).

MESE ÉS VALÓSÁG.

Írta: Móra László akadémikus.

Nagy, fehér házban laktunk. Még emlékszem a szélkakasos toronyra, a széles, tágas szobákra. Udvarunkon gyümölcsfa állott. Alatta homok. Ott szoktam játszani.

Délutánként a gyerekosztárába húzódtam. Elővettem az ólomkatonákat, a színes kockákat, a felhúzóható vonatot. A kályhában frissen égett a tűz. Odakuporogtam a szőnyegre. Eldobtam a játékot és néztem a lángokat. Délután anyám mesélt. Mikor nagyon tetszett, lemásztam öléből, kinyitottam a

kályhaajtót és eléje feküdtem. Ott a tűzben tovább küzdöttem a hősök meg a sárkányok, egyik lángnyelv átcsapott a másik felett és én szorongó lélekzettel néztem beléjük.

Szerettem volna kimenni a házból. Az utcáról meg a rétről behallatszott a többi gyerek vidám hancúrozása, kiabáltak, futkostak, viháncoltak és mindig nevettek. Nekem már akkor sem volt barátom. Egyetlen jóbarátom a tűz volt. Remegtem érte, beteges félelemmel szerettem. Amikor lehetett, leoltottam a vil-

lanyt és eléje ültem. Elmeséltem neki vágyaimat, ő pedig nagy-szerű történeteket duruzsolt lelkembe.

Nagy volt a boldogságom. Minden úgy történt, ahogy akartam. Ha kellett, játékokat kaptam. Máskor meg cukrot, csokoládét. Minden vágyam teljesült. Egy kedves néni és bácsi becézgettek, akiket én anyámnak és apámnak hívtam.

Mégis a rétre szerettem volna kimenni a vidám, pajkos, ugráló fiúk közé, akik nincsenek szobába szorítva, akiknek szabad az élet! Titokban én is megpróbáltam: tudok-e kiabálni, meg ugrálni, mint ők. A tűz kinevetett. Bánatosan kérdeztem tőle:

— Miért nem lehetek én is olyan, mint ők? Miért kell folyvást ebben az átkozott szobában tipegnem. Szeretnék már középük menni, a porban maszatos ruhával szaladgálni, verekedni.

A tűz akkor nagyon komolyan beszélt hozzám. Melegségével megsíogatott.

— Neked nem szabad porban mászni a földön, mert bársony a ruhád. A por bepiszkol, elrúgt. Maradj csak a fehér gyerekszobában, játssz velem, meg a bábukkal.

Hallgattam rá, de titokban mindig nőtt a vágyam s úgy örültem, mikor egyszer nyáron azt mondta a kedves bácsi:

— Nemsokára iskolába fogsz menni.

Repesett bennem az öröm. Végre hát szabad kirepülöm a függönyök, a nyomasztó szőnyegek és bútorok közül. Szabad lesz hangosan, jókedvűen nevetni, ahogy mások szoktak, szabad lesz verekedni, kiabálni.

Diadalmasan ébredtem a szeptemberi napra. Korábban keltetek fel. A szobalány azt mondta: iskolába kell menni!

Gyorsan felöltöztem kék bársonyruhámba. Büszkén néztem le a gyerekszoba bútoraira. Anyám is mosolygott rajtam, sokszor megcsókolt és a zsebembe csokoládét csúsztatott.

Kiléptünk a kapun. Az utcán mindenfelé pezsgett, nyüzsgött az élet. Érdekesebb volt, mint a mese.

Az iskola nagy, szürke épület volt. Beléptünk a terembe. Csupasz, rideg padok és sok-sok gyerek. Mikor egyedül maradtam velük, kíváncsi irigységgel néztek végig, de egyik sem szólt hozzám. Nem tudtam, mit csináljak. Az egyiket megkérdeztem bizalmasan, mint otthon a tüzet:

— Mondd, leülhetek ebbe a padba?

Harsogó kacajba törtek ki. Körülöttem ugrándoztak, gúnyoltak, csipkedtek. Mikor rájuk néztem, láttam, hogy maszatos a ruhájuk. Együvé fogódtak és körtáncba keringtek körülöttem. Táskámat szétszedték. Ijedten nyujtottam át nekik a csokoládét is.

Nagyon-nagyon fájt ez a durvaság. Keserűség gyűlt össze bennem és bántam, hogy nem hallgattam a tűzre. Szünetben az udvaron még jobban rámtörtek. Félrevonultam egy sarokba és sírtam.

Egyszerre megszólalt a csengő. Mindegyik elrohant. Csodáltam azt a felsőbb parancsot, melynek még ők is engedelmeskedtek. De én nem mentem vissza középük. Nekivágtam mérszen az utcáknak. Az ismerősök csodálkozva bámultak rám.

Mentem, mentem, nem is tudom, hová akartam jutni. Egyszer aztán elérkeztem a lakásunkhoz.

Anyámhoz rohantam, sírtam, zokogtam, nagyon-nagyon fájt a szívem. Anyám megfogta lágy két kezével nedves arcomat, ölebe vett, megsíogatott.

— Ügy-e, bántottak a csúnya, rossz gyerekek?

Akkor éreztem először, hogy ő az anyám. Lázasan kapaszkodtam hozzá.

— Védj meg tőlük! Nem akarok elmenni tőled.

Csitítgatott, de szomorúan mégis azt mondta:

— Kis bohó gyermekem, ezután már így lesz. Te akartál középük menni, nem volt jó a mi meleg, csendes lakásunk. Most már ennek így kell lenni.

Nem akartam elszakadni anyámtól. Sírtam, szipogtam, míg aztán fájt szomorúságomban elcsukló álomban elaludtam. Akkor anyám bevitt a gyerekszobába. Sokáig aludtam, nem is emlékszem meddig, roppant mély álom volt. Csodálatos kavargás, vonagló átalakulás ment végbe bennem.

Későre ébredtem fel. Már egészen másnak láttam a bútorokat. Mintha álomban más lettem volna. Anyám ott ült a szalónban, a tükör alatt. Egyenesen hozzá mentem. Meg kérdezte:

— Ügy-e, nem félsz már, kis bohó fiam?

— Láttam, hogy szomorú. Siratta az apró kis fiát, akit elbecézett, elbusgatott hat éven keresztül. De már nem félttem a gúnytól. Ki akartam menni a kertbe, a felszabadult vágy kihúzott a szobából. Előbb még elővettem játékaimat. Remegve

nyultam a bolondos mackóhoz, meg a Jancsi huszárhoz. Kinyíltak a meséskönyvek, letérdepelt elém a ravasz favágó meg a tőpörödött vasorrú bába és újra láttam első álmomat, a székhajú királykisasszonyt.

Olykor, ha téli délután egyedül maradtam szobámban, leoltottam a villanyt, kinyitottam a kályha ajtaját és odakupordtam a tűz elé. Olyankor színes meséket gondoltam ki, melyeknek hőse én voltam s nekem kellett a vasasvitézzel megverekednem érte... Valami szép virágnevet is adtam neki s elhatároztam, hogy ha nagy leszek, megkeresem és feleségül veszem.

Most mindezeket újból átéltem. Megsíogatgattam a piros-csákós Jancsi huszár, megcsavartam a mozdonyt, most is megindult. Elbúcsúztam a játékoktól s megindultam kifelé a puha, bársonyos gyerekszobából — az életbe.

*

És még most is megyek. De már nincs velem sem a Jancsi huszár, sem a meséskönyv. Néha keresem őt, akire oly sokszor gondoltam este, amikor nem jött álom két szememre. Szeretnék újra elfüggönyözött szobákban élni, nem tudni a köznap durvaságairól és élni a mesevilágban, beszélgetni a tűzzel.

Néha nagyon elfáradok. Ilyenkor lefekszem az ágyba s azt hiszem, újra a gyerekszobában vagyok, barátkozom a tűzzel és a mennyezeten táncoló karikákkal. Újból odahívom édes-anyámat és kicsillanó könnyel áztatom a kezét:

— Miért is nem maradhattam örökké gyerekeknek...

A HŐEMBER.

Írta: Makk József akadémikus.

Kit Isten játzó keze formált
Egy hóhullató, jéghideg napon:
Én vagyok a nevető hőember.
— Nevető folt fehér alapon.

S most fagyottan, szánóban, sápadtan
A fehér jelenben álllok, álllok.
Arcomat nem látja senki, semmi,
Csak hideg, kegyetlen jégvirágok.

Pedig szürke szempár néz engemet,
Törz fejemet, a szemé nézi
— S az Isten-alkotta karrikatúra
Nem igézi, nem igézi.

A hőember áll: télben,
Szélben, viharban, fehér éjben,
Az ablak előtt kristályok hullanak
A szegény fehér sebekre
S a fájdalmaik elnémulnak.
A mozdulatlan, jámbor szörnyet
Pedig nézi, nézi
Az én asszonyom tünődő szemmel,
S a fagyottság, elhagyottság, a szabottság dárdája
Járja a hőembert gyötrelmellel.

Egyszer egy szép tavaszi reggel
A szürke szemek hiába néztek.
A hőember szívét megölték
Az új életek és ébredések.
Vajjon gondolnak-e meleg zokogással
A néző szemek a tavaszi sárra,
A hőember földi porára? ...
Seprő s egy kopott cilinder:
Ez lett minden.

ÁLOMKÉP.

Írta: Tormássy Tibor akadémikus.

Az utcasarki öreg lámpa
Meglátott minket tegnap este,
Amint búcsúzva, hosszan, csendben
Csókot leheltem a kezédre.

Aztán lassan szemedbe néztem
Keresve, vágyva, bizva, kérve
S szíjjelrebbeniünk, amikor egy
Kocsi robogott be a térre.

Csend lett s az esti forró csendben
Az öreg lámpa egyre várt még,
Mígcsak a falon szilaj hűvvel
Összefonódott két nagy árnyék.

A LITÁNIÁNK.

Írta: Schummer Elek akadémikus.

Valami ártatlan fehér szemerkélt le ránk,
mikor az ájtatos csendben
meg-megkondult a litániánk.

— Uram, te láttad! Balga fénykeresők,
széledtünk szét keresni őt,
a királyi titkot, az eltakart célt.

És jártunk csillogó, nem remélt
Gyémánthegeken, pompázó fényben,
s a csúcsnál — csalódottan —
vallottuk be: nem, ez még nem.

És nézd, Uram! Lelkem most pernyével fedett.
(A villogó fények... A gyémánthegek...)
A fény erős volt, perzselő, megégetett.

S most a litánia lépcsőjén
térdelünk remegve, Ó meg én.
Megfejtetlen, élő, bús titkok.

(Valami alázatos fehér szállt le ránk,
mikor az újjongó csendben
végigkondult a litániánk.)

HULL A HÓ...

Ada Negri.

Mezőkön és utcákon, oh
De halkan, könnyen hulldogál,
Ide-oda keringve száll
A hó.

Táncolnak a fehér pelyhek,
Táncolnak a légben vidáman,
Aztán a földre fáradtan
Esnek.

Ezernyi néma ablakban
Alusznak tetőn, kéményeken,
Oszlopokon és kertekben
Halkan.

Köröskörül békeés némaság,
Beborítja a feledés,
S közömbösen pihen az egész
Világ.

És ebben a néma csendben
Régi emlékekhez fordul,
S elszállt szerelemre gondol
Szívem.

Olaszból fordította: vitéz Géczy István akadémikus.

ŐSZ A KERTBEN.

Írta: ÜRLEY ISTVÁN akadémikus.

S ellobogtak kéken a napok.
Megjött a szélcsend, csak a levelek
Peregnek pirosan. Valaki messze
Odafenn vérzik. Vörösen esznek
Köröttünk a kertek.

Egymást néztük, míg a szél óvatlan
Égbe karcolt, — felhasadt a fátyol,
Sompolyogva a rézszínű ködök
Kigomolyogtak. — Most a szél hallgat.

S mint a bűnös gyermek, vackába rejtezik.
Nem borzol többé bokrok közé gyémánt-
Fehér foltjait pergetve a napnak.
Lepkét sem kerget, virágport sem hord,
S ha mégis hallik, kerengő levelek
Esését himbálja, a földre zizzenve
Csendet pisszent s újra eloson.

Néha még látlak, — tóparton ülve
Tünődöl, mint a szobrok, hallgatag.
Hajadra lankadtan szállnak kőza
Rózsalevelek, — megkövül lassan
Szoknyád, — víz mint éjjel a holdat,
Arcod megfogja, — szobor lész magad is.

Látlak halványan, — vállad márványos
Fehérje átszillan vörös fátylán
Kavargó lomboknak, — de tart szakadatlan

A tánc s rozsdás homályba meztelen
Árnyad nesztelen örökre elmerül.

Félek, ha majd nem találak többé,
A szél feltámad, — ingatag szobrod
Megbillenti, — mint hajdani romlott
Márványoszlopok, bezuhansz te is
Aranyzöld iszapjába a tónak.

OLY SZÉP LENNE AZ ÉLET!

Írta: vitéz Bánföldy Antal akadémikus.

Szeretném, ha szívem mellett
Dobogna egy szív...
Ha lelkemben egy lélek élne még,
Egy élet élne mellettem,
Egy szív.

Ha bennem születik egy vágy,
Ha bennem vajúdik a lélek,
Ne csak az én lelkemben éljek!
Lelkemben sárjon a lélek.
És abban a szívben is éljen a vágy!

A PÉNZ.

Volt egy aranyam. Kedves, mosolygó arcú. Ünneplő-
ben járt mindig. Ha az asztalra ejtettem, kedvesen muzsi-
kálta a betanult melódiát, mintha hegedűn játszott volna
megbeszélte akarattal. Ő muzsikált, én meg hallgattam.

Ujjongott bennem a vágy. Még egy ilyen aranyat, még
egyet, még egyet, aztán — még egyet! Én voltam az al-
világban Orpheus, muzsikáltam napestig. Voltam Siegfried
és sárkánnyal verekedtem, Scipióval együtt ültem tort
Hannibal dús kincsein. És ejtettem a kamrámba egyen-
ként a csillogó valóságot: egyenként, mosolygósan, hetykén,
bízgatón.

És egyszer arra ébredtem, hogy már tele van a kam-
rámm, de — nem is értem — valamennyi foltos munkás-
zubbonyba öltözve, rongyos, fakó kötényben kóválygott a
homályban. Megannyi szomorú, sápadt, ráncos, keserű arc.
Egy közülük felállott az asztalon, vad demagóg, lázító, ar-
cátlan és rekedten ordította a többiek fülébe az örök rab-
ság átkait. A férfiak az öklüket az ég felé hajigálták, a nők
rikácsoló hanggal bújtak hímjeik mellé. Daróckötényeiket
lehányták és iszonyatos vad gördüléssel hömpölyögtek ki-
felé az ajtón, mindent elsöpörve, riasztó, szemérmetlen
csengéssel és rámkopogtak: engedjem szét őket, mert nekik
joguk van az élethez és a napfényhez (de drága emberek,
megálljatok!) és hogy le a királlyal, (megálljatok, — hát
mi ez? — várjatok!), hurkot a nyakára! (várjatok, adok
nektek életet, boldogságot), nyaktiló alá! (békét adok, meg-
álljatok! ne törjétek rám az ajtót, könyörüljete, öreg em-
ber esedezem kegyelemért!), üssétek! — Vezér! ne nyúlj
hozzám, ne, félek, ne, reszketek, egy percet!... Az ablak
felé! Harmadik emelet! Autótülkölés, zsivaj, utca, a tömeg
gyűrűzik, közepén... egy összetört véres hulla.

Schummer Elek aks.

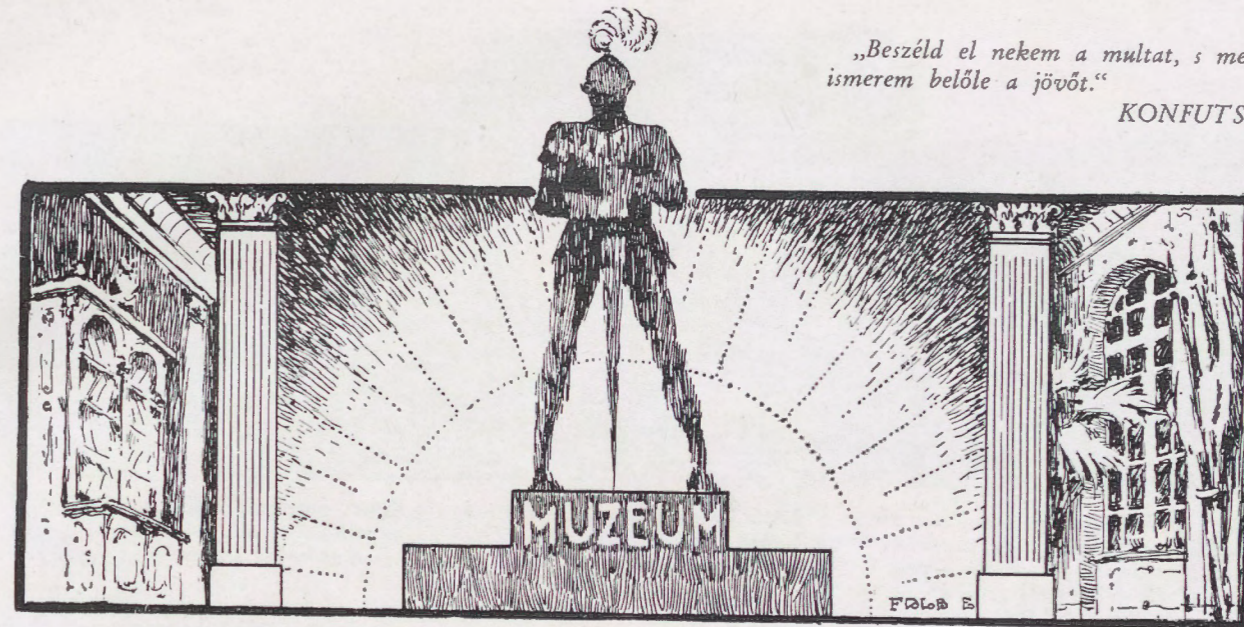
SALZBURGI UTCARÉSZLET.

UTCZÁS ANDRÁS hadnagy, örökös tag vízfestménye.

„Beszélj el nekem a múltat, s megismerem belőle a jövőt.“

KONFUTSE.

ADALÉKOK A LUDOVIKA AKADÉMIA TÖRTÉNETÉHEZ.

I.

ADATOK A LUDOVIKA AKADÉMIA KÁPOLNÁJÁNAK TÖRTÉNETÉHEZ.

*Irta: dr. vitéz Mosonyi Sándor m. kir. esperes,
pápai kamarás, a Ludovika Akadémia I. fcs. r. kat. lelkésze.*

Midőn a Ludovikás Levente szerkesztője arra kért fel, írjam meg a kápolna történetét, nehéz feladatot vállaltam magamra. 1930-ban megjelent ugyan az Alma Mater története, de benne — bizonyára az akkor rendelkezésre álló adatok elégtelensége miatt — a kápolnáról említés nem esik. Pedig együtt épült fel vele és midőn az akadémia 1848-ban megnyílt, bizonyára készen várta az imádkozni szándékozó lelkeket ez az építészetileg nemes stílusú istenháza, amelynek történetét 1883-ig a legsűrűbb homály fedi.

Sehol sem találtam nyomát annak, hogy akár 1849-ben az akadémia megnyitása alkalmával, akár a következő évtizedekben, mialatt az elnyomatás korszakában 1872-ig az Alma Mater-t cs. kir. katonai kórháznak használták, a kápolnában istentiszteletet tartottak volna.

Szóhagyományból értesültem, hogy a „hallgatók“ korában szentmisére a közeli „József árvaház“ kápolnájába jártak. A lelkészi állást csak 1883-ban szervezték és ugyanazon évben szentelte fel a kápolnát az akkori józsefvárosi apátplébános, aki egyben budapesti esperes is volt. A felszentelés tényéből joggal azt következtetem, hogy a kápolna tágas és két emelet magasságú helyiségét addig nem is használták istentiszteleti célokra. Különben nem lenne arra magyarázat, miért kellett felszentelni! Nagyon valószínű az a feltevés, hogy esetleg raktárhelyiségül szolgált és istentiszteleti célokra 1883-ig nem is volt felszerelve.

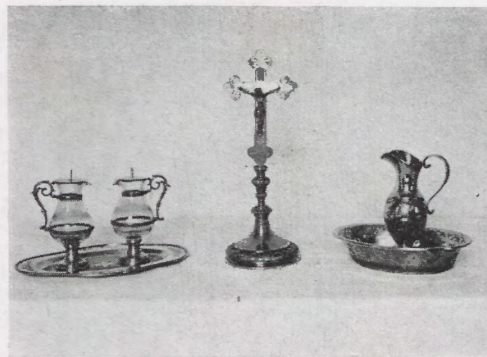
Az élő történet tehát 1883-ban kezdődik. Már így is tiszteletreméltó az a félszáz esztendő, amelynek folyamán ezernyi-ezer derék ludovikás imádkozott és imádkozik a volt nagy Osztrák-Magyar Monarchia katonai nevelő- és képzőintézeteinek legmonumentálisabb és legszebb kápolnájában.

Megnyílt tehát a kápolna és megkezdődött annak története. Csendes évek következtek. Az istenháza falain belül nem is történt semmi változás. Ami nagy esemény az akadémian történt, pl. zászlószentelés 1901-ben Ő Felsége a király jelenlétében, tisztívatások stb. a kápolna falain kívül zajlottak le díszes táborig misék keretében.

A berendezés, a felszerelés hihetetlenül egyszerű, sőt valósággal szegény volt. A nagy ablakok befalazva, csak félköralakú nagy ablak volt nyitva és egyszerű, színes lapokkal üvegezve. Elszorul a szívem, ha nézem azt a rézből készült miséző kelyhet, a szintén rézből készült szentségtartót, azt a néhány olcsó kelméjű miseruhát, amelyeket inkább csak kegyeletből vezetünk a hivatalos leltárban, vagy talán azért, mert nincs az a szegény és elhagyatott templom, amely e kegyesreket ajándékkal elfogadná. Az ország első és egyedüli honvéd nevelő- és képzőintézet kápolnája nagyon is puritán volt. Az egész berendezés vajmi nehezen indította az odajárókat vallásos buzgóságra.

Csodálatos a kápolnánk története. A boldog béke gazdag éveiben szegény volt és szegény is maradt. A világháború vérzivataros napjainak kellős

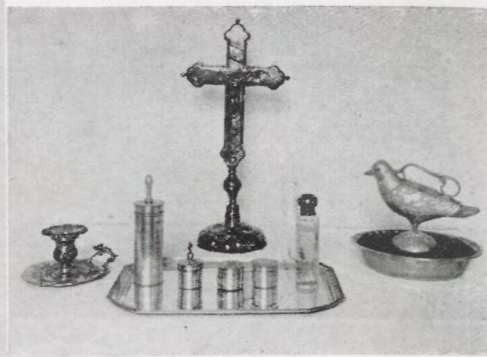

Ezüst és kristályüveg ampolna-készlet. Ezüst kézi kereszt. Ezüst kézmosókészlet. Dr. Rott Nándor, dr. Machovits Gyula és dr. Fehér Gyula esztergomi prelátnok adományai (1916-ból).

Díszes aranyozott ezüst áldoztató kehely a négy evangélista képével. — A befolyt pénzesztergomi főkáptalan adománya (1916.).

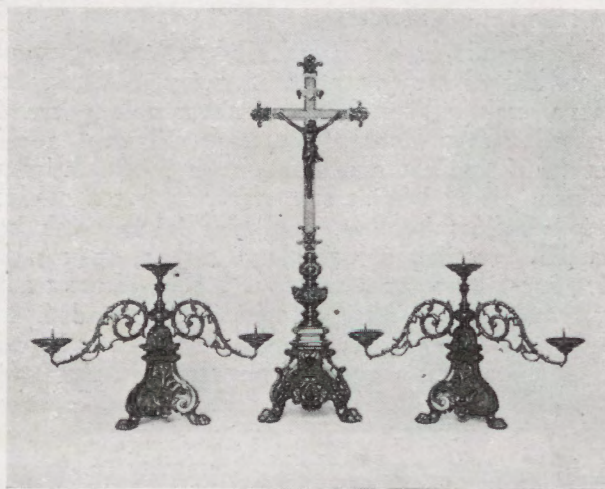

Ezüst keresztelő készlet, feszület és szenteltolaj-tartók. — A befolyt pénzesztergomi főkáptalan adományból szerezték be (1916.).

közepette azonban feltámad hamupipőke szerepéből és gazdag királyi palástot ölt magára. Megújodik és díszes lesz. Gazdag lesz és imádságra, buzgóságra, hitbéli elmélyedésre serkentő. A régi ludovikások vissza-visszatérve, csodájára járnak, szinte rá sem ismernek. A fiatal nemzedék pedig büszke arra a sok lelki gyönyörűségre, amely igazán „digna sponsa Christi” — „Krisztus méltó menyasszonya”-vá avatta az istenházát, ahol annyi erősítő kegyelmet kap mindenki, aki azt imádságos lélekkel keresi és buzgó szívvel kéri.

A megújodás és restauráció az 1916—1918. években történt. Történt pedig a háborúban hősi halált halt ludovikások emlékére. A restauráció keretében készült el a hősök csarnoka is. Akkor készültek a márvány emléktáblák több mint 300 elesett ludovikás aranybetűs nevével, hogy az istenháza imádságos hangulatában hirdessék nekünk és majdan a későbbi nemzedéknek is a klasszikus „dulce et decorum est pro patria mori” — elvülhetetlen igazságát.

Midőn a kápolna történetének ezt a fejezetét akarom megörökíteni, neveket kell említenem. Neveket, nem azért, hogy személyi kultuszt üzzek, ha-

Díszes rézgyertyatartók és oltárkereszt (1930.).

nem azért, hogy azok ne csak írásban maradjanak meg, hanem a hálára köteles szívekben is.

A restauráció végrehajtása és a hősök csarnokának létesítése Sepsiszek-Nagyborosnyói Bartha Lajos altábornagynak, az Alma Mater akkori (1915—1918) parancsnokának hervadhatatlan érdeme. Munkájában papi segítőtje és tanácsadója dr. Auer Jenő honvéd plébános, c. bathai apát, az akadémia akkori lelkésze volt. Három esztendőn keresztül folyt a fáradhatatlan tanácskozás, munka, agitáció, levelezés, melynek gazdag eredménye 51 és félezer korona pénzesztergomi s ugyanannyi értékű gazdag és művészi templomfelszerelés volt. Adományok és ajándékok!

Érsekek, püspökök, káptalanok és arisztokraták nemes lélekkel, a hős magyar honvédséghez való őszinte ragaszkodással és lelkesedéssel tették gazdag adományaikkal lehetővé, hogy az Alma Mater kápolnája és a hősök csarnoka méltó legyen a magyar katona ezeréves dicső multjához.

Megörökítem a neveket, a pénzbeli adományokat, a felszerelési ajándékokat. Úgy tudom, hogy ez mostanáig nyilvánosan még nem történt meg. Az adományozók közül sokan már meghaltak. Ők bizonyára meg is kapták a jutalmat attól, aki az Írás szava szerint az „örök jutalmazó”. A még életben levők most ismételt megkapják szívből fakadó hálás köszönetünket, mint ahogyan már megkapták nem nyilvánosan közel 2 évtized előtt.

Pénzeszegeket áldoztak:	korona
a katolikus vallásalap	15.000
br. Hornig Károly dr. v. b. t. t. bíboros, veszprémi püspök	15.598
gr. Majláth Gusztáv dr. v. b. t. t. erdélyi püspök	2.000
dr. Mihályi Viktor v. b. t. t. balázsfalvi gör. kat. érsek	200
dr. Fraknói Vilmos c. püspök, nagyvárad kanonok	100
gr. Batthyány Vilmos nyitrai püspök	60
Brühl József esztergomi prelátnok	50
Batthyányi-Strattmann hercegné	200
Khuen-Héderváry Károlyné grófné	200
Festetich Taszilóné hercegné	50
Pálffy Miklósné hercegné	50
A honvéd központi táviróiskola tisztikara	300

Aranyozott ezüst miséző kelyhek. A középső díszes és email-képekkel ékesített kehely. Dr. Szmrecsányi Lajos v. b. t. t. egri érsek adománya (1916.). A bal kelyhet Haidekker László tüzérszázados ajándékozta 1910-ban.

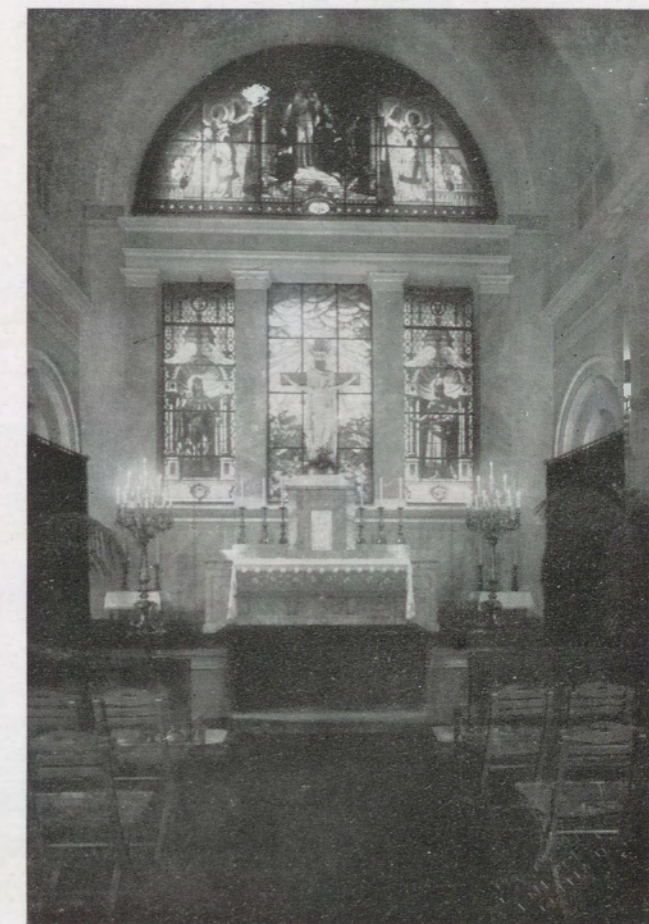
Aranyozott ezüst szentségmutató a négy evangélista képével, a magyarok Nagyszombatyán és a kálvária szobrával. — Dr. Bauer Antal v. b. t. t. zágrábi érsek adománya (1916.).

Díszes ezüst szenteltvíztartó és hintő. Dr. Békefi Remig zirci apát adománya (1916.). Ezüst füstölő és tömjéntartó. Dr. Mohl Antal c. püspök, győri nagyprépost adománya (1916.).

Felszerelési tárgyakat ajándékoztak, melyeknek értéke ismeretes:

dr. Párvy Sándor v. b. t. t. szepesi püspök a világi berendezésre	4.551
br. Hornig Károly dr. v. b. t. t. bíbornok, veszprémi püspök, a nagy, félkörű ablakra	4.402
Az esztergomi főkáptalan: püspöki trónus 2 székel, aranyozott ezüst áldoztató kehely, misekönyvek, latin és magyar szertartási könyvek, nehéz bársony oldalfüggönyök	2.700
dr. Boromisza Tibor v. b. t. t. szatmári püspök: 4 drb.-ból álló ókeresztény stílusú, aranybrokát ornátus	2.500
dr. Csernoch János v. b. t. t. bíbornok, Magyarország hercegprímása: oldalablak (Szent István király képével)	2.200
Bartha Lajos altábornagy, akadémiai parancsnok és neje: oldalablak (Szent László király képével)	2.200
dr. Várady Lipót v. b. t. t. kalocsai érsek: díszes vörös oltárszönyeg	1.956
dr. Bauer Antal v. b. t. t. zágrábi érsek: művészi aranyozott ezüst szentségmutató	1.560
dr. Szmrecsányi Lajos v. b. t. t. egri érsek: email díszítésű, aranyozott ezüst mise-kehely	1.000
gr. Zichy Gyula dr. v. b. t. t. pécsi püspök: selyem, fehér miseruha	1.000
dr. Hajdu Tibor pannonhalmi főpát: díszes violaszínű miseruha, főpáti címerrel díszítve	1.000
gr. Mikes János gyertyatartók és a tabernakulum tüzarányozása	990
dr. Glattfelder Gyula csanádi püspök: 2 kovácsolt vasból készült, ókeresztény stílusú örökmécs	800
dr. Békefi Remig zirci apát: ezüst szenteltvíztartó és hintő a cisztercita-rend emailből készült címerével	700
dr. Rott Nándor esztergomi prel. kanonok: ezüsből készült, művészi díszítésű ampulla-készlet	180
dr. Mohl Antal c. püspök, győri nagyprépost: ezüst füstölő és tömjéntartó	490
dr. Machovics Gyula esztergomi prelátnok: ezüst kézikereszt	270

R. kat. kápolna oltára (1934). A kereszt mögött az újonnan készült színes „Kálváriás” ablak.

Arannyal díszített selyem temetési palást. — Schiffer Ferenc esztergomi prelátnak adománya (1916.).

O-keresztény stílusú arany himzésű fehér selyem miseruha. — Gróf Wenckheim Frigyesné adománya (1916.).

Aranybrokátból készült díszes vecsernye palást. — Dr. Boromisza Tibor v. b. t. t. szatmári püspök adománya (1916.).

Felszerelési tárgyakat ajándékoztak, melyeknek értéke ismeretlen:

Magyarországi udvarnagyi hivatal: aranyozott faragott facsillár, 4 kandeláber, 2 falikar (azelőtt a királyi várkápolnát díszítették).

Művészi kivitelű, címerekkel ékesített selyem, aranybrokát, dús himzésű miseruhákat adtak:

Schiffer Ferenc esztergomi prelátnak: selyem brokát, ókeresztény stílusú, 4 drb.-ból álló fekete ornátus.

Fetser Antal győri püspök: zöld miseruha

Lónyay Stefánia hercegné: fehér „

Pallavicini Edéné grófné: viola „

Csekonics Endréne grófné: zöld „

Wenckheim Frigyesné grófné: fehér „

Eszterházy Gyuláné grófné: viola „

Chotek Rudolfné grófné: fehér miseruha,
Károlyi Gyuláné grófné: zöld „
Orczy Serafine báróné: vörös „
Oltárterítőket, egyházi fehérneműt adtak:
Kanter Károly esztergomi prelátnak: kanonok,
Rákosi Margit úrnő,
özv. Kövér Akosné úrnő,
özv. Udvardy Dezsőné úrnő,
Vidacs Dezsőné úrnő,
Varsányi Ferencné úrnő és az esztergomi főkáptalan.

Az adományozott pénzeszközök lehetővé tették, hogy a kápolna stíluszerű restaurációja tökéletesen végrehajtsék. Javításra szorult az 1902-ben épített Rieger-féle orgona is. Teljesen új lett a kápolna falainak belső festése; új a metlachi lapokkal borított padló. A mennyezeten levő 4 evangélista képe *Thury Gyula* festőművész alkotása. A díszes kapukat, aranyozott, román stílusú kőpadokat, a főbejáratnál levő 2 műkő-kandellábert és a katonai emblémákkal ellátott kőpadokat *Krisztián Sándor*, *Kiss Sándor* és

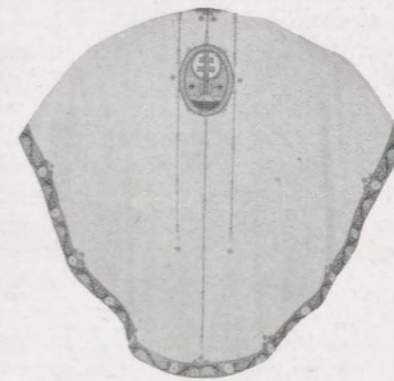

A Hősök folyosója és a rk. kápolna oldalnézetben (1934).

Magyaros motívumokkal díszített fehér selyem miseruha. — Dr. Zichy Gyula v. b. t. t. pécsi püspök adománya (1916.).

Aranybrokátból készült O-keresztény stílusú díszes miseruha. — Dr. Boromisza Tibor v. b. t. t. szatmári püspök adománya (1916.).

Középen: Aranyhímzésű vörös selyem miseruha. — Bárány Orczy Szerafinné adománya (1916.).

Szily István szobrászművészek készítették. A művészi vörösmárvány szenteltvíztartókat és a hősök emléktábláinak műkő-díszítését *Nordió Nazareno* szobrászművész tervezte. A *Rétay* és *Benedek* cég szállította a 3 szép kivitelű kápolnai vasrácsot, nemkülönben a nagyértékű miseruhák elhelyezésére szolgáló szekrényeket is. A hősök csarnoka alul fajancburkolást kapott. Az összes kapukra, ajtókra díszkilincsek és pajzsdíszek kerültek. Díszüvegezés került a kapukra, ajtókra és a hősök csarnokának ablakaira. Meggazdagodott a belső templomi felszerelés 6 új nagy és 2 kis fémgyertyatartóval; bársonnyal bevont, keményfából faragott térdepelővel és felszolgálóasztalkával, ezüstből készült művészi kivitelű keresztelőkészlettel és ezüst szenteltolaj-tartókkal.

Csodálatos a kápolnának története! Mikor az Alma Mater fájdalmas könnyeket hullatott neveltjeinek hősi halálán, nem gyászruhát, hanem megújításában, a hősök örök emlékére, gazdag pompát öltött, hogy így hirdesse elesett fiainak halhatatlan emlékét és hervadhatatlan érdemét.

Teljes díszben várta az 1918. év augusztus 17. napját. Nagymagyarország utolsó hercegprímása, a m. kir. honvédség bíboros főpapja, dr. *Csernoch János* v. b. t. t., esztergomi érsek jött el, hogy felszentelje a kápolnát, a hősök csarnokát és megáldja az aznap felavatott és harctérre induló új hadnagyokat. Magas megjelenését helyezte kilátásba a tragikus sorsú Legfőbb Hadúr, IV. *Károly* király is. A harctéren lévén azonban elfoglalva, nem jött el, helyettesül a fiatal *József Ferenc* kir. herceget rendelte. A felszentelés fenséges akkordjával zárul a kápolna története az összeomlás előtt.

A ragyogóan szép istenháza ezután is megtartotta díszét, sőt lassanként tovább fejleszti, hogy az imádságos hangulat felkeltésében, a vallásos hit elmélyítésében mindig lélekhez szólóbb legyen. A restauráció alkalmával eltávolított padokat 1931 óta székek és vörösbársonnyal borított térdepelők helyettesítik. Ugyanazon évben kapott egy művészi mun-

kájú rézcskillárt is. Az 1921-ben levett Thorwaldsen-féle, lelket megrázóan hatalmas feszület az 1932. évben került vissza a főoltár trónusára, a régi, öreg ludovikások igaz öröme és megnyugvására. Eltűnnek az ormótlan és a kápolnába nem illő vaskályhák, hogy 1933-ban díszes Zsolnay-féle fajanc-kályhának adjanak helyet, melyeknek másai a királyi vár termeiben találhatóak. Ugyancsak 1933-ban készült el a 2 tölgyfából faragott és a kápolna stílusához alkalmazkodó gyóntatószék is, melyeket *Olcsy Géza* iparművész tervezett.

A kápolna történetében legyen megörökítve *Révay Kálmán* volt IV. éves lovas kiképzésben részesülő akadémikus neve is. Négy hatalmas, művészi képe hirdeti 1933 óta az Alma Mater-hez való ragaszkodását, ihletett festői tudását, mély, vallásos lelkiületét. Szűz Mária, a tisztaság anyja, Szent Borbála, a tüzéség védőszentje, Szent György, a lovasság patrónusa és Szent Mihály, a küzdők arkangyala.

A főoltár mögött levő befallazott ablakot 1934 nyarán nyitották ki. Üvegfestmény került a helyére, hogy megkapó színeivel és a kálváriát ábrázoló képével méltó háttérül szolgáljon az oltár trónusán álló hatalmas feszületnek.

Ugyancsak 1934. nyarán készült el a protestáns imaterem, melynek szomszédos elhelyezése lehetővé tette, hogy a hősök csarnoka kibővüljön és annak új térhatása lenyűgözően hasson a belépőre. Régi, viharvert honvédszázlók lengenek az emléktáblák felett és mint befejező akkord egy díszes kivitelű, sárgarézből készült örökmécses került a csarnokba, hogy áldozati lángja mindig égjen, mintegy szimbóluma legyen az elesett ludovikás hősök iránt érzett és soha ki nem alvó hódolatunknak, csodálatunknak és szeretetünknek.

Iparkodtam az Alma Mater kápolnájára vonatkozó adatokat összeszedni és megörökíteni, hogy azok a feledés homályába ne merüljenek. A restauráció adatait *Bartha Lajos* altábornagy őnagyméltósága

kéziratából merítettem, melyet hozzám juttatott, hogy az a lelkészi irattárban őriztessék. Az altábornagy úr arcképét hálából elhelyeztem a sekrestyében levő képcsarnokban, hogy minden akadémiai lelkész megismerje azt a nagy és művészi lelkű férfiút, akinek imádságos kápolnánk a megújulás gazdagságát és szépségét köszönheti.

Nem feledkezünk meg sem róla, sem a kápolna sok lelkes, nagyszívű mecénásáról. Az oltárhoz lépve, imádságos lélekkel és hálás szívvel emlékezünk meg az Alma Mater mostani parancsnokáról, *vitész Jány Gusztáv* tábornokról is. Az utolsó évek során kapott sok művészi felszerelést és berendezést az ő megértő, minden művészi szépért lelkesülő, mélyen vallásos lelkületének köszönhetjük. Deus Ter Optimus retribuet.

A Ludovika Akadémia lelkészeinek névsora, itt működésük idejének sorrendjében.

1. *Kisfaludi Nándor* (Veszprém egyházmegyei) 1883—1901-ig. Magyar királyi honvéd plébános, pápai káplán. Mint nyugdíjas halt meg Budapesten 1920. július 13-án.

2. Dr. theol. *Auer Jenő* (Esztergom főegyházmegyei) 1901—1919. M. kir. honvéd plébános, bathai c. apát. Jelenleg nyugdíjban él.

3. Dr. can. et. juris *Tempis-Ploskál Rezső* (Kalocsa főegyházmegyei) 1919. M. kir. esperes, egyetemi magántanár. Meghalt Budapesten 1931. augusztus 15-én.

4. Dr. theol. *Kvacsák Gyula* (Kassa egyházmegyei) 1919—1921. M. kir. főesperes, pápai kamarás. Jelenleg nyugdíjban él.

5. *Meyer Lajos* (vitész Makray) (Pécs egyházmegyei) 1921—1923. M. kir. főlelkész. Jelenleg tolnai plébános.

6. Dr. can. *Béres Ferenc* (Nagyvárad egyházmegyei) 1923—1929. M. kir. alesperes. Meghalt mint az akadémia lelkésze Budapesten 1929. április 12-én.

7. Dr. theol. *Mosonyi Sándor* (Esztergom főegyházmegyei) 1929-től m. kir. esperes, pápai kamarás. Az akadémia I. fcs. jelenlegi lelkésze.

A HITAT.

SZABÓ BELA aks. felv.

II.

A PROTESTÁNS LELKIGONDOZÁS ÉS ORATÓRIUMTÖRTÉNETÉNEK VÁZLATA.

Irta: vitész Paál Dénes alesperes.

Isten tervei nemcsak a természeti erők szeszélyes játékaiból, a tudomány és művészet igazságaiból, a történelem hatalmas fordulóiból ragyognak felénk, hanem a mi kicsiny körben lezajló életünk mozzanataiból is. Egy-egy esemény, egy-egy felfedezett igazság, megragadó tett vagy felséges alkotás jelzi, hogy ezek a tervek célhoz értek, megvalósultak. Bizonyosság erre a Ludovika Akadémia protestáns honvédegyéneinek lelki gondozása is. 1883-ban elindul szerényen, gyarló eszközökkel, hogy 1934-ben egy gyönyörű oratóriumhoz (imaterem) érkeztek meg,

mellyel kapcsolatban immár minden eszköz rendelkezésre áll, ami egy gyülekezet pasztorálásához szükséges.

E lelkigondozás 51 éves története három szakaszra oszlik. Az első szakasz 1883-tól 1924-ig tart. Ez idő alatt bejáró polgári és katonai lelkészek végzik a gondozással járó munkát, reformátusok és evangélikusok felváltva. Ilyen bejáró polgári református lelkészek voltak: 1. *Petry Elek* (1883—1901.); 2. *Keresztessy Sámuel* (1901—1903.); 3. *Hideg János* (1914—1915.); 4. *Dr. Sebestyén Jenő* (1917—1918.).

A prot. oratórium szószéke (1934).

Ilyen katonai református lelkész volt: 1. *Moór Péter* táborigaznád (1906—1911.); 2. *Tuba András* táborigaznád (1911—1914 és 1918—1922.). Ilyen polgári evangélikus lelkészek voltak: 1. *Németh Károly* (1883—1890.); 2. *Schwalm János* (1890—1891.); 3. *Kacián János* (1891—1903.). Ilyen katonai evangélikus lelkész volt: 1. *Droppa Vilmos* esperes (1906—1919.); 2. *Taubinger Rezső* esperes (1919—1922.); 3. *Koren Pál* ev. lelkész, mint akadémiai szlávnyelvtanár (1922—1924.).

A gondozás munkája nem állt egyébből, mint amit az akkori körülmények megengedtek: igehirdetésből (havonta egy-két istentisztelet) s a sacramentumok kiszolgáltatásából. Helye: az akadémia kertjében épült kis kápolna volt, amelyet szózhagyomány szerint még az Orczy-család építtetett és használt.*

Egyik lelkész beszéli, aki maga is éveken át résztvett ebben a gondozásban, hogy azok a beszédek, amelyek ebben a kis kápolnában hangzottak el, főképpen hazafias motívumokkal voltak átszöve, azért — hogy különösen a háború folyama alatt —

* Más állítás szerint ez a kis épület eredetileg mosóház volt. Az bizonyos, hogy a szabadságharc után, amikor a Ludoviceum-épületét katonai kórházzá alakították, a kertet pedig a közönségnek nyilvános sétá- és szórakozóhelyül átengedték, egy 1853-ból származó térképen mint *Brunnen-maschinenhaus* szerepel, vagyis az Orczy-kert akkoriban híres üvegházi növényeinek az öntözésére szolgáló vízművek gépháza volt. A nyári időszakban vendéglő, később tejszarnok elhelyezésére szolgált abban az időben. (Vö. L. A. Tört. 289. l. — A szerk.)

nyujsák mindazt az eszményi elemet és érzelmi feszítőerőt, amelyekre magyar nemzeti szempontból a leendő tiszt nemzedéknek szüksége volt. Így igyekeztek ezek a beszédek pótolni mindazt, amit a személyes érintkezés és valláserkölcsi előadások és bibliorák hiányában a lelkigondozás meg nem adhatott. Illesse e helyen is köszönet és hála az említett lelkészeket, akik ebbe a nemzetépítő munkába hű, lelkiismeretes pasztorálásuknak, lelkesedésüknek és nemes idealizmusuknak színaranyát öntötték bele!

A második szakasz 1924-től 1934-ig tart. Ez idő alatt az akadémia már protestáns lelkésze is van *Dálnoki Veress Jenő* esperes, theol. m. tanár személyében, akit a honvédelmi miniszter úr 1924 május 17-ével bíz meg az akadémia állományába tartozó protestáns honvédegyének lelkigondozásával. E tíz év alatt a pasztorálás hathatossá válik: a valláserkölcsi előadások változatosságával és a személyes érintkezés ezer és ezerszínű szálával bővül meg. Isten két leg-hatalmasabb nevelőeszköze: az Ige és Sacramentum mellé csatlakozik a hitben, tudásban és élményekben gazdag keresztyén tapasztalás a személyes hatásnak lelket megtermékenyítő rejtelmes erőivel.

Azok a beszédek, amelyek tíz év alatt az intézeti lelkész ajkáról elhangzottak, teremtető gondolatok és igék csírafelhőjét szórták az ifjú lelkekre. Megrajzolták a protestáns eszményt, a mai kor lelkületét s ennek vezérgondolatait, felölelték mindazokat a problémákat, amelyeket e válságokkal küzdő háborúutáni korszak felszínre vetett. A lelkigondozás kiteljesedésének azonban volt egy nagy akadály, az t. i., hogy nem volt állandó és méltó hely az istentiszteletek és valláserkölcsi előadások számára. Eleinte — rövid ideig — a szárnyépület II. emeletén berendezett „előadó terem“, majd pedig a díszterem szol-

Régi protestáns kápolna az Akadémia kertjében (1934).

gált e célra, mert az egyre fokozódó igényeknek a kerti kis kápolna már nem felelt meg.

A harmadik szakasz az 1934. évvel kezdődik. Ez a dátum fordulópontot jelent az akadémia protestáns honvédegyéneinek lelkigondozásában, mert ekkor sikerült végre a róm. kath. kápolna melletti régi könyvtárhelyiséget a protestáns istentiszteletek és vallásérkölcsei előadások számára — állandó és méltó helyül — szép oratóriummal átalakítani. Ezt az oratóriumot *D. Soltész Elemér* protestáns tábori püspök szentelte fel és adta át hivatásának 1934. augusztus 19-én tartott ünnepélyes istentisztelet keretében. Megragadó beszédének alapigéje Pál ap. Filipp. lev. III. r. 12—14. verse volt. Ezek alapján mesteri kézzel rajzolta meg a ker. eszményt: a tökéletes szeretetet, mely Jézus Krisztus lelkét betöltötte. Ez nem kész állapot, hanem feladat, harcban kiküzdendő és megvalósítandó eszmény. Ez a cél, amely felé nyílegyenest törekedni kell annak, aki a Krisztus tanítványa akar lenni...

Az oratórium jobbkez felőli részében (a bejáratól számítva) áll a művészi ízlés finomságával, pazarosságával és mégis nemes egyszerűségével épített szószék. Ez csak annyira emelkedik a vele kapcsolatos (pedálos és villanyerőre berendezett) harmónium és papi szék fölé, amennyire ezt az igehirdető láthatósága és hallhatósága megköveteli. Felette a falon oltárkép (Krisztus levétele a keresztről), előtte pedig (vele egybeépítve) az oltár, illetve az Úrasztala van elhelyezve úgy, hogy mindkét felekezet szempontjai érvényesülnek a művészi alkotásban.

A szószéktől jobbra és balra a falon énekmutató-táblák vannak, körülötte és előtte meg díszes székek

és padok szolgálnak a gyülekezet elhelyezésére. Annyi helyet biztosítanak ezek, hogy 220 ember kényelmesen elfér az oratóriumban, amelyet szükség esetén két nagy csillár (30—30 égővel) és két kis csillár (az oltárképtől jobbra-balra 3—3 égővel) világít.

Az oratórium négy ablakát üvegfestmény díszíti. Az első a Ján. Jel. XIV. 6. verse alapján az égen át-röpülő angyalt ábrázolja, „*akinél vala az örökkévaló Evangélium*“, mely „*minden nemzetségnek és ágazatnak, nyelvnek és népnek*“ szól, mert a megújulás örök erői belőle fakadnak.

A második a tékozló fiút, a harmadik a könyörülő szamaritánust, a negyedik ablak pedig a karácsonyi örömhírt hozó angyalt ábrázolja. Kívülről nézve értelmetlen, összefolyó sűrű vonaloknak tűnnek fel ezek a körvonalképek, a nap áteső fényében azonban mély értelmet nyernek s a bibliai képek tartalma és szereplői egyszerre megelevenednek. Ebben az áteső fényben látszik tisztán, hogy az üvegfestmények bibliai jelenteit varázslatos és megható magyarnépi légkörbe helyezte át a művész, talán azért, mert azt akarja mondani, hogy nekünk van legnagyobb szükségünk megtérésre, egyetértő, sebeket gyógyító szeretetre, s a Megtartóra, hiszen a történelem árnyai fölöttünk boronganak a legsötétebben. Nekünk, elesetteknek, leigáztoknak van szükségünk az örök Evangéliumra, hogy lelkünk teljék meg a tavasz teremtő lehelletével és boldog mámorával; teljék meg a feltámadás boldogító hitével és azzal a bizonyossággal, hogy ezer esztendő s létünk romjai és széthulló emlékei között is egy új magyar életnek és egy új magyar művelődésnek vagyunk a magvetői!

A L. A. I. protestáns oratóriumának felavatása (1934. aug. 19).

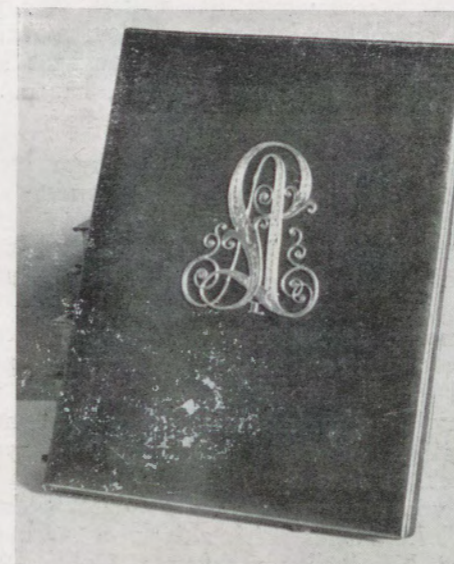
Protestáns oratórium (1934).

A kép teljességéért még csak annyit, hogy az oratórium mellett van a kétszobás állandó lelkesítő iroda is, melynek megfelelő szekrényeiben vannak elhelyezve a lelkigondozáshoz szükséges paramentumok (kegyszerek, szertartási ruhák, könyvek stb.), valamint az irodai bútort is. Ebből az irodából úgy nyílik egy kis tapétaajtó, hogy az a papiszéken át egyenesen a szószékbe vezet.

S most, amikor úgy áll ez az oratórium, mint egy megragadó műalkotás, felemelő és áhítatot keltő hatásával, illesse hála és köszönet elsősorban vitéz *Jány Gusztáv* tábornok urat, az akadémia I. főcsoportjának parancsnokát, aki törhetetlen akaraterejével és egyháza iránti buzgalmával, valamint izzó hazaszeretetével Istennek tervét, mindnyájunk vágyát, reményét és eszményét valósította meg benne. Megépítette benne azt a rendíthetetlen várat, amelyből a magyar élet két alapvető tényezője: Istennek Igéje s a

magyar nemzeti gondolat árad ki s indul el hódító útjára... Illesse köszönet és hála *Bíró Károly* mérnök urat is, aki az átalakítás és berendezés művészi tervét, valamint *Lehoczky György* építész-mérnök urat, aki az üvegfestmények mélyértelmű és magyaros rajzát adta. Illesse köszönet és hála továbbá *Varsányi Ferenc* g. őrnagy urat, aki a legnagyobb odaadással és bajtársi készséggel támogatta ügyünket a műszaki tanácsadás, valamint az anyagok beszerzése és a munkálatok elvégzése terén. Végül illesse köszönet a munkáskezeket mind, kik örömmel építették, vésték és hímezték bele az Úr hajlékának minden darabjába a hűség, a szorgalom, a szeretet, az áldozat, a buzgóság és a magyar élniakarás némán csillogó szálait.

Mindent összevéve, ez az oratórium, amelyen a lángoló hit és akaraterő, az önzetlen hazaszeretet és egyház iránti buzgalom tündökölnék, nagyszerű péld-

Adománykönyv.

Kenyér- és ostyatányér. — Úrasztali serleg.

dája annak, hogy a vallásosság és katonai jellem, a hit és katonai erények nem ellenfelek, hanem iker-testvérek, az Evangélium szülöttei, melyek, ha karöltve dolgoznak, maradandó gyümölcsöt, örökkévaló munkát teremnek egyház, Haza és Isten országa javára.

Vajha ez a példa megtermékenyítene és nagy tettekre készítetné azt az ifjú nemzedéket, amely egymást követő rajokban kerül ki innen az Alma Mater-

ből a szebb és boldogabb magyar jövő megteremtésére!

Vajha ennek a nemzedéknek áldozatos cselekedeteiből minél hamarabb kibontakoznék itt a romok fölött az a dicsőséges magyar élet, mely mindnyájunk álma!

A most folyó lelkigondozásnak ez a célja, mert Istennek ez a terve!

III.

A TÖRTÉNET SZERKESZTŐJÉNEK ÚJABB KÖZLEMÉNYEI.

A mult télen *Malovetz Kálmán* sashalmi lakos padlásán véletlenül napfényre kerültek a „*Ludovicea Intézeti Pénztár*“ 1849. évi bevételeiről és kiadásairól szóló számadások, amelyeket *Házás Győző* akadémikus az akadémia múzeuma számára ajánlott fel. Ebben az okmányban igen érdekes, az akadémia történetének éppen arra a korszakára vonatkozó adatok találhatók, amelyet az eddigi kutatások nem világítottak meg teljesen.

Ennek az okmánynak azokra az adataira, amelyek a Hadi Főtanoda megnyitása előtti időkre, az épület állapotára és az alapítványok kezelésére és felhasználására vonatkoznak, részletesen nem tértek ki, mert ezek csak megerősítik, helyenként pedig kiegészítik mindazt, amit a Ludovika Akadémia Története erre vonatkozóan már megírt. A pénztári napló tételei mindenesetre igen érdekes támpontokat tartalmaznak arra nézve, hogy abban az időben milyen keserves dolog volt az akadémia vagyonának kezelése, amikor az alapítványi tőkéket, valamint az abból magánosoknak és a kincstárnak folyósított kölcsönöket peres úton, sőt végrehajtás útján kellett behajtani. Jellemző a Ludoviceum akkori vagyoni állapotára, hogy egy év alatt csak 9935 forintot tudtak behajtani a 110,639 forintra rúgó kintlévőségből, az épület tisztántartására pedig 23 forintot, „a kertnél tett különféle igazításokra“ 282 forintot tudtak áldozni egy esztendőben.

Sokkal érdekesebbek, mert újat mondanak, a pénztári naplónak azok a tételei, amelyek az alapítványok tisztnevelési célokra való felhasználására vonatkoznak. A Ludovika Akadémia Története, az eddig ismert adatok alapján, a 323—332. lapoldalon tárgyalja az alapítványoknak erre a célra történt felhasználását ebben a korszakban és közli is a növendékek neveit, akik az 1852-ben kelt, az alapítványok felhasználásáról döntő legfelsőbb elhatározás alapján a Ludoviceum alapjainak terhére más katonai intézetekben neveltettek. (308. oldal.)

A napvilágra került pénztári napló 12. oldalán talált adatok névszerint is megneveznek néhány magyar ifjút, akiket még az említett, 1852-ben kelt *királyi döntés előtt* a bécsi cs. kir. katonai intézetben képeztek ki tisztekké a Ludoviceum alapjai terhére. Megállapítható, hogy 1849-ben erre a célra 915

forintot költöttek a Ludoviceum jövedelméből *Ghyczy Péter* és *Reviczky József* növendékek nevelésére. Ezért a Ludovika Akadémia Története 324. oldalán feljegyzett az az adat, hogy *Seifert Ede* és *Horváth Ignác* voltak az első növendékek, akiket az alapokból katonai pályára neveltek, úgy módosul, hogy nevezettek voltak az elsők, akiket az *alapítványok sorsát intéző uralkodói döntés alapján* neveltek tisztekké.

*

Miután az említett pénztári napló tételei minden kétséget kizáró módon bizonyítják az alapítványoknak a tisztnevelés céljaira való felhasználását a szabadságharcot megelőző időkből is, a Ludovika Akadémia I. főcsoport parancsnoksága körlevélben kérte meg a csonka ország törvényhatóságait, szíveskedjenek irattáraikban kutatást indítani esetleges további adatok után, amelyekből megállapítható volna, hogy kik voltak az első, a Ludoviceum-alap terhére a cs. kir. tisztképző intézetekben nevelt növendékek. A törvényhatóságok készséggel tettek eleget a parancsnokság kérésének s bár a legtöbb arról értesítette, hogy a szabadságharc előtti évek okmánytárában végzett kutatások eredménytelenek voltak, több vármegye olyan adatokhoz juttatta a Ludovika Akadémiát, amelyek nemcsak hogy értékes anyagot szolgáltatnak a jövő történetírója számára, hanem további eredményes kutatásokra is serkentenek.

Szabolcs vármegye alispánjának átirata szerint 1849-ben a megye közönsége *Péchy Tamást* ajánlotta a Buttler-féle alapítványi helyre, akit fel is vettek. Heves vármegye alispánja forrásmunkát nevez meg, ahol a 4. bekezdésben említett *Ghyczy Péterre* vonatkozóan bővebb adatok találhatók. Komárom vármegye átirata *Reviczky Józsefre* vonatkozóan szolgál útbaigazítással, Győr alispánja pedig mindkettőről közöl közelebbi adatokat. Pest vármegye átirata, hivatkozással arra, hogy a vármegye főlevéltárnokának jelentése szerint, a közgyűlési jegyzőkönyvekben és a Buttler-féle iratokban a Ludoviceumra vonatkozólag igen sok adatot fedeztek fel, szakértő kiküldetését kéri, akinek a vármegye, hogy azokat kiértékelhesse, szívesen szolgál útbaigazítással. A pestmegyei irattárban a Ludoviceumra

vonatkozó adatok további feltárására és kiértékelésére a lépések a közeli jövőben meg is fognak történni.

Zemplén vármegye alispánja kilátásba helyezte a legszorgosabb kutatást a Ludovika Akadémiát érdeklő további adatok felkutatására. Ennek a már meg is indult kutatómunkának eddig is van kézzelfogható eredménye, mert a megye főlevéltárnoka megtalálta Barkóczy-féle levéltárban egy báró Buttler-féle okirattöredéket és ebben egy megrongált, a Ludoviceum által tanúsított alapítványi befizetési nyugtatót, amely bár hiányos töredék, mégis érdekes okirat. Ezt a vármegye a Ludovika Akadémia I. főcsoport parancsnokság kérésére lefényképezeti és a másolatot az intézeti múzeumban helyezi el.

A legértékesebb anyagot az akadémia Bihar vármegye alispánjától kapta, nevezetesen okmánymásolatokat, amelyek hitelt érdemlően bizonyítják, hogy a szabadságharc előtt az alapítványokat a tisztképzés céljaira valóban felhasználták. Megnevezi azokat a biharmegyei ifjakat, akik 1843-tól kezdve 1849-ig az alapítványokat élvezték. Ezek voltak: *Péchy Sándor, Polynár Sándor, Nagy Lajos, Simon*

János, Fráter Ágoston (később kilépett), *Fejér Antal, Andrásfy Sándor* (később kilépett), *Halász Gyula, Józsa András, Ercsey Kálmán*,* akit a nemzetgyűlés határozata juttatott a Hadi Főtanoda hallgatói sorába, továbbá *Szacsavay Ödön, Hajdu Ferenc, Szentiványi Kálmán*. Bihar vármegye okmánymásolatai ezenkívül figyelemreméltó adatokat tartalmaznak az alapítványok kezelésére vonatkozólag is. A Ludovika Akadémia természetesen megteszi a szükséges lépéseket, hogy ezek az okmányok teljes és hitelesített másolatban mielőbb az akadémia múzeumába kerüljenek.

A Ludovika Akadémia régebbi történetére vonatkozó adatok felkutatása tekintetében tehát ez az év sem folyt le eredménytelenül. Nagyon kívánatos volna, hogy a kutató munkában az akadémiát végzett tisztek a jövőben is résztvennének, mint ahogy résztvettek a multban is és munkájukkal hozzájárulnának a mult több homályos pontjának felderítéséhez.

Bachó László alezredes.

* V. ö. Barcsay-Amant Zoltán cikkét a Ludovikás Levente 1931. évi számában. (59. l.)

IV.

A LUDOVICEUM MŰKÖDÉSE A WINDISCHGRÄTZ-MEGSZÁLLÁS ALATT.

Irta: Barcsay-Amant Zoltán főhadnagy, örökös tag.

A *Ludovikás Levente* 1931. évi számában (53-59. lapon) azt a meggyőződésemet nyilvánítottam, hogy Windischgrätz bevonulása után nem nyilhatott meg ünnepélyesen és nem működhetett a Ludoviceum. A Windischgrätz-féle megszállás legtitkosabb aktáiba behatolva, adatokat találtam arra, hogy *elméleti* előadások január 15-ig folytak s csak e napon oszlatta fel a herceg az intézetet. Az itt maradt lelkes tanárok — igaz, hogy elsősorban saját megélhetésük biztosítása érdekében — Windischgrätzhez folyamodtak az Akadémia fennmaradásáért. E kérvény szövegét eredetiben közlöm, melynek alapján régi állásfoglalásom módosítását elismerem.

„Euer Durchlaucht!

Durch den hohen Erlass vom 15. Januar wurde das Ludoviceum geschlossen und alle all dort Angestellte plötzlich entlassen, und zur schleunigsten Verlassung des Ludoviceums gezwungen. Das harte Schicksal, welches dadurch über viele der dort Angestellten unvorhergesehen herabrach, traf auch uns mit Riesenlast, unermögend die Verhältnisse zu durchsehen, die bei unser Anstellung obwaltenden, glaubten wir recht zu thun, wenn wir Stellen annahmen, in welchen uns so eine reiche Gelegenheit geboten wurde, dem Vaterlande die erzierlichsten, daher willig unsere bisherigen Erwerbswege und sind nun nur plötzlich ausser Stand gesetzt, für die naechste Zukunft auch nur die unentbehrlichsten Bedürfnisse uns zu verschaffen.

Geruhen Euer Durchlaucht an uns Gnade für Recht eingehen zu lassen unsern reinen Willen für die unstatt-

hafte Tat in allernäedigste Erwaegung zu ziehen, und infolgedessen uns die Wege zu öffnen zu einem unseren Faehigkeiten, und bisherigen Leistungen anpassenden Lebenserwerb, womit Euer Durchlaucht abermals erproben werden, wie Sie als Stellvertreter unseres Allernäedigsten Landesvaters der leidenden Menschheit Hilfe zu leisten wissen.

Euer Durchlaucht,

P. 1849. I. 17.

untert. Diener:

Franz Drechsler

gewesener Professor der deutschen Sprache.

Ladislau Baron Pongrácz
Inspection.

Joseph Jancsó
gewesener Professor der Situations-Zeichnung.

Anton Bajnok
gewesener Prof. der Geographie und Militaergeschichte.“

Havas, Pest császári biztosa, hihetetlen gyorsasággal továbbította e kérvényt, mely természetesen kedvező elintézetést nem nyert. Havas kísérő jelentésében a tanárokról meg sem emlékezik, elsősorban az intézet és a benne lévő anyagi javak őrzése érdeklik. E jelentést, mely igen érdekes adatokat tartalmaz, szintén eredetiben közlöm, a csatolt január 17-i létszámkimutatással együtt, amely még meglepőleg sok személyt tüntet fel e meglehetősen késő időpontban.

„270/b. 849.

Kais. u. kön. Militaer Bezirks-Kommando

Pest.

Die auf hohen Befehl Seiner Durchlaucht des Herrn Feldmarschalls angeordnete Schliessung der Vorlesungen im Ludoviceum habe ich nach Empfang der verehrten Zuschrift vom 16. Januar alsogleich veranlasst und dem Vicedirektor Peczelt mitgeteilt, was mit den dortigen Zöglingen zu geschehen habe.

Da sich aber nach Angabe ... in diesem eingerichteten Institute bedeutende Zün... und sonstiger Fundus instructus von nahhaften... welcher aber zum Theil noch nicht bezahlt ist, befindet, so waere unverzüglich zur Aufnahme dessen eine Comission auszusenden, auch eine Sicherheits-Wache in das Gebaude zu beordern. Das hier im Ausweis sub. enthaltene Personale kann wohl unallmaechlich entlassen werden, worüber ich die Ehre haben werde weiter zu berichten.

Pest, 17/I. 1849.

Josef Havas
Comissar.“

„STANDES-AUSWEIS

der Militaerischen Akademie Ludovica.

Localdirektor 1, Vicedirektor 1, Professoren und Meister 6, Oeconomie Beamten 5, Zöglinge von hier 17, von auswaerts 14, Künstler und Handwerker 12, Inspections- und Dienstpersonal 39. Zusammen: 95.

17. Jan. 1849.“

A Kerületi Parancsnokság válasza röviden abból állott, hogy elrendelte a javak bizottságilag való átvételét s a bizottságba egy cs. kir. tisztet kinevezett. Azt is elrendelték, hogy az épületet pedig felelősség terhe mellett a volt személyzet őrizze. (Nr. 123. M. D. C.)

Ez a személyzet kétségkívül addig őrizte az épületet, míg azt kórházzá rendezték be.

A MAGYAR KATONAI SZEMLE

szerkesztőbizottsága vitéz Bati Berkó István ezredes kezdeményezésére 1934 januárjában elhatározta, hogy emléklakettet alapít és adományoz a Leventekör, illetve a LASE elnökségének döntése szerint a hadtudományi irodalom és a sport terén legjobb eredményt elért akadémikusok jutalmazására és serkentésére. A plakettek rajzbeli megtervezésére a szerkesztőbizottság a Ludovika Akadémia mindkét Leventeköre útján pályázatot hirdetett és az elfogadott terv, valamint a többi érdemes munkák jutalmazására 100 pengőt ajánlott fel. (1934. évi 17. sz. főcsoport. np.) Az első díjat Révay Kálmán akadémikus nyerte meg, akinek tervét némi változtatással kivitelre elfogad-

ták. A II. főcsoport részéről Manno Miltiades rajztanár terve került kivitelre.

A plakettek „arany“, „nagyezüst“, „kisezüst“ és „bronz“ megjelöléssel kerültek kivitelre, márványlapra illesztve és felírással ellátva.

Az 1933/34. tanév végén ilyen irodalmi plakettet kapott az I. főcsoportnál vitéz Szinay András (arany), Zeitler Tibor, Szabó Géza (ezüst); sportplakettet: Duska László (arany), Berczelly Tibor (nagyezüst), Szentcs. Ferenc és Takácsy Elek (kisezüst). (L. A. I. 532/kt. — 1934.)

A II. főcsoportnál irodalmi plakettet kaptak: Madocsay György (arany), Lenk Erik (ezüst); sportplakettet: Kalányi Tasziló (arany), vitéz Bartha Rezső (nagyezüst), Mártonffy Lajos (kisezüst).

A kivitelre elfogadott plakettek képmásai.

Jobbról:
Révay Kálmán
aks. terve.

Balról:
Manno Mil-
tiades terve.

Fent balról és jobbról:
vitéz DARVAS ISTVÁN
alezredes felvételei
A LUDOVIKA I.
TAVÁRÓL (1934).

Középen balról:
RÉSZLET A L. A. I.
KERTJÉBŐL.

VARGA TIBOR aks.
felvétele (1934).

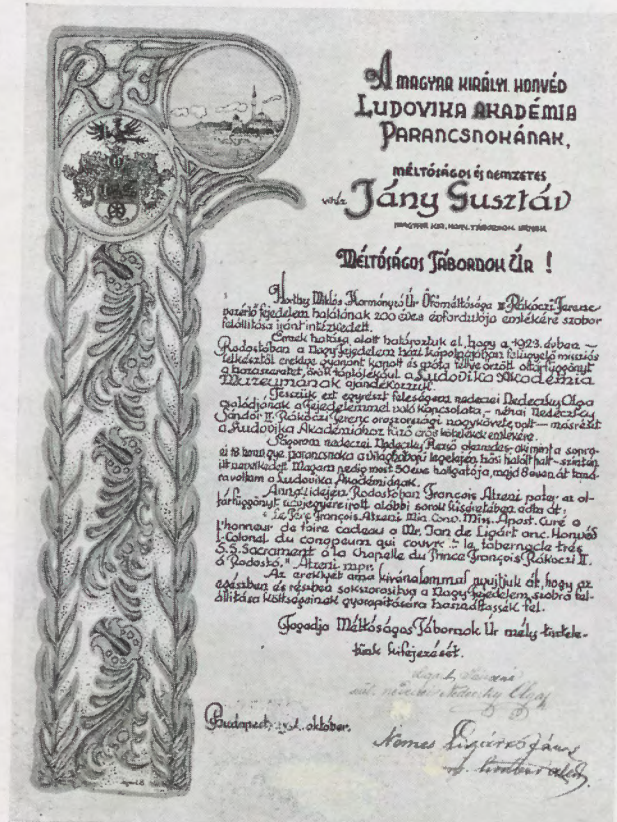
Középen jobbról:
HATTYŰHÁZ A LUDO-
VIKA I. TAVÁN.

DUSKA ALAJOS akadémikus felvétele (1934).

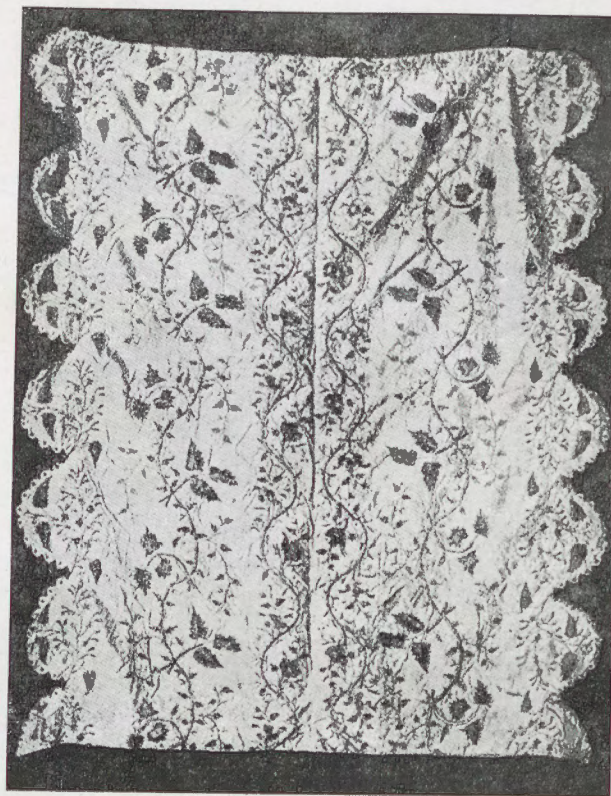
ÖZBAK A LUDOVIKA I.
KERTJÉBEN.

SOMLYÓDY ÁRPÁD százados felvétele (1934 május).

II. RÁKÓCZI FERENC OLTÁRTERITŐJE.
Ligárt János ny. alezredes adományaként múzeumunkba került.

Az adománylevél megújított mása.

A terítő fényképe. Ligárt János: „Emlékezünk!” c. művéből.

SZMIK ANTAL MÉRNÖK SZAKVÉLEMÉNYE.

„A terítő hosszúság, négyszög alakú, kettősen ívelt szélyzettel, hossza 0.96 méter, szélessége 0.95 méter. Szövege fehérszínű nehéz selyem és a hímzés is finom, színes selyemmel van kidolgozva. A hímzés mintázata magánviseli a Rákóczi Ferenc korabeli francia ízlés jellegét, azonban annak kidolgozása már arra vall, hogy az Kéz készült. A terítő földjén, egymástól egyenlő távolságra négy kovácsos ív van elhelyezve, amely relief-munkával lapos aranyfonállal van kidolgozva. Ezen aranyindákból szintén egyenlő távolságban, de váltakozva jobbra-balra gallyak ágaznak el, melyeket egyenként három-három levél díszít. A gallyak szára szintén lapos aranyfonállal van kihímézve és ez a technika legkivált abban

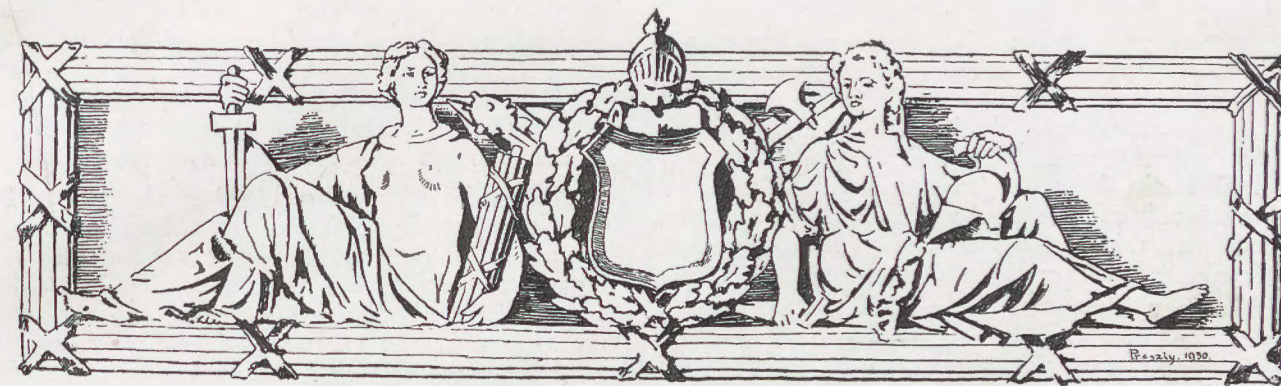
a korban a török, örmény és kisázsiai hímzést jellemezte. A két középső indából szintén jobbra-balra váltakozó gallyakon színes rózsák vannak kihímézve és úgy ezeknek, mint a leveleknek kidolgozása török ízlésre vall. A terítő két szélén végigfutó kettős ívelések szintén egy-egy gallyból szétágazó apró kis virágokkal vannak díszítve, de ezek már kimondottan francia stílusról tanuskodnak; ellenben ezen kettős ívelések széle lapos aranyfonállal lévén kihímézve, az egész munkának túlnyomólag keleti jelleget kölcsönöznek. Minden egybevetve, ezen terítő, — eltekintve a hozzáfűződő kegyeletes emlékektől, a Rákóczi Ferenc korabeli hímzési iparművészetnek egyik becses és érdekes alkotása.”

Tűzér minta- és tanterem (1934).

Tereptani tanterem (1934).

AKADÉMIAI ÉLET
LUDOVIKÁS TALÁLKOZÓK
50 ÉVES TALÁLKOZÓ.

Az 1883—84. évben végzett ludovikások 1934. október 5-én rendezték 50 éves találkozó ünnepségüket. Ezen a neveztes és lélekemelő ünnepen az évfolyam 84 volt tagja közül nyolcan jelentek meg.

Az ünneplőket vitéz Jány Gusztáv vkszt. ezredes, a Ludovika Akadémia I. főcsoportjának parancsnoka küldöttség élén meleg szavakkal üdvözölte, amelyért vitéz báró Szurmay Sándor gytk. mon-

Az 50 éves találkozó résztvevői (1934. október 5-én).

Alló sorban balról-jobbra: Bergmann Agoston ny. áll. ezredes, Radó Agoston ny. áll. ezredes, Ternyei Antal ny. áll. alezredes, Ligárt János ny. áll. alezredes; ülő sorban: Darvas Nándor ny. áll. alezredes, Mráz Kálmán ny. áll. tábornok, Gerenday Tivadar ny. áll. ezredes, vitéz báró Uzsocki Szurmay Sándor ny. áll. gyal. tábornok, vitéz Bethlenfalvy Gyula ny. áll. tábornok, Koschowitz Gyula ny. áll. alezredes, Gerő Gyula ny. áll. hadbíró-altábornagy.

dott köszönetet s egyben üdvözölte a megjelent bajtársakat, elsősorban a megjelent még egyetlen élő tanárukat, Gerenday Tivadar ny. ezredest. Az ünnepélyes szentmise után, amelyet dr. vitéz Mosonyi Sándor esperes mondott, az elesett ludovikások emléktábláinak és a Ludovika-szobornak a megkoszorúzása következett. Az előbbi helyen Mráz Kálmán ny. tbk., az utóbbinál Bergmann Agoston ny. ezredes mondott emlékbeszédet.

Ezután a kivonult akadémikusokhoz vitéz báró Szurmay Sándor gyalogsági tábornok hosszabb beszédet intézett, amelyet kivonatosan az alábbiakban örököltünk meg:

„Kedves Fiaim! 50 esztendeje, hogy mi elhagytuk a Ludovika Akadémiát, magunkkal az azt a tudást és szellemet, amelyre a honvédek szükségére van, hogy magas szobrászati hivatását bírólhessék. De magunkkal vittük és hűségesen ápoltuk a Ludovikán volt parancsnokaink és tanáraink iránt táplált hálánkat, tiszteletünket és szeretetünket, valamint az önfiatalkori itteni kedves emlékeinket is, amelyeket hosszú 50 esztendőn át hűségesen megőriztünk és a mai napon oly kedvesen felelevenítettünk. Először utunk az intézet kápolnájába vezetett, hogy hálát adjunk az Istennek ezért a különös kegyért, hogy ezt a napot megérnünk engedte.“

Ezután történelmi visszapillantást vetett a honvédség fejlődésére és a következőket mondotta:

„Szolgálatunk első 20 éve a boldog békeidőre esett. Annak elején a honvédségünk még csecsemő- és ifjúkorát élte és cs. második vonalbeli szolgálatra volt hivatva. A második negyedik évtizedének kezdetére esik a háború kitörése, amidőn a honvédség már az első arcvonalba kerül és mint ilyen vonul ki a harctérre, ahol igen kiváló teljesítményeivel a honvéd nevet az egész világon ismertté és mint ellenfelet félelmetessé tette.

A mi dióhéjba szorított multunk azért tanulságos a fiatal nemzedék számára, mert a mi korunk tisztjeinek a kezdet nehézségeivel kellett megküzdeni, és annak, aki haladni akart, az éjjelt is nappallá kellett tennie. Ez a lelkes, hazafias, önfegyelmű honvédtisztikar, amely az akkori kedvezőtlen előléptetési viszonyok mellett, — már deres fejjel lépett elő főhadnagyból századossá, — nemcsak tel-

jes odaadással és acélos akarattal, de olyan kiváló eredménnyel végezte munkáját, hogy a honvédséget a kiképzés legmagasabb fokára emelte. Soraiból számos oly jeles férfiú került ki, akiből kiváló vezérkari tisztek, majd később a honvédség vezetői lettek.

A mai honvédség tisztképző rendszere oly kiváló, hogy annál tökéletesebbet, ideálisabbat egy államban se találunk, mert nálunk a fiatal tiszt teljes gyakorlati és elméleti tudással lép ki. Mégis óva intem a fiatal akadémikusokat attól a gondolattól, hogy kilépésük után csak a napi munkát és szolgálatot kell elvégezni. A mai rohanó korban a technika fejlődése szinte óráról-órára új és újabb katonai dolgokba belevágó meglepetéseket hoz, amikről a tisztnek tudnia kell. Ebből következik, hogy aki a helyzet magaslatán akar maradni, annak állandóan sokat kell tanulnia és olvasnia.

... Mint öreg hadviselt honvéd, még azt a tanácsot is adom Önöknek, hogy a Szolgálati Szabályzat minden egyes rendelkezését jól vessék be emlékezetükbe, mert annak minden szava a békeében és háborúban szerzett évszázados tapasztalatokon alapszik. Minden szónak megvan a maga nagy jelentősége. Különösen az alárendeltre vonatkozó rendelkezésekre hívom fel figyelmüket. Az alárendelttel való igazságos bánásmód, a róluk való gondoskodás, a büntetés, elismerés és a dicsőretekre vonatkozó határozványoktól sohasem térjenek el, mert ezek a fegyelem és a jó szellem alappillérei. Az igazságos kezelés szüli a parancsnok iránti bizalmat és ragaszkodást.

... Köszönetet mondok a parancsnok úrnak, hogy módot adott arra, hogy mi, a honvédség itt megjelent öreg gárdája, láthattuk a honvédség legifjabb elitjét, a Haza jövődjének reményét, az akadémikusokat, akikről tudjuk, hogy a Legfőbb Hadúr és a Haza sohasem fog csalódni egyikükben sem. Adja a jó Isten, sorsunk irányítója, hogy így legyen!“

A beszéd elhangzása után az akadémikusok díszmenetben vonultak el az ünneplők előtt. Az akadémia múzeumának megtekintése után díszbéd következett a tiszti kaszinóban.*

* E találkozó-ünnepségről részletes beszámolót közöl a „NYUKOSZ“ 1934. október 15-i száma.

LUDOVIKÁS TALÁLKOZÓ 1934-BEN.

Az 1894, 1899, 1904, 1914 és 1924-es ludovikás évfolyamok 1934. október 21-én az ősi Alima Mater meghitt falai között bensőséges ünnepség keretében ünnepelték felavatásuknak 40, 35, 30, 20 és 10 éves jubileumát. A találkozót rendező ludovikás évfolyamok a bajtársi összetartozás és együttérzés kidomborítása céljából volt tanáraikon kívül az ugyanazon években a volt közös katonai nevelőintézetekből kikerült magyar tiszteket is testvéri szeretettel meghívták, úgyhogy az ünnepségen több mint 350 tiszt

vett részt. Az idősebb évfolyamokhoz tartozók nagy része természetesen már nyugállományba vonult, közülük többen magas tábornoki rendfokozatot értek el, s akik még szolgálatot teljesítenek — mint Róder Vilmos gyalogsági tábornok, vitéz Szinay Béla, Erreth Aladár, vitéz Rátz Jenő, vitéz Zách (Nack) Emil tábornokok stb. — a legidősebb tényleges ludovikások sorába tartoznak.

A gyülekezés befejezése után vitéz Jány Gusztáv vkszt. ezredes, az akadémia I. főcsoportjának

VIZIMALOM TÉLEN AZ ALPOKBAN.

A LASE I. győztes sí-járőre Mallnitz-ban

(1934. február)

Versenyző aks-ok pihenője Mallnitz-ban

(1934. február)

KARKIS JÁNOS akadémikus felvételei.

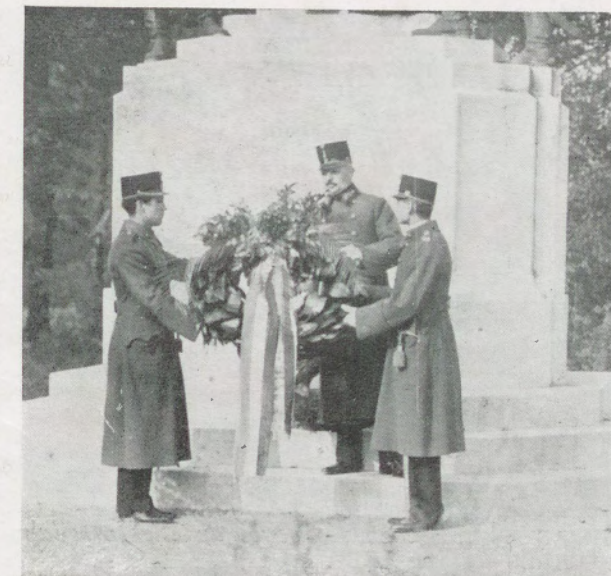

parancsnoka, a jelenlegi tanárikar küldöttségének élén meleg szavakkal üdvözölte a dísztermet megtöltő jubilánsokat, akiknek nevében a legidősebb évfolyamhoz tartozó vitéz *Kary Béla* ny. áll. altábornagy fejezte ki háláját a szíves fogadtatásért. Egyben köszöntötte a szeretett Alma Matert és üdvözölte az összes volt tanárokat. hatásos beszéde végén bejelentette, hogy *Ligárt János* ny. áll. alezredes, az akadémia volt hallgatója és tanára, valamint neje, *Nedeczky Olga*, aki II. Rákóczi Ferenc rokona, a Ludovika Akadémia múzeumának ajánlották fel a nagy fejedelem okmányilag igazolt, eredeti hímezett selyem oltárterítőjét.

Fél 11 órai kezdettel a róm. kath. kápolnában dr. *Hász István* r. k. táborigazpüspök mondott szentmisét, a protestáns imateremben pedig dr. *Soltész Elemér* protestáns táborigazpüspök tartott istentiszteletet.

Istentisztelet után a világháborúban hősi halált halt ludovikásoknak a kápolna előtti folyosón elhelyezett márvány emléktáblái előtt az 1914. évfolyambeli vitéz *Náray Antal* vkszt. őrnagy mondott emlékbeszédet, majd az 1924-esek kivételével minden évfolyamnak egy-egy képviselője elesett bajtársaik emléktáblái alá — néhány alkalmi szó kíséretében — babérkoszorút tett le. Az udvaron felállított honvédszeker a koszorúk elhelyezése alatt a Szózatot játszotta.

Az ünnepség résztvevői innen az előtéren levő „Névtelen Hősök“ emlékéhez vonultak, ahol az 1924-es évfolyam részéről *Csukás Kálmán* ny. százados mondott emlékbeszédet és helyezte el a koszorút. A megkoszorúzás alatt az előtéren felállított akadémikus zászlóalj tiszteletadást teljesített, a honvédszeker a Himnuszt játszotta, miközben a Ludovika

vitéz *Kovács Aladár* altb. megkoszorúzza a Ludovika-szobrot a találkozó résztvevőinek nevében.

felett keringő sportrepülőgép a szoborra virágot szórt. A ludovikás ellenforradalmi vértanúk emlékoszlopát az 1904. évfolyambeli vitéz *Leveldi Kozma Miklós* ny. áll. alezredes, felsőházi tag koszorúzza meg emlékbeszédének elmondása után.

A Ludovika-szobor előtt az 1894. évfolyambeli vitéz *Kovács Aladár* ny. áll. altábornagy mondott emlékbeszédet és helyezte el a kegyeletes megemlékezés koszorúját, egyben az akadémikusokhoz buzdító szavakat intézett.

Utoljára a világháborúban elesett magyar tisztek emlékszóbrának megkoszorúzása következett, amit

A találkozó résztvevői a Névtelen Hősök emlékművénél (1934. okt. 21.)

A találkozó résztvevői az ellenforradalmi vértanúk emlékművénél (1934. október 21.)

emlékbeszédének elmondása után az 1899-es évfolyamhoz tartozó vitéz Szinay Béla tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelője végzett, a honvédség által játszott Magyar Hiszekegy hangjai mellett.

A megkoszorúzások után a jubiláns évfolyamok a Ludovika-szobor előtt felsorakozva fogadták az akadémikus zászlóaljnak a Ludovika-indulóra végrehajtott díszmenetét, majd évfolyamonként lefénnyépeztették magukat.

Az ebédig rendelkezésre álló rövid időt a régi ludovikások az Alma Mater megtekintésére használták fel. Ifjúkori emlékeiket felelevenítve, nem kis meghatottsággal járták be régi tan- és hálótermeiket, benéztek az akadémiai éttermekbe, megszemléltek a ludovikás múzeumot és annak emlékkönyvében megörökítették aláírásukat.

Két órakor kezdődött a díszbéd, amelyhez az 1894- és 1899-es évfolyam részére a tiszti kaszáló termében, az 1904-eseknek a tanári szobában, az

1914-es augusztusi és októberi évfolyamoknak, valamint az 1924-eseknek az akadémikus társalgó termében volt terítve. Az ebéden a volt tanárokon kívül a jelenlegi akadémiaparancsnok és a két táborigazgató is résztvettek. Ebéd közben, a Kormányzó Úr Ö Főméltóságának felkérésére minden évfolyam rangban legidősebbje a jubileumi nap jelentőségének méltatása után, a volt tanárokat és vendégeket éltette s felolvastatta a már előzőleg feladott hódoló és üdvözlő sürgönyökre a Kormányzó Úr katonai irodájától, a honvédség főparancsnokától, valamint a honvédelmi minisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök úrtól érkezett választáviratokat is.

A ludovikás összetartozás nevében az ország minden részéről összegyűlt bajtársak a késő délutáni órákig kedélyes hangulatban maradtak együtt.

Csaszókóczy Emil ny. ezredes.

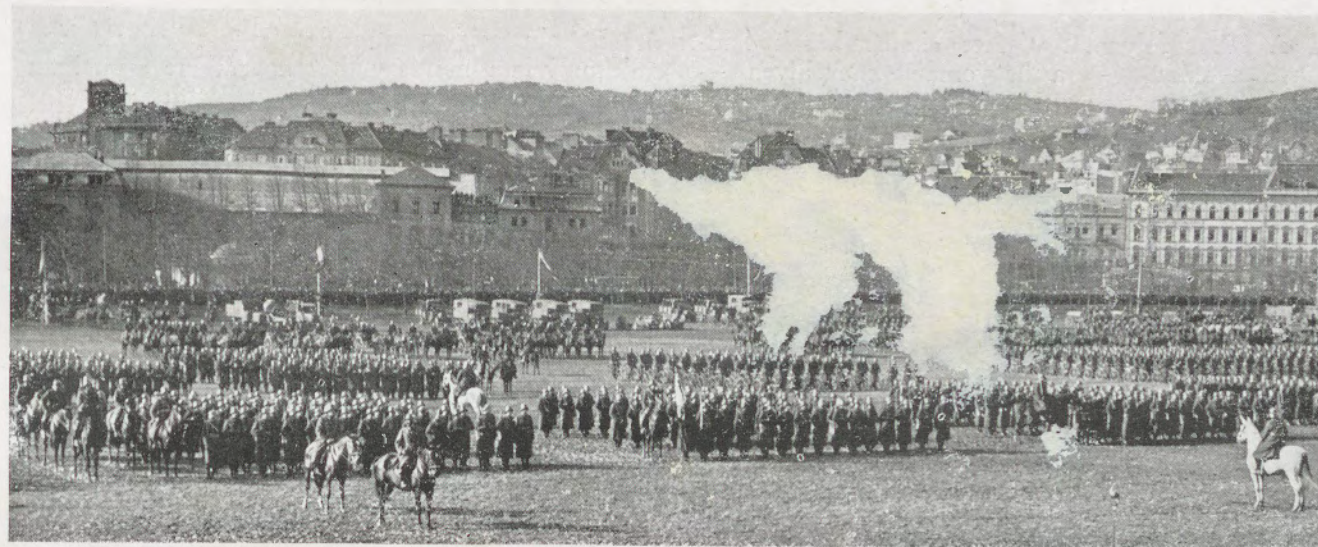

A találkozó résztvevői a világháborúban elesett magyar tisztek emlékművénél.

Vitéz Szinay Béla tábornok beszél.

Jelenetek a Nemzeti Hadsereg bevonulásának 15. évfordulóján, 1934. november 16-án a Vérmezőn tartott díszszemlén.

A Ludovika Akadémia I. fősop. felállítása.

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága a L. A. I. jobbszárnyához érkezik.

Díszmenet. — A Ludovika Akadémia I. fcs. 2. százada az akadémia zászlójával.

HADNAGYAVATÁS 1934-BEN.

A IV. évfolyamot végzett akadémikusok hadnaggyá avatása — a hagyományokhoz híven — augusztus 20-án, Szent István napján délelőtt folyt le díszes ünnepség keretében.

7 órakor a díszteremben kihirdették a hadnagyi kinevezéseket és kiosztották a Ludovika Akadémia elvégzését tanúsító okleveleket, valamint a ludovikás gyűrűket. Fél 9 órakor hálaadó istentisztelet volt, amelyen a lelkészek búcsúztató szavakat intéztek a felavatandókhoz. Ennek befejeztével az egyes fegyvernemeknél rangban elsőként végzett új hadnagyok megkapták a nekik odaitélt alapítványi jutalmakat, még pedig a Nemzeti Kaszinó Széchenyi-alapítványának kamatait (590 P-t) Eszenyi László, a Hangya—Vörösváry—Sipeki Balás-féle alapítvány összevont és 100 P-re kiegészített kamatait vitéz Görgényi József, a Meskó Pál-féle alapítvány kamatait 100 P-re kiegészítve vitéz Szinay András.

A nyilvános ünnepség az ősi Alma Mater parkjában folyt le, ahol nagyszámú előkelő közönség gyűlt egybe. Fél 11 órakor érkezett meg a Kormányzó Úr Ó Főméltósága képviselőként vitéz Kárpáthy Kamilló gyalogsági tábornok, a m. kir. honvédség főparancsnoka, aki kíséretével a kivonult akadémikus alakulatok, a felavatandó hadnagyok, valamint a tiszti- és tanári kar arcvonala előtt elhaladva, a Himnusz hangjai mellett fogadta a kivonult alakulatok díszelgését.

Miután a felavatandók a Ludovika-szobor elé vonultak, ahová az akadémia zászlóját előrehozták, vitéz Jány Gusztáv vkszt. ezredes, a főcsoport parancsnoka magasszárnyalású beszédben búcsúztatta el az életbe kilépő tanítványait. Beszéde elején a következőket mondotta:

„Mielőtt útrabocsátlak benneteket, még egyszer hadd vezesselek körül ebben az ősi intézetben, hogy a lelketekbe égessem soha el nem homályosuló lángbetűkkel azt, amit az Istenben bízó törhetetlen magyar nemzeti érzésnek, a hű kötelességteljesítésnek ez a legszilárdabb bástyája — a mi akadémiank — követel tőletek.“

Ezután végigvezette figyelmüket az akadémia emlékművein s mindegyikhez hozzáfűzte eszmei tartalmuk parancs-szavát. Majd így folytatta:

„A kötelesség, a becsület egyenes útját járjátok, amelyről el ne térítsen sem a kincs, sem a siker vagy a dicsőség vágya, sem a mindent ígérő és adó, csábítón ragyogó szemek varázsa. Tanuljatok tovább, hogy elhivatott vezérei lehessetek a reátok bízott csapatoknak, melyeket biztos, kemény magyar akarrással kell vezetnetek a végső győzelemre, még ha a ma csatateret poklának minden ördöge állná is utatokat, acélt, mérget, lángot ontva is reátok.“

Ezzel búcsúzómon tőletek, fiaim, az „alma mater“ bizakodón szárnyrabocsát benneteket, mert tudja, hogy annak a szobron ábrázolt honfoglaló magyarnak a dacos elszántsága ég benneteket. Ezzel ragadjátok magatokkal e nemzet minden fiát a feltámadás útjára, nemcsak azt, aki bízit, aki derék, hanem a csüggedten, gondtól görnyedőt is!“

A beszéd elhangzása után következett az eskü, minek befejeztével a rangban legidősebb új hadnagy Eszenyi László lelkes, katonás hangon tolmácsolta bajtársai nevében a Legfőbb Hadúr iránt érzett hódoló hűségüket, egyben pedig köszönetet mondott volt parancsnokaiknak és tanáraiknak. Beszéde végén a következőket mondotta:

„Bajtársaim! Fiatalságunk magabizó, rajongó lelkesedésével harsogjuk bele a minket korán temető kaján világba: Nem halt meg a magyar! Nagypén-teki gyász csak a mi elsiratásunk. S mikor nem is hiszik, mikor nem is várják, akkor torzul majd rémületre a kárörvendő vigyor, ha majd a közelgő szent magyar húsvéton a halált legyőzve, újra talpraállunk!“ — Beszéde végén az ifjú hadnagyok kardot rántottak és a kardpengék csengése közben a ludovikás jelmondat: „A Hazáért mindhalálig!“ kiáltásával pecsételték meg fogadalmukat.

Az ünnepséget a kivonult alakulatoknak a ludovikás induló hangjaira végzett feszes díszmenete zárta be.

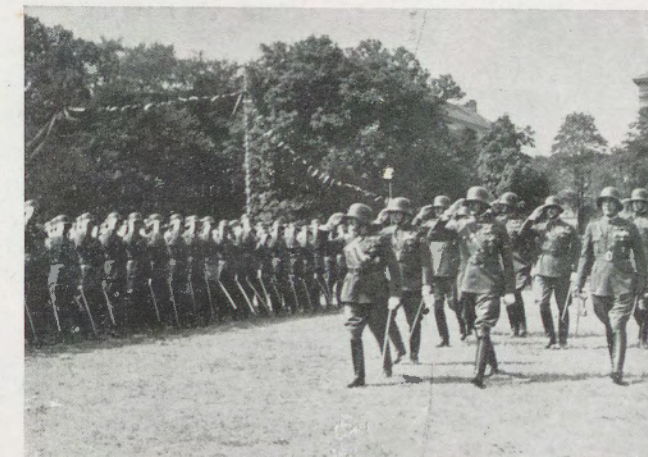

Pálósy János alezredes rajza.

Jelenetek az 1934. évi hadnagyavatásról.

A tisztikar bevonulása az istentiszteletre.

Fogadás.

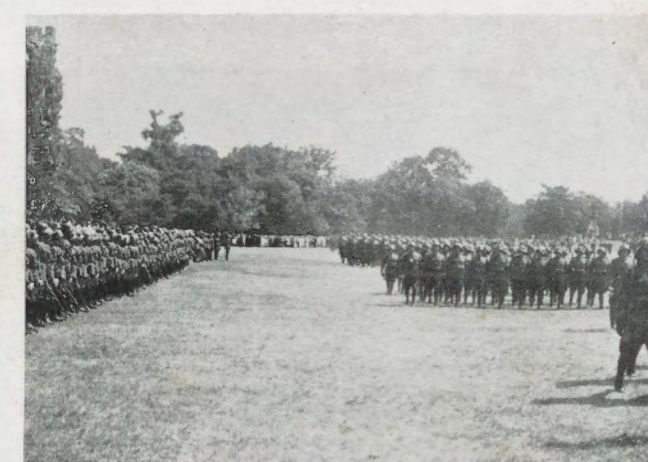
Eskü.

Kardrántás.

A főcsoportparancsnok beszél.

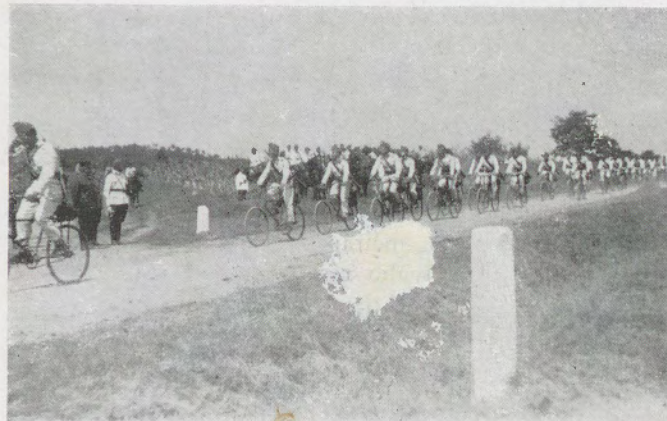
Díszmenet.

1.

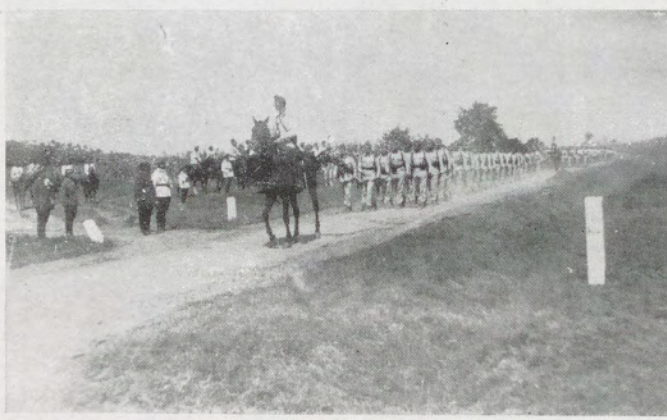
2.

3.

4.

5.

6.

7.

- 1.) A tüzérsztyály indulása a nyári kihelyezésre. (1934. július 16.)
- 2.) A gyalogzászlóalj indulása a nyári kihelyezésre. (1934. júl. 2.)
- 3-4-5.) Díszmenet a zárógyakorlat befejezése után Főtnál (1934. júl. 13.) Menyhárt felv.
- 6.) Bevonulás a nyári kihelyezésről. (1934. aug. 14.)
- 7.) A bevonulást váró tisztek csoportja. (Az első sorban balról a 2. Cena Renato olasz kir. őrnagy.)

BESZÁMOLÓ A LEVENTEKÖR 1933-34. ÉVI MUNKÁSSÁGÁRÓL.

A) AZ IFJÚSÁGI ELNÖK JELENTÉSE.

Az Akadémia létszámcsökkenése ellenére is növekedett körünk taglétszáma. Ez a körülmény a leventeszme örvedetes térhódítására enged következtetni, bár sohasem a taglétszám növelésére, hanem a belső tartalom emelésére törekedtünk.

A főcsoport-parancsnokság a Kör tanárelnöki tisztségét ezévbén ismét nemes *Berkovich Brunó* vkszt. ezredes úrra bízta s mellé a következő tanár-tisztségviselőket osztotta be: tanár-titkár: *Somlyódy Árpád* szds., tanár-pénztáros: *Németh Miklós* szds., tanár-könyvtáros és a Leventekör dolgozóhelyiségének gondnoka: *Saad Ferenc* fhdgy.

Az akadémikusi főtisztviselőket eddigi szokástól eltérően már a mult tanév végén választották meg s az osztályokban titkosan megtartott szavazás eredményeként az ifjúsági elnök lett: *Eszenyi László*, helyettese: *Tancó Miklós*; főjegyző: *Fraknódy László*, helyettese: *Szegény Sándor*; pénztáros: *Somlyay Lajos*, helyettese: *Apostaghy (Aschenbrier) Endre*. E bevált újítást a jövőre nézve is fenntartjuk, mert csak egy teljesen tájékozott főtisztviselői kar tudja az évet zökkenés-mentesen megkezdeni s a munka indulásakor jelentkező nehézségeket elhárítani.

Az önművelésre és szórakozásra az aks-i kaszinó, a Leventekör dolgozója, az ifjúsági könyvtár, a kedvezményes színház- és mozijegyek, valamint az akadémian kívül megtartott tudományos előadások és hangversenyek szolgáltak.* Alkalmom tehát bőven volt, de meglátszott ez az eredményen is. Az előző évben lendületes fejlődésnek indult levente-munka ezidén tovább haladt felfelé ívelő útján.

Az osztályok szerdán a délutáni órákban tartották meg üléseiket. Minden osztály ülését hetikronikával kezdte meg, melyben a hét időszerű politikai, társadalmi és közművelődési híreit foglalták össze az erre önként vállalkozó akadémikusok. Ezek az üléseken adták elő, vagy mutatták be a tagok évközi munkáikat s itt kerültek ezek elbírálás alá.

AZ OSZTÁLYOK MŰKÖDÉSE.

1. **Irodalmi osztály.** Vezetőtanár: vitéz *Rózsás József* szds., osztályelnök *Juhász Sándor*, jegyző *Varga József*, könyvtáros *Földes Gyula* aks.

Elsősorban a nemzeti irányú irodalom megismerését és művelését tartotta szem előtt, figyelemmel kíséerte a modern irodalmat és megtárgyalta a legújabb irodalmi értékű műveket is. Az irodalmi osztály ren-

* A színház-, mozi- és hangverseny-jegyek ügyét ezévbén is *Juhász János* tiszthelyettes intézte odaadó buzgalommal és sikerrel. Az átvett jegyek száma 1149 volt 7091 pengő 80 fillér árban, amelyből a nyújtott kedvezmények útján 2923 pengő 60 fillér megtakarítás mutatkozott.

dezte igen szép sikerrel az akadémia hivatalos ünnepeit is. 19 ülést tartott, 4 megtekintésen vett részt, 3 emlékülést rendezett az osztály. 10 felolvasás, 4 szabadelőadás, 8 szavalt hangzott el és 20 munkát nyújtottak be a tagok bírálatra.

2. **Hadtudományi osztály.** Vezetőtanár: vitéz *Kudriczy István* vkszt. szds., osztályelnök vitéz *Szinay András*, jegyző *Faba János*, könyvtáros *Major Valér* aks.

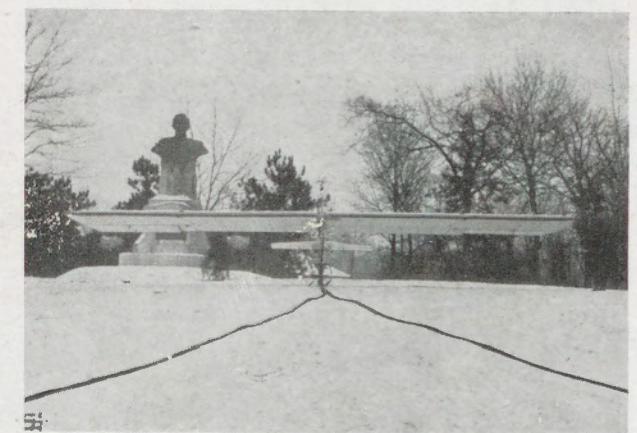
Az osztály hadtudományi, társadalomtudományi és politikai kérdéseket vitatott meg és ismertetett ülésein. 21 ülésen 33 felolvasást, 15 szabadelőadást tartott. Ez a nagy végzett munka s az osztályban uralkodó kiváló szellemi élet avatja ezt az osztályt a kör egyik legkomo szévé.

3. **Tereptani osztály.** Vezetőtanár: *Kogutowitz Lajos* alezredes, osztályelnök *Koralewszky Imre*, jegyző *Lincz László*, térképtáros *Lakatos Géza* aks.

Az osztály 45 tagja 21 ülésen 15 szabadelőadást és 6 felolvasást tartott.

4. **Légügyi osztály.** Vezetőtanár: *Tóth Elemér* szds., osztályelnök *Mikó Zoltán*, jegyző *Grundel Károly*, könyvtáros *Körmöczy Mihály* aks.

Az osztály hármass feladatát: az időszerű légügyi kérdések megvitatását, vitorlázó gép építését és a vitorlázó repülés gyakorlati elsajátítását nagy ügybuzgalommal és kiváló eredménnyel oldotta meg. Munkája nemcsak a szerdai ülések idejére szorítkozott. Vasárnap délelőttként Budaörsre jártak ki a vitorlázó repülő, a gépépítésnél pedig mindig lehetett találni egy-két szabadidejében önként foglalkozó akadémikust.

A Ludovika I. Leventekörének aero osztálya által készített vitorlázó repülőgép (1934).

Somlyódy Árpád szds. felvétele.

Szemle a geodéziai gyakorlaton (1934).
Karkis János aks. felvétele.

Munka közben. Lábatlan, 1934. jún. 14.
Czapp Endre aks. felvétele.

5. Fényképezési osztály. Vezetőtanár: Darvas István alezredes, osztályelnök Kiss István, jegyző Ambrus Kálmán, könyvtáros Duska Alajos aks.

20 ülésükön főleg a fényképezés gyakorlati el-sajátítására törekedtek, a megtartott 12 felolvasás és 4 szabadelőadás is főleg ennek a célnak állott szolgálataiban. Munkájuk eredményességét a sikerült fényképezési kiállítás dícséri.

6. Műszaki osztály. Vezetőtanár: Kovarcz Emil szds., osztályelnök gr. Festeticz Benno, jegyző Kandó Bertalan, könyvtáros Zalay Tamás aks.

Az osztály ezévből vált külön a fényképezési osztálytól, s bár megfelelő anyag és felszerelés hiá-

nyában nehézségekkel küzdött, de kitűzött munkatervének megvalósítására nagy igyekezettel törekedett.

7. Képzőművészeti osztály. Vezetőtanár: Szabó Gyula szds., osztályelnök Révay Kálmán, jegyző Czánth Emil, könyvtáros Mohai-Szabó Béla aks.

Festészettel, pasztellel, plasztikával, egy külön csoportja pedig iparművészeti munkák készítésével foglalkozott. Tagjai nem egy olyan pályadíjat nyertek el, amelyre országos nevű művészek is nyújthattak be munkát. Az év végén Révay és Makk akadémikusok képművészeti kiállítása a külső festőkörök figyelmét és elismerését is kiérdemelte.

Mi újság?
Varsányi Ferenc akadémikus felvétele és jobbról Toldi-rajza.

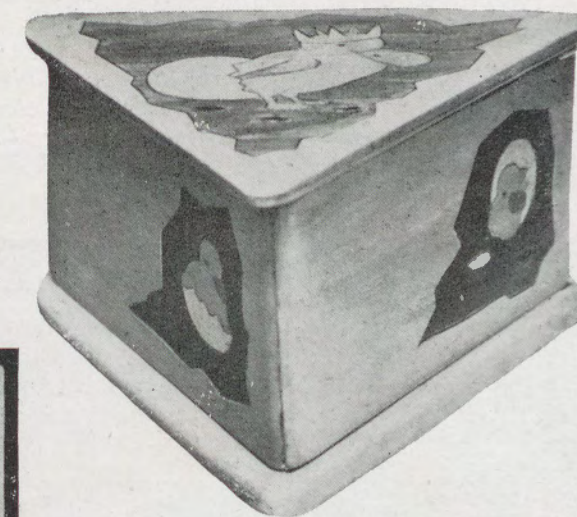
AKS-I
TANULMANYFEJE.

BAK ANDRAS
akadémikus ceruzarajza.

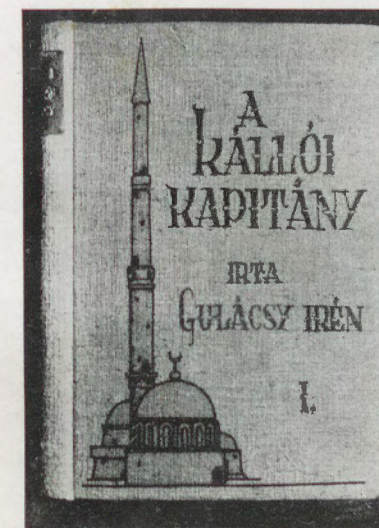
1.

IPARMŰVÉSZETI MUNKÁK.
Tervezték és készítették
a Leventekör iparművészeti
osztályában működő akadémikusok.

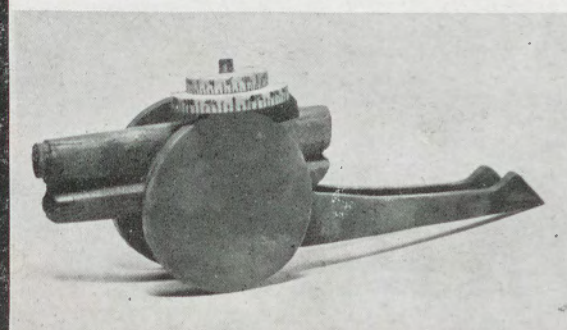
Csoportvezető:
OLCSVAY GÉZA
író, iparművész.

- 1.) Doboz, fából, berakással.
SIMON LÁSZLÓ aks. munkája.
- 2.) Könyvfedél, vászonra festve.
EÖRDÖGH ZOLTÁN aks. mun.
- 3.) Agyú-modell, fából.
SIMON LÁSZLÓ aks. munkája.
- 4.) Pénztárca, bőrből; domborítva,
színezve.
EÖRDÖGH ZOLTÁN aks. mun.

2.

3.

4.

8. Nyelvgyakorló osztály. Osztályvezetőtanár: Bachó László őrnagy.

Angol csoport. Vezetőtanár: vitéz Galánthay-Glock Tivadar ny. tbk., csoportelnök vitéz Jávor Dénes aks.

Francia csoport. Vezetőtanár: D. Veress Jenő esperes, csoportelnök Fodor László aks.

Német csoport. Vezetőtanár: Horváth Bálint őrnagy, csoportelnök vitéz Görgényi József aks.

Olasz csoport. Vezetőtanár: Bachó László őrnagy, csoportelnök vitéz Csörgey József aks.

A nyelvcsoporthoz a nyelvtudás tökéletesítését tűzték ki célul maguk elé. A tolmácsvizsgákon szép sikerrel szereplők nagy száma bizonyítja, hogy e célt el is érték.

9. Gyors- és gépiróosztály. Vezetőtanár: Seregdy Sándor alezredes, osztályelnök Kürthy Sándor, jegyző Alkay József, könyvtáros Omazta Lajos, gépkezelő Csereky György aks.

A gyorsíróknak főleg a haladó csoportja működött igen jól, a gépirók a nagy létszám miatt csak keveset jutottak géphez s így az elért eredmény csak közepes volt.

10. Ének- és zenecsoporthoz. Vezetőtanár: Kern Elemér őrnagy. Énekkarvezető Dénes Jenő, jegyző Bükkehely Gábor, kottatáros Novák Jenő aks.

Zenekarvezető Békássy Miklós, kottatáros Láng Andor aks.

Lelkes támogatók voltak az irodalmi osztálynak az ünnepségek rendezésében. A Hubay-pályatétel bizonyossága szerint foglalkoztak az osztályok tagjai mélyreható zenetörténeti tanulmányokkal is.

Eszenyi László akadémikus, ifj. elnök

Végezetül — nem annyira szerény eredményeink elismeréseképp, mint inkább jövőnk munkánkra való

iránytszabó buzdításul — e helyütt rögzítjük meg a főcsoport-parancsnok úrnak Körünk évzáró ülésén elhangzott szavait:

„Már a tanév elején hangsúlyoztam, hogy a Leventekör munkásságának nagy fontosságot tulajdonítok. Sportegyletünk a testi értékek fokozott kialakítására törekszik. Leventekörünk pedig a szellemi képességek és egyáltalán a lelki értékek kiművelésén fáradozik. E törekvésében nemcsak a katonai szak tudományok szempontjai vezérlik, hanem a gyakorlati élet és az általános műveltség követelményei is. A tapasztalat azt mutatja, hogy a Leventekörben munkálkodó akadémikusok katonai téren is kitűnnek és frissességüket megtartva, előretörnek.

A kör egyes osztályaiban láttam, hogy eleven élet folyik és mindenütt az átlagot meghaladó teljesítményeket tapasztaltam, aminek élő bizonyítéka, hogy a kürt tételekre számos és érték tekintetében magasanálló pályamű érkezett be, melyet erőnkhez mértén jutalmazni kívántunk.

Az akadémia hivatalos ünnepségeinek sikere a Leventekör munkájának köszönhető.

A tanévi munka befejezése alkalmával köszönetet fejezem ki a Leventekör tanárelnökének, az osztályvezető tanároknak, valamint a tanári- és ifjúsági tisztviselőknak, akik valamennyien értékes és becsületes munkát végeztek.

Végül felhívom az ittmaradó fiatalabb nemzedék figyelmét, hogy a Leventekör jelenlegi színvonalát odaadó és buzgó munkával továbbra is tartsa fenn, sőt szárnyalja túl. Sohase' tévesszék szem elől azt a jelentős hasznót, amit a Leventekörben végzett munka jelent az egyén és a köz számára egyaránt. Mert aki a hivatalos kiképzésen kívül erkölcsi és szellemi önképzésével is törődik, az nem csak egy egész, hanem két embert állít önmagában feltámasztás váró csonka Hazánk szolgálatára!

A Leventekör ének- és zenekara az 1934. évi március 15-i ünnepségen.

Közönség az 1934. évi március 15-i ünnepélyen.

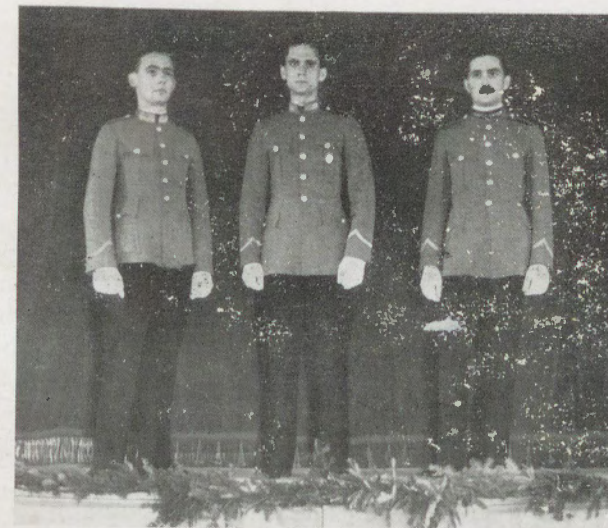
B) ÜNNEPSÉGEK.

Ünnepségeinken fejeződött ki legtisztábban az az eleven hazafias szellem, amely munkakészségünket táplálja és egész lényünket átjárva sikerre viszi.

Első ezévi ünnepségünk a *Kormányzó Úr Ő Főméltóságának névünnepe* volt 1933 december 6-án. A zenekar ünnepi nyitánya után Eszenyi László aks., ifjúsági elnök köszöntötte lelkes beszédében Hadurunkat, „kinek riadójárta tért magához a megcsalt, kicsúfolt, csüggedt magyar“. Berczelly Tibor aks. Gyula diák „Memento“-ját szavalta, majd Békássy Miklós aks. adott elő hegedűn magyaros motívumú egyveleget. Az ünnepély a Himnusz hangjaival ért véget.

Az 1933 december hó 13-án tartott *Limanovai Emlékünnepség*-en a csata eseményeit vitéz Szinay András aks. ismertette és végül lelkes szavakkal méltatta a limanovai hősök kitarását, szívósságát és hősi lelkületét.

Ezévi március 15-i ünnepség-ünket vitéz Kár-

Az 1934. évi március 15-i ünnepély magánszereplői. (Balról-jobbra: Lám Károly, Eszenyi László, br. Jeszenák Béla akadémikus.)

Az 1934. évi március 15-i ünnepélyen előadott „Földünk, fegyverünk“ c. színpadi kép egyik jelenete. (Balról: Ruttkay Jenő, jobbról vitéz Pálffy Gyula aks.)

Örley István aks. beszél.

Díszmenet.

senyét játszotta Békásy Miklós aks., zongorán kísérte Fekete Andor aks. — Juhász Sándor aks.: „Földünk, fegyverünk” című színpadi képét előadták vitéz Pálffy Gyula és Berczelly Tibor aks-ok. — Az ünnepséget a Szózat fejezte be; kivonuláskor a zenekar Faul-Wetter: „Éljen a haza” c. indulóját játszotta.

Az irodalmi osztály április hó 25-én *Bacsányi-Bajza-Madách Emlékülés-t* rendezett a következő műsorral: 1. Bacsányiról és Bajzáról emlékező előadást tartott Juhász Sándor aks., osztályelnök. 2. Lám Károly aks. bemutatta Bacsányi és Bajza egy-egy költeményét. 3. Örley István aks. „Madách mai szemmel” címen tartott előadást. 4. Br. Jeszenák Béla és vitéz Pálffy Gyula aks-ok előadták Az ember tragédiája V. színének befejező részét. 5. Móra László aks. előadást tartott „A katona alakja Az ember tragédiájában” címmel. 6. Végül vitéz Rózsás József százados, vezető tanár: „Nemzeti nagyságaink jelentőségéről és Madách magyarságáról” értekezett.

1934. május 27-én ünnepeltük meg a *hősök*

C) JELENTÉS A PÁLYÁZATOKRÓL.

A Leventekör elnöksége az 1933/34. tanévben is különféle pályatételeket tűzött ki a Leventekör tagjai számára. Az érdemesnek ítélt pályázók pályadíj és jutalom fejében emléktárgyakat, értékes könyveket kaptak, vagy pedig dícséretben részesültek. A pályadíjat nyert verseket és kisebb prózai munkákat a Leventekör érdekműveibe írják be a szerzők, míg a terjedelmesebb nyertes prózai munkák az érdekműve gyűjtődobozába kerülnek. A pályázatokon nyertes vagy jutalmazott munkák egy része a Ludovikás Leventékben jelenik meg. A tanári bíráló bizottságok véleményezése és a Leventekör elnökségének döntése alapján a következő eredmények alakultak ki:

1. Irodalmi pályatételek: a) *Hazafias költeményre* beérkezett 6 pályamunka. Pályadíjat nyertek: Paravicini Jenő és Czebe Jenő. Jutalomra érdemlősítette a bírálóbizottság Zergi Benő, Szegény Sándor és Muhoray György verseit. Dícséretet nyert: Zergi Benő két versével. b) *Tetszészserinti lírai költeményre*

napját. Az akadémia parkjában, a világháborúban hősi halált halt magyar tisztnek emlékművénél Örley István aks. mondta el pályadíjnyertes ünnepi emlékbeszédét, majd vitéz Jány Gusztáv vkszt. ezredes, főcsoportparancsnok koszorúzta meg az emlékművet. Végül a kivonult akadémikus alakulatok díszmenete következett.

Évzáró közgyűlést Leventekörünk május hó 23-án tartotta. Az egyes osztályok előzőleg a maguk ülésén összegezték az elmúlt év eredményét és számoltak be évi munkájukról, arról az önként vállalt munkatöbbletről, amely körünknek célja és lényege. Az évzáró közgyűlésen hirdették ki a pályázatok eredményét és osztották ki a szépszámu és értékes díjakat, jutalmakat, dícséreteket. Évi munkánkról számot adva, mélyen átértéztük annak igazságát: Aki csak annyit végez, amennyit elkerülhetetlenül kell, az nem igazi magyar katona, az csak zsoldos. Nekünk pedig a talpig magyar, teljes katonalélek kell!

Száday Rezső aks.,
íjj. főjegyző.

beérkezett 12 pályamunka. A pályadíj nem volt kiadható. Jutalmat nyertek: Örley István, vitéz Bánföldy Antal, Czebe Jenő, vitéz Ghéczy István és Schummer Elek. Dícséretet nyertek: Örley István, Schummer Elek, vitéz Bánföldy Antal két munkájával, Muhoray György, Paravicini Jenő és vitéz Ghéczy István. c) *Novella*: Beérkezett 6 pályamunka. Pályadíjat nyert: Irsa Béla, jutalmat nyertek: vitéz Ghéczy István és Bodnár István. Dícséretet nyertek: Gilde Barna két munkájával és Mohai-Szabó Béla. d) *Értekezés*. Beérkezett 7 pályamunka. A pályadíj nem volt kiadható. Jutalmat nyertek: Takácsy Elek, Juhász Sándor és Czebe Jenő. Dícséretet nyert: Gilde Barna két munkájával. Két munkát félretettek.

2. *Hadtudományi pályatétel*: „A meglepetés eszközei a harcászatan.” Beérkezett 4 pályamunka. Pályadíjat nyert: vitéz Szinay András. Jutalmat nyert: Duska László. Dícséretet nyert: Eszenyi László. Egy munkát félretettek.

3. *Tereptani pályatétel*: „A Bézárd-delejtű gyakorlati haszna a csaptnál.” Beérkezett 1 pályamunka. Pályadíjat nyert: Lincz László.

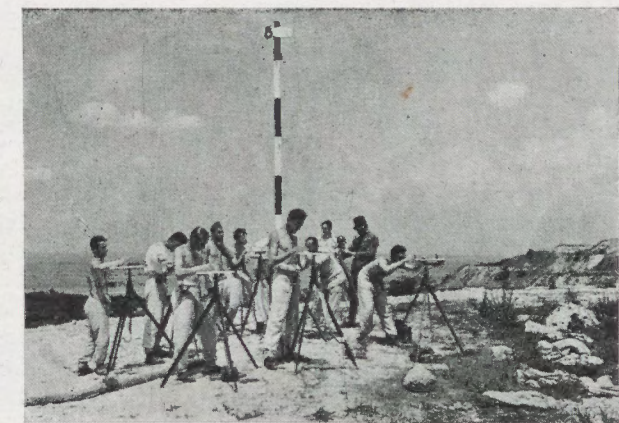
4. *Műszaki pályatétel*: „Milyennek kellene lennie az ideális járőr-rádióknak? E követelményeknek mennyiben tud a technika jelenleg megfelelni? A még meg nem oldott kérdések megoldását mely irányban kell keresni?” Beérkezett 1 pályamunka. Pályadíjat nyert: Gilde Barna.

5. *Fényképezési pályatétel*. „Az akadémia belső életét jellemző mozgalmas jelenet, esetleg tárgy, vagy városrészlet érdekes beállításban.” Beérkezett 16 pályamunka. Pályadíjat nyert: Karkis János. Jutalmat nyertek: Karkis János 3 munkával, Szabó Béla és Fraknóy László 2 munkával. Dícséretet nyertek: Lasztóczy János, Fabinyi József, Karkis János és Szegény Sándor. Négy munkát félretettek.

6. *Légügyi pályatétel*. „A repülő felderítés befolyása a gyalogság (lovasság vagy tüzérség) működésére.” Beérkezett 3 pályamunka. Pályadíjat nyert: Mikó Zoltán. Jutalmat nyertek: Gerencsér Károly és Sipeky-Balás Ervin.

7. *Képző- és iparművészeti pályatétel*. „A képzőművészet és iparművészet keretébe tartozó, de teljesen önállóan és az 1933/34. tanévben alkotott rajz, festmény, szobor, metszet, tárgy, stb.” Beérkezett 21 pályamunka. Pályadíjat nyertek: Révay Kálmán, Makk József, Varsányi Ferenc, Simon László és Gáspárdy Tibor. Jutalmat nyertek: Varsányi Ferenc két munkával, Révay Kálmán, Erdélyi Zoltán, Back András, Daray Ervin, vitéz Ghéczy István, Eördögh Zoltán, Pósfay Ede, Mohos László két munkával, Gáspárdy Tibor és Simon László két munkával. Dícséretet nyertek: Tihanyi Lajos és Szabó Béla.

8. *Nyelvi pályatétel*. „A revíziós gondolat előretörése a világ közvéleményében.” Beérkezett különböző nyelveken 8 pályamunka. Pályadíjat nyertek: Püsköthy László, Marsik Andor és Tállay Ferenc. Jutalmat nyert: Püsköthy László két munkával. Dícséretet nyert: Barkay Ferenc. Két munkát félretettek.

Terepfelvétel. Irányzás és mérés (1934).

Szabó Béla aks. felvétele.

9. *Gyorsírási pályatétel*. „Milyen előnyöket nyújt a magyar nyelv a gyorsírás szempontjából, összehasonlítva más nyelvekkel.” Beérkezett 1 pályamunka. Pályadíjat nyert: Alkay József.

10. *Ének- és zeneművészeti pályatétel*. „Dr. Hubay Jenő.” Beérkezett 5 pályamunka. Pályadíjat nyert: Czebe Jenő. Jutalmat nyertek: Szabó Miklós, Takácsy Elek és Békássy Miklós. Dícséretet nyert: Irján Béla.

11. *A főcsoport parancsnok pályatétele*. „Az erkölcsei tényezők fontossága a katonai hivatás betöltésében. (Békében és háborúban.)” Beérkezett 7 pályamunka. Pályadíjat nyert: vitéz Jávor Dénes. Jutalmat nyertek: vitéz Csörgéy Endre, Németh Dezső, Szakonyi Dezső, Nemes Kovács György, Ambrus Béla és Mohay-Szabó Béla.

12. *A Leventekör elnökségének pályatétele*. „A Leventekör intézményének továbbfejlődését biztosító új célkitűzések és az azokhoz vezető új utak.” Beérkezett 1 pályamunka. Jutalmat nyert: Czebe Jenő.

13. *LÁSE I. pályatétele*. „A sport befolyása a katonai szolgálatra.” Beérkezett 4 pályamunka. Pályadíjat nyert: Német Dezső. Jutalmat nyert: br. Stipsitz

„Irányzás és mérés” a III. Gya. évfolyam terepfelvételi gyakorlatán, Süttő-Bikol-pusztán,

1934. június 9—27.

Somlyódy Árpád szds. felv.

István. Dícséretet nyertek: vitéz Görgényi József és Magyar László.

14. *Limánovai emlékünnepele*re kitűzött pályatételre beérkezett 2 pályamunka. Jutalmat nyert: vitéz nemes Szinay András. Dícséretet nyert: Görgey Vince.

15. *A március 15-i ünnepség* méltatására kitűzött pályatételre beérkezett 2 pályamunka. Dícséretet nyert: Szakonyi Dezső. 1 munkát félretettek.

16. Friedrich Alfréd alezredes, a Leventekör tanártitkárának pályatétele: a) „Szónoki beszéd a világháborúban hősi halált halt tisztek emlékére.” Beérkezett 6 pályamunka. Pályadíjat megosztva nyerték Örley István és Nemes Kovács György. Dícséretet nyertek: Lám Károly és Szakonyi Dezső. Két pályamunkát félretettek. b) „Hősi vers.” Pályamunka nem érkezett be.

17. Kugotowitz Lajos alezredes pályatétele: „*A Duna Pozsony—Szob-i határszakaszának katonaföldrajzi jelentősége.*” Beérkezett 2 pályamunka. Jutalmat nyert: Nemes Kovács György. Dícséretet nyert: Mézáros László.

A folyó évben kitűzött 22 pályatételből 18-ra, vagyis azoknak kb. 90%-ára érkeztek be pályamunkák. 107 pályázónak összesen 138 műve futott be. A Leventekör tagjainak tehát összesen 30%-a vett részt a pályázatokon.

22 pályamunka nyerte el a pályadíjat	(16%)
53 „ részesült jutalomban	(38%)
31 „ „ dícséretben	(22%)
12 munkát félretételre ajánlottak	(9%)

Ezek az alosztályok között a következőképpen oszlottak meg:

1. szd.	3	pályadíj,	7	jutalom,	5	dícséret
2. szd.	7½	„	17	„	5	„
3. szd.	3½	„	10	„	6	„
1. üteg	½	„	4	„	2	„
2. üteg	3¾	„	15	„	12	„

A Leventekör ebben a tanévben írta ki másodszor

Emlék-céltábla (1934).
Varsányi F. akes. festménye.

az alosztályok közötti pontversenyt; a pontozásban a pályamunkák eredményei és az alosztályok létszáma számított. Az alosztályok közötti sorrend a következő: 1. a 2. üteg, 2. a 2. szd., 3. a 3. szd., 4. az 1. üteg, 5. az 1. szd.

A kitűzött vándordíjat tehát a 2. üteg nyerte el.

ÖRÖKÖS TAGSÁGOK, DÍCSÉRETEK.

A tanári választmány javaslata alapján a Leventekör elnökségének felterjesztésére örökös taggá lettek és főcsoport parancsnoki dícséretben részesültek:

Eszenyi László, Tancó Miklós, Fraknóy László, Szegény Sándor, Somlyay Lajos, Aschenbrier Endre, Juhász Sándor, Schummer Elek, Örley István, Mikolás Dezső, Bodnár István, Berczelly Tibor, Tolnay Lajos, Ruttkay Jenő, vitéz nemes Szinay András, Czeitler Tibor, Mikó Zoltán, Lasztóczy János, Antal Endre, Kocsis János, Marton Béla, Körmöczy Mihály, vitéz Csörgey Endre, vitéz Jávor Dénes, Magyar László, vitéz Görgényi József, Fodor László, Lőrinczy Atilla, Révay Kálmán, Eördögh Zoltán, Makk József, Erdélyi Zoltán, Csengery Zoltán, Kiss István, Králik Ervin, Békássy Miklós, Irsa Béla, Dénes Jenő, Follért Géza, Koralewsky Imre.

Főcsoport parancsnoki dícséretben részesültek az év folyamán végzett buzgó eredményes munkájukért:

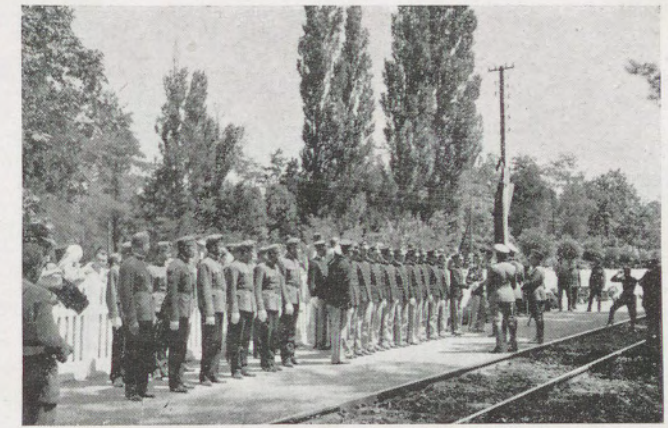
Szörényi-Reischl Emil, Székely Lóránt, Földes Gyula, Gilde Barna, Faba János, Németh Dezső, vitéz Czebe Valér, Szakonyi Dezső, Aranyosmaróthy István, Galánffy János, Palócz György, Kürthy Sándor, Hübner Vilmos, vitéz Galánthay Emil, Seidl Pál, Pacor Győző, vitéz Riha Vladimir, Barkay-Langerer Ferenc, Makk József, Gáspárdy Tibor, Erdélyi Zoltán, Karkis János, Orbán Ottokár, Duska Alajos, Boma Géza, Szabó Béla, Iriján Géza, Roesler Lajos, Dániel István, Láng Andor, Szentes Ferenc, Bartal Béla, Nemes Kovács György.

Évközben kifejtett buzgó és eredményes munkájukért a Leventekör elnöksége részéről jutalomban részesültek:

Eszenyi László, Tancó Miklós, Fraknóy László, Szegény Sándor, Somlyay Lajos, Aschenbrier Endre, Juhász Sándor, vitéz nemes Szinay András, Koralewsky Imre, Kiss István, vitéz Csörgei Endre, Mikó Zoltán, Kürthy Sándor, Révay Kálmán, Békássy Miklós, Dénes Jenő, gr. Festetich Benno, Follért Géza, mint ifjúsági főtisztviselők, illetve osztályvezető aks-ok. Varga József, Faba János, Lincz László, Kandó Bertalan, Ambrus Kálmán, Grundel Károly, Csatáry Richárd, Moncz József, Alkay József, Bükkhely Gábor, mint az osztályok jegyzői. Örley István, Schummer Elek, Lám Károly, Andaházy Szilárd, vitéz Pálffy Gyula, Gilde Barna, Móra László, Zeitler Tibor, vitéz Czebe Valér, Németh Dezső, Szatmáry Király Béla, Szabó Géza, Szakonyi Dezső, Várshelyi Iván, Lasztóczy János, Machánszky Gyula, Száday Rezső, Zwolenszky József, Solarcz Kurt, Csura László, Gács Andor, Nagy András, Görgényi Walter, Papp János, Peterdy Géza, Kocsis János, Marton Béla, Léczfalvy Alfonz, Szalay István, Székely József, Csereklyey György, vitéz Ghéczy István, Püskösty László,

Olasz kat. növendékek látogatása a L. A. I-nál (1934. jún. 19—23-ig).

Olasz növendékek érkezése Balatonlellére, ahol a L. A. II. vendégei voltak (1934).

vitéz Jávor Dénes, Magyar László, vitéz Görgényi József, vitéz Hermány-Berencz György, Fodor László, Lőrinczy Atilla, Varsányi Ferenc, Eördögh Zoltán, Simon László, Karkis János, Králik Ervin, Fekete Andor, Irsa Béla, Fazekas László, Papp Domonkos, Ambrus Béla, vitéz Vannay László, Liphay Gábor, Koralewsky Imre, Lincz László, Tóth Sándor, Andaházy Szilárd.

A Leventekör elnöksége részéről dícséretben részesültek:

Németh László, vitéz Bánföldy Antal, Hindy Béla, Czebe Jenő, Ipsits Gábor, Vágó Kálmán, Szabó Géza, Szathmáry-Király Béla, vitéz Vásárhelyi Iván, Stypniewszky György, Divéky Tamás, Csura László,

Dudás Károly, Görgey Miklós, Léczfalvy Alfonz, Mátray Károly, Szalay István, Székely József, Barna Tamás, Veress János, Tomor Rezső, Galamb Odön, Moncz József, vitéz Liphay Gábor, Péter Boris, Blaskovits László, Czékus Miklós, Homonnay Hugó, Pósfay Ede, Csatáry Richárd, Tihanyi Lajos, Csengery Zoltán, Back András, Nagy Péter, Titze Tibor, Varga Tibor, Bedő Zsolt, Molnár László, Szabó Miklós, Kukorelly József, Szentgyörgyi Tibor, Gorondy-Novák Jenő, Kukorelly László, Gerber Ferenc, Völgyes Lajos.

Somlyódy Árpád százados,
tanártitkár.

Magyar realisk. nevelőintézetek olaszországi tanulmányútjáról. Tisztelgés az Ismeretlen katona sírja előtt. Róma, Piazza Venezia (1933).

FEGYVERNEMI ÜNNEPSÉGEK.

AZ 1933. ÉVI SZENT BORBÁLA ÜNNEPÉLY.

Ez évi Szent Borbála ünnepélyünk az előző évekhez hasonlóan a tűzérképzésben részesülő akadémikusoknak fegyvernemük iránti ragaszkodását, a mult hagyományai-ból táplálkozó lelkes, élő tüzérszellemét igazolta.

December hó 3-án nagyszámú, előkelő vendég jelenlétében folyt le az ünnepély a vívóteremben. Megjelentek: vitéz Sipos Árpád altábornagy, tisztképzés és nevelésügyi szemléző, Demény Ferenc altábornagy, a m. kir. 6. honvéd vegyesdandár parancsnoka, vitéz Kozma Ferenc altábornagy, tüzérségi szemléző, vitéz Marschalkó Kornél, Marsik Jenő, vitéz Galánthay-Glocke Tivadár, Milosevic Dániel, Zelenka Zoltán és Pacor Vilmos tábornokok, dr. Hász István táborigazgató, vitéz Temessy Milán, Csataj Lajos ezredesek, valamint vitéz Jány Gusztáv vkszt. ezredes, főcsoport-parancsnokkal az élén a főcsoport tiszt- és tanárikara.

Az előkelőségek bevonulásakor a m. kir. „Mária Terézia” 1. honvéd gyalogezred zenekara Fricsay Richárd zeneügyi igazgató vezényletével a „Dormusz” történelmi tűzérindulót játszotta.

Vitéz Bánföldy Amal aks. a „Magyar ágyúk” című verset szavalta el Maday Gyulától. Osztatlan tetszést aratott. Vitéz Görgényi József aks. ünnepi beszéde következett. A Szent Borbála-tiszteletből fakadó tüzéretőt és öntudatot fejtegette szónoki készséggel. Dénes Jenő aks. „A tűzér” című melodramáját szavalta el nagy sikerrel. A zenét hozzá Lóte Lajos aks. szerezte és a zongorakíséretet is ő szolgáltatta.

Az ünnepélyt ebben az évben a m. kir. 7. honvéd tüzérszázalag nagy történelmi alakjának, Szondy Györgynek szenteltük. Az ő nemes, hősi alakját és a mohácsi vész utáni szomorú, de egyben felemelő végvári legkört várszolta elénk az előadott „Drégely” című történet, melyet Szunyogh Péter aks. írt ez alkalomra. Az irodalmi értékű, szép történetet kiválóan játszották el: Szunyogh Péter, Simon Ernő, Rátz János, nemes Kovács György, Pacor Győző, Porosz Géza és Hindy Béla akadémikusok. A zárójelenetben Kardos Irén úrléány személyesítette meg Szent Borbála alakját. A díszleteket Marsik Andor aks. festette. Az 1. honvéd gyalogezred méltó zenei keretbe helyezte a

minden tekintetben nagyszerű darabot. Meg kell itt emlékeznünk Hollósy Ödön, gróf Festetics Bennó és Gaál László aks.-okról, akik a rendezés nehéz munkáját elsőrangúan oldották meg.

Az ünnepély befejeztével vacsora következett.

Vacsora közben a Kormányzó Úr Ó Főméltóságára vitéz Jány Gusztáv vkszt. ezredes, főcsoport-parancsnok mondott felköszöntőt, majd nemes Michnay Géza alezredes, tüzérszázalag-parancsnok emlékezett meg kegyeletes szavakkal a hősi halált halt tüzértársakról s az ő példájuk követésére buzdított. Az 1929-ben alapított díszkardot Szent Borbála — Nagymagyarország jelszóval átnyújtotta vitéz Görgényi József aks.-nak, aki azután elmondta mély gondolatokkal átszőtt serlegbeszédét. A serlegbeszéd után nemes Michnay Géza alezredes, tüzérszázalag-parancsnok kiosztotta az 1933. évi irányzóverseny díjait. A győztesek névsora a következő:

1. üteg: 2. üteg:

IV. évfolyam:

1. Reisinger Gyula	1. Szegény Sándor
2. Havas Rezső	2. vitéz Görgényi József

III. évfolyam:

1. Hübner Vilmos	1. vitéz Barkay Ferenc
2. Longauer György	2. Demeter József

Ezzel véget ért az ünnepély komoly része. Vetített képek következtek. A képeket Varsányi Ferenc aks. rajzolta. Magyarázta Serbán Iván aks. A technikai részt Aschenbrier Endre és Ferch Ödön aks.-ok látták el. A képek jó kedvre hangolták a hallgatóságot. Orley István aks. „Hacsek Klári esete Sajó Gézával” című tréfája élénk derűtséget és nagy sikert aratott. A siker oroszlanrészre Kardos Irén úrléányt és Dénes Jenő aks.-ot illeti, akik elsőrangúan játszották nehéz szerepüket. Igen jól szerepelt a pincér szerepében Szegény Sándor aks.

Orley István hangjátéka: „Rádióközvetítés a Ludovika Akadémiáról” elejétől végig a jókedv jegyében folyt le. Gyakran félbeszakították a „közvetítést” a feltörő őszinte tetszésnyilvánítások. Közreműködtek: Orley István, Szunyogh Péter, Csengery Zoltán, Serbán Iván, Lóte Lajos,

Borbála ünnepi vacsora (1933).

Balról-jobbra: Hász István táborigazgató, vitéz Marschalkó Kornél tbk., vitéz Demény Géza altb., vitéz Sipos Árpád altb., vitéz Jány Gusztáv vkszt. ezredes, vitéz Kozma Ferenc altb. és Milosevic Dániel tbk.

A Magyar Dalpartoló Bizottság országos magyar nótapályázatán pályadíjat nyert.

TÜZÉRCSÁRDÁS.

KATONANÓTA.

Szövegét írta és zenéjét szerezte:
vitéz Bánföldy Antal akadémikus.

Frissen.

1. Férj - hez inen - ni, férj - hez men - ni a tü - zér - hez nem le - het!
2. Ne fél - je - tek szép le - á - nyok, ha csó - ko - tok méz - é - des,

Mert a tü - zér fe - le - sé - ge egy - szer - re csak egy le - het.
É - des csók - nak hej a tü - zér el - len áll - ni nem ké - pes.

És az az egy bár - hogy vár - ja, Nem lesz so - ha tü - zér pár - ja,
Jöj - je - tek hát szép sor - já - ba mind a tü - zér két kar - já - ba,

1. 2.
Mert a töb - bi bá - na - tá - ban, fáj - dal - má - ban mit csinál - na? mit csinál - na?
Mert a eze - gény nél - kü - le - tek bá - na - tá - ban mit csinál - na? mit csinál - na?

Jelenetek a „Drégely Története“ c. színműből.

Kovács György aks-ok. A víg rész utolsó száma valóban koronát tett a szépen sikerült ünnepélyre. „Nincs többé lóbiány“ című jelenet, Erdélyi István aks. szerzeménye, bármely kabaré színpadán is komoly sikert aratott volna. A zebra szerepében Erdélyi és Galánffy aks-ok akrobata ügyességével játszottak. Igen jók voltak a mellékszerepekben Serbán Iván és Gaál Zoltán. A zongorakíséretet Varsányi Ferenc aks. látta el.

Az ünnepély a szokásos Borbála-tekerics felolvasásával és a legfiatalabb tüzekek felavatásával végződött. Az ügyes

veket vitéz Géczy István és Demény Ferenc aks-ok írták. A jelenetet Csengery Zoltán aks. rendezte.

December hó 4-én dr. Hász István tábori püspök ünnepélyes Szent Borbála-misést szolgáltatott az Akadémia kápolnájában és lélekemelő beszéde után a tűzérosztály nevében vitéz Görgényi József aks. megkoszorúzta a kápolnában ezévből elhelyezett Szent Borbála-képet.

Almay Béla szds.

SZENT LÁSZLÓ ÜNNEPE.

1934. JÚLIUS 28—29.

A gyalogzászlóalj tisztikara és akadémikusai ezeken a napokon ünnepelték a gyalogság vezérlo eszményképének, Szent László királynak az emlékét. A Kenyérmezőn kihelyezésen levő zlj. a szomszéd, 4. kerékpáros zlj. táborában rendezte 28-án este bajtársi összejövetelét, amelyre az aks-ok szűkebb hozzátartozóikat meghívták. Az estélyt műsor vezette be, melyhez az igen jól sikerült szabad színpadot az ünnepély rendezője, Kuczoray Dezső alez. készítette.

Vitéz Jány Gusztáv vkszt. ezredes, főcsoportparancsnok megérkezése után Juhász Sándor aks. megemlékezett Szent László királyról és méltatta a gyalogos katona hivatását. Ezután tréfás számok következtek, ezek között elsőnek Irsa Béla aks. énekszámát és Riha Wladimir aks. verse a kihelyezés eseményeit szellemesen foglalta össze. E tárgy körül forgott Sándy Hugó és Rédiger Aladár aks-októl megszemélyesített két torz pesti figurának, Hacseknek és Sajónak kávéházi beszélgetése. Dániel István a jelenlevő hölgyekhez és az „ifjú nép“-hez intézett ügyesen versbe és nótába szedett szavai után Andaházy Szilárd aks. olvasta fel az ilyen alkalmakkor hagyományos „aktuális strófákat“. Majd a jazz-kvartett számai következtek.

Sötét este lett, mire sor került a Carmen-paródiára, amelyhez az ötleteket Würtz Gyula aks. szolgáltatotta és úgyszintén ő énekelte a torreador szerepét. A többi szere-

peket Juhász Gábor (Carmen) és Locskay István aks-ok alakították. A műsort Bérczy Jenő aks. konferálta és Fekete Andor aks. kísérte zongorán. Utána tánc következett a kp. zlj. hangulatosan feldíszített helyiségében.

Másnap, 29-én ünnepi misén és istentiszteleten hódoltunk a nagy király emlékének.

A hagyományos díszbéd a tölgyfalommal feldíszített aks-i étkezdében folyt le a főcsoport parancsnokának és a zlj. tisztikarának jelenlétében. Vitéz Jány Gusztáv ezds-nek a Legfelsőbb Hadúrra mondott felköszöntője után vitéz Jávör Dénes aks. mondta el a serlegbeszédet, (amelyet az évfolyamelső, Eszenyi László írt, de betegsége miatt nem adhatott elő).

A beszéd így végződött:

„Nekünk kell vezérünk fanatikus hitével ebből a rideg európai közöny-sziklából a megértés vizét fakasztani. És az élre kell állnunk abban a harcban, amelyben egy orvul eltiprott nép kéri számon szenvedéseit. Erre a hatalmas harcra ürítem ma ezt a serleget! És kérem a magyarok Istenét, hogy ezt a megalkuvást nem tűrő gyalogos szellemet, Szent László lelkét tartsa meg bennünk és éltesse“.

Juhász Sándor aks.

SIMONYI-ÜNNEPÉLY.

1934. JÚLIUS 28—29.

Ezen a két napon rendezték az akadémia lovaskiképzésben részesülő akadémikusai a lovasszellem ápolására a Simonyi-ünnepélyt Esztergom-táborban a nyári kihelyezés idején.

Első nap délelőtt a III. és IV. éves akadémiku-

sok részére rendezett tereplovaglás folyt le. Ez 12 km-es, 14 akadályos terep, majd ennek lezajlása után egy 12 akadályból felállított ugrató-pálya végiglovaglásából állott. Az igen nagy követelményt támasztó verseny eredménye a következő volt:

Athelyezett tisztek csoportja a tiszteletükre rendezett bajtársi vacsorán (1934. aug. 17.)

IV. évfolyam:

1. báró Stipsicz István o hibapont.
2. vitéz Szinay András o „
3. Eördögh Zoltán o „
4. Balogh Károly o „

III. évfolyam:

1. Görgey Miklós o hibapont.
2. Stielly Walter 4 „
3. Ducsay Tibor 4 „
4. Gindele István 8 „

A helyezettek a huszárezredek, a „Huszártisztek Lovas Sportegylete“ és az akadémia huszártisztjei által felajánlott igen szép és ízléses tiszteletdíjakat nyerték. A díjakat a másnapi *Simonyi-díszebéden* vitéz Jány Gusztáv vkszt. ezredes, az akadémia I. főcsoportjának parancsnoka osztotta ki. Rajta kívül résztvettek ezen az akadémia lelkészei, valamint a huszárcsoport tisztjei és akadémikusai teljes számban. A Simonyi-serlegbeszédet vitéz Szinay András akadémikus mondta. Beszédét a következő szavakkal fejezte be:

„Bajtársaim! Nézzetek magatokba! A magyar huszár ismert és sokat hallott multjából merítetek erőt arra, hogy azon az úton haladhassatok, amit a Haza megkíván tőletek!

Támogassátok egymást igaz bajtársiassággal. Ha ezt a szó jól felfogott és helyes értelmében teszitek, nem fogtok letérni a nehéz útról és eszményképüktől, a nagy óbestertől eredő lovasszellemben élő magyar huszár követendő példaképei lesztek!

Veniczey alez.

Magyarul tanuló olasz tisztek (Girolamo Laneve és Alfredo Tarsia fhdgy-ok) búcsúvacsorája (1934. május 30.)

100 napos táncest (1934. május 26.)

Társaság a ludovikás táncestélyen.

TÁNCESTÉLY

1934. ÉVI FEBRUÁR HÓ 10-ÉN.

Ismét fénybe borultak az ódon falak, az ősi „Alma Mater“ szeretettel kitará kapuit a főváros úri közönsége előtt. Az akadémia minden tagja boldog volt, hogy az idei év vigasztalannak látszó hangulatában friss, magyaros jókedvet tudott varázsolni meghívott vendégei orcájára.

Az akadémikusok már az előkészületekkel valósággal versenyeztek. Tehetségüket, leleményességüket teljes erővel érvényesítették, mert tudatában voltak annak, hogy az idei sikerek csak növelik finom ízlésű közönségünk iránti kötelezettségeiket. Akadémikusaink azon fáradoztak, hogy mindenki megtalálja a lelkivilágának legjobban megfelelő hangulatot. A családi jellegű táncteremből, a komoly történelmi mázzal bevont s a régi hagyományokat visszatükröző dísztermen keresztül, a modern hangulatú és finom humorral leleményesen feldíszített bárba juthatott a táncos fiatalság. Aki étellel, itallal akarta magát felfrissíteni, az egyaránt megtalálta a zöld-vendéglőt, vagy a „Becsali csárdát“, a Szahara levegőjét idevarázsoló „Oázis“, vagy a télben is kikeleti hangulatot lehelő „Tavaszi“ éttermet.

A bál védnökönje, vitéz Jány Gusztávné Öméltósága 21 óra 25 perckor érkezett kíséretével a díszterembe, ahol a már egybegyűlt háziasszonyok és a tisztikar tagjai fogadták.

A bál fényét, de egyben hagyományos előkelő hangulatát nagyban emelte vitéz Sipos Árpád altábornagy úrnak, az Akadémia volt parancsnokának, jelenleg tisztképzés és nevelésügyi szemlélőnek és felesége Öngyméltóságának megjelenése. Táncestélyünket választották ki arra, hogy bájos leánykájukat, Erzsébetet a társaságba bevezessék. Hisszük, hogy az a kapu, amely a magyar mult megszentelt köveiből van felépítve, a boldogság útja felé vezet.

A tánc pontban 21 óra 30 perckor kezdődött, mikor is Rácz testvérek cigánybandája rázendített a: „Százados úr, ha felül a lovára“ kezdetű hamisítatlan magyar katonacsárdásra. A tánc a dísztermen kívül még öt teremben folyt egészen a reggeli órákig. A m. kir. Mária Terézia 1. honvédsereg jazz-részlege és Dirner Lajos zeneszerző zenekari gondoskodtak a hangulat ébrentartásáról.

Jóleső érzéssel kell kiemelni, hogy Liber Endre alpolgármester és Paravicini Jenő ezredes úr, az 1. honvédsereg parancsnoka saját hatáskörükben támogatták is táncestélyünket, nevezetesen az alpolgármester úr Öméltósága örökzöld növények átengedésével, az ezredes úr pedig ezrede kitérő zenekarának díjmentes rendelkezésre bocsátásával mély hálára kötelezték a Ludovika Akadémiát.

Szemenyey őrnagy.

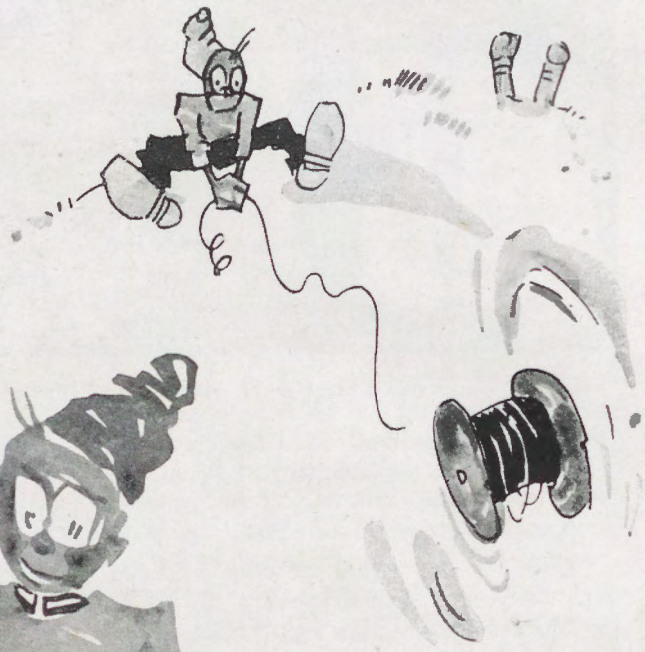
A magyaros étterem.

Az „oázis“-étterem.

Kócsag,
a tü. kül. legjobb lova.

Vonalépítés egyszerűsített módszerrel.

VARSANYI FERENC
akadémikus színezett tollrajzai.

Vonalzavar.

Anyagkarbantartás.

„Minél gyengébb a test,
annál többet parancsol;
minél erősebb, annál engedelmesebb.“
ROUSSEAU.

TEST-EDZÉS

BESZÁMÓLÓ A LASE I. 1933—34. ÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL.

Bevezetőül az olimpiai versenyek katona-szereplőinek eredményeiről emlékezem meg:

Athénben (1896) megtartott I. olimpiáson tiszti, mint versenyző nem vett részt. Négy év múlva Párisban (1900) Gregurich Amon közös hadseregbeli százados volt az első tiszti versenyző, aki az olimpiai versenyeken indult és a kardvívásban 4. lett. St. Louisban rendezték a III. olimpiást. Erre a versenyre kijelölt versenyzők között találjuk Békessy Béla fhdgy és Mészáros Ervin hdgy neveit, akiknek indulását azonban a honvédelmi minisztérium nem engedélyezte.

Athén 1906-ban soronkívül olimpiai versenyekre hívta össze a versenyző nemzetek fiait. Az Olimpiai Bizottság ezekre a versenyekre Békessy Béla fhdgy-ot, Mészáros Ervin, Filótás Ferenc és Szánthay Jenő hdgy-okat jelölte, de szereplésüket a cs. és kir. közös hadügyminisztérium „elvi okokból“ megtiltotta és hiába volt minden kérés, az engedélyt a honvédtisztek részére sem tudták megszerezni.

Az ezt követő V. Londonban (1908) megtartott olimpiáson kard egyéniben Zulavszky Béla hdgy 2. és Szánthay Jenő fhdgy 4. lett. A VI. olimpiást a Nemzetközi Olimpiai Bizottság Stockholmban 1912-ben rendezte meg. A résztvett tiszti versenyzők közül Bert László, Mészáros Ervin és Schenker Zoltán az olimpiai bajnokságot nyert kardcsapat tagjai voltak. Kard-egyéni Békessy Béla fhdgy 2., Mészáros Ervin 3. és Schenker Zoltán 4. lett. Tőr-egyéni csak Bert László jutott fel a döntőig és ott holtversenyben 3. helyre került Verderber osztrák fhdgy-gyal. A döntő asszóban Verderber győzött és így 4. lett.

Két évvel az olimpiai játékok után kitört a háború és így a Berlinben (1916) tervezett versenyek elmaradtak. A háború és az azt követő forradalmi évek után ismét Párisban (1924) bonyolódnak le az olimpiai versenyek, sorrendben a VIII. Ezen az olimpiáson Somfay Elemér fhdgy az atlétikai pentatlonban 38 induló közül 2. lett. Kardcsapatunk 2. helyen végzett. A csapatban Bert László, Schenker Zoltán, néhai vitéz Terstyánszky Ödön és dr. vitéz

Uhlyarik Jenő küzdöttek a magyar színek sikeréért. Schenker Zoltán kard egyéniben 4. lett. Tőr-csapatunk 3. helyen a meglepetés erejével hatott, amely eredmény a csapatban küzdő nagy technikai felkészültséggel rendelkező tiszteknek, néhai vitéz Terstyánszky Ödönnek, Schenker Zoltánnak és Bert Lászlónak volt köszönhető.

Amsterdamban (1928) megtartott olimpiai versenyeken ezúttal néhai vitéz Terstyánszky Ödön alezr. nyerte a kard egyéni olimpiai bajnokságot, aki a további versenyek során vitéz Rády József alezredessel együtt egyik főerőssége volt a szintén bajnokságot nyert kardcsapatnak. Tőr-csapatversenyben 5. lettünk. A csapat tagjai voltak: Kalniczky Gusztáv fhdgy., Piller György fhdgy. és néhai vitéz Terstyánszky Ödön alezr. A párbajtőrbajnokságban először induló csapatban a következő tisztek vettek részt: Bogen (Bogáthy) Béla alezr., Hatz (Hátszeghy) Ottó fhdgy., Piller (Jekelfalussy) György szds. és vitéz Rády József alezr.

Az 1932. évi Los Angeles-i olimpiász katonabajnokai voltak: Piller (Jekelfalussy) György szds., a kard egyéni verseny győztese, aki egyben Nagy Ernő főr. kapitánnyal együtt a győztes kardcsapat legjobb tagja is volt. Somfay Elemér szds. a modern pentatlonban 7. lett. Ebben a versenyszámban szerepelt még Benkő Tibor és Petneházy Imre fhdgy. is. Sós (Hradetzky) Zoltán fhdgy. kispuskalövésben lett 3., Lemberkovits Antal fhdgy-ot pedig csak a balszerencse fosztotta meg az olimpiai bajnokságtól (10-es kört lőtt szomszédja céltáblájába). Darányi József állatorvos súlylökésben 8. helyezést ért el.

A Budapesten (1934) megtartott galamblövő világbajnokságot Papp Kálmán szds. nyerte meg.

Akadémikusok! Az itt felsoroltak legtöbbje a Trianon elszakította testvérintézetekben nyerte a tieteknél sokkal hiányosabb körülmények között kiképzését, Hatz Ottó, Sós, Lemberkovits, Petneházy és Benkő itt az Alma Materben. Reájuk gondoljatok mindig büszkeséggel, vegyetek példát róluk, hogy

a főiskolai bajnokságban megvédett 2. helyezését a többi főiskolás egyetlem lépestartó fejlődéséről tanuskodik.

A LASE I. gyephockey válogatott játékosai a következők voltak: Hertelendy György, Balikó János, vitéz Parlakás Géza, Rátz Albert, Kolossváry Sándor, Havas Rezső, Gál László, Jusztus György, Kuli István, Csura László és Rozgonyi Aurél.

Az akadémiás zászlóalj rendezésében 1934. VII. 28-án Eszgom-táborban megtartott versenyek eredményei a következők:

A) Kerékpáros járóversenyben győztes: az 1. szd. csapata 2 h 00 p 30 mp (vitéz Zankó Géza, Veress János, Sypniewszky György, Láng Andor, Mészáros Gyula), 2. a 3. szd. csapata 2 h 05 p, 3. a 2. szd. csapata 2 h 13 p.

B) Küzdőlövésben puskával: győztes az 1. szd. csapata (Duska László, Czékus Elemér, Bertóthy László, Hegyemeghy László, Szentgyörgyi Tibor), 2. a 3. szd. csapata, 3. a 2. szd. csapata. Géppuskával: győztes a 3. szd. csapata: Takácsy Elek, Orbán Ottokár, Korponay Miklós, Bajáry Sándor, Balás Lajos, Mátray Károly), 2. a hu. szd. csapata, 3. az 1. szd. csapata.

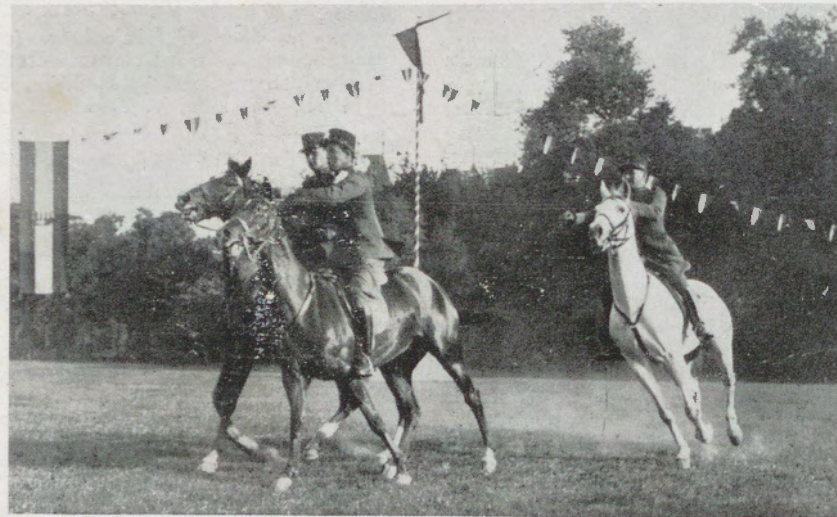
C) Katonai felszereléses távgyalogló versenyen csapatversenyben győztes: az 1. szd. csapata (Antal Aladár, Farkas Tibor, Farkas Robert, Földes Gyula, Somlyay Zoltán, Gidányi Tibor, Andersen József, vitéz Riha Wladimir, Szendrőy József és Locskay István), 2. a 3. szd. csapata, 3. a 2. szd. csapata.

Egyénileg győztes: Antal Aladár, ideje 42 p, 2. Somlyay Zoltán, 3. Szendrőy József, 4. Földes Gyula, 5. Farkas Tibor, 6. Farkas Róbert.

Vándordíjas versenyek:

1934. V. 26-án megtartott „Zrinyi Miklós” emléktörvény eredménye a következők:

Győztes: az 1. szd. csapata (Hajnád, Locskay, Csorba, Somlyav. Solarcz, Farkas R., Andersen, Kovács E., Kiss I. és Antal E. 121 p, 2. a 2. szd. csapata, 3. a 3. szd. csapata.

Szalagtépés — jelenet a LASE I. sportünnepélyén (1934).

A „Szent László” emléktörvény 1934. II. 26-án került lebonyolításra, melynek győztese a 2. szd. csapata lett (br. Styrnsitz I., Hermándy, Tihanyi, Schummer, Nedeczey, Katona, Sándor, vitéz Vannay, Fejérváry és Tulipán), 2. az 1. szd. csapata, 3. a 3. szd. csapata.

TENISZ:

Szakosztály tanárelnöke: Törpényi József vm.

Szakosztály ifjúsági elnöke: Örley József.

1933/34. évi házbajnokság eredménye: Egyéniben bajnok: Örley István, 2. Maday Gyula, 3. Merselyi László, 4. Bükkhely Gábor.

Párosban bajnok: Merselyi László—Maday Gyula, 2. Moncz József—Gerber Ferenc, 3. Gerencsér Agoston—Ruttay László és Bükkhely Gábor—Örley István.

EVEZÉS:

Szakosztály tanárelnöke: Törpényi József vm.

Szakosztály ifjúsági elnöke: Kovács Zoltán.

1934. V. 20-án megtartott főiskolai evezős bajnokságon a LASE I. nyolcas csapata 4. lett és ezzel az eredményével a főcsoportok között e versenyében a második helyre szorult. A csapat tagjai voltak: Solárcz Hugó, Melegh Gábor, Kovács Zoltán, Török György, Fejes Kálmán, Pethő Dénes, Kovács Elemér, Marsik Andor és Kaposváry József.

LOVASSPORT:

Szakosztály tanárelnöke: Szakosztály ifjúsági elnöke: Az 1934. évi házi lovasbajnokságok eredményei:

Díjugratásban bajnok: Demény Ferenc, 2. vitéz Görgényi József, 3. Staub Olivér, 4. Tauber István, 5. br. Stipsitz István.

Díjugratás: IV. évf. gyalogosai részére: Bajnok: Kesserű Ferenc, 2. Csikor Kálmán, 3. Kiss István, 4. Hajnád Antal, 5. Szolár István, 6. Mikó Zoltán, 7. Horváth Zoltán.

Díjugratás a III. évf. lovaskiképzésben részesülő aks-ok részére: 1. Walter-Terényi Lajos, 2. Styelley Walter, 3. Görgey Miklós, 4. Czapp Endre, 5. br. Jeszenák Béla.

Díjugratás a III. évf. tü. kiképzésben részesülő aks-ok részére: 1. Paravicini Jenő, 2. Longauer György, 3. Hübner Vilmos, 4. Hetey György, 5. Kovács A. Pál.

Csapatversenyben bajnok: az 1. üteg (Apostaghy Endre, Tancó Miklós és Demény Ferenc), 2. a IV. évf. hu. csapat, 3. a III. évf. hu. csapat.

CÉLLOVÉSZET*:

Tanárelnök: Farkas Ferenc alezredes. Ifjúsági elnök: Duska László.

Tagok száma: 21.

A szakosztály célkitűzése az volt, hogy a Ludovikának e legfőbb katonai sportágban az ország többi főiskolai csapata között az öt megillető helyet biztosítsa.

Karácsonyig öt verseny folyt le, melyeknek összeredményéért a következő akadémiások részesültek serkentő érdemdíjazásban:

Kispuska: 1. Bertóthy László, 2. Duska László, 3. Takácsy Elek, 4. Rhé József, 5. Kacsó Endre.

Kisöbű pisztoly: 1. Bertóthy László, 2. Kreutz Miklós, 3. Duska László, 4. Hallósy Ödön, 5. Tancó Miklós.

Hadipisztoly: 1. Bertóthy László, 2. Hallósy Ödön, 3. Duska László, 4. Tancó Miklós, 5. Kreutz Miklós.

Összetett verseny: 1. Bertóthy László, 2. Duska László, 3. Takácsy Elek, 4. Rhé József.

A tíz legjobb eredményének az átlaga: 1. versenyen 2538 pont, azaz 253,8 átlag, 2. versenyen 2603 pont, azaz 260,3 átlag, 3. versenyen 2750 pont, azaz 275,0 átlag, 4. versenyen 2758 pont, azaz 275,8 átlag, 5. versenyen 2759 pont, azaz 275,9 átlag.

Karácsony után még egy hónapig folyt ebben a mederben az edzés. Ekkor váltotta fel a versenyszerű edzést a versenyekbe való bemelegedés, mert a tulajdonképpeni erőpróbát a főiskolai bajnokságok jelentik.

Igy indultunk 1934. II. 17—18-án az első versenyre, melyet a Műgyetem rendezett 17 m távolságra nyílt irányzékú Fég-puskával. A csapat 61%-a kezdő versenyző; a csapatunk a sok éves versenymúlttal rendelkezőkből álló egyesületek előtt 3. lett, a következő helyeken végzett akadémiásokkal:

2. Duska László 292 nagy ezüst jelvény, 9. Szemere Csaba 286 kis ezüst jelvény, 10. Bertóthy László 285 nagy bronz jelvény, 27. Hegyemeghy László 276 kis bronz jelvény, 29. Czékus Elemér 275 kis bronz jelvény.

Ezen a versenyen négy csapat indult 58 versenyzővel.

A második versenyen már jobb az eredmény. Ezt is a Műgyetem rendezte 1934. III. 3—4-én, azonban szigorúbb feltételekkel, diopterés puskával és kicsinyített céltáblára (10-es kör átmérője 7 mm). A csapat a következő akadémiásokkal a BPLE országos baj-

* A céllövészetről szóló beszámoló Farkas Ferenc alez. állította össze.

Hadipuska-vándordíj.

Kispuska-vándordíj.

Hadipisztoly-vándordíj.

nokcsapat mögött a 2. lett, 1392 ponttal.

2. Duska László 291 nagy ezüst jelvény, 5. Bertóthy László 289 nagy ezüst jelvény, 15. Takácsy Elek 276 nagy bronz jelvény, 27. Kacsó Endre 270 kis bronz jelvény, 33. Rhé József 266 kis bronz jelvény.

A szakosztály az első győzelmet a MOVE rendezte versenyén aratta, mely fedett pályán, 25 méter távolságra zajlott le.

I. Versenyszám (álló és fekvő sorozat Fég-puskával).

1. Duska László	194
2. Bertóthy László	194
7. Takácsy Elek	191
9. Szemere Csaba	186
10. Kacsó Endre	186
12. Péterdy Márton	185

II. Versenyszám (álló és fekvő sorozat 5-ös csapat).

1. LASE I. csapata 949 pont.

III. Versenyszám (gyorstűzelő egyéni verseny).

2. Szemere Csaba 95 pont, 5. Duska László 94 pont.

IV. Versenyszám (gyorstűzelő csapat).

1. LASE I. csapata 463 pont.

Ezen a versenyen 5 csapat indult, összesen 75 versenyzővel.

A szakosztály 1934. III. 14-től IV. 29-ig terjedő időben bonyolította le a századok közti tízes csapatversenyeket.

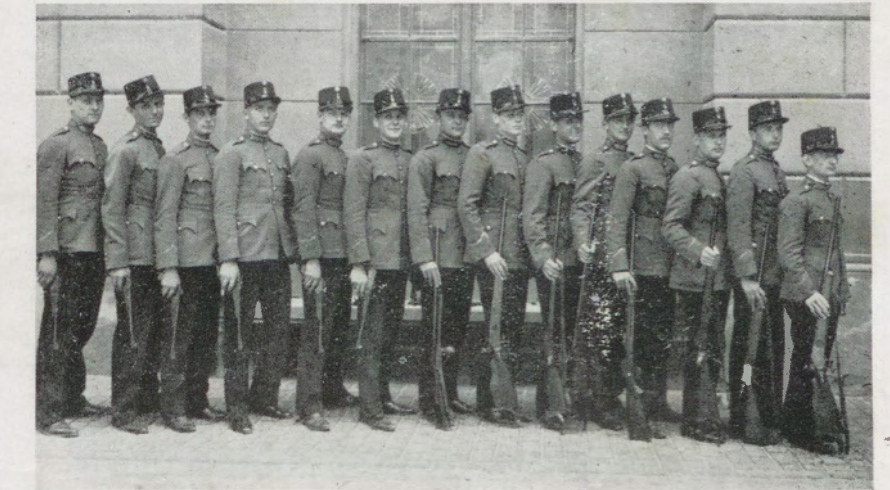
Hadipuskában: 1. a 3. szd. 582 pont, 2. az 1. szd. 492 pont, 3. az ütegek 421 pont, 4. a 2. szd. 306 pont.

Hadipisztolyban: 1. a 3. szd. 498 pont, 2. az ütegek 475 pont, 3. a 2. szd. 432 pont, 4. az 1. szd. 375 pont.

Kisöbű puskában: 1. a 3. szd. 961 pont, 2. az 1. szd. 920 pont, 3. a 2. szd. 854 pont, 4. az ütegek 823 pont.

Kisöbű pisztolyban: 1. a 3. szd. 531 pont, 2. az 1. szd. 426 pont, 3. az ütegek 415 pont, 4. a 2. szd.

Ezen eredmények alapján a LASE ezüstserleg vándordíját a 3. szd. nyerte.

A LASE I. céllövő szakosztálya (1934).

Az összes fegyverekben: 1. Takácsy Elek 10 pont, 2. Bertóthy László 13 pont, 3. Rhé József 18 pont, 4. Duska László 18 pont, 5. Gilde Barna 27 pont.

Az országos főiskolai ujoncverseny 1934. április 22-én bonyolódott le a LASE II. rendezésében. A LASE I. csapata a következő egyéni eredményekkel lett első: 1. Szemere Csaba 245 pont, 3. Gilde Barna 237 pont, 8. Rhé József 229 pont, Kacsó Endre 224 pont, Czékus Elemér 223 pont.

Ezen eredmény alapján a jövő évig a LASE I. védi a főiskolai vándordíjat.

A Nemzeti Torna Egylet meghívásos versenyén csapatunk már a BPLE Magyarország bajnokságát is megelőzve első lett.

A győztes csapat tagjai, két egyéni helyezéssel: 2. Bertóthy László 270 pont, 4. Duska László 268 pont, Kacsó Endre 262 pont, Takácsy Elek 258 pont, Rhé József 248 pont.

Május 18-tól 21-ig tartott a nagy küzdelem a „Főiskolai országos lövészverseny”-en.
11 egyéni bajnokságból hetet a LASE I. csapata nyerte meg.
Részletes eredmény:

Hadipuskánál:

- a) fekvő testhelyzetben 1. Pataky Imre 155 arany j.
- b) térdelő helyzetben 1. Rhé József 133 ezüst j.
- c) álló testhelyzetben 1. Rhé József 133 arany j.
- d) mindhárom testhelyzetben 1. Rhé József 396 egység.

Hadipisztolynál:

- 1. Hallósy Ödön 127 egység.
- 2. v. Orbán Nándor hdgy 126 egység.
- 3. Lovász Olivér hdgy 123 egység.

Céllövőpuskánál:

- a) térdelő helyzetben 3. Duska László 254 ezüst j.

- b) álló testhelyzetben 1. Duska László 348 arany j.
- c) mindhárom testhelyzetben 2. Duska László 1073 arany j.

Céllövőpisztolynál:

- 3. Duska László 452 egység.

Összes fegyvereknél:

- 1. Lovász Olivér hdgy, 3. Takácsy Elek.

Magyarország főiskolai egyesületeinek helyezései a legutóbbi években:

Helyezés	1930.	1931.	1932.	1933.	1934.
I.	Beac.	Mle.	Lase.	Lase. II.	Lase. I.
II.	Dgase.	Beac.	Beac.	Lase. I.	Mle.
III.	Lase.	Dgase.	Dgase.	Mle.	
IV.	Mle.	Lase.	Mle.		

Mint a kimutatásból is kivehető, a katonai akadémiák tagjai, hivatásukhoz méltóan, vezetőserepet töltenek be a katonai hivatáshoz legközelebb álló sportágban.
Bucskó Jenő százados, a testnevelés vezetője.

Csapathelyezések:

- a) hadipuskánál,
- b) hadipisztolynál,
- c) céllövő puskánál 1. a LASE I. ötös csapata.

A LASE I. csapata országos viszonylatban kimagasló eredményt ért el.

A SPORTEDELMÉNYEK ÖSSZEJEZÉSE

az 1934. évi 133. főcsoport napiparancs 8. pontja szerint:

A LASE I. a folyó évben 107 versenynapon 67 csapatversenyben (25 országos, 20 főcsoportok közötti, 22 házi) és 22 egyéni versenyszámban (4 nemzetközi, 104 országos, 35 főcsoportok közötti, 78 házi) indított versenyzőket.

Ezek a versenyek és eredményeik (csupán az 1-3 helyezést véve alapul) így oszlanak meg:

Milyen verseny?	Csapatverseny			Egyéni verseny		
	1.	2.	3.	1.	2.	3.
Nemzetközi	.	.	.	.	1	1
Országos	12	6	4	38	33	28
Főcsoportok közötti	14	6	.	27	21	26

Ez a táblázat az akadémiának sport téren való előretörését bizonyítja. A katonai hivatáshoz legközelebb álló lövészetben és vívásban főiskolai viszonylatban az élre küzdötte magát az akadémia, de szertornából is az elsők között áll, mert csapatversenyben a verhetetlennek hitt testnevelési főiskola elé került.

A lövészetben, vívásban, sí-sportban nemzetközi és országos versenyeken is méltóan képviselték a LASE tagjai intézetünket. Ezért az iskolaév befejezésével elismerésemet fejezem ki mindazoknak az aks-oknak, akik a sportversenyeken minden képességüket latbavetették, hogy nemcsak maguknak, hanem elsősorban az akadémiának dicsőséget szerezzenek.

Ludovika I. testnev. segédoktatói (1933/34). Balról-jobbra állók: Benkő őrm., Wach kp. őrm. Lent: Gyulay tüz. m., Falvay thts., Hollós tüz. m.

Hadnagy-avatás után (1934.) Szabó Béla ves. jeltv.

Előkelőségek a LASE I. díjkiosztó évzáró sportünnepélyén (1934.)

A LASE I. bajnokság érmeit vitéz Jány Gusztáv vkszt. ezredes az évzáró sportünnepélyén kiosztja.

KIMUTATÁS

az összes versenyeket számításba véve elért 1-3. helyezésekről, alosztályok és versenyágak szerint.

Alosztály	Lövészet			Vívás			Öttusa			Atletika			Torna			Úszás			Téli sport			Birkózás			Tenisz			Kézilabda			Összesen				
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	pontszám	
1. század	8	14	5	.	.	1	.	1	3	12	12	15	4	13	3	.	3	4	.	.	1	9	8	3	.	.	.	.	.	.	1	32	51	36	234+10=244* II.
2. század	.	.	2	4	4	4	.	2	.	15	7	5	7	4	14	6	4	5	2	1	1	4	4	2	.	.	.	.	.	.	38	26	33	199+5=204* III.	
3. század	13	4	6	1	3	3	2	.	.	7	4	8	13	7	9	7	5	3	.	3	2	4	6	2	1	1	2	1	.	.	49	33	35	248+9=257* I.	
Tü. oszt.	4	.	4	4	4	6	.	.	.	10	8	3	1	1	.	.	1	4	8	2	2	8	4	3	1	.	.	1	.	.	36	21	22	172+* IV.	

rendezésében 1934. VII. 28-án Esztergomtáborban megtartott kerékpáros járó, katonai felszereléses távgyalogló és küzdőlövés csapatversenyek után a pontverseny végeredménye ez volt.

KERESZTELŐ SZENT JÁNOS.
SIMON LASZLÓ akadémikus linoleummetszete.

EX LIBRIS
SOMLYÓDY A.

Tervezte és linoleumba metszette:
Pósfay Ede.

A M. KIR. HONVÉD LUDOVIKA AKADÉMIA II. FŐCSOPORT

LEVENTE-KÖRÉNEK KÖZLEMÉNYEI.

SZERKESZTI: VARGA LÁSZLÓ.

EMLÉKEZÉS.

*Irta: Szentgyörgyvári STIRLING LÁSZLÓ ezredes,
a Ludovika Akadémia II. főcsoport parancsnoka.*

1934. évi február hó 1-ével Kutnai és Eörvistyei *Zelenka Zoltán* tábornok legfelsőbb rendelettel műszaki szemlélővé kineveztetvén, átadta a Ludovika Akadémia II. főcsoport parancsnokságát. Felváltásának első híre futótűzként terjedt el az akadémián, megdöbbenést keltett a tanári karban, az akadémikusokban, a legénységben és a beosztott polgári személyzetben egyaránt. A távozó *Zelenka Zoltán* tábornok volt az akadémia II. főcsoportjának őszinte ragaszkodással szeretett első parancsnoka, megszervezője, szellemének megalapozója. Szívének melegével a legemberibb szeretet forró lángjában a legrövidebb idő alatt egybekovácsolta a sokféle, különleges szakból összetett főcsoportot és így a főcsoport eredő forrásává, éltető lelkévé vált.

Mivel érte el a tábornok úr azt a talán páratlan eredményt, hogy a tanári kartól a tisztogató honvédig mindenki rajta csüggött, mindenki szeretettel leste parancsát, akaratát és boldog volt, ha már gondolatát is kitalálva, azt lelkes örömmel végrehajthatta?

Kimagasló hozzáértéssel, meleg atyai szívvél és fáradhatatlanul kitartó, lelkes munkabírással. Amikor 1931 októberében a tanári kar, az akadémikusok és a legénység bevonultak az intézet falai közé, hogy a fiatal főcsoport működését megkezdje, lenyűgözően érezték, hogy olyan parancsnok alá kerültek, aki mindenre már előre gondolt, mindent a legnagyobb körültekintéssel már előre szabályozott. Érezték, hogy a gépezet minden csavarja már a

helyén van; a főcsoport munkája oly surlódásmentesen, oly tökéletes összhang jegyében indul meg, mintha nem is a kezdet nehézségeit küzdené le, hanem működését egy erős egyéniség vezérletével, évtizedek bedolgozott tökéletességével folytatná.

Pedig csak ezután bontakozott ki teljesen Zelenka tábornok egyéniségének nagyszerűsége.

A kiváló hozzáértés, a fáradhatatlan, önzetlen munkabírási, a semmit el nem néző szigor mellett megnyilvánult minden egyéb jellemvonását irányító legnemesebb tulajdonsága, minden belső és külső eredményének legfőbb nyitja: az atyailag gondoskodó, melegen és őszintén szerető nemes szív. Ezt érezte az akadémia minden tagja. Érezte minden rendelkezésében, parancsában, kifogásolásában, sőt — fenyítésében is. És ez az érzés hozta létre azt a paradox körülményt, hogy alárendeltjei szigorát is lelkes szeretettel fogadták, mert megértették, hogy a pillanatnyi kellemetlenség is az előrelátó, féltően gondoskodó, tapasztalt, szerető szív kisugárzása. Az egyéniségéből kiáradó meleg szeretet alárendeltjei lelkét átjárva, mélységes tisztelet és megbecsülés által hevítve tért vissza újra hozzá. Így vált ez a szeretet a főcsoport minden egyes tagját a parancsnokkal összekötő szilárd kapoccsá.

Ezért volt Zelenka Zoltán tábornok a szó legnemesebb értelmében a főcsoport éltető lelke és eredő forrása. Ezért váltotta ki távozása a főcsoport minden tagjának mélységes sajnálatát.

A tisztikar 1934. évi március 15-én ünnepi ebéden búcsúzott távozó, két és fél éven át volt parancsnokától, mely alkalommal lelepleztük a tiszti étkezdében elhelyezett arcképét. Őszinte meggyőződéssel tolmácsolom akkor a tisztikar érzelmét a következőket mondva: „A Tábornok Úr nevéhez fűződik... különösen a főcsoport szellemének megalapozása a hagyományos ludovikás eszményen belül. Nekünk csak az a kötelességünk, hogy tovább is a megjelölt úton járjunk. A leleplezett arckép jelképezze itt a Tábornok Úr által ideplántált nemes szellemet, melyet követve minden biztonnal oly tiszteket nevelünk, akik a honvédségnek díszei, intézetünknek büszkeségei lesznek. Ezt a szellemet követve mi is értékes, becsületes munkát végzünk a tisztisarjadék helyes nevelésén keresztül szent Hazánk felvirágoztatás érdekében.“

PALOSY JÁNOS alezr. rajza.

Kutnai és Eötvöstyeyi ZELENKÁ ZOLTÁN tábornok,
a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia II. főcsoport volt parancsnoka.

BIHÁCSY GYÖRGY ny. főhadnagy, örökös tag olajfestménye.

MÁRKUS- ÉS BATIZFALVI
MÁRIÁSSY ANDOR
M. KIR. ALEZREDES
1886—1934

Az évnyitás ünnepének napján, 1934. október 7-én, fájdalmas és megdöbbentő veszteség érte a Ludovika Akadémia II. főcsoportját. Máriássy Andor alezredes, mint zászlóaljparancsnok vezette a díszel-

gést a főcsoport parancsnoka és a hősök emléke előtt s utána, mikor a tisztikar bajtársi ebédre gyülekezett, hirtelen rosszul lett és rövid néhány óra mulva

az intézet kórházában meghalt. Utolsó pillanatig kötelességét teljesítette. Kemény akaratú fegyelmezte magát a díszmenet alatt, senki a legkisebb jelét sem vette észre halálos rosszulletének, pedig akkor már szörnyű fájdalmak gyötörték.

Ősi katonacsalád sarja szállt vele sírba, oly családjáé, amely már az Árpádházi királyokat is szolgálta s a régi közös hadseregnek és a honvédségnek egyaránt számos kiváló tisztet adott. A II. főcsoport tisztikara nagytekintélyű, példaadó és hűséges bajtársat, az akadémikusok meleg szívű, atyai előljárót vesztek benne, aki életének gazdag tapasztalataival még a legszárzább szabályzat-ismertető órákat is lebilincselően érdekessé és lelki élményeknek felejthetetlen alkalmává tudta varázsolni.

*

Márkus- és Batizfalvi Máriássy Andor 1886. június 10-én Berzétén, Gömör-megyében született családjá ősi birtokán, olyan földön, amely a közép-kor óta megszakítás nélkül a Máriássyak kezén van. 1909. augusztus 18-án a hainburgi utáshadapród iskolát kitűnő eredménnyel elvégezvén, hadapród-tiszthelyettessé avatták föl és a volt cs. és kir. 7. utász-zászlóaljhoz osztották be. Ott lett hadnagy 1907. november 1-én. Később a 13. utász-, onnan az 5. árkász-zászlóaljhoz helyezték át. 1912. november 1-én főhadnaggyá lépett elő. A háború kitörésétől 1917. októberéig az orosz harctéren szolgált különféle beosztásokban. Ekkor az olasz hadszíntérre helyezték át. 1918. áprilisában a 2./55. bosnyák árkász század parancsnoki minőségében Albániába ment, s ott szolgált az összeomlásig.

Az új honvédség megalakulásakor az 1. utász-zászlóaljhoz osztották be. 1924. május 1-én őrnaggyá nevezték ki, majd 1926. február 1-től a honvédfő-

Máriássy alezredes temetése.

A „Nemzeti Fotóriport” felv.

parancsnoksághoz hívták be szolgálattételre. 1928-ban visszatért az 1. utászzászlóaljhoz, hol csakhamar alezredes lett. 1931-ben kinevezték a zászlóalj parancsnokává. Ezután tanári beosztást nyert; 1933. augusztus 1-től a Ludovika Akadémia II. főcsoportjánál az erődítést tanította s egyben a főcsoport műszaki tanulmányvezetője lett.

Lelkes, odaadó szolgálatteljesítése nem kerülte el előljáróinak figyelmét. E körülményt számos háborús- és béke-kitüntetés is igazolja. Így az ellenség előtt tanúsított vitéz és eredményes magatartása elismerévéül 1915-ben a bronz- és az ezüst katonai érdeméremet, 1917-ben a Vaskorona-rend III. osztályát, 1918-ban a katonai érdemkereszt III. osztályát nyerte el. 1931-ben kormányzói dícsérő elismerésben

részesült. 1933-ban pedig a Magyar Érdemkereszt IV. osztályával tüntették ki.

A főcsoport október 12-én búcsúzott Máriássy alezredestől, a gyáli-úti 1. sz. honvéd- és közrendészeti kórház ravatalozó helyén a honvédség főparancsnokának, szemlélőinek és előkelő tisztjei és polgári gyászolóknak a jelenlétében. Hűlt tetemét a család ősi sírboltjába, az elszakított gömörmegeyi Berzétére szállították.

A Ludovika Akadémia II. főcsoportja első holtjának emlékét kegyelettel fogja megőrizni.

Schulek Tibor ev. lelkész.

A GAZDASÁGI ÖNELLÁTÁS KÉRDÉSE KÜLÖNÖS TEKINTÉTTTEL CSONKA- ÉS NAGYMAGYARORSZÁGRA.

Írta: nemes Palla Vidor akadémikus.

I. BEVEZETÉS.

A gazdasági önellátás kérdése tulajdonképpen a világháború után került felszínre. Hogy a kérdés lényegéhez közelebb férhessünk, elsősorban is az általános gazdasági helyzetet kell ismernünk.

A világháború után, 1922-től kezdve világszerte nagy gazdasági fellendülés indult meg. Ez a folyamat 1929-ig tartott. Azóta mindenütt emelték a vámokat és az államok kereskedelmi szerződéseikben a régi korlátlan forgalomról áttértek a kezdetleges árucserrendszerre. A válság elsősorban a világtermények árcsökkenésében, azután az általános forgalom hanyatlásában mutatkozott. A Népszövetség kimutatása szerint az első három esztendőben — 1929-től 1931-ig, — az összes világtermények ára esett. Némely árucikk ára óriási mértékben esett, pl. az ausztráliai búzáé 65%-kal, az argentinai kukoricáé 68%-kal, a brazil kávéé 60%-kal, a cukoré majdnem 40%-kal. Körülbelül így estek külföldön az iparcikkek árai is. Az általános árcsökkenés a Népszövetség kimutatásai szerint 50% a válság első három esztendejében. 1929-ben a világkereskedelmi forgalom 68.659 millió aranydollár volt, ez a szám 1931 végéig lezuhant 39.782 millió aranydollárra.

Az államok költségvetései mindenütt hiányt mutatnak: Franciaországban, Angliában, Amerikában egyaránt; a közterhek mindenütt igen súlyosak. Az általános szabály alól természetesen Magyarország sem kivétel. Behozatalunk és kivitelünk 1928 óta állandó csökkenő irányzatot mutat. A hanyatlást a Gazdaság-

kutató Intézet következő számai mutatják (a számok milliókban értendők):

Behozatal:	Kivitel:
1928: 1,184.931	1928: 818.833
1929: 1,077.852	1929: 1,052.057
1930: 834.417	1930: 914.572
1931: 545.447	1931: 570.287
1932: 336.509	1932: 332.801
1933:	1933:
január: 22.304	január: 23.563
február: 21.720	február: 26.502

Ezek a számok mindennél jobban mutatják siralmas elszegényedésünket. Magyarország jelentékeny mértékben agrárterményekből álló kivitele kb. egyharmadára csökken a fokozott vámvédelem és a gazdasági önellátás korában. A Népszövetség kimutatása szerint csak Oroszország bevitelére és kivitelére nem esett ez alatt az idő alatt; csakhogy az orosz kimutatások nem megbízhatóak, senki sem tudja biztosan, hogy ebben a roppant kiterjedésű országban mi történik.

Kétségtelen dolog, hogy az európai államok közül Franciaországot viselte meg legkevésbé a gazdasági dekonjunktúra, utána pedig Olaszországot. A nagyhatalmak közül gazdaságilag ma Franciaország a legszilárdabb. Ennek az a magyarázata, hogy az ország társadalmi rétegződése rendkívül egészséges: az ipar és a földművelés arányosan oszlanak meg, to-

vább Franciaország gazdasági életét igen helyesen és igen észszerűen irányítják. Az irányított gazdasági életnek ma Franciaország a legjobb példája. Ugyanezt mondhatjuk Olaszországról is. Olaszország gazdasági erőforrásai sokkal szűkösebbek, mint Franciaországéi, de az államot remekül kormányozzák. A fasiszmus nem nyult bele a magántulajdonba, meghagyta a gazdasági élet teljes szabadságát, de minden gazdasági tevékenységet erős állami ellenőrzésnek vetett alá. Az állam maga oly rendkívül sok munkaalkalmat nyújt a különböző vállalkozásokkal, építkezésekkel, hogy a munkanélküliség Olaszországban egész jelentéktelen.

A mai gazdasági felfordulást sokan a régi liberális gazdasági elveket és a tökéletes termelési rendszert vádolják. Azt mondják, át kell térnünk egy új gazdasági rendszerre. Ezt hangoztatják a német nemzeti-szocialisták is, akik államosítani akarják az egész gazdasági életet és a Wagner Adolf-féle államszocializmusra akarnak áttérni. Ezek a vádak érthetetlenek, hiszen a világháború óta azt látjuk, hogy minden állam korlátozta a gazdasági szabadságot, mindenütt félretették többé-kevésbé a gazdasági liberalizmus elveit. A túlzott vámvédelem, a gazdasági önellátás, homlokegyenest ellenkezik a gazdasági liberalizmus tanításával. Az állami beavatkozás mindenütt megnőtt, Franciaországban, Angolországban és Amerikában is. És mit látunk azóta, hogy a gazdasági liberalizmust korlátozzák? Európában 25 millió munkanélküli fenyegetődik, kér munkát és kenyeret; egymást érik a pénzkatasztrófák: a font, majd a dollár megrendülése, a mellett állandó a nyugtalanság és a háborús rém...

II. MI AZ ÖNELLÁTÁS? (AUTARCHIA.)

A földgömb egyetlen nagy gazdasági terület, amelynek minden vagy legalább is a legtöbb országot magában kell foglalnia. Ezek között az országok között történik a javaknak a lehető leghangosabb kicserélése. Ez a szabadkereskedelem, a merkantilizmus eszménye. A nemzeti állameszmével nem ellenkezik, mert hiszen az egyes önálló államegyedek éppen a szabad verseny tüzeiben acélosodnak meg a legjobban és nemzeti önállóságuk így érvényesül leginkább.

Ezzel az elvvel ellenkezik az egyetlen egy államra szorítkozó gazdasági önellátás — autarchia —, ami azt jelenti, hogy minden ország a saját természeti erőforrásainak felhasználásával, lehetőleg maga gondoskodik önmagáról, külföldről semmiféle árut nem hoz be, egyszóval nem szorul senki másra. A világháborút befejező békekötések óta a vámok az 1913. évhez viszonyítva 70—80—100, sőt némely országban 150—170%-kal nőttek. A gazdasági önellátás elve az utóbbi 4—5 esztendő folyamán minden országban fokozottabb mértékben érvényesült annak ellenére, hogy a közgazdászok ép az ellenkezőjét, t. i. a nemzetközi normális gazdasági forgalom megindításának és nagy gazdasági egységek kialakulásának szükségességét hangoztatják. A gazdasági világválság csaknem abban az időpontban kezdődött, amikor az államok áttértek a túlzott vámvédelemre és az önellátás elvére. A világgazdasági válság és a gazdasági önellátás tehát elválaszthatatlanul kapcsolatosak.

III. OROSZORSZÁG, FRANCIAORSZÁG, ANGLIA, U. S. A.

A gazdasági önellátás elve talán helyes volna akkor, ha a természeti javak az egyes népek és országok közt egyenlően volnának felosztva. A valóságban azonban az a helyzet, hogy anyagi életünk forrásainak a föld felszínén való eloszlása szabálytalan. Már az ókori művelt népek rá voltak utalva a javak kicserélésére. Európa népei a középkorban is élénk gazdasági kapcsolatban állottak egymással. Alig van néhány állam a földtekén, amely be tud rendezkedni a teljes önellátásra. Ilyen elsősorban Oroszország, mert van rengeteg szene, vasérc, fája, legkülönbözőbb ásványi anyagai (köztük ritka és értékes fémek, pl. a platina); földje a búzától a gyapotig mindent megterm. Hasonló jó helyzetben van Franciaország is gyarmataival együtt. Gazdag tropikus gyarmatai, mint Algír, Madagaszkár, Indokina ellátják az anyaországot az ú. n. exotikus nyersanyagokkal. A gazdasági önellátásra be tudna rendezkedni Anglia is, ha sikerülne a dominiumokkal a gazdasági egységet megvalósítania. Kanada ellátná az anyaországot búzával, Szudán gyapottal, Ausztrália gyapjúval; Dél-Afrikában a bányák aranyat és gyémántot termelnek, India megszámlálhatatlan nyersanyagot. Köztudomású, hogy az angol gyarmatokon terem a kaucsukfa, ezért Anglia látja el az egész világot gumival. Ugyanígy zárt gazdasági egységet alkotnak az Északamerikai Egyesült Államok. Európával egyenlő nagyságú terület ez, amely csaknem minden élelmet és ipari nyersanyagot megterm. Ezért szinte érthetetlen az a szörnyű gazdasági helyzet, amely az Egyesült Államokat sújtotta.

Azonban a gyarmatok segítségével történő önellátás esetében az anyaország nem építhet teljes biztonságga a dominiumokra, mert ha erre ráeszmél a dominium (pl. Indiában Gandhi mozgalma, amit pedig a szovjet elősegít), végzetes csapást mérhet az anyaországra, ha a súlyos „rabiga“ elleni küzdelmet szervezeten megkezdi. Fontos tehát az anyaországra nézve, hogy az önellátás elvét csak odahaza hangoztassa, — ha annak előnyeit élvezni is szeretné.

IV. CSONKA- ÉS NAGYMAGYARORSZÁG.

Ami már most azt a kérdést illeti, hogy vajjon Magyarországon a gazdasági önellátás megvalósítható volna-e, vagy sem, erre nézve az a válasz, hogy az csak a régi Nagymagyarországon lett volna megvalósítható, de Csonkamagyarországon teljesen lehetetlen. Néhány statisztikai adat erre a legjobb bizonyíték:

	Nagymagyarország (1913)	Csonkamagyarország (1932)	Veszteség
Vasérctermelés	21 millió q	1.5 millió q	90 %
Vízterő (kihasználható)	1.500.000 LE	75.000 LE	95 %
Erdő	15.220.000	1.830.000	85 %

Magyarországnak a világháború előtt sokivitel volt; a trianoni szerződés elvette összes sóbányáinkat, úgyhogy sószükségletünket teljes mennyiségben a külföldről fedezzük. Elvettük összes arany- és ezüstbányáinkat, elzártak a tengertől; a cseh, osztrák, szerb és román „trianoni vámhatárok“ pedig az igen

magas vákokkal teljesen elzártak bennünket a külvilágtól. Magyarország a világháború előtt erős gazdasági fejlődésben volt, a vasúthálózat 1913-ig rendkívül kibővült, a széntermelés évenként fokozódott. Trianon gazdasági téren csak rombolt, mert a békeszerződés szétszakította Magyarországnak egymást gazdaságilag kiegészítő területeit. A régi Magyarország tökéletes gazdasági egységet alkotott: a kenyérmagtermelő magyar Alföld és a fában, ércben, legelőben bővelkedő hegyvidék terményei kölcsönösen kiegészítették egymást. Addig, amíg ez a két terület egymáshoz tartozott, egyformán életképes volt az Alföld és a hegyvidék. Trianon a két országrészt elszakította egymástól: ennek az eredménye, hogy gazdaságilag mind Csonkamagyarország, mind pedig az elszakított területek lakossága igen nehéz helyzetbe került.

Az itt csak vázlatosan és igen röviden ismertett adatokból is teljesen nyilvánvaló, hogy míg Nagymagyarország a gazdasági önállóságot meg lehetett volna valósítani, addig csonka országunkban az autarchia létfeltételei teljesen hiányoznak. Igaz ugyan, hogy a föld a jólét atyja, a munka pedig az anyja; igaz, hogy a csonka országban is elég a földünk, ámde ha földterületről beszélünk, nemcsak a szerves élelmiszerekre és terményekre kell gondolnunk, hanem a nyersanyagokra is, — elsősorban a fára, kőszénre, olajokra stb.-re — mert hiszen e nyersanyagok azok az erőforrások, amelyek nélkül a modern technika tehetetlen. Csakis ily alapon tartható fenn ipar, amelynek léte a földterülettel legszorosabban összefügg. Viszont manapság a mezőgazdaság az ipar jegyében halad, hiszen nem kell bővebben bizonyítani, hogy a mezőgazdaság a kémia, a technika, a fizika, stb. segítségével nélkül az ősgazdaság primitív fokára süllyedne. Nem merész tehát az a kijelentés, hogy a mezőgazdaság haladása az iparosítás, az industrializálás nélkül ma el sem képzelhető. Ha ezeket a csak ide vetett feltételeket tekintjük is, nem szenvedhet kétséget, hogy Csonkamagyarországon az önállóságra, a gazdasági autarchiára, mint vezető gazdasági jelzőre még gondolni sem lehet, mert erre nézve megcsontított Hazánkban még a legelemibb feltételek is teljesen hiányoznak.

V. AZ ÖNELLÁTÁS KATONAI SZEMPONTBÓL.

Katonai szemzőgből nézve az önállósítás igen helyes és üdvös, mert minél kevésbbé szorul egy állam más államra, minél jobban tudja szükségleteit önmaga fedezni, annál inkább független, nem szorul behozatalra és hadseregét maga tudja ellátni minden anyaggal. Viszont, ha valamely állam önállósításra nem alkalmas, úgy szövetséges önállósításra kell törekednie, azaz oly állammal vagy államokkal kell szövetségre lépnie, amelyek autarchiára alkalmasak, így azután egymást kiegészítő zárt gazdasági egységet alkothatnak. Azok az államok, amelyek autarchiára alkalmatlanok és amelyek nem tudják biztosítani azt, hogy háború ese-

tén valamely szomszédos állam háborús anyagszükségletüket biztosítsa, a siker kisebb lehetőségével bocsátkozhatnak háborúba; ezeknek még szövetséges autarchia esetében is feltétlenül a háború gyors befejezésére kell törekedniök.

Az ilyen államok hadseregszervezése két irányt választhat.

1. Vagy gyors döntésre alkalmas hadsereget készít elő és ennek első szükségleteit biztosítja. Ehhez igénybe kell vennie minden olyan eszközt, ami meglepésszerű gyors és nagy erő kifejtést tesz lehetővé. Ezek: a) nagy békehadereg; b) állandó anyagi felkészültség (nagy tartalék készletek, különösen a belföldön elő nem állítható anyagokból; c) gyors mozgásra képesítő szervezet; d) meglepésre alkalmas eszközök (repülő, gáz, stb.); e) alapos előkészület a gyors mozgósításra (megfelelő békeelhelyezés, területi kiegészítés, sok kiképzett tartalék, vasút, út, stb.). Ez a szervezés lehetővé teszi a háborús erő maximumának rövid időn belül való kifejtését. Nagy hátránya ennek a szervezésnek az, hogy mindent egy kockára tesz föl és hogy az állam anyagi erejét béke idején nagyon igénybe veszi.

2. Ott, ahol az első szervezésre a lehetőség nincs meg, nem marad más hátra, mint a szervezésnek teljesen a meglévő adottságokra alapozott kifejlesztése. Ez utóbbi szervezés az előbb említett szemben hátrányban van, különösen akkor, ha oly államokkal kerül közdelembe, amelyeknek szervezését nem kötik hasonló béklyók. Sikerre inkább csak akkor van kilátás, ha egy szövetséges háború keretében az idő szövetségesienek dolgozik.

Az autarchiára képesített államok hadseregszervezői elé egyrészt az állam pénzügyi teljesítőképessége, másrészt az a körülmény állít csak akadályt, hogy az önállósítás csaknem sohasem tökéletes, tehát valamilyen — mindenesetre nem életbevágó jelentőségű — irányban vagy a teljes hiánnyal vagy a mennyiségi (tehát időbeli) megkötöttséggel kell számolniök. A béke idején történő előkészületeknek itt a mozgósításon kívül a gazdasági élet kialakítására, tehát a gazdasági mozgósításra is ki kell terjeszkedniök.

Végezetül leszögezhetjük, hogy a gazdasági önállósítás megvalósítása hozzátartozik az ország függetlenségének a biztosításához. Az önállósítás érteke a háború szempontjából nagyon csökken akkor, ha a fegyverek gyors döntést tudnak előidézni, viszont a győzelem záloga hosszantartó háború esetén.

FELHASZNÁLT FORRÁSMUNKÁK:

- Dr. Frank Eulenburg: Grossraumwirtschaft und Autarchie. A „Közgazda“ c. folyóirat 1934. évi 6. és 7. száma.
Európa válaszüton: Pesti Hírlap kiadása.
A „Töke“ c. folyóirat 1934. áprilisi száma.
Magyar Katonai Szemle 1934. áprilisi száma.
Wiener Wirtschaftswoche, 1934. IV/11.
Magyar Közgazdaság 1934. 16. száma.
Léderer Emil: Autarchie gegen liberale Handelspolitik.

A REPÜLŐGÉPEK ÉS MÓTOROK FEJLŐDÉSÉRŐL.

Irta: Geesó János akadémikus.

A repülőgépek fejlődési irányelveit tanulmányozva, a modern technikai tudományok oly kiterjedt és sokoldalú területére jutunk, hogy arról sematikus vázlatot vagy felosztást készíteni igen nehéz lenne. Nézzük ugyanis a fejlődést a katonai, a sportrepülő, vagy a légiforgalom szempontjából. Tanulmányozhatjuk az új építési elveket és anyagokat. Figyelemmel kísérhetjük a kísérleteket és a már elért eredményeket. Feloszthatjuk a gépállományt szárazföldi, vízigépek vagy kételtűek (amphibiák) szempontjából. A sok rendszer között legcélszerűbbnek látszik az anyagot két nagy csoportra osztani, úgymint motorokra és sárkányokra.

Az előbbinél tárgyaljuk az új motortípusokat és építési anyagokat, az utóbbinál a szárnyon kívül a műszereket és tartozékaikat is.

E két csoporton belül azután megláthatjuk, hogy melyek a katonai és a polgári (sport, forgalmi stb.) követelmények a modern repülőgépekkel szemben és hogy e követelményeknek mennyiben feleltek meg a mai napig. Ebből azután levonhatjuk a következtetéseinket a jelenlegi fejlődés irányára nézve és arra, hogy mit várhatunk a jövőtől.

I. MÓTOROK.

Míg Daimler első könnyűbenzin-motorját meg nem építette, nem volt motoros repülés. Az egész aviatika fejlődése még a mai napig is a legszorosabban összefügg a motorok fejlődésével, célszerű tehát először e kérdés tanulmányozása.

Ahhoz, hogy egy jó motortípus a konstrukciótól a szériagyártásig eljusson, több idő kell, mint egy közép- vagy óriás-repülőgépsárkánytípus kifejlesztéséhez. Ez a kísérletezési folyamat igen hosszadalmas, sok időt és pénzt igénylő, költséges és időrabló kísérleteken alapuló eljárás, amit ma csak a nagy és gazdag államok engedhetnek meg maguknak. Ilyenek Európában Anglia, Olasz-, Német- és Franciaország; Amerikában az U. S. A. Éppen ezért a gyárak ma már nem is annyira új típusok kialakításán, mint inkább azon dolgoznak, hogy valamely jól bevált, meglévő típust új és jobb építési anyagok felhasználásával tovább fejlesszenek. Ilyen pl. a Bristol Jupiter léghűtéses csillagmotor, melyet 20 állam gyárt liceneciában. Felmerülhet ezek után a kérdés: hogy ha ez ilyen jól bevált építési rendszer, miért használnak még egyáltalában soros és vízhűtéses motorokat? A feleletet erre a kérdésre megkaphatjuk, ha röviden párhuzamot vonunk a két építési rendszer előnyei és hátrányai közt.

a) Léghűtéses motorok.

Előnyei: az egyszerű építési mód, kevés hibaforrás, könnyű kezelhetőség. Építési mélysége 50—60 cm, kevés helyet foglal el. Üzembiztos, olcsó. Minden 1 kg súlymegtakarítás a motornál 2 kg súlymegtaka-

rítást jelent a sárkányon. Hátrányai: hogy homlokellenállása nagy, ez azonban a Townend-gyűrűvel (a Townend-gyűrű a motort koszorúalakban körülvevő lemezburkolat, amely a hengerfejen káros légörvények keletkezését megakadályozza) csökkenthető, a hűtőhatás nem szabályozható, tehát az időjárás a teljesítményt erősen befolyásolhatja, — katonai szempontból: rossz a kilátás a repülőgépből.

Jelenleg ez az elterjedt motortípus, fentemlített előnyei miatt. (Az U. S. Navy elhatározta, hogy 600 LE teljesítményig kizárólag léghűtéses motorokat épít be katonai gépekbe.)

b) Vízhűtéses motorok.

Előnyei: homlokellenállása kisebb, mint a léghűtésesé, kisebb a fogyasztása, gazdaságosabb, hűtése szabályozható, a termikus hibák a hűtővíz hőfokán azonnal észlelhetők, kilátása jó. Hátrányai: több hibaforrás, nagyobb súly. Építési mélysége 2 m körül van, ez sok helyet foglal el a törzsből (utas- és postagépeknél fontos). Gyakran hosszú idő szükséges a víz-előmelegítéshez és meginduláshoz. 1933. januárban 6 db. Fiat C. R. 20-as repülőgép indítása 9 óra 30 perctől 13 óra 15 percig tartott.

A hűtéssel kapcsolatos hátrányokat igyekeznek először is felületi hűtőkkel kiküszöbölni. A felmelegedett hűtővizet a szárny-belépőleken, kimerevítő-kön (úszótalpakon) át vékony csövekben vezetve hűtik. Ez egyúttal védekezés a jéglerakódással szemben is. Másodszor pedig alkalmazzák az ú. n. Heisskühlung-ot is, azaz a hűtéshez oly folyadékot használnak, melynek dermedési hőfoka alacsony, forrtpontja igen magas. Ilyen az Ethil-Glykol (Prestone). Forrtpontja +197° C, dermedési pontja —37° C.

Jelenleg az a helyzet, hogy 600—700 LE-ig a léghűtéses motorok vannak előnyben. Ebből is 100—200 LE-ig ma soros, ezen felül csillagmotorokat építenek. 700 LE körül a legkedvezőbb teljesítményt kapjuk a vízhűtéses motoroknál. A mérnökök és konstruktőrök igyekeznek jó vízhűtéses, soros lógóhengeres motortípus megteremtésére. A vízhűtéses lógó motor előnyeinek kívül alacsony súlypontot eredményez, melynek az az előnye is megvan, hogy rossz leszállásnál az átvágódás lehetőségét csökkenti, stabilabb stb. Ma különben is a modern katonai követelményeknek 600—700 LE-s motorra van szükségük, a gyorsforgalmi utasgépeknél pedig szintén ilyenek kerülnek beépítésre. A maximális lőerőszám, amit egy egységben nyerhetünk, 2000—2500 LE. Ez természetesen csak a szilárdság, biztonság és élettartam rovására érhető el és versenytársaknál nyer alkalmazást. 700 LE-n felül általában megosztjuk a motoregységeket és többmotoros repülőgépet építünk. Ez, mindentől eltekintve, a hibaforrások megosztását is eredményezi, tehát nagyobb biztonságot is ad. Egy francia légiforgalmi vállalat statisztikája szerint 300

km-es útvonalon 1 motoros gépekkel 100 repülésre esett 1 kényszerleszállás motorhiba miatt. 3 motoros gépeknél azonban csak az első 24.500 km repülőt után volt egy kényszerleszállás.

Ezek után meg kell emlékeznünk a Diesel-elven alapuló nyersolaj-motorokról. Ebben az irányban a fejlődés nem oly gyors, mint várhattuk volna. Oka valószínűleg az, hogy még nem forrt ki magát teljesen, nem elég üzembiztos, egy kicsit nehéz és általában idegenkedés fogadja, mint minden újítást. Nem könnyű azonkívül ma egy egész kis légitraktát sem átszervezni egy más rendszerű motorra, eltekintve a roppant költségektől. Ha pedig csak részlegesen, egy-két alakulatot látunk el nyersolajmotorokkal, akkor ez felriasztás vagy háború esetén zavarokat okozhatna a nem egyforma üzemanyag és normalizált motoralkatrészek utánpótlása szempontjából. Viszont a motor előnyei között nem kisebb tényezők szerepelnek, mint a ma oly nagyon fontos olcsóság és gazdaságosság. (A nyersolaj kilója kb. 0.16 P., míg a benzín ára 0.48 P.) Azonkívül a felvehető mennyiség a fogyasztáshoz képest nagyobb, így növelhető a működési sugár, vagy a hasznos súly. Több nagyobb repülőmotor-gyár már régebben foglalkozik ezzel a problémával és hosszas kísérletezések alapján súly tekintetében is megfelelő eredményeket mutathat fel. Egy pár példa erre:

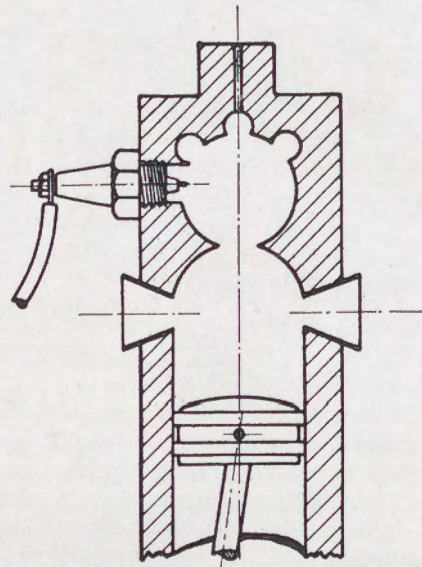
Rolls-Royce „Conard Diesel“ 480/LE-s, v állású 12 hengeres motor. Packard-Diesel 9 hengeres 225 LE-s csillagmotor. A hengerek felerősítése érdekes. A Diesel-motoroknál fellépő nagy kompresszió-végnyomás miatt nem anyás-csavarok, nem is a karterbe való becsavarás tartja fenn a hengereket, hanem egy körbefutó acélabroncs fogja a hengerek peremét. Ha ezt levesszük, minden henger kihúzható. Ez szerelési könnyebbséget jelent.

A Bristol Aeroplan Comp. Ltd. hét évi kísérletezésének eredménye a Bristol „Phoenix-Diesel“ 350 LE-s motor. 1900-at fordul percnként és G./N. = 1.28 kg/LE., vagyis az egész motor súlya 448 kg.

A Junkers „Junó 5“ 420—540 LE-s nehéz olajmotor. Építik 550—735 LE-s kivitelben is, vízűtéses, kétütemű, szemből dolgozó Junkers-dugattyúkkal. 2100-at fordul percnként. A legérdekesebb pedig az, hogy a G./N. = 0.92 kg/LE., tehát a lóerőkénti súlya az 1 kg alatt van, s ezzel megközelítette ebből a szempontból is a könnyű benzínmotorokat.

Érdekes kísérletként említésre méltó az angol E. I.I. motor. Csúpn egy hengere van. Kétütemű, n = 5000 fordulat percnként, v = 0.411 liter, N = 54 LE., N./V. = 131 LE/1. Ilyen építési elv alkalmazásával két-két henger szembehelyezhető s a szárnyban könnyen elfér. 240 LE. teljesítményt várnak újabb formájától.

Miután a technika annyira előrehaladt, hogy lassanként, mint az utolsó példánál, 0.5 literenként 50 LE. teljesítményt kapunk, joggal felmerülhet az a kérdés, hogy melyek azok az anyagok és fémek, amelyek az ilyen nagy teljesítményű motorokba beépítésre kerülnek. A repülőmotorok anyagainál két fontos tényező van: szilárdság és könnyűség. A szilárdságot az acélok képviselik, míg a könnyűséget az alumínium és ötvözetek. Az acélokból ma már az elektromos kemencékben nagyon tiszta és finom, nagy keménységű anyagot állíthatunk elő. A szilárdsági javulás a régi acélokkal szemben 30—40%. A legújabb törekvés a rozsdamentes acélfaj (Nirrosta) tökéletessítése és továbbfejlesztése.

E.J.J. típusú egyhengeres repülőmotor.

A léghűtéses motorok futófelületei acélból készülnek, a hengerfejek felcsavart, vagy felsajtolt könnyű fémötvözetek. Soros, vízűtéses motoroknál az acélfutófelület alumíniumtömbben van. Nemesacélból készülnek a rugók, a bütykös tengelyek és a tárcsák, a főtengely, a szelepek (főleg tulipán-szelepek), egyszóval azok az alkatrészek, melyek nagy igénybevételnek vannak kitéve. Az alumínium helyett mindig ötvözeteket alkalmazunk, pl. Y-fémet, mely alumínium és rézötvözet. A silumin silícium tartalmú. Az Apax alumínium és silícium ötvözet. Az elektron hátránya, hogy erősen korrodál. Általában azt látjuk, hogy a könnyű fémeket mindenhol alkalmazzák, ahol csak lehet és ahol a kisebb igénybevétel megengedi (hűtők, üzemanyagtartályok, úszócsónakok stb.).

A fentiekből látható, hogy egy repülőmotor nemcsak drága anyagokból készül, hanem előállítás is hosszú és költséges kísérletek eredménye. Indokolt lenne tehát a magas eladási ár. Pedig ha tanulmányozunk néhány katalógust és egy kis összehasonlítást teszünk, azt tapasztaljuk, hogy aránylag nem is olyan drága egy ilyen modern gépcsoda. Egy-két legelterjedtebb motor ára:

600 LE-s Rolls-Royce	12.000	dollár
450 „ Napier-Lion	11.500	„
420 „ Gnome-Rhone-Jupiter	6.200	„
220 „ Wright-Whirlwind	5.250	„

Az árkülönbségek nemcsak a tekintetbe jövő országok valutáitól függenek, hanem attól is, hogy milyen sorozatban gyártják a motort és hogy ezen belül mennyi a kézimunka rajta. Egyéb robbanómotorokkal összehasonlítva azt látjuk, hogy:

Outbord-motorok ára LE-nként	35—50	dollár
Autó-motorok	30—40	„
Repülő-motorok	20—35	„
Csónak-motorok	20—30	„

A repülő-motor tehát egyáltalában nem a legdrágább motorfajta a többiekhez viszonyítva.

A mai repülő-motor teljesítményének javulása meglátszik az üzemóra-szám növekedésében is. Míg a háborúban kb. 100 üzemóra után került egy motor kiépítésre, ma a Lufthansánál 300—320, Amerikában 350 üzemóra után építik ki a motorokat. (Wasp-motorokat pláne csak 375 üzemóra után.) A motorok fordulatszámát általában 3500-ig terjed. A sűrítési viszonyokkal jelenleg nem foglalkozunk, mert az főleg üzemanyag-probléma, úgyszintén a forgóhengeres motorokkal sem. Ellenben megemlítjük, hogy az eltolt hengeres, csillagsoros motortípus erősen foglalkoztatja a szerkesztőket. Egy ilyen modern repülő-motortervezőnek, hogy eredményt érhesen el, igénybe kell vennie a tudomány minden eszközét, eredményét, figyelemmel kell kísérnie a kísérleteket, az elért eredményeket a technika más területein is. Legfontosabb dolga azonban az, hogy együttműködjék a sárkánytervezővel, tekintetbe vegye annak kívánságait, hogy így együttműködve, győztesként kerüljenek ki a gyárak és országok nagy versenyéből.

Lássuk most már az újdonságokat a sárkánytervezők birodalmában.

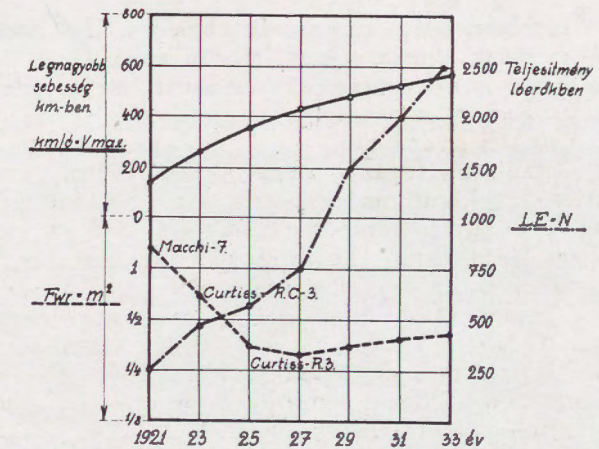
II. SÁRKÁNYOK.

A motor a sárkányba beépítve, a repüléshez szükséges húzóerőt állítja elő. A repülőgépet elemében, a levegőben ezen húzóerő bizonyos relatív sebességgel mozgatja. Az említett mozgásnál a felhajtó erőt kapjuk mint az előbbi produktumát a mechanika törvényei szerint. A levegő azonban nagy ellenállást képvisel. Ez az ellenállás az egyik legnagyobb, legfontosabb tényező, melyet a mai nagysebességű és gyors gépek építésénél káros hatásként tekintetbe kell venni és a lehető legkisebbre kell csökkenteni. Ezen törekvések tartoznak az aerodinamika feladatkörébe.

Sebességrepülés. Az utolsó 10 évben a repülőgépek legnagyobb teljesítménye nagy lépésekkel haladt előre. A Schneider-Kupa versenyekből vonhatunk le erre nézve tanulságokat és tapasztalatokat, noha az itt elért eredmények teljes mértékben nem vihetők át a gyakorlati életbe. Ez érthető is, hiszen a kimondott versenyautók sem használhatók a közönséges forgalom céljaira.

A következő grafikus ábrázolás igen alkalmas a fejlődés feltüntetésére. Jól látható belőle, hogy a sebesség görbéje mindinkább laposodik, míg a motor lóerő szám 250-től 2300-ig nő. A homlokellenállás káros felülete 1927-ig állandóan csökken. Az S. J. K. versenygép ellenállása egy 60 x 60 cm felületű síklap ellenállásának felel meg, beleértve egy 2000 lóerős motort magábfoglaló törzset, két úszócsónakot stb.

Ez volt tehát eddig az aerodinamikailag helyes kiépítés csúcspontja a sebességi versenyeken.

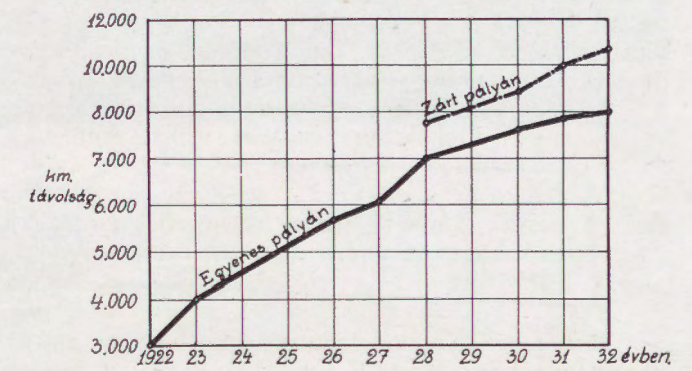

Repülőgép teljesítmény fejlődése az utóbbi években.

Felmerül a kérdés, hogy mi módon érték el ezen eredményeket. Az egyik mód az volt, hogy minden felesleges és nélkülözhető részt a törzsben és a szárnyakban helyeztek el, „burkoltak“, azonkívül az alak egyszerűsítésére és símaságára, aerodinamikailag helyes alakjára törekedtek. Nagy lépés volt az ellenállás csökkentése terén a behúzóható futómű megalkotása, s ezenkívül számos oly újítás, amely a káros felületek csökkentésére igyekezett, pl.: a szárnyprofilba elhelyezett, vertikális főtengelyű motor. Mindezek a törekvések arra az eredményre vezettek, hogy ma már a gyorsforgalmú gépek sebessége 300 km/h. körül van.

A másik mód az ellenállás csökkentésére a felületek lehető legtökéletesebb lesimítása és lecsiszolása. Hogy ez mennyire fontos és milyen tökéletességet lehet ezen a ponton elérni, azt az utolsó európai körrepülés tükörsíma felületű, győztes német gépei bizonyítják.

Távrepülés. Ma nemcsak gyorsan, hanem messze is akarunk repülni. A legutóbbi évek távolsági repüléseinek grafikonjából kitűnik, hogy a zárt pályán

való repülés aránylag egyenletes, emelkedő haladást mutat, míg az egyenes vonalú távrepülés csak lassú fejlődést mutató görbéjének oka főleg az, hogy az időjárási nehézségek a távolsággal aránytalanul nőnek.

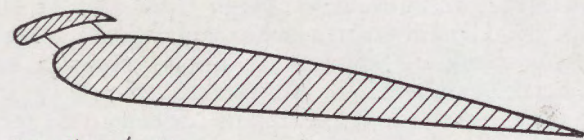
A távrepülési képlet is felvilágosít az egyes tényezők összefüggéséről.

$$S = \frac{\eta}{\epsilon \cdot B} \cdot l \cdot n \frac{G_a}{G_e}, \text{ ahol}$$

S = távolság, B = fogyasztás kg./óra, l = hossz, n = motorok száma, G_a = felszálló súly, G_e = gép üres súly, η = légsavar hatásfok kb. 85%, állandónak tekinthető, ε = √ homlokellenállás × feszítvolság.

A nagy feszítvolság tehát jó, de csak ilyen szempontból, mert nagy siklószámot és terhelési lehetőségeket ad.

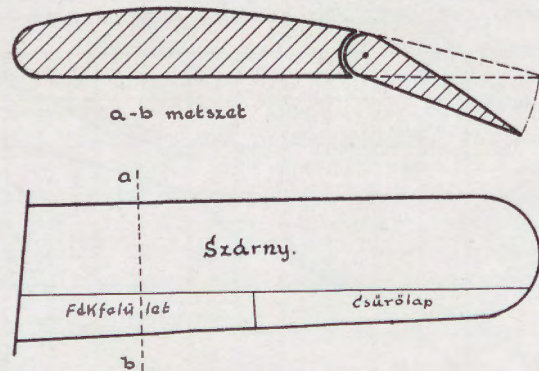
Mivel a légsavar hatásfokát lényegesen javítani nem lehet, a gép olyan részén kell ezt elhelyezni, ahol az áramló levegő már semmibe nem ütközik. Ehhez mindenesetre jó hatásfokú, távvezető tengelyek kellenek, melyekkel a kísérletezések jelenleg is folynak. (Zeppelin Werke, Dornier.) Az állítható légsavar előnye a távrepüléseknél az, hogy a startnál a motorerő a nagy üzemanyag-súlyt tekintve, jobban kihasználható, míg a repülés alatt az emelkedési szög állításával nagy sebességet érhetünk el, így hatásfoka egyik rovására sem csökken. Ezen a téren is nagy fejlődés látható. A légsavar kérdése egyébként igen nagy fontosságú, amit az is mutat, hogy ma már hatalmas irodalma van és ez irányban állandó kísérletezés folyik.

Réselt szárny

A gyors és nagy távolságra való repülésen kívül egy újabb követelmény kielégítéséhez is közeledünk: ez a kis leszállási sebesség elérése. A réselt szárny és a fékfelületek alkalmazása (Handley Page) segítik ezt elő. A réselt szárny feltalálása az utóbbi idők egyik legnagyobb eredménye.

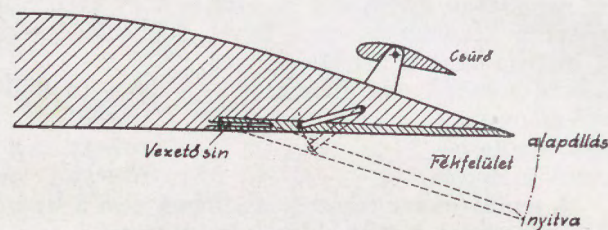
A réselt szárny nagy előnye a túlhúzásnál is nélkülözhetetlenné teszi ezt az új megoldást.

A fenti ábrán látható a csűrő és fékfelület alkalmazása a Northrop Gamma együléses, gyors postagépen.

Kísérletek folynak az egész szárny-profil megváltoztatására is. Olaszországban pl. Antony mérnök

egy elég tökéletes megoldás felé közeledik a levegővel felfújható bordákkal.

Két különböző fékfelület megoldás.

Farok nélküli repülőgépek.

A modern repülés legérdekesebb problémáinak egyike a farok nélküli repülés megoldása. Ideális formája ennek a csupa-szárnygép lenne (Nurflugelflugzeug), ez sok felesleges súly és ellenállás megtakarítását jelentené a farok és a törzsvég elhagyásával. A németek (Junkers G.-38. és Köhl kapitány Delta-3.) lelkes előharcosai e problémának. A kormányfelületek és vezérsíkok vagy elől (Focke-Wulf Ente) vagy a szárnyvégeken találhatnak elhelyezést. Az eddigi típusoknál rendszerint a törzs-végen vannak, örvényléseknek, szélárnyéknak kitéve. Egyetlen hátránya az így elhelyezett kormányzerveknek az lenne, hogy startnál és leszállásnál a gép a légsavar-szél hiánya miatt nehezen volna kormányozható.

Autógiró.

A merev szárnyú repülőgépek a sebességek és távolságok gépei. Velük függőlegesen fel- vagy leszállás lehetetlen. Az autógiró éppen ennek megvalósításához közeledik. Mint ismeretes, fő alkotórésze a törzs fölött elhelyezett 3-4 ágú szárny vagy lapát, melyet nem a motor hoz forgásba, hanem a repülőgép sebességszele forgat. Legjobban megfigyelhető ez az autórótaáció függőleges leszálláskor. Megindításkor természetesen egy külső erő szükséges.

Vizsgáljuk most a forgó szárnyfelület ellenállását. Ha elméletileg minimálisnak tételeznék fel az ellenállást, úgy a forgó-szárny felületet végeredményében egy kör lapnak tekinthetnénk, nagy sebesség esetén. Ellenállása azonban mégsem egyezik a kör lapéval. Erre vonatkozólag gyakorlati kísérletek folynak és ezeknek érdekes eredménye várható. Ha a lapátokat bármely kis beállítási szöggel forgatjuk, azok profilozottságuknál fogva szárnyfelületként működnek és felhajtó erőt idéznek elő. Megoldatlan probléma még ezen forgószárnyak stabilizálása. Az egyetlen megközelítően helyes megoldás eddig az, hogy a lapátokat függőleges tengelyhez csuklósan erősítik fel. Így a repülési irányban haladó szárnyrész felemelkedik, ezáltal csökkenti a beállítási szöveget, míg a hátrafele haladó szárnyrész lesüllyed. Ez a folyamat a tömegekből folyó tehetetlenség miatt természetesen csak fázis-eltolódással történhetik.

A fenti folyamatnál tehát a forgószárny önmagát stabilizálja és így az oldal-vezérsíkokat feleslegessé teszi.

E gép első használható típusát az 1932. évi párisi kiállításon mutatták be, Liore et Olivier-cég gyár-

SZALON-RÉSZLET.

RICHTER HUGÓ akadémikus pasztellje.

totta. E gépnél a szárnycsonkok és a harántkormány már teljesen elesnek s így az ezekkel kapcsolatos légörvények és ellenállások is. E típus mindinkább közeledik eredeti céljához, a függőleges felszálláshoz. 75 LE-s motorral 165 km/h. maximális és 30 km/h. leszálló sebességet értek el, ami már jelentős eredmény. E típus előnyei: könnyű kezelhetőség, nagy stabilitás, rossz és kis helyen való leszállás lehetősége. Mindezen előnyök megengedhetővé teszik más irányú repülési hátrányát. Az amerikai hatóságok éppen e típus egyszerűsége miatt a közel jövőben külön pilótaigazolványt fognak kiadni autógirók vezetésére, melynek elnyeréséhez könnyített vizsga lesz szükséges.

A helikopter.

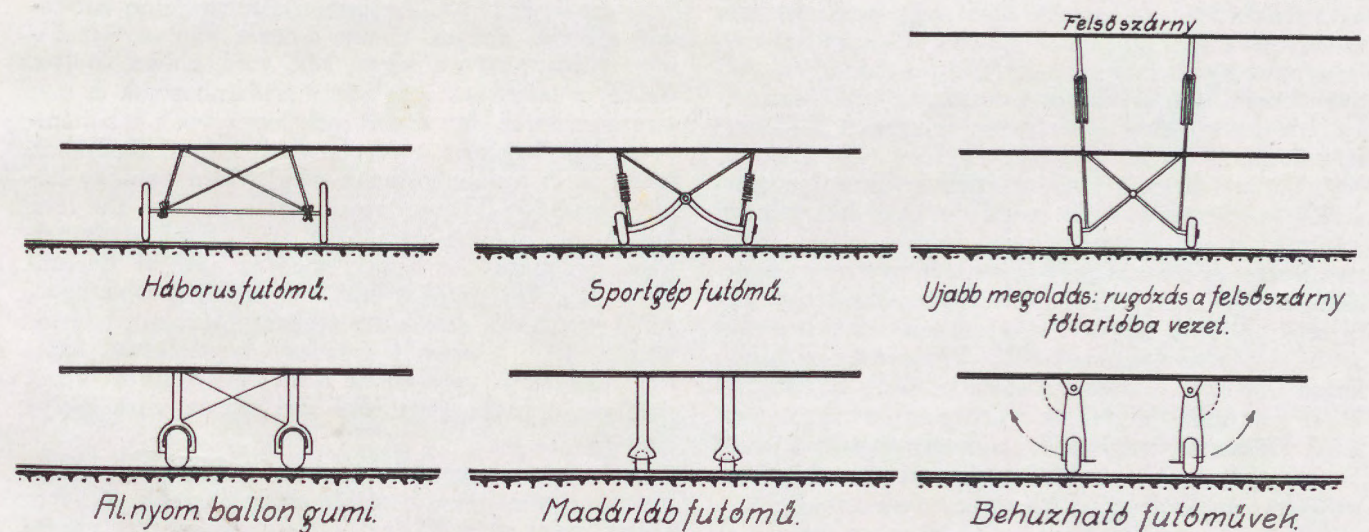
A kutató, törtető ember sohasem elégszik meg a már elért eredménnyel, hanem jobbat, többet akar. Nem elég neki, hogy az autógiró csaknem függőlegesen tud leszállani, hanem a földről is úgy akar felemelkedni. E követelmény megvalósítására a helikopterrel igyekeznek. A kérdés elvileg megoldható. Egy függőleges légsavarral ellátott törzs elegendő motorerővel képes helyből felemelkedni. Ha két szárny szerkezetet alkalmazunk, melyek ellentétes irányban forognak, akkor még azt a forgató nyomatékot is kiküszöböltük, mely a törzset esetleg forgásba hozná. Nehezebb kérdés azonban a helikopter stabilizálása. Ha a függőleges tengelyű légsavarnak van is ön-

próbálnak ki. Ennek már zárt törzse s 230 LE-s motorja van és a forgószárnyak beállítási szögét kényszerpályával állandósították. Így valószínűleg a vízszintes repülést is meg lehet valósítani.

A legnagyobb és még megoldhatatlan probléma mind a helikopternél, mind az autógirónál a leszállás abban az esetben, ha a motor megáll. E kérdés jelenleg még megoldandó. A tökéletes és használható alak valószínűleg az autógiró és helikopter egyesítése lesz, az a gép, mellyel függőlegesen fel- és leszállhatunk, egyhelyben megállhatunk, majd vízszintesen tovább repülhetünk. Ez a gép, ha megvalósítják, valóban a levegő uraivá tesz bennünket.

Felszerelés és tartozékok.

Az utolsó évtizedben a repülőgépek felszerelése, műszerei, tartozékai szintén nagy változáson mentek át. A kétévénként rendezett Párisi Salon-on képviselve látjuk Európa repülőgép-iparát, a szabályos kétévénkénti megismétlődés pedig világosan mutatja a fejlődés irányát. A gépek általában az egyfedélű forma felé haladnak, különösen a nagy és utasgépeket illetőleg. A fa légsavarok helyébe a fém légsavarok kerülnek, elsősorban profilozott és állítható formák. De alkalmaznak ezeken kívül fémlapból készült légsavarokat is. A futóművek fejlődése szintén érdekes képet mutat.

stabilitása, ez csak nyugodt időben elegendő, széllelkések azonban kibillenthetik egyensúlyi helyzetéből. Itt is csak egy megoldás látszik célravezetőnek, mégpedig a szárnylapátok csuklós felerősítése. Erre vonatkozólag az autógirónál említettük itt is érvényesek. Ha azonban így függőlegesen tudunk is fel- és leszállani, még nincs megoldva a vízszintes repülés kérdése. Ezt a követelményt a D'Ascanio-féle kísérleti példánynál három állítható légsavarral igyekeztek lehetővé tenni, melyek egy botkormánnyal összekötésben egyúttal kormányservekkül is szolgáltak. A gépbe egy 80 LE-s Fiat-motort építettek be. A forgószárnyak percnkénti fordulatszáma 75. A gép 8 és 1/2 percig volt a levegőben s közben 18 m magasságra emelkedett. Egy újabb példányt jelenleg

Behúzható futómű alkalmazásával a sebesség 10%-kal fokozható. Így pl. a Heinkel H. E. 70. gyorsforgalmi gép 7 utassal és 500 kg. hasznos súllyal 377 km/h. sebességgel repül.* E gépnek természetesen a behúzható futóműn kívül tökéletes az áramvonalo-zása és tökéletesen csatlakoznak a szárnyai a törzshöz. A műszerekkel szemben támasztott követelmények a repülőgépek tökéletesedésével párhuzamosan nőnek. Egy repülőgépműszer pl. +40 C. foktól -40 C. fokig terjedő hőmérsékleti különbségeknek, továbbá fel- és leszálláskor rázkódtatásoknak és a motor állandó rázásnak van kitéve. Bármilyen legyen is a repülőgép helyzete a földhöz képest, a műszernek

* Berlin—Budapest között is ilyen gép közlekedik.

pontosan kell működnie. A vadászgépnél a földi gyorsulás 8-szorosa is előfordulhat, a műszernek pedig ekkor is megbízhatónak kell lennie. E követelményeknek megfelelően a műszerek a legjobb anyagokból, hosszas kísérletezések eredményeképpen készülnek. A könnyen korrodáló könnyű fémek helyett műszerháznak mindinkább a bakelit-et alkalmazzák. A méreteket itt is, mint mindenütt normalizálják. Az egyidőben feltűnt négyzetes műszerek helyett újból kerek számlapok kerülnek előtérbe. Az áttekinthetőség és csoportosítás szintén fontos, miért is az bizonyos rendszer szerint történik. A számlapokat világító masszával látják el.

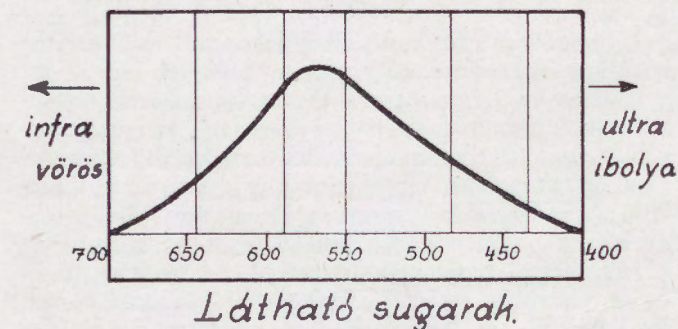

INFRA VÖRÖS SUGARAK FELHASZNÁLÁSA A FÉNYKÉPÉSZETBEN.

Írta: Ziegler Emil akadémikus.

A szemmel felfoghatatlan infra vörös sugarakkal való fényképezés felfedezése igen nagy lépést jelent a tudományos fényképezés terén és eddig ismeretlen új irányokba nyitja meg s bővíti ki a fényképezhető tárgyak körét. A fényképezés és magasabb technikájának megértésére röviden ismertetem az éppen szükséges alapelveket.

Tudjuk, hogy a fény az éter szakaszos rezgése, amely a fényforrásból, mint középpontból minden irányba terjed. Kétféle fényt különböztetünk meg: természetes és mesterséges fényt. A fény színeire bontható, ezekből a színeiből ismerjük mi is a fényt. Ha összehasonlítunk nappali fényt és nitra-fényt, akkor az előbbit kékesnek, az utóbbit kifejezetten sárgának látjuk. Az egyes színeket alkalmas szűrők segítségével ismét más színekké tudjuk változtatni, esetleg elnyelni, eltüntetni, vagy ezek segítségével azt a szint juttathatjuk leginkább érvényre, amelyre a kiértékelés szempontjából leginkább szükségünk van.

1. ábra.

Ha a napsugarat prizmán bocsájtjuk keresztül, azt látjuk, hogy az az elemeire bomlik; így megkapjuk

A repülés a jövő nagy távolságú és sebességű közlekedése, a harc egyik döntő tényezője. Hatalmas fejlődés áll előtte. Az amerikai Doolittle Gee-Bee-Supersportster (szárazföldi) gépével 583 km-es sebességet ért el óránként, míg az angol Supermarine 680 km-es rekordját az olasz desenzanoi sebességi iskola 2800 LE-s Macchi-Castoldi gépével döntötték meg. A legújabb olasz gyorsasági rekord pedig 709 km óránként. Ezek a sebességek mutatják, mekkorát fejlődött a repülés rövid három évtized alatt. A gyakorlati életben természetesen az ilyen gyorsaságot nem lehet kihasználni, mindamelllett a biztonság és a gazdaságosság fokozása terén elérhető eredményeket a jövő mutatja meg.

a spektrum színeit, melyeknek összesége adja az összetett fehér fényt. Az összetett fehér fényt hét főszín alkotja, melyek között ámenet van. A hét főszín: vörös, narancs, sárga, kék, zöld, indigó, ibolya. Az egyes színeknek más-más a hullámhosszuk és más a rezgésszámuk. Így a vörösnek legnagyobb a hullámhossza, de legkisebb a rezgésszáma, míg az ibolyának fordítva. A hullámhossznak megfelelően van egy határ, melyen felül és egy másik határ, melyen alul lévő hullámhosszú fénysugarakat a szem nem képes felfogni. (1. ábra.) Az emberi szem az 560 m hullámhossz körüli sugarakat látja a legvilágosabbaknak, ennél magasabb és alacsonyabb hullámhossz felé sötétül a fény. A szem fényfelfogó képességének határán felül levő sugarak az ultra vagy infra vörös sugarak, a határ alatt lévő sugarak az ultra ibolya sugarak.

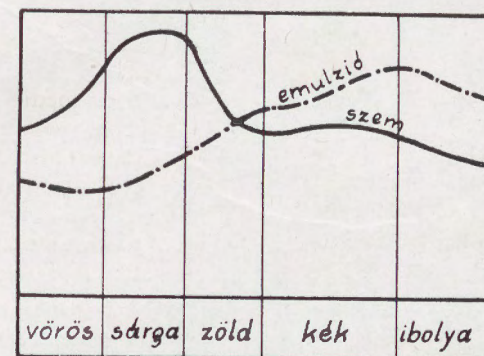
Az egyes tárgyak a rájuk eső sugarak egy részét visszaverik, egy másik részét pedig elnyelik. A fehér anyag, mint pl. a hó, az összes reáeső sugarat visszaveri, viszont a zöld növényt színesítő anyag, a clorophil, a reáeső sugarakból a narancsot és a kékes-ibolyát elnyeli és csak a zöldet veri vissza. Ezért látjuk a növényzetet zöldnek.

Az ideális emulzióknak olyan fényfelfogó képességük kellene lennie, mint amilyen az emberi szem fényfelfogó képessége. Az egyes emulzió-görbék mutatják, hogy a különböző színek iránt érzékenyített emulziók görbéi mennyire térnek el a szem fényfelfogó képességét jelző görbétől.

Az extra-rapid emulzió görbéjénél (2. ábra) látjuk, hogy az érzékenységi maximuma a jobb oldalon az ultra ibolyánál éri el legnagyobb magasságát.

Egy ilyen emulzió a valóságban az ultra-ibolya sugarak iránt igen érzékeny, azonban az objektív

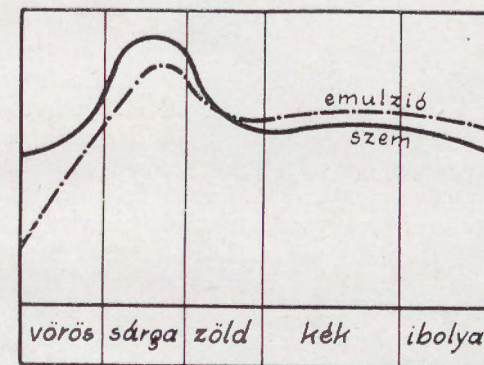
ezeknek a sugaraknak egy részét elnyeli. Az objektív bizonyos színekkel festve az ultra-ibolya sugarakat teljes mértékig elnyeli.

a) Az extra-rapid emulzió és a szem érzékenységi görbéje.

2. ábra.

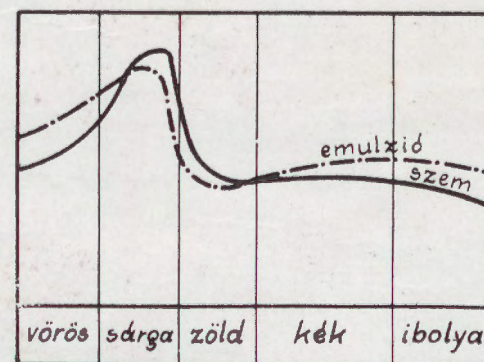
Az orthochromatikus emulzió görbéje (3. ábra) már kevésbé tér el a szem fényfelfogó képességét jelző görbétől.

b) Orthochromatikus emulzió és a szem érzékenységi görbéje.

3. ábra.

A legjobban a panchromatikus negatív-anvag görbéje (4. ábra) közelíti meg a szem görbéjét.

c) A panchromatikus emulzió és a szem érzékenységi görbéje.

4. ábra.

A fényérzékeny anyag fényfelfogó képességét a hosszabb sugarak iránt növelni lehet úgy, hogy az emulziót egyes meghatározott színek iránt érzékenyebbé tesszük, azaz „szensibilizáljuk.“ A fényképezésnek a magasabb jelentősége ezzel a felfedezéssel kezdődött, midőn Vogel 1873-ban erre rájött. A brómezüstöt zöldes színű anyagba ültette és ezáltal a kék és az ultra-ibolya sugarakat elnyelte. Ebből alakult ki a kék-érzékenység.

Ha a brómezüstöt alkalmas színnel, pl. késsel megfestjük, akkor az a kék színeken kívül a zöld és vörös iránt is érzékeny lesz. Ily módon a színek keveréséből orthochromatikus és panchromatikus anyagokat tudunk előállítani. Ezen megoldás alapján tovább haladva, az emulzió érzékenységi maximumát tovább fokozhatjuk a hosszú hullámhosszú fénysugarak iránt, míg végül elérünk az infra vörös sugarak hullámhosszáig. Ma már sikerült oly negatívokat előállítani, melyek az infra vörös sugarak iránt is érzékenyek. Az infra vörös sugarak iránti érzékenyítés anyaga igen bonyolult és az ára rendkívül nagy, pedig egy grammnyi ilyen anyaggal több ezer 9×12 -es lemezt lehet érzékenyíteni. Ilyen érzékenyítő anyagok a „Rubro cyanin“ és az „Abo cyanin“, melyekkel sajátkezűleg is lehet a lemezt érzékenyíteni. Ez azonban igen kényes munka.

Ahhoz, hogy tudjuk, hogy mit követelünk meg egy infra vörös iránt érzékenyített lemeztől, ismerünk kell az infra vörös sugarak tulajdonságait annál is inkább, mert ezeket szemünkkel nem tudjuk érzékelni. Az infra vörös sugarak létét thermoelemekkel tudjuk tükrös galvanometeren kimutatni. A spektrum közelébe víve egy thermoemet, mégpedig a vörös oldalon, tehát a láthatatlan infra vörös sugaraknál, azt fogjuk tapasztalni, hogy a jelenlévő infra vörös sugarak, melyek hő képviselnek, gyenge elektromos-ságot fognak indukálni a thermoelemen. Ezt egy tükrös galvanometerrel ki tudjuk mutatni. A tömegesen jelenlévő infra vörös sugarakat hősugaraknak nevezni helytelen, mert a hőhatás a többi sugarban is megvan, csak sokkal kisebb mértékben. Hogy ez a hőhatás az infra vörös sugaraknál a legnagyobb, annak az az ok, hogy az infra vörös sugarak hullámhossza a legnagyobb és a hőforrások is hosszú hullámokat bocsájtanak ki.

Ha infra vörös sugarak iránt érzékenyített emulziót több-kevesebb hőhatásnak teszünk ki, azt tapasztaljuk, hogy megfátyolosodik. Hogy ezt elkerüljük, nyáron a negatív anyagot jég között szoktuk tárolni.

Mind a természetes, mind pedig a mesterséges fényforrásaink bocsájtanak ki infra vörös sugarakat. Ennek köszönhető, hogy nitra fotó- és villanylámpa mellett is tudunk felvételeket készíteni. A fekete szűrő alkalmazása lehetővé teszi, hogy minden más fény kizárásával csak az infra vörös sugarak kerüljenek a negatív anyagra. Ez az új felfedezés igen hatásos segédeszköze a csillagászatnak is, amennyiben oly csillagok és csillagzatok helyéről, hőmérsékletéről és helyzetváltoztatásáról lehet ezzel a módszerrel tudomást szerezni, amelyek már kihűlő félben vannak és igen kevés vörös sugarat bocsájtanak ki magukból. Továbbá ennek a felfedezésnek segítségével sikerült

sok új elemnek és kémiai kapcsolatnak a felfedezése is.

Sok helyen az az általános vélemény, hogy az infra vörös sugarak a legsűrűbb ködön is áthatolnak. Ez az állítás csak részben helyes, mert ha a köd vízcseppekkel telített, akkor a sugarak nem képesek áttörni. A másik fajta ködnél, mely porszemekkel telített, másképp áll a helyzet, mert ezen a fény könnyen áthatol. Természetesen az infra vörös sugarak iránt érzékenyített negatív-anyagok más színek iránt is érzékenyek, s így elsősorban a kék iránt. Ezzel a negatív anyaggal nappal is fényképezhetünk, ilyenkor azonban vörös vagy fekete szűrőt kell használnunk.

KÖDÖN ÁT ÉS TÁVOLBA VALÓ FÉNYKÉPEZÉS.

Mint az előbb már említettem, a legnagyobb hullámhosszú sugarak, így az infra vörös sugarak is képesek a híg köd áttörésére. Ezt a jelenséget már régebben ismerték és alkalmazták is olyképen, hogy pan emulziójú negatívhoz vörös szűrőt használva, fényképeztek. Az infra vörös sugarak felhasználása ezt az eljárást is igen nagy mértékben tökéletesítette, amennyiben ma már tiszta, éles felvételeket lehet készíteni olyan távoli, ködben lévő tárgyokról, vidékekről, tájakról, amelyeket szabad szemmel nem is látunk tisztán. Ha panorámafelvételt készítünk magas pontról, (pl. toronyból) orthochromatikus negatív-anyagra sárga szűrővel és ugyanezen pontról egy másik felvételt infra vörös negatív anyagra vörös szűrővel, akkor látjuk az óriási különbséget a kettő között. Míg az első felvételen azt fogjuk látni, amit szabad szemmel is látunk, addig az utóbbi felvételen a felvételi tér megnő, eltűnik a köd és minden élesen, tisztán lesz látható. Hogy az előbbi felvételen azt látjuk, amit szabadszemmel is látunk, az azzal magyarázható, hogy a sárga és az ahhoz közeli színek iránt a legérzékenyebb, mikor tehát a fényképezőgépet beállítjuk, akkor ez a beállítás a sárga tárgyakra történik. Ha megfelelő magas pont van, ahonnan fényképezni lehet, vagy repülőgépről fényképezünk, akkor több száz kilométerre tudunk felvételt készíteni. Ezeket a képeket a hegy-alakulatok és az élesebb határu tárgyak jól kivehetők. Ha tele-objektívet használunk, akkor a részletek még jobban kifejezésre jutnak. A tele-objektív beszerzése azonban igen költséges, azért előtétlencsét is lehet használni, mely a tárgyak nagyságát megkétszerezi. Ez azonban csak dupla kihuzatú gépeknél alkalmazható. Az így kierősített nagy távolságokra történő fényképezésnél a megvilágítási idő is megnövekedik, mégpedig a távolság növekedésével négyzetesen.

Természetesen itt is használunk szűrőket, melyek a negatív-anyagot hatásának kifejtésében nagyban elősegítik. A leghasználatosabb a vörös szűrő, használhatunk azonban itt is fekete szűrőt, mely az infra vörös kivételével minden más sugarat kizár. Így az ilyen szűrővel készült felvételek az amatőr fényképezésben nem nagyon használatosak, mert nem mutatnak tetszetős, plasztikus képet. A távfényképezésben vigyázni kell arra, hogy az előtérben lehetőleg ne legyen sok zöld, mert ez a másolaton világosan fog jelentkezni és így a sok világos az előtérben nem kelt jó benyomást. A megvilágítási idő itt kb. 35-ször akkora lesz, mint megfelelő közönséges fényképezésnél 23 Scheineres negatív-anyagot használva. Ezek az ada-

tok arra az esetre vonatkoznak, ha a távolban gyenge, hideg, száraz köd van. Ha azonban erősödő nedves köd van, akkor hasonló körülmények között a megvilágítási idő 100-szorosra is megnő. Általában a ködben való fényképezésre pontos adatokat adni nem lehet, mert a köd nedvesség- és portartalma mindég más és más és így meghatározott mértékkel nehezen mérhető. A helyes megvilágítási idő eltalálásához tehát nagy tapasztalat és gyakorlat kell. Azonban inkább valamivel hosszabb ideig exponáljunk, ha nem tudjuk a pontos időt, mert a túlvilágított negatívot könnyebb javítani, mint az alulvilágítottat.

A ködön át és a távolba való fényképezésnek különösen nagy jelentősége van a magas hegyekben, ahol rendszerint van köd, továbbá a katonai repülés szolgálatában, ahol sokszor az időjárásra való tekintet nélkül kell az adott feladatot végrehajtani.

ÉJJELEI HATÁST KELTŐ FÉNYKÉPEZÉS.

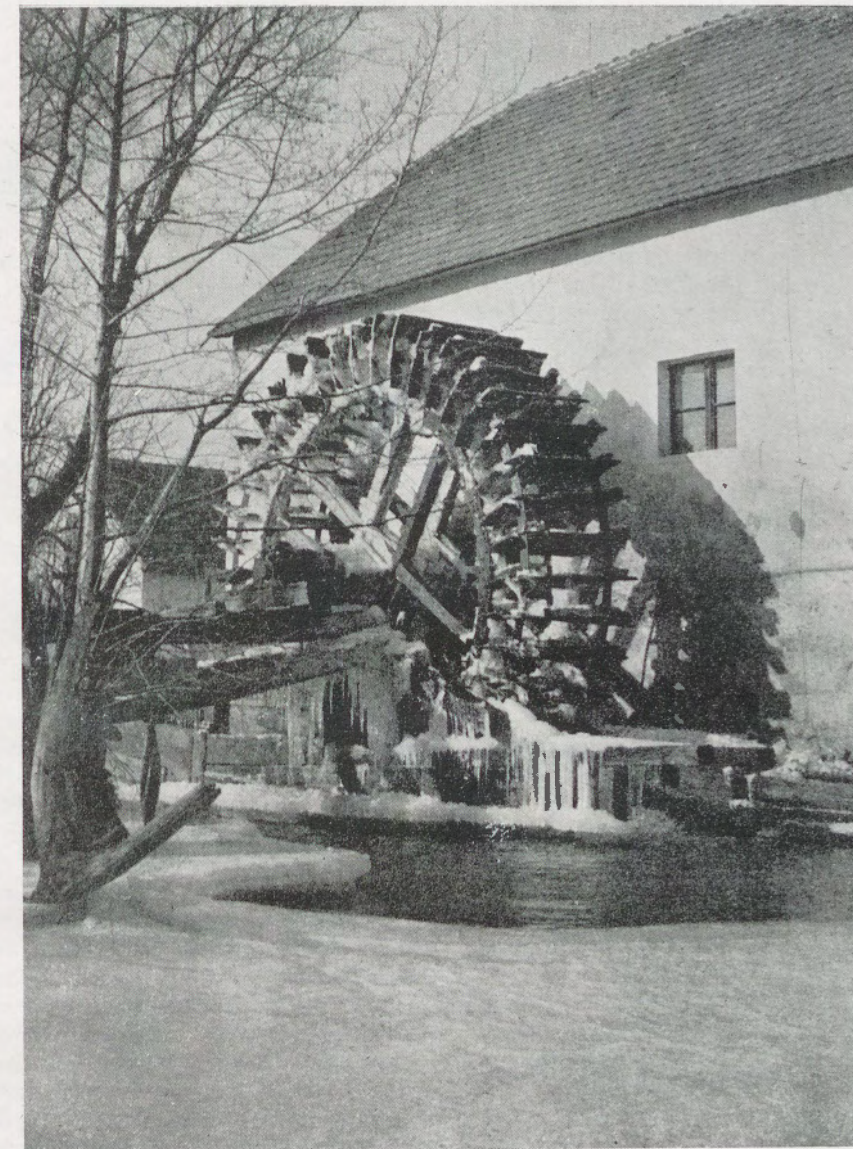
Az éjszakai hatást keltő felvételek legtöbbször már teljes napsütésben, világos nappal készül és mégis azt a benyomást kelti, mintha holdfényenél, vagy lámpafényenél készült volna. Ez a hatás azáltal áll elő, hogy az infra vörös sugarak más mértékben verődnek vissza, mint a többi látható sugarak. Az égszínkék, mely úgyszólván semmi infra vöröset nem tartalmaz, a pozitív képen éjféketén adódik vissza, míg az infra vöröset erősen reflektáló színek, mint pl. a zölddel benőtt fal vagy más zöld tárgyak, egész fehérnek vagy világosnak fognak látszani, mint a holdsütötte mezők vagy bokros tájak. A teljes nappal fényvel megvilágított falak rikító fehéren, az árnyékok mély feketén adódnak vissza, úgyhogy a felvétel valódi holdfényenél készült felvétel benyomását kelti. Nagy jelentősége van a felvétel előkészítésekor a nap állásának is. Ügyelni kell, hogy a nap ne érhesse az objektívet, mert ez reflexiókra vezethet.

A legjobban a fények melletti árnyékok keltik az éjjeli felvétel benyomását. A felvételi tárgyak megválasztásakor figyelembe kell venni, hogy nem minden szín fog ugyanabban a színben visszaadódni a képen, mint az a természetben látszik. Így a zöld tárgyak fehéren adódnak vissza, míg a zöld tárgyakra eső árnyékok egész feketén jönnek elő. Így kapunk szép széles árnyékokat, melyek a képet plasztikussá, tetszetőssé teszik, míg a valódi hold-felvételeknél az árnyékok elmosódnak, mert a hosszú megvilágítási idő alatt a holddal együtt az árnyékok is elmozdulnak.

Az infra vörös sugarak iránt ily módon érzékenyített negatív-anyagoknak legnagyobb alkalmazási tere a filmezésben van, amennyiben egyszerű eljárással lehetővé vált az, ami ezelőtt igen nagy költségekbe került és csak nagyon nehezen volt keresztülvihető. Ügyelni kell a negatív-anyag és az alkalmazandó szűrő megválasztására. A megvilágítási idő itt kb. 15-szöröse a normális 23° Scheineres negatívra készült felvétel megvilágítási idejének. Itt is jobb eleinte a túlvilágítás, mert ez könnyebben javítható, mint az alulvilágított negatív. Ma egyes negatív-anyagoknál sikerült 200-szoros túlvilágítást is helyrehozni.

Az infra vörös fény iránt érzékenyített anyagok kezelése sötét zöld fény mellett történik.

Forrásmunka: Izert Gerhardt: Infratrot photographie.

HOMÉR IMRE
akadémikus
felvétele.

ALL A MALOM.

Déli pihenő a nagy-gyakorlaton (1934).

Szünnidei fiúotthon Balatonlellén (1934).

VARGA LÁSZLÓ felvételei.

FOGATOLT ÉS MÓTORIZÁLT VONATOKRÓL.

Irtá: Madacsay György akadémikus.

Az illetékes szakkörök felfogása szerint a jövő háborúja „mozgó háború” lesz. Ezért a törekvés ma odairányul, hogy a csapatok menetteljesítménye fokoztassék. E célt szolgálják a mind nagyobb számban felállításra kerülő gyorsan mozgó alakulatok is. Mivel viszont nagytömegű és kis menetteljesítményű seregvonatot a seregtettek nagy mozgékonyágát hátráltatja, érthető a katonai nagyhatalmak azon törekvése, hogy a hadosztály vonatát csökkentésék, illetve gyorsmozgásúvá tegyék.

Nézzük már most azokat a tényezőket, amelyek a vonat mozgékonyágát befolyásolják. Ezek: 1. a rendelkezésre álló utak száma, 2. az utak hosszúsága, 3. az utak fekvése, 4. az utak minősége és talaja, 5. a lakosság viszonya és érzülete, 6. a biztositás mérve, végül mint legfontosabb 7. a szállítóeszközök teljesítőképessége.

A H. Sz. ezt mondja: „Jó úthálózat a hadművelet erélyes, gyors döntéseket megkönnyítő, mozgékony vezetésére képesít; rossz úthálózat a hadműveleteket megbénítja, azoknak erélyességét megakasztja.” A mai nagyobb mérvű szükségletek fokozott utánszállítást követelnek, tehát a H. Sz. idézete teljes mértékben helytálló.

A különböző szállítóeszközök alkalmazását a hadműveleti terület sajátosságai határozzák meg. Hiába állnak rendelkezésünkre kiváló műutak, ha a terepen oly nagy emelkedések vannak, amelyeket a gépkocsi megrakott állapotban már nem tud legyőzni; vagy fordítva, hiába sík a terep, ha az utak állapota nem engedi meg a gépkocsi forgalmat. Példa erre a német hadsereg nagy előnyomulása 1914-ben Belgiumon át, amikor a francia haderőt a svájci határra akarták szorítani és ott megsemmisíteni. Minthogy ez a gyors előnyomulás igen nagy mérvű és nagyteljesítményű utánszállítást követelt, a hadseregek lőszer, élelem stb. utánpótlását gépkocsi oszlopok végezték. Azonban az utak a gyenge alépítmény miatt rövidesen annyira tönkrementek, hogy a német legfelsőbb hadvezetőségnek fogatolt vonattal kellett a gépkocsioszlopokat felváltania, ez természetesen sok súrlódásra és az előnyomulás ütemének csökkenésére vezetett.

Egy másik jellegzetes példa a világháborúból az osztrák-magyar haderő előnyomulása Galicián, majd később az orosz földön át. A nemvárt gyors előnyomulás következtében a fogatolt utánszállítólépcsők nem bírták követni a csapatokat, e miatt a hadseregfőparancsnokság a rendelkezésre álló gépkocsioszlopokkal váltotta fel a fogatolt utánszállítólépcsők egy részét. Azonban a galíciai utak gyenge teherbírása és a megindult esőzések annyira lerontották az utakat, hogy a csapatok kénytelenek voltak megállni, mert az utánpótlás nagyon hézagosná vált. Csak akkor folytathatták ismét az előnyomulást, amikor az utakat némiképp helyreállították. Természetesen ez a hadműveleti kényszerszünet csak az oroszoknak kedvezett.

A fentemlített két példából láthatjuk, hogy mennyire befolyásolják az összekötő vonalak az utánszállítás mikéntjét, de főleg a gépkocsiutánszállítást. A gépkocsi-forgalomnak mindig kiváló utakra van szüksége, mert csak úgy érjük el a célt, vagyis a nagy teljesítményt mind gyorsaság, mind pedig teherbírás terén. Ha a mi útjainkat vizsgáljuk, a várható eredmények sajnos, nem a legjobbak. Csonkamagyarország úthálózata nemcsak hogy eléggé gyér, de rossz is. Elsőrendű műutunk tulajdonképpen mindössze négy van, azok is mind koncentrikusak. (Budapest—Győr—Wien; Budapest—Székesfehérvár; Budapest—Miskolc; Budapest—Szolnok—Debrecen—Nyíregyháza). Van még néhány másodrendű útunk, de ezeken kívül már csak gyenge alépítményű és kis teherbírású útjaink vannak. Legsűrűbben kiépített úthálózatunk északon van (Miskolc, Eger környéke), de ott is nagyon sok a kisteljesítményű útvonal. A leggyéresebb úthálózatunkat a Nagy-Alföldön találjuk.

Ha elhagyjuk a jelenlegi trianoni határt és a Nagymagyarország határáig terjedő úthálózatot vizsgáljuk, sajnos, azt tapasztaljuk, hogy legjobb köutainkat elvesztettük a trianoni békeparancs következtében. A cseh megszállás alatt lévő utaink nagyjából mind elsőrendű utak és behálózják az egész Felvidéket. Mind a hossz-, mind a harántelvási lehetőségek ezen a területen kiválóak. Az erdélyi úthálózat sem marad el sokkal a Felvidék mögött. Bár itt már gyéresebbek az elsőrendű utak, de még mindig sűrűbbek, mint Csonkamagyarországon. A leromlott oláh gazdasági viszonyok következtében valószínűleg az utak is rosszabbodtak. Ennek háború esetén a román hadvezetőség fogja hátrányát érezni. A jugoszláv megszállás alatt lévő területünk úthálózata már sokkal ritkább, mint a Felvidék vagy Erdély úthálózata.

Ha már most összehasonlítjuk a Nagymagyarország úthálózatáról elmondottakat más külföldi államok összekötő vonalaival, arra a szomorú megállapításra jutunk, hogy messze elmaradtunk a többi országoaktól. Nem is beszélünk Anglia, Franciaország vagy Olaszország útjairól, mert ezek sűrűség és minőség tekintetében magasan felette állanak a mi utainknak. Nálunk a már kész négy elsőrendű műút kivételével, a gépkocsiforgalom nem minden időben lehetséges. Őszi esőzés után már a másodrendű utak is annyira megpuhulnak, hogy 3—4 nap alatt az egész út mély sártengerre változik, ezért azt 1—2 gépkocsioszlop annyira tönkre fogja tenni, hogy rajta már a fogatolt vonat is csak nehezen tud átvégődni. Nem is szölok a harmadrendű vagy még gyengébb utakról, mert ezek már egy nyári zivatar után is teljesen járhatatlanokká válnak. Jó példa erre az az eset, amiddőn a múlt években Szeged mellett a Tiszán az utászok hadihídát akartak verni. A hadihídhhoz szükséges hidanyagot egy harmadrendű műúton kellett volna a gépkocsiknak a helyszínre szállítaniok, de egy közbejött nyári zivatar annyira feláztatta a rendel-

kezésre álló egyedüli utat, hogy a gépkocsikról le kellett rakni a rakományt, majd pedig ökörfogatokkal kellett azokat a tönkrement útról visszavontatni.

A mi helyzetünkben — szerény nézetem szerint — a nagy motorizálási törekvés nem állja meg a helyét. Bár nálunk is szükséges bizonyos mértékben a gépkocsi bevonása a hadsereg szolgálatába, de arról szó sem lehet, hogy az egész vonatot mótorra helyezzük. Még olyan államok is, mint pl. Franciaország, sem szüntették meg a fogatolt utánszállítást, pedig ott kedvezőek az útviszonyok és a tehergépkocsik száma több mint 300.000, miéttis az utánszállító egységek zöme gépkocsikból alakul. Egyedül áll ebben a tekintetben Anglia, ott az utánszállítást csak gépkocsi látja el. Látjuk tehát, hogy még messze vagyunk attól az időtől, amikor a gépkocsi teljesen ki fogja szorítani a lovat a hadsereg szolgálatából.

Csonkamagyarország már földrajzi fekvésénél fogva, de mint agrárállam is, hol a lótenyésztés elég magas fokon áll, nem engedheti meg magának azt a fényűzést, hogy máról-holnapra áttérjen a mótorra. Ha gépkocsiiparunk versenyre kelhetne is a környező államok iparával, még akkor sem kapcsolhatnánk ki teljesen a lovat az utánszállítószolgálatból, már csak az úthálózatunk gyenge minősége folytán sem. Kérdés már most, beállítsunk-e egyáltalán gépkocsit a vonatba és ha igen, milyen mértékben?

1. *A csapatvonat motorizálása.* A csapatjárművektől megköveteljük; hogy a) a csapatot bármely úton követni tudják, sőt esetleg oly terepen is képesek legyenek mozogni, hol még nagyobb gyalogososzlopok mozognak;

b) összes súlyuk ne haladja meg a 2 tonnát, (a gyengébb műtárgyak nem bírják el);

c) feltétlen biztosak legyenek.

Bár nagyon sok olyan gépkocsit találunk, főleg Olaszországban, amelyek a fenti követelményeket egyesítik, mégis azt mondhatjuk, hogy a csapatvonat motorizálása nálunk egyelőre megvalósíthatatlan, mert ehhez annyi tehergépkocsira volna szükségünk, amennyi alig van Magyarországon. Tudjuk, hogy az 1931-i statisztikai megállapítás szerint Csonkamagyarország összes gépkocsijainak száma 35.100. Azóta erősen csökkenő irányzatot mutat a statisztika. Emiatt nálunk a fogatolt csapatvonatnak gépkocsival való felváltásáról szó sem lehet.

2. *A seregvonattal motorizálása.*

Az első és legfontosabb teendő a kocsioszlopoknak (utánszállítólépcsők), de legalább is azok zömének gépkocsikkal való kicserélése. Ez már megtörtént minden európai államban, tehát nekünk is követnünk kellene a példát, ha korszerűség tekintetében nem akarunk elmaradni a többi országtól. Franciaországban a fogatolt és gépkocsi utánszállítólépcsők számaránya 1—1, míg Olaszországban 1:3. Olaszország tehát a gépkocsira alapozza majd nem teljes mértékben az utánszállítást.

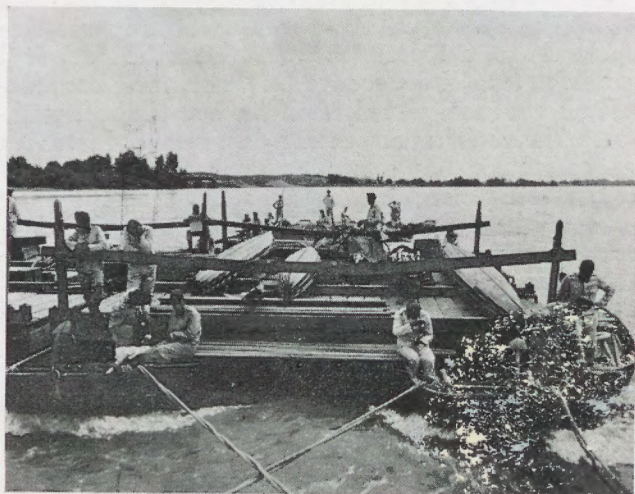
Szükséges volna még a seregvonattól egyes oszlopoknak, pl. a süttöszlopoknak (tábori süttőde) és a hadihídoszlopoknak gépkocsira helyezése, mert ezen alakulatok gyorsmozgásúvá tételét, a bevetésüknél szükséges időnyerés miatt, elengedhetetlenül fontosnak kell tartanunk. Ha a kocsioszlopok (utánszállítólépcsők) zömét gépkocsik alkotják, természetesen szükséges ezeknek üzemenyag tekintetében való némi függetlenítése, vagyis alapjavadalmazásként több napra szóló üzemenyaggal való ellátásuk. Ha a seregvonattól más alakulatokat is motorizálunk, nem feltétlenül szükséges és nem is célszerű azok ellátása többnapos üzemenyaggal, mert a mellett, hogy ezek mindég fel tudják vételezni az éppen szükséges fűtőanyagot, az ily eljárás gépkocsi többletet is eredményez, amiből az oszlophossz megnövekedése következne.

Az elmondottakat összegezve, arra az eredményre jutunk, hogy addig, míg egy seregtet teljes egészében nincs motorizálva, szükségtelen az egész seregvonattal motorra helyezése. Ha megnézzük a többi európai állam hadseregét, ott is azt látjuk, hogy a nem gyorsan mozgó seregtettek vonata teljes egészében sehol sem motorizált. Egészen más a helyzet a lovas vagy motorizált seregtettekénél. Ezeknél nemcsak célszerű, de szükséges is a vonat teljes mértékben való motorizálása, feltéve, hogy a hadműveleti területek sajátosságai, tehát elsősorban az útviszonyok, a motor működését nem korlátozzák. Az olasz „divizion rapide” (villámgyors hadosztály) vonata teljesen motorizált, mert az olasz útviszonyok a gépkocsi mozgását megengedik.

Ha valamely seregtet vonata részben fogatolt, részben motorizált, nem célszerű a fogatolt és a gépkocsi részt egy útvonalon mozgatni, mert zavarják egymást az előrejutásban és mert az út is sokkal gyorsabban tönkre megy a kettős használat következtében. Ha tehát kétféle vonattal van dolgunk, küldjük azokat különböző utakra, ha rendelkezésünkre álló útviszonyok ezt lehetővé teszik.

Ezeket figyelembe véve, a fentemlített elvek még nálunk is megvalósíthatók annak ellenére, hogy mind az útviszonyaink, mind a gépkocsi állományunk és az üzemenyagkészletünk nem a legkedvezőbbek. A fogatolt vonatról tehát nem mondhatunk le, először azért, mert nem motorizálható az egész seregvonattal, másodsorban, mert olyan területek is lesznek, ahol teljes mértékben a fogatolt, sőt esetleg a máhállatoszlopok fogják eszközölni az utánszállítást.

A magasabb parancsnokoknak mindenesetre meg kell adni a módot és a lehetőséget, hogy a helyzetnek, feladatnak és körülményeknek megfelelően válogathassanak a fogatolt, illetve motorizált alakulatok között. Ebben az esetben kellő előrelátással, tárgyilagos helyzetmegítéléssel és elegendő állományal meg lehet szervezni bármily hadszíntéren a legpontosabban működő utánszállítást.

Ötben Szentendrére (1934).

Épül a híd (Szentendre, 1934).

KISBODAK.

Irta: *Falorszky Jenő* akadémikus.

Megszólt Szentendrén a hajó sípja... Elindultunk Kisbodak, a sebes víz hazája felé. Egy kis nagymarosi epizód, kávézás, átszállás után éjszaka következett. A bécsi hajó zsúfolásig tele volt utasokkal. Kint zuhogott az eső, a felső fedélzetről mindenki a hajó belső részébe szorult, ahol szerelvényünk is elfoglalt egy kis helyet... Nagynehezen elhelyezkedtünk, elaludtunk... Mire felébredtünk, már a Duna Csallóközi- és Szigetközi-szakaszán haladt a hajónk. A szép és változatos, szigetekkel teli partban gyönyörködtünk egész délelőtt és vártuk-vártuk Kisbodakot, mint a kisgyerek a Mikulást: vajjon mit hoz, mivel lep meg bennünket?

Tíz óra körül megérkeztünk. Az első meglepetés kellemes volt. Két újonnan épített barakk mosolygott felénk a sok ócska fabarak közül. Látszólag egész közel voltak, de az ottaniak azzal vigasztaltak bennünket, hogy röpké másfélórát kell gyalogolnunk, hogy a sok sziget, holtág megkerülésével elérhessük a tábort. Második meglepetés, hogy átszállítottak a holtágon és így csak 2 km-t kellett gyalogolnunk... A harmadik meglepetés kellemetlenebb volt. A víz! A víz! Tisztelettel néztünk rá. Csak úgy száguldott a köves part mellett. Első benyomásunk az volt, hogy lehetetlen lesz benne ár ellen haladni, egyáltalában megszokni. Igaz, hogy áradt és a sodor is ezen az oldalon

Műszaki gyakorlat Szentendrén (1934).

volt. Erős gőzösmünk nagynehezen pöfögött felfelé, a vízzen a fahulladékok gyorsvonati sebességgel usztak lefelé.

Hétfő délelőtt. Program: barátkozás a vízzel. Ladikban kettesével tolás felfelé a mellékágak útvesztőiben. Valóban nagyon szép volt a szigetvilág, romantikus is. Felhangzott a rosszmájú megjegyzés: „Kibújik a víz, bebújik a víz!” Elérkeztünk útnak fénypontjához, az Ördögárokhoz! Szakadékos part, gyökerek, „hajtű-kanyarok”, száguldó víz, csapongó sodor, forgók, zúgók tették változatosá a kb. 6 km-es víziutat. Szerencse, hogy a partron már megérett a szeder, így volt mivel édesíteni a küzdelem keserűségét. De a sors különös iróniájából rendszerint ott csüngött felénk a legtöbb kívánatos fekete szem a magas partról, ahol a legjobban kellett izzadnunk, hogy előre-juthassunk. Az út befejezése kellemes volt: a Nagyágban 15 perc alatt leszáguldottunk a táborhoz (3 km!).

A következő napok programja a foglalkozási naplóba tartozik: ladikjárás, kezdve az evezőfogásokon, kiskörök, kapaszkodások, nekihajtások, áthajtások, pontonjárás, horgonyvetés, vontatás. Ezekről inkább csak az eltört csákllyák és a szenzációs ügyességgel vízbe hullott z-esek és a feltört tenyerek tudnának beszélni.

A partról egész regényt lehet írni. Ugyanolyan változatos, meglepő, mint a víz. Úgyesen elhelyezett vízalatti kövek tarkították a part szegélyét, amelyek kiválóan alkalmasak voltak arra, hogy az ember percekgig kínlódjék, amíg leszabadul róluk, hogy azután mérhesse csákllyájával a vízmélységet és kezdhesse előlről az egészet. Majd romantikus nádszálak következtek, amelyekbe nagy buzgalommal egyszerre 2 ladik 4 csákllyája is kapaszkodott. Távobabb rejtelmes vízalatti lyukak voltak, ezerágú gyökerek, melyektől a csákllyát csak véres verítékhullatás, esetleg fürdés árán lehetett megmenteni. Többet haladtunk lefelé, mint fölfelé. Utólag nem is értem, hogyan tudtunk egyáltalában előrejutni.

Majd jött az úszó! Ahítattal dobtuk be a vízbe. Vízsebesség 2.20 m/sec! Vajjon viszontlátjuk-e valaha? Ugyanis éppen előző napon vetettek be a jutasiak egy gerendaúszót és az még a mai napig sem került elő. A mienk a 75 m-es kötél végén éppen, hogy fentmaradt, de kihúzni már művészet volt. Ha az alsó végét emeltük, fejreállt egészen függőlegesen, a kötél zengett, mint a húr.

Hídépítő gyakorlat (1934).

Erődítési gyakorlat Csillaghegyen (1934).

Ha a felső végét próbáltuk emelni, eltűnt. Hosszas bajlódással lehetett csak jobb belátásra bírni és kiemelni.

A horgonyemelés „felemelő” látványt nyújtott — a partról. Dagadó izmok, ívben meghajtott sötétbarna hátak ütemes mozgása szolgáltatott hozzá a keretet. A sötét víz haragos, lármás csobogása, a pengésig feszülő horgonykötél ütemes zúgása a régi római gályákat juttatta a szemlélő eszébe. Hanem mikor a ponton elszabadult, mint a megvadult bika száguldott a partnak és jaj volt a z-esnek, aki nem találta el a kedvező pillanatot a kiugrásra. Vagy furdított, vagy repült, más választás nem volt.

Lassanként rájöttünk, hogy a gyors vízben élvezetesebb a munka, mint a lassúban. A kormány legkisebb mozdulatának engedelmességet a járómu, az ellökések, nekihajtások majdnem mind szépen sikerültek. A víz rászorította a ladikázót a gyors, pontos végrehajtásra, mert különben kétszer annyit kellett dolgoznia. Szidtuk, dühösekké váltunk a vízre, de megszoktuk és megbarátkoztunk vele. Azt hiszem, kezdetnek ez is elég volt, hiszen teljes megismeréséhez hosszú hónapok munkájára volna szükség.

Hát a napnyugt! Egy novellaíró talán így írná le: Most, ahogy írom soraimat, a nap lemenőben van. Gyönyörű a naplemente, fenségesen szép! A tükörsíma, zöldes-zürke víz, melyen csak a partmenti apró fodrok és a zúgás mutatják az erőt, a sebességet, sötétzöld, sejtelmes alakú fűzfák koszorúzzák. Köröskörül, amerre a szem el lát, víz és sziget. Fölötte pedig a nap vérvörös tűzkorongja izzik a világoskék égen. Felhőfoszlányok lilás-bíboros fátyolként lebegnek előtte. A nap lefelé hanyatlik; a víz égni, lángolni kezd, mintha a tüzes labda belemerülne, izzik, sístereg... már csak a fele látszik... eltűnt egészen... Lassan sötétedik, alkonyodik... megindul a szunyoghad, hogy átvegye birodalmát... megszólal a béka-kórus, hogy üdvözölje urát, a felkelő Holdat.

Most egy prózaibb dolog következik, a koszt. Jó volt, ezt megállapítottuk. Nem hiába jártak főheseink a kantinos nyakára pótagért, kosztjavításért. Elég is volt, úgyannyira, hogy a sok gyakorlattól, mozgástól éhes aks-i gyomrot is ki tudta elégíteni. Pedig ez nagy szó! Jajgatott is mindig a kosztosgazdánk, hogy tönkre'esszük, de hát azért kantinos, hogy enni adjon.

Az életünk sportszerűen egészséges volt. Sötétedéskor fektüdtünk, virradatra ébredtünk. Lámpát mégcsak nem is láttunk. Tejet ittunk (nem mindig, volt, amikor mást is). Eleget mozogtunk a friss szabad levegőn. De azért pihenési időnk is volt elég. Sajnos, nem fürdőhettünk, részint a hideg idő, részint az áradó piszkos víz miatt. Azonban erre a hétre úgyis lemondunk minden, ú. n. kultúrígény-

ről. Élőlényt — katonán kívül — nem nagyon láttunk. Talán egyikünk se tudta, merre van a legközelebbi lakott hely. Csak a térképről ismertük Kisbodakot, meg Püskit. Főtársaságunkat a szunyogok alkották. Elképzzelhető tehát, hogy szinte félnaponként számoltattuk azt az időt, amikor megszűnik számkivetésünk és mehetünk kultúraltabb helyre.

Ez a nap is eljött. Szombaton délelőtt még egy búcsú-ladikjárást akartunk rendezni, de ez, hála a zárt hídnak, nem sikerült. Így csomagolással, tisztálkodással és feszült várakozással telt el a délelőtt. Délben felszereltünk, lementünk Dunaremete hajóállomásra és utolsó „Isten hozzád”-ot mondva a tábornak, hazafelé indultunk.

A bécsi hajó vegyes nyelvű néptengerében is megállottunk a helyünket. Már az első félórán lehetett látni olyan aks-okat, akik magyarul, németül, sőt angolul öregbítették az aks-ok tekintélyét a kislányok előtt, olyananyira, hogy mikor Esztergomban átszálltunk a kisgőzösré, nem egy könnyes zsebkendő t lebegtetett utánunk a szél...

Robbantó-gyakorlat Szentendrén (1934).

NAPLÓTÖREDÉKEK A GÉPKOCSIS GYAKORLATRÓL.

Irta: Sándor Károly akadémikus.

Szolnok, 1934. július 30.

... Nekünk, autósoknak nem a fekete macska a rossz kabalánk, hanem a ló. Már akkor hideg borzongás futott végig jó áramvonalazott hátunkon, amikor a híradók peckesen elmentek mellettünk. Miután az utolsó lófarok is eltűnt a garázsok mögött, Gyuri elindította a motort, ami tüstént meg is állt. Sebaj! Újra megindult és előbb a motor, majd később Gyuri nyaka is eltűnt. Bennem volt a bizalmunk, hogy a városon keresztül megnyitja az utat és Rákoskeresztúron berakóhelyet szemrevételez. Ezután elindultunk mi is. Új erő és új lendület hajtott bennünket egészen a Margit-körútig és ott is pontosan egy utcasópróig, aki előtt Dénes egészen különleges módon az oszlopot megállásra kényszerítette. Motortját előbb a menetirányra merőlegesen állította, majd leforgatta magát az első képsíkba. A következő kocsik is megálltak, sőt az egész Margit-körút forgalma is.

Hála Istennek, nem soká élvezhették a kora reggeli szenzációt, mert az előbb még teljes fedezésben lévő Douglas most hatalmas füstöt hagyva maga után, továbbdörgött. Azonban mielőtt a Margit-hídra kanyarodtunk volna, ismét megállt az oszlop és azt a parancsot kapta a Mercedes, hogy pakolja föl az oldalkocsis motorkerékpárt, mert ott áll a Margit-hídon. Elhúltunk ijedtünkben, mert nem tudtuk, hogy mi történt Gyurival. Méltán azt gondoltuk, hogy a gép összeszedése már csupán anyagi munka, mert a személyit a mentők már elvégezték. Majdnem fölkiáltottunk meglepetésünkben, sőt a járművek dudái is örömhimnuszt harsogtak, amikor egy hosszú, ívelt és markáns ádám-csutkával dudorított nyakat láttunk a hídon megközelítőleg függőleges helyzetben. Szomorú volt azonban a Méray helyzete, amint a motor és oldalkocsis búsan egymásra hajolva furdott a korai napfényben. A forgalom zaja kissé szaggatottá tette Gyuri elbeszélését valami stráfszekér, villamos és taxi bonyolult találkozásáról. Egyelőre nem is firtattuk a dolgot. Szabó törzsőrmester drótot kalapált, majd a Méray visszafordult és lassan levonult a hídról... Ekkor mentek el mellettünk másodszer a híradók. Lovon!

Nyári nagygyakorlatra induló aks-ok búcsúztatása. Stirling ezredes beszél (1934).

Miskolc, 1934. július 2.

Lehet, hogy ma éjjel valaki lóról álmodott, mert a mai nap kezdete sem mondható tüneményesnek. A Méray „bedöglött“ és annak ellenére sem volt hajlandó működni, hogy Szabó törzsőrmester az utcán szétszedte és össze- rakta. Ott maradt Debrecenben s ha Szent Pneumatik megsegíti, utánunk jön. Szakadt az eső, ennek ellenére nem mondtunk le arról, hogy Debrecen megnézzük. Főnyergeltük tehát a jó öreg „kecské“ és a Balilla vezetésével megindultunk a híres Nagyerdő felé. Sajnos, éppen a rossz idő miatt semmi érdekeseget nem láthattunk. Üres padok, üres bokrok... Nem ért semmit az egész. Nem is vártunk soká, hanem elindultunk Miskolc felé. Kálmán szomorúan ült a Harleybe. Neki a Mérayval kellett volna előremenni Nyíregyházára ebédet előkészíteni. Miután azonban a gép „kaput“ lett, kitűnő haszrepesztési lehetőségtől esett el...

Délelőtt 11-re értünk Nyíregyházára... Szinte zavarban voltunk, amikor meghallottuk, hogy vitéz Kiss ezredes úr, Kálmán barátunk papája az egész ezred tisztikarával együtt szintén résztvesz az ebédünkön. Zavarunk azonban hamar eloszlott, amikor az idős tiszt urak a legkedvesebb egyetértésben ebédeltek velünk, a „majdnem hadnagyokkal“... Ebéd után tovább indultunk. A vezetők kettős figyelemmel engedték föl a kuplungot, mert az étkezde erkélyéről az egész tisztikar nézte az elvonulást. Többé-kevésbé sikerült is, egyedül Lajcsi kocsiájában koccantak össze a fejek, ezt azonban gyors tisztelgessel el lehetett palástolni...

Irány Tokajon keresztül Miskolcra! Felködlött bennünk miskolci elhelyezésünk a harcászati úton és pillanatra meghúztuk a féket. De azután tovább előre...

Tokajon át két út vezetett és mi természetesen éppen azon mentünk, amelyen nem kellett volna. Ebből az következett, hogy a Balillát elkerültük és elmentünk Szerecsre. Amde a Balilla fürge volt és utólért. Ami most következett, arról majdnem a kihallgatási könyv emlékezett meg...

Miskolcra érve rájöttünk, hogy csakugyan jobb lett volna meghúznunk a féket. Azonban késő bánat — ebgonolat, s most már itt írom a naplót abban a szobában, ahol a harcászati úton aludtam, helyesebben, ahol aludni vágytam.

Gyöngyös, július 5.

Telve sok emlékekkel, amiről még sokat fogunk beszélni, indultunk el Gyöngyös felé. Ez az útunk nagyon emlékezetes volt, mert ezzel egyelőre megszűnt a kóborlásunk és tizenkét napra békés (?) és megállapodott életre volt kilátásunk.

Gyöngyöshalmajon ebédeltünk. Ezt a községet addig csak a harcászati megbeszélésekből ismertük, elhelyezve ott egy önálló zászlóalj, vagy a gyalogsági parancsnok „háp“-ját. Most azonban csirkepaprikást akartunk ott ebédelni. De míg odáig jutottunk, hogy azt valóban elfogyaszthattuk, sok mindenben mentünk keresztül.

Kedves „jó napot“-tal köszöntünk be és helyet foglaltunk az X-lábú asztaloknál. Miután már beteltünk egymás társaságával, valami változatosságot vártunk olyan szempontból, hogy szomszédainkon kívül mással is szeretnénk volna közölni, hogy valami ital elfogyasztása

pillanatnyilag enyhítené szomjunkat. A falióra nagymutatója éppen 180°-ot fordult, amikor begördült egy kedves, kövér néni. Közöltük vele óhajunkat, mire ő biztosított, hogy csak maradjunk nyugadtan, mert minden rendbejön. Bement a kármentőbe, tett-vett, hozta a bort és a szódáért is... elküldött. Ekkor előterjesztettük a kérdést, akad-e valami harapnivaló. Egyelőre nem felelt, mert fontosabb dolga akadt a szomszédvalami uborka- ügyben. De úgylátszik, nem felejtett el bennünket bokros teendői közt sem, mert visszajött és hajlandó volt kérésünk meghallgatására. Biztonság kedvéért csirkét kértünk, nehogy valami műzeális értékű tárgyat szolgáljanak föl ebédre. A néni közölte aggályait, miszerint neki nincs csirkéje, de megígérte, hogy megtesz mindent az érdekünkben. Eltávozott, mondván, hogy felkeresi egyik kedves rokonát, akinek vannak csirkéi és megbeszéli vele a dolgot. Aggódo kérdésünkre azt felelte, hogy rokona szintén gyöngyöshalmaji lakos, így az ebédre még e kiképzési évben biztosan számíthatunk.

Nemsokára megjött a néni rokonával és kilenc csirkével. Kabos őrmester nagy szakértelemmel megtapogatta az állatokat és megkötötte az alkat. Egy lépéssel íme közelebb jutottunk az ebédhez.

Nem írom le részletesen, hogy mit csináltunk. Kugliztunk, megtárgyaltuk a szecs-kavágó mechanizmusát és gazdaságosságát, játszottunk a kutyával, lefeküdtünk, aludtunk, felébredtünk és ismét elaludtunk. Közben-közben jöttek a hírek, hogy egy csirke már nem él, sőt egyik lábának amputálása már csak órák kérdése... Végre 4 óra felé megszólaltak a kürtök, jelezvén, hogy tálalva van.

Sárbogárd, július 20.

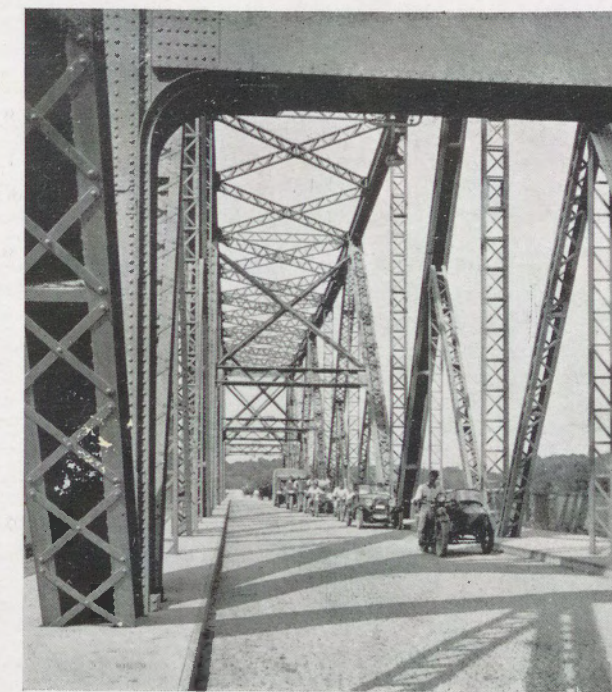
Ma Sárbogárd volt a cél. Nem volt senki közülünk, aki a „Sárbogárd-Dombóvár“ című dalon kívül valamit is hallott volna róla. Bizonytalan érzésekkel indultunk útnak. Ez a bizonytalanság leginkább a Douglas-on jutott kifejezésre, amit Lajcsi barátunk vezetett. Egyszer egészen ösztönösen Pest felé tévedt el és a Mérayval kellett üldözőbe venni, nehogy a Margit-hídon érje a baleset.

Este 6 óra volt, amikor Sárbogárdra értünk. A hosszú út kissé elbágyasztott és így kíváncsian vártuk, milyen lesz elhelyezésünk. Nemsokára a városi hajdú vezetésével egy „kecske“ száguldott ide-oda. Párosával vagy egyesével aks-ok ugráltak le róla. Lajcsival együtt egy kéményseprő özevényénl kaptunk szállást. A remek paprikácsirke élvezetét csupán csak az befolyásolta, hogy ebédre is az volt, előtte való nap is az volt, pár nappal azelőtt is az volt. De hiszen vidéken vagyunk!

Lajcsi éppen nagy mentegetődzés közben a negyedik combot nyelte le, amikor Gyurka jött azzal a hírral, hogy

Egy kis epizód a sárbogárdi országúton (1934).

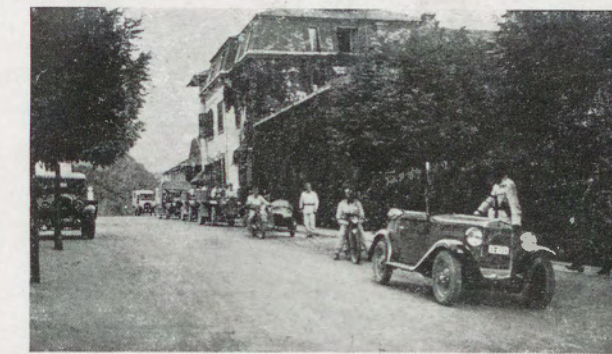

Gk. kiképzésű aks-ok a dunaföldvári hídon (1934).

hivatalosak vagyunk a „Koronába“. Nehezen indultunk. Azonban nagy volt a meglepetésünk, amikor a kerthelyiségbe lépve, szép számban összegyűlt hölgykoszorút láttunk. Bemutakoztunk, azután elárultuk egymásnak neveinket. Ezen túlesve, már „egyenest“ voltunk. Táncoltunk. Nem volt ugyan alulról világított táncparkett, sem jazz; de a bokáig érő porban is nagyszerű formát táncoltunk. A jókedv fokmérője pontosan működő gépezet volt. a gépezetnek Mártonffy atyus volt a tengelye és csárdás- meghajtással működött. A jókedv maximumát az atyussal táncoló két kislány forgás közbeni vízszintes helyzete jelezte. E határon belül az értékek elképzelt fok-beosztás szerint voltak leolvashatók. Egyszer túlolajozás volt és a gépezet a magas fordulatszám miatt majdnem veszedelmessé vált, rövid vizsgálat után kisült, hogy a tengely kap — helyesebben, miután önműködő olajozás volt, — vesz be sok olajat. Alezredes urunk csakhamar újra beállította.

Észrevétlenül léptünk át július 21-re, amivel elértük, hogy a IV. éveseket már nem lehetett az akadémián 30 napra becsukni...

Megrakodva sok emlékekkel és címmel, ahova lapokat lehet küldeni, szétszórtunk. Szomorúan néztünk vissza a

Indulás Balatonkeneséről (1934).

táncparkettre, ami a sokféle színű női cipőt egyformára festette és ami hegyes-völgyes felületével oly kellemes estének lehetett részese.

Hajmáskér, augusztus 9.

A véletlen nagyon sokszor közrejátszik nagy találmányok megszületésében. Ha pl. ma véletlenül nem a „kecské“-t, hanem a Benz-et visszük el, nem alkotjuk meg az áramvonalas „kecské“-t. Már régen éreztük hiányát az öreg „kecske“ külsején valami újabb, modernebb formának, mert mind több-több oldalról kaptunk élesnyelvű támadást szeretett kocsink maradisága miatt.

Herendre mentünk. Az utóbbi napok jellegzetességé-
ként megeredt az eső. Noha köpeny volt rajtunk, mégis kellemetlenül érintett bennünket a zord klíma. Ekkor Odilló barátunknak támadt az a gondolata, hogy borítsuk

fejünkre a kocsi ponyvát. Nem sokat gondoltunk, hanem meg tettük. Ekkor legnagyobb bámulatunkra a ponyva az első harmadában fölgömbölyödött, míg a további része a kocsis vége felé fokozatosan keskenyedett, mígnem Göbölös honvédnél elérte legalacsonyabb pontját. Ezzel századokat ugrott előre a „kecske“ karosszérijára, s most már az új vonalak titánjaként szelte a zimankós levegőt...

Budapest, augusztus 14.

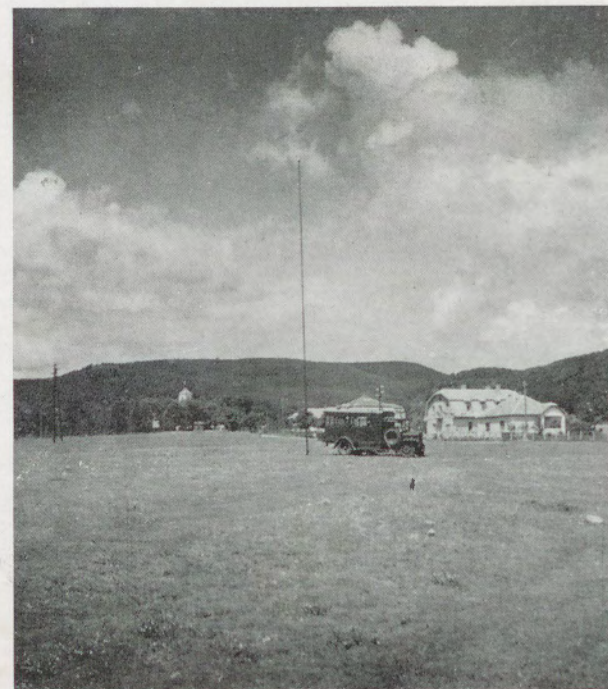
Hazaértünk. Megálltunk az ominózus hátsó kapunál, ami csodák csodájára, ma nyitva volt. Bekanyarodtunk a garázsok elé és utolsót fékeztünk. Megállás után „imához“ volt, majd a százados úr elbúcsúzott a negyedévesektől. Nem is tudnám mással befejezni naplóm, mint az ő búcsúszavaival: „Legyetek becsületes, jó katonák“. Meg-
ígrjük, hogy azok leszünk!

Terepfelvételi gyakorlatok Balatonlellén (1934).

Híradó kiképzésű akas-ok munkában (1934).

Rádiós gyakorlat (1934).

AZT MONDJÁK, HOGY TIFELÉTEK...

(Dalszöveg.)

Írta: vitéz Tővisváry Bruno akadémikus.

*Azt mondják, hogy tifelétek virít már a rózsa,
Zöldszalus kis ablakodnál vígan száll a nóta.
Cifraszűrös gazdalegény muzsikáltat néked,
Szüret után ünnepelel a kézfogót véled.*

*Sötét tollú hollómadár szállott a vetésre,
En Istenem a szegénynek nincsen becsülése,
Idegenben verejtékes, nehez munka várja,
Ezalatt a falujában másé lesz a párja.*

*Esőt hozott a határra egy fekete felhő,
Mért is vert meg két kezével engem a teremtő?
Nem átkozlak, hej — de nagyon fáj a szívem érted,
Az Istent csak arra kérem, bocsásson meg néked!*

A KÁPOLNA.

Ubland.

*Kápolna áll fenn a dombon,
Csendbe' néz a völgybe le,
Messze hangzik patak parton
Pásztorjüü éneke.*

*Fent harangszó búsan csendül,
Felzúg a halotti kar,
Felfigyel a gyermek letről
S elhal ajakán a dal.*

*Fent temetik azt, ki nemrég
Lenn a völgyben vígadott.
Pásztorjüü, néked is még
Énekelnek egyszer ott.*

Fordította: Kovács Ferenc akadémikus.

VALAMI KIMARADT.

Írta: Fáy Öaön akadémikus.

A „Cluj“-i gimnázium világnak engedte falai közül — ki tudja, hányadszor — az érettségnek első boldogságában mindenről megfedekező diákokat. Mindegyik szinte repült az eredményki hirdetés után haza a nagy hírrel.

Milyen jó is ez így! Fialat darvakként nekiszilajodni a nagy útnak, minden erővel, feszülő akarattal. Szép lesz az élet!

*

Teodor Adamescu váltakozó érzésekkel lépett ki a kapu alól. Nagy nap volt a mai, tagadhatatlan, de ő más-kép képzelte el ezt az érzést. Mintha valami üröm vagy keserűség hullott volna hirtelen a megnyíló élet édességébe, az önállóság csodálatosnak képzelt útvesztőjébe. Igen! Egy-két elejtett szó, hogy felkavart benne mindent. Jancu tanár úr, mikor kiléptek a folyosóra, odajött hozzá. A bizonyítványt kérte. Fejbólogatva, szemét erőltetve a vastag, objektívnek is mondható szemüveg mögött, bön-gészte a sorokat. Végül valami meleg szeretettel, csak úgy suttymban ennyit mondott furcsán hangzó román szavakkal: „Jól van, Ádám! Aztán neki az egyetemnek!“ Majd halkán folytatta: „Talán még helyrehozhatod, amit apád elrontott.“ S azzal oldalt sunyítva meggyőződött, hogy senki sem hallotta szavait, a bizonyítványt összehajtogatta, visszatette a fiatalember szétfeszülő tenyerébe s hirtelen megfordulva elsietett.

Adamescu csak bámult utána.

Még most is, hogy az utcára lépett, fülében érezte azt a furcsán hangzó nevet: „Ádám... Jól van, Ádám!“ „Mi ez? Mi történt velem?“

Hallotta ugyan már egyszer-kétszer, hogy régen az apját Ádámnak hívták és csak valamikor 1919-ben változtatta nevét Adamescu-ra, mikor az egyetem tanári kara letette a hűségesküt. Erről hallott már, de még soha, senki nem szólította meg így: „Ádám!“ Milyen érdekesen hangzik is ez a név: Ádám... Olyan íze van, mint a Kovács-nak. Érdekes! Szegény Kovács most szomorúan megy az utca nyüzsgésén át haza. Történelemből pótértsé-gire kell mennie. S egész úton hajtogatta: „Ádám.“

Majd mikor az egyik széles útról letért a keskeny utcába, ahol laktak, elkezdett futni az egyemeletes sárga ház felé. Úgy rontott be a napfényes verandára, mint akit valamilyen öles rém üldöz. Sötét kalapja kezében, haja kétoldalt kócosan hullott alá a szemébe. Lihegett és a fehér ing hűségesen követte a fel-felemelkedő mellkas mozgását.

Otthon már várták.

— Nos? — kérdezte az apja és a nap kápráztatása elől az árnyékba fordította őszülő fejét.

— Mit rohansz megint, mint valami öriült? Talán innál rá mindjárt egy kis hideg vizet?... Kész meghülés! — hangzott az anyja hangja az elsőtétített ebédlőből. Aztán kijött a világosra és várta a fia boldog kirobbanását. A fiú meg kócos fejét felvetve, nagy, kerekre nyílt, őszinte szemével merően apjára nézett. Kalapját csak úgy sejtésre a fonott székre dobta a bizonyítvánnyal együtt s közben hadarva, gyorsan beszélt:

— Jancu tanár úr megállított a folyosón. A bizonyítványomat kérte s miután megnézte, ezeket mondta: „Jól van, Ádám!“ Aztán neki annak az egyetemnek! Talán még helyrehozhatod, amit az apád elrontott!“ Ezt már halkán mondotta és oldalt sunyítva meggyőződött, hogy senki sem hallotta szavait. — Lihegett s úgy állt ott, mintha szavai után ő maga akarna odaállni felkiáltójel-ként. Aztán nehézkesen hozzátette:

— Mi ez, apám?

Az anyja egész idő alatt az apjára nézett, az oda-vetett kalapot felvette a fonott székről és a fogásra tette, majd lassan visszahúzódott a sötét szoba hűvösébe. Közben remegő hangon megjegyezte:

— Nagyon meleg van idekint.

Az öreg Adamescu pedig felállt, a széket a fia felé fordította s újra leült. Most már nem bántotta a nap. Aztán lehajította a fejét s a veranda kőkockáinak réseibe szorult szemtet nézve, gondolkodott a feleleten.

A fiú pedig úgy állt ott, mint maga a megtestesült lelkiismeret.

Egész délután vitakoztak. Mikor a nap már csak a háztető keskeny szegélyét érte, Teodor Adamescu azt érezte, hogy ő magyar. És azt is, hogy neki kötelességei vannak. De hogy mik ezek a kötelességek, arról még sejtelve sem volt.

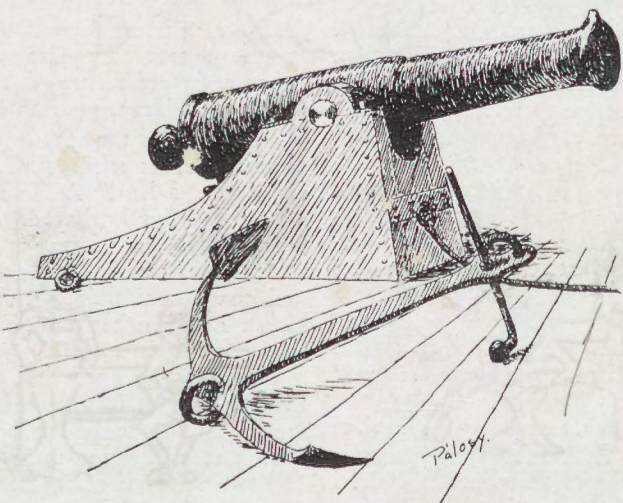
Ezen a délutánon sok mindent megértett, amit addig csak látott és sok mindent átértett, amit addig csak értett. Most már értette, hogy miért voltak egyesek oly lídegek vele szemben az osztályban. Még az a bukott Kovács is. S érezte, hogy apja miért tette le a húségesküt, mikor ő még kicsi volt, miért tanította őt csak románul, miért nem hallott magyar szót otthon a szülőktől soha. Igen, megértette, hogy apja félti azoktól a fantaszt, magyar-álomkergető áramlatoktól, melyeknek hatása alatt olyan sokan ellenkeznek a hatóságokkal, becsukatják, üldöztetik magukat derékmeghajlítás nélkül, csak hogy azt mondhassák magukról:

— Nem hagyjuk az igazságot!

Valahogy hirtelen most úgy rémlett neki, mintha ezek a rajongó magyarok nagyon hasonlítanának a „Quo vadis?” őskeresztényeihez. Állandóan bujkáló, de magukat egyenesre kihúzó emberek. Felvillant emlékezetében Jancu tanár arca, mikor oldó sunyít a meggyőződött, hogy senki sem hallotta szavait. S úgy tetszett neki, hogy az öreg, hatvankétesztendő Jancu nagyon hasonlít Péterhez, az apostolhoz. Ő pedig Viniciushoz...

Ezt már csak úgy gondolta, mikor este lefeküdt.

Puhán szaladt a gyorsonat az Alföldön. Mintha nem is a síneken szalad volna, hanem azon a göröngyös magyar dülő-úton, amire kivetődött a vonat ablakából a fény s futott vele párhuzamosan. Ádám Tódor kinézett az ablakon. Kint már sötét volt nagyon. Nézte a dűllút elmosódó kerékvágásait, az itt-ott elsuhanó oszlopokat, a kezdődő és végződő árkokat. Látta a kinti világ egyrészt és látta ezzel egyidejűleg az ablaküvegen a kocsiszakaszban ülők tükröképét, a csomagtartót, a lámpát és az ajtó rézkilincset. Tetszett neki ez a kettős világ. Úgy érezte, ilyen lesz az egész élete: két irányú hánykódtatás. Vigyáznia kell, nehogy az egyik világról megfeledkezzék a másik kedvéért.

PALOSY JÁNOS alezredes tollrajza.

Ezeken gondolkozott, mikor a távolban feltűnt a nagyváros fénye. Valami megmagyarázhatatlan érzés fojtogatta a torkát, markolta meg a szívét. S ahogy nézte a soha nem látott város körvonalait, egyszer csak azt látta az ablakon tükröződő arc-másán, hogy könnyes a szeme. Nemsokára kiszálltak.

Adamescu tanár magábamélyedve sétált a kolozsvári pályaudvaron. A román-magyar cserevonatot várta és a rajta visszatérő fiát. Töprengett. Félte azt az okosarcú, magashomlokú, nyílt fiatalembert, aki most megvadulva fog visszatérni első hazájából. Dehát min is buktak meg a terveit? Vagy nem volt helyes, amit tett? A „de, igen, azonban”... kétségbeejtő szavakként zúgtak össze-vissza agyában. Hiszen ő mindenre gondolt. Vagy mégis kimaradt valami a számításaiból? Igen, valami kimaradt!...

Észre sem vette, hogy már szállnak ki az emberek a kocsiokból. Egyszer csak ott állt előtte a fia. Megcsókolta apját, aztán karonfogta és kivezette a pályaudvarról egészen a bérkocsiig. Beültek. A kocsi elindult. Egy darabig szótlanok voltak, de végre megszólalt a fiú:

— Apám, maradnunk kell a helyünkön, maradnunk kell, de magyarnak! Bújkálva, rettegve talán, de éleszteni kell a hűnyő parazsat. Nem szabad engednünk, hogy elaludjék, mert akkor valóban minden elveszett. Remélni kell és küzdeni. Ez a mi hivatásunk. A tied is, apám! Erre csak „odaát” tanítottak meg igazán.

A bérkocsi egykedvűen döcögött: „klapp-plakk-klapp-plakk”... Az öreg Adamescu behúzódott az ülés sarkába s arra gondolt, hogy csakugyan kimaradt valami a számításból. Kimaradt az, hogy az öreg Jancu kollegájának objektívhez hasonló szemüvege van, hogy megállítja fiát a folyosón, hogy egy-két szóval felriasztja a vér, a faj elaltatott követelődzését, hogy az a bolondosnak vélt érzés ilyen erős tud lenni.

A gimnázium mellett ment el a kocsi. Ádám Tódor keserű boldogsággal nézett fel a VIII. osztály ablakaira. Mintha Jancu tanár úr arcát látta volna ott az egyik üvegtábla mögött. Mintha a szavát is hallotta volna:

— Jól van, Ádám!... talán még helyre hozhatod azt, amit apád elrontott!...

BESZÁMOLÓ A LEVENTE-KÖR 1933—34. TANÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL.

A Levente-Kör évi munkásságát az 1933. október hó 18-án tartott alakuló gyűlésen kezdette meg. Ezt megelőzőleg a II. főcsoport-parancsnokság kijelölte a Kör tanár-tisztviselőit, akik a következők voltak:

Elnök: Jelic Gyula vkszt. alezredes (akkor őrgy). Titkár, pénztáros, könyvtáros és az irodalmi szakosztály vezetője: Varga László főtanár.

Hadtudományi szakosztály vezető: Benda Antal őrgy.

Műszaki szakosztály vezető: Loidin Henrik szds. Repülő-szakosztály vezető: Dr. Fákla István lü. mtv.

Elektrotechnikai szakosztály vezető: Kattauer Rezső szds.

Képzőművészeti szakosztály vezető: Pálosy János alez.

Ének- és zeneszakosztály vezető: Fördös-Reich Egon szds.

A fényképészeti szakosztály külön nem alakult meg, hanem beolvadt a képzőművészeti szakosztályba.

E szakosztályokon kívül, 1934. március hó 23-tól kezdve, még egy szakosztálya volt a Körnek, a német nyelvi szakosztály, vezetője Horváth Bálint őrgy., beosztva (B-csoport vezetője) Schulek Tibor ev. lelkész.

A Kör szakosztályai az alakuló és tisztikarválasztó gyűléseken kívül összesen 69 szakosztályi ülést tartottak. E számban nincsen benne a zene-

és énekszakosztály minden hétfőn este tartott közös próbája, így az egyes szakosztályokra átlag 11 ülés esik. Ha tekintetbe vesszük, hogy a Kör működése november 1-től április 15-ig (a nyelvi szakosztályé május 18-ig) tartott s leszámítjuk az összesen 4 hetet kitevő karácsonyi és húsvéti vakációt, úgy azt látjuk, hogy az egyes szakosztályok a rendelkezésre álló időt teljesen kihasználták.

A Kör szakosztályainak működése a következő volt:

Irodalmi szakosztály:

Az üléseken összesen 10 folyóirat-ismertetés, 6 előadás, 4 önálló nagyobb bírálat hangzott el, továbbá 5 önálló szépírói irodalmi művet mutattak be a tagok, végül előadtak (szavaltak) 3 költeményt. E szakosztály rendezte továbbá a december 5-i műsoros estét és a március 15-i hazafias ünnepélyt. E két műsor előkészítése igen sok időt igényelt, miért is az e két előadás előtti időben a szerda délutánokat is rendezési célokra kellett felhasználni s ilyenkor a rendes szakosztályi munka szünetelt.

Külön emlék-ülést szenteltünk kiváló költőnk Sajó Sándor emlékének is.

Hadtudományi szakosztály:

Az üléseken 23 előadás és 2 folyóirat-ismertetés szolgálta a tagok ismeretének bővítését.

A szakosztály célkitűzése az volt, hogy tagjait a

A II. főcsoport zenekara Fördös-Reich Egon szds. vezetésével az 1934. március 15-i ünnepélyen.

BENE ANDRÁS és MOLNÁR GYULA akadémikusok ceruzarajzai.

hadtudomány valamennyi ágazatába bevezesse egyrészt aks-i előadások, másrészt magyar és külföldi szaklapok ismertetése révén. Ezenkívül célkitűzéséhez tartozott még az aktuális nemzetközi politikai események hetenkénti ismertetésével az aks-ok külpolitikai érdeklődésének felkeltése és e tárgy iránti érzékük nevelése.

Az eredmény kielégítő volt, az aks-ok igen nagy kedvvel működtek.

Műszaki szakosztály:

Volt 13 előadás és 7 folyóirat-ismertetés.

A tagok derék munkát fejtettek ki.

Repülő-szakosztály:

A tanév folyamán 9 előadás és 3 folyóirat-ismertetés hangzott el.

Elektrotechnikai szakosztály:

E szakosztály, mint új szakosztály november hónapban alakult meg. A tagok lelkesedéssel fogtak a munkához, mely egy rövidhullámú adókészülék, továbbá egy rövidhullámú vevőkészülék szerkesztéséből és az ezekhez szükséges mérésekből állott.

Az első adási és vevési próbákat március elején kezdték meg: munkájukat siker koronázta.

A készülékek összeállításán kívül 3 nagyobb előadást tartottak a szakosztály tagjai.

Német nyelvi szakosztály:

A szakosztály a megalakulástól, március 23-tól

eltelt alig 6 hetes munkaidő alatt örvendetes munkásságot fejtett ki, melyet a május hó 18-án tartott ünnepélyes záróülésen is bebizonyított. Az aks-ok érdeklődését leginkább az mutatja, hogy ez volt a kör legnépszerűbb szakosztálya, amennyiben összesen 40 tagja volt. A szakosztály két csoportban dolgozott. Összesen öt nagyobb előadást tartottak az aks-ok, továbbá a vezetőtanár két előadása bővítette az aks-ok ismeretét úgy tárgyi, mint nyelvi szempontból.

Nagy mértékben növelte az aks-ok munkakésztségét a jutalomképpen a Kör költségére engedélyezett német hangosfilm megtekintése.

Képzőművészeti szakosztály:

A szakosztály az elmúlt tanévben főleg aktanulmányokkal foglalkozott. Az ezirányú tevékenységet minden második munkanapon Mannó Miltiades főtanár irányította. E napokon nevezett a Képzőművészeti Főiskoláról egy-egy férfit szerződttetet.

Az aks-ok szorgalma elismerésre méltó volt, összesen 73 befejezett munka igazolja érdeklődésüket és tudásukat. Ezenkívül egy ágyúaszád modellen is dolgoztak.

Zene- és ének-szakosztály:

E szakosztály tevékenységét főleg a főcsoport ünnepségeinek zenei részére irányította.

Az egyes szakosztályok működésének összegezése

alapján megállapítható, hogy az aks-ok nagymérvű hivatalos elfoglaltságuk ellenére tudtak időt találni arra, hogy egyrészt bővítsék az általános műveltségüket, másrészt pedig mélyítsék szakismereteiket.

A Levente-Kör az aks-ok ismereteinek bővítésére, továbbá a végzett munkálatok jutalmazására a részére engedélyezett kincstári támogatás terhére megtekintéseket is végzett.

A szoroson vett iskolai tevékenységen kívül alkalmat adott a Kör tagjainak a házi munkásságra is. E célból 41 pályatételt tűzött ki. Sajnos, a beérkezett pályamunkák aránylag kevés volta azt mutatja, hogy az aks-oknak ilyen nagyobb előtanulmányokat, esetleg szélesebbkörű olvasottságot igénylő munkára nem sok idejük marad.

A pályatételekre összesen 22 pályamű, továbbá 52 képzőművészeti alkotás érkezett be. A pályamunkák legnagyobb része a szépirodalom körébe tartozik.

A munkák sok tárgyszeretetről és lelkesedéstről, továbbá hozzáértésről tesznek tanubizonyosságot. A legsikerültebb munkákat a Kör pályadíjjal (kisebbléltárgyak) jutalmazta. Ezek a következők:

1. Hadtudományi szakosztály pályatételeit nyerték: Madacsay György aks. és Darnóy Pál aks.

2. Műszaki szakosztály pályatételeit nyerték: Palla Vidor aks. Dicsőretet nyert Tantó Zoltán aks.

3. Repülő szakosztály pályatételeit nyerték: Palla Vidor, Darnóy Pál és Gecső János aks-ok. Dicsőretet érdemeltek: Ziegler Emil, Madacsay György, Vattay Ferenc aks-ok.

4. Irodalmi szakosztály pályadíjait nyerték: vitéz Tövisváry Brunó és Balássy Gyula aks-ok. Dicsőretet érdemeltek Fáy Ödön és Horváth Tibor aks-ok.

A képzőművészeti szakosztály díjait nyerték: Darnóy Pál, Vaday Tibor és Eckert László aks-ok. Dicsőretet érdemeltek Balássy Gyula, Straub István, Szenkovics Jenő, Strinovich László és Homér Imre aks-ok.

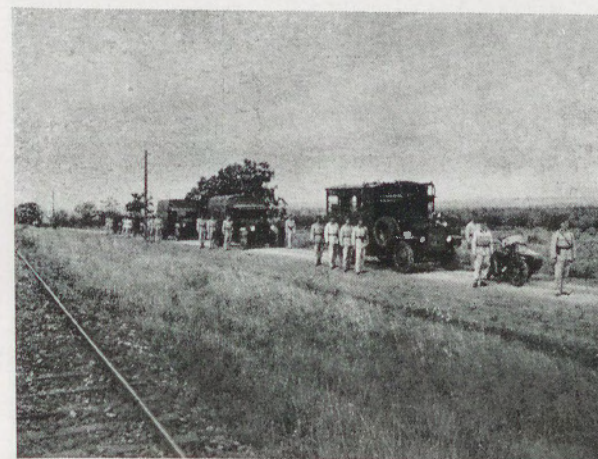
6. A Magyar Katonai Szemle díjait nyerték: Madacsay György és Lenck Erich aks-ok.

7. A zene-szakosztály jutalmdíját nyerte: Szomor László aks.

V. L.

Pihenő a harcászati úton (1934).

Híradó-gyakorlat (Gyöngyös, 1934).

Híradó aks-ok munkában (1934).

BESZÁMOLÓ A II. FŐCSOPORT ÜNNEPSÉGEIRŐL.

Mikulás esti emlék (1933).

1933. október 1. A volt cs. és kir. gyalogsági hadapródiskolát 1913-ban végzett évfolyam 20 ÉVES TALÁLKOZÓJA.

Vitézi toborzó résztvevői az 1934. február 1-i táncestélyen.

1933. október 7. TANÉVNYITÓ ÜNNEPÉLY. Az istentisztelet után v. Bartha Rezső aks. bajtársai nevében megkoszorúzták a hősök emlékművét, majd a zlj. Máriássy alezredes parancsnoksága alatt díszemenettel adózott emléküknök. Végül a főcsoport-parancsnok üdvözölte az aks-okat és lelkükre kötötte a komoly, szorgalmas munkát.

1933. november 5. A volt cs. és kir. gyalogsági hadapródiskolát 1893-ban végzetek 40 ÉVES TALÁLKOZÓJA. Az érdekes jubileumra legnagyobb részét ezredesek, vagy még magasabb rendfokozatban lévő tisztek gyűltek egybe. A főcsoport-parancsnok üdvözölő szavai után vitéz Várady ny. vezéresperes szentmisét szolgáltatott, majd a jubilások megkoszorúzták a hősi emlékművet. A megtekintés után bajtársi ebéd keretében Rajnoga Ambrus ny. ezredes felelevenítette a régi zönger-élet hol humoros, hol szomorú, ma, 40 év távlatából azonban egyaránt kedves emlékeit.

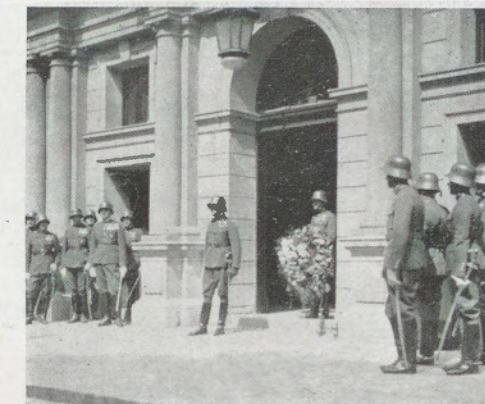
1933. november 19. Az 1933. október 5-én bevonult újonclegénység ünnepélyes ESKÜ-TÉTELE.

1933. december 5. MIKULÁS-MULATSÁG a Levente-Kör rendezésében. A mulatságot — a főcsoport régi hagyományai szerint — műsor nyitotta meg. Ez komoly és víg részből állott. Először vitéz Bartha Rezső aks. üdvözölte a megjelenteket s kifejtette a nap jelentőségét, mely kettős. Egyrészt legfelsőbb Hadurunk nevenapja, másrészt a szeretet, a szülői szeretet ünnepe ez a nap, amikor a nagyok örömet szereznek a kicsinyeknek. Beszédét a Kormányzó Úr éltetésével fejezte be, mire a zenekar a Himnusszal felelt. Most komoly tárgyú, szcenírozott költemény következett: Vályi-Nagy Géza: „Három magyar huszár” című költeménye, amelyet Varga László alkalmazott színre. A világháború csatáiból átlótt fejjel, mellet 3 kékméntés, csákós huszár „bevonul” a „nagy garnizonba”, ahol pipaszó mellett elbeszélget a földi életről. Meghallja a

szót Szent Péter (Imrey Ödön aks.) s megkérdezi, ki mit tenne, ha még egyszer lejuthatna a földre. Sorban előadják tervüket: egyik (v. Tövisváry Brúnó) otthonhagyott házát, kis családját keresné fel, batakarná alvó kisgyermekét, megcsókolná özvegyen hagyott hitvesét. A másik (Bielek Dezső aks.) a vetést nézné meg, az érő, ringó aranykalásztengert, majd jó kaszáját megsuhogtatva, olyan rendet vágna, mint életében talán sohasem. A harmadik (Schreil Tibor) felkeresné árván, gazdátlanul hagyott lovát s még egyszer, utoljára megcsutakolná azt. De mind a három, fegyelmzett huszárhoz illően, kakas-szóra bevonulna újból az égi kapu öre elé. A komoly részt a Szózat fejezte be. A víg rész Fördös-Reish szds. vezényletével a Castaldo-indulóval kezdődött. Majd „Az élő szobor” c. tréfás jelenet következett, melyet Lászlóffy Andor aks. írt. Az aks-i erővel „meghajtott” teve hátán bevonul a színre az angol utazó (Sándor Károly aks.), kinek a tevehajcsár (Vlaszaty József aks.) élénken előadja a gúllák előtt álló 3 isten-szobor (Vadkerthy Lóránd, Nagy Sándor, Palla Vidor) mondáját. A rege szerint a 3 szobor közül a középső, a női alak, mindannyiszor megelevenedik, valahányszor csinos férfi kerül elé. Alig mondja ezt ki, a szobor keleti táncba kezd, leszáll talapatáról és bevonja áldozatát a mögöttük nyíló sírkamrába. A darab, de különösen a nagy aks-i leleményességgel megszerkesztett teve igen nagy tetszést aratott. Ezután Darabánt Endre aks. bűvészműtárványokat mutatott be, majd az aks-i szalón-zenekar Szomor László aks. öt darabját adta elő nagy sikerrel. Utánuk a Mikulás jött a színpadra, aki jól csengő rigmusokban elsírta az aks-ok örömet-bánatát. A műsort a Flieger-mars fejezte be, melyet szintén Reich szds. vezényelt. Műsor után tánc volt.

1933. december 6. A KORMÁNYZÓ ÚR ÖFÖMÉLTÓSÁGA NEVENAPJÁT vallásfelekezettek szerint tartott istentiszteletet, majd bajtársi ebédek keretében ünnepelt meg a főcsoport.

1934. február 1. A főcsoport TÁNCESTÉLYE. Gyertyaszentelő előestéjén ünnepi öltözött a főcsoport. A fényesen kivilágított földszinti folyosókat, előcsarnokot és tánctermeket nyári hangulatra változtatta a sok zöld

Hősök ünnepe. Stirling ezredes II. főcs. pk. beszél (1934 május 27.)

növény és tarka ciklámen. 22 h-tól kezdve egymásután érkeztek a vendégek, akik mind szebbnél-szebb estélyi öltözetet viseltek. Mídon vitéz Sipos Árpád altábornagy úr helyet foglalt a díszpáholyban, kitárultak a tánc terem ajtói s bevonult 14 aratóleány, akik tarka, csillogó magyar ruhákban előadták Dohnányi „Ruralia Hungarica”-ját. A leánycsoport elvonulása után megjelentek a főcsoport táncbemutatóra kijelölt aks-ai (14) s korbá jelmezben vitézi toborzót mutattak be. A feszes, erőteljes bevonulás, a csoportot vezető aks. nemzeti zászlója, a ropogós tánc, majd a toborzót befejező szilaj esárdás az egész közönség szünni nem akaró tapsát érdemelte ki. Úgy a leányok, mint az aks-ok ugyanezzel a táncal nyitották meg az idei Vitézi Bálát is, ahol ügyességükkel a Kormányzó Úr Ö Főméltósága magas tetszését és elismerését is kiérdemelték. A táncbemutató után a 3 feldíszített teremben megkezdődött az általános tánc, melyről jóformán senki sem távozott el a reggeli záróra előtt.

Arató leányok tánca az 1934. február 1-i táncestélyen.

Március 15-i ünnepély szereplői.
(Sándor Károly, Schreil Tibor, v. Tövisváry Brunó aks-ok).

1934. február 3. A FŐCSOPORT-PARANCSNOKSÁG ünnepélyes ÁTADÁSA-ÁTVÉTELE. A legfelsőbb elhatározás következtében mű. szemléltető kinevezett kunai és eörvistyei Zelenka Zoltán tábornok úr e napon adta át a főcsoport parancsnokságát szentgyörgyvári Stirling László ezredes úrnak. A tanórarend szerinti 3. óra után a díszbe öltözött tisztikar, aks-ok, aitisztek és legénység felállott a gyakorlóterén. Fogadás után Zelenka tábornok úr

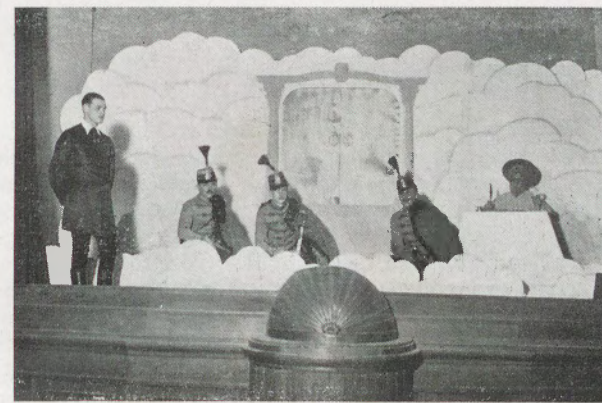
Megnyitó csárdás az 1934. február 1-i táncestélyen.

végigment az arcvonalak előtt s ezzel a néma, kemény tekintettel elbúcsúzott azoktól, akiknek a II. főcsoport megalakulásától eltelt 3 év óta parancsnoka, szellemi irányítója és atyai gondviselője volt. A feszes díszmenet után tisztgyűlés, délben pedig bajtársi ebéd volt.

1934. március 15. HAZAFIAS ÜNNEPÉLY a Levente-kör rendezésében. Az aks-i zenekar előadta a Himnuszt, majd Sándor Károly aks., a kör ifjúsági elnöke ünnepi beszédben méltatta a nap jelentőségét, az ideális, önzetlen hazafiúi munkásság mintaképeit állítván oda az aks-ok elé az 1848. március 15-iki ifjúságot. A beszéd betéjeként Schreil Tibor aks. elszavalta Petőfi „Nemzeti dal“-át. Ezt a „Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország“ című hazafias költemény követte az aks-i zenekar előadásában, Fördös-Reich szds. vezényletével. A zeneszám után v. Tövisváry Brunó aks. Gyula diák: „Március idusán“ c. alkalmi költeményét szavalta el. A műsort a Kossuth-induló fejezte be. Délben a tiszt étkezdében ünnepélyes bajtársi ebéd volt Zelenka tábornok úr tiszteletére, kinek életnagyságú képét is ennek az ebédnek a keretében leplezte le a tisztikar.

1934. május 27. HŐSÖK ÜNNEPE. A vallásfelekezetek szerint tartott istentisztelet után a főcsoport felállott a főbejárat előtt. Az aks.-énekkar elénekelt a Himnuszt. Ezután a főcsoport-parancsnok koszorút helyezett az emlékműre, majd elrendelte, hogy Sándor Károly aks. olvassa fel az elesettek névsorát. Ezt az aks.-zlj. feszes „Vigyázz“-ban hallgatta végig, majd a kegyelet jeléül Máriássy alezredes, zlj.-pk. „Imához“-t vezényelt. A hősök iránti kegyelet lerovását az aks.-zlj. és a vkltn. díszmenet zárta be.

1934. május 30. „100 NAPOS“ ÜNNEP. Az eddigi szokástól eltérően, most nem volt műsor. E változtatásra azért volt szükség, mert a zárlati fokozott tanulás, továbbá a főcsoport rendezésében lefolyó főcsoportok közötti sportversenyre való előkészület annyira lefoglalta az akadémikusok minden idejét, hogy a műsor betanulása, a díszletek előállítására teljesen lehetetlenné vált. Először Sándor

Mikulás-ünnepély (1933). „Három magyar huszári!“

Mikulás ünnepély (1933). Aks-i szalon zenekar.

Károly aks. üdvözölte a nagyszámban egybegyűlt közönséget. Megköszönte az éveken át irántuk tanúsított érdeklődést és szeretetet és társai nevében is elbúcsúzott a jólismert, de azért meg nem únt és mindig visszakívánt falaktól. Ezután megkezdődött az általános tánc. A közönség a legjobb hangulatban érte meg a madárdaltól hangos májusi reggelt.

1934. június 18. A harcászati úton illetve Balatonlellén terepfelvételen lévő aks-ok ünnepi istentisztelet keretében emlékeztek meg e napon a KORMÁNYZÓ ÚR Ó FŐMÉLTÓSÁGA legmagasabb SZÜLETÉSNAPI JÁRÓL.

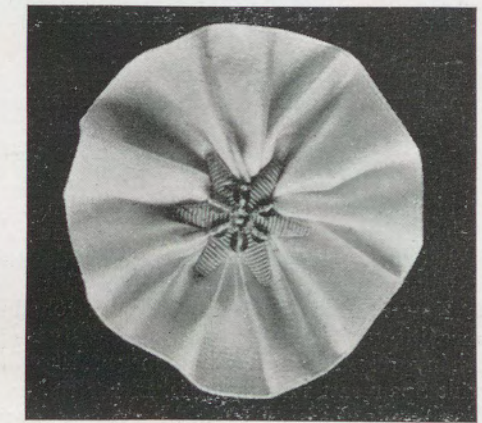
1934. június 24. Az ELLENFORRADALOM napját is Balatonlellén ünnepelték meg az aks-ok. Az aks-i csoport nevében Pálosy alezredes koszorút helyezett a templom falában elhelyezett hősi emléktáblára, majd a névsor felolvasása után „Imához“-t vezényeltetett. Az ünnepséget díszmenet zárta be.

1934. július 28. Híradó bajtársi vacsora Gyöngyösön.

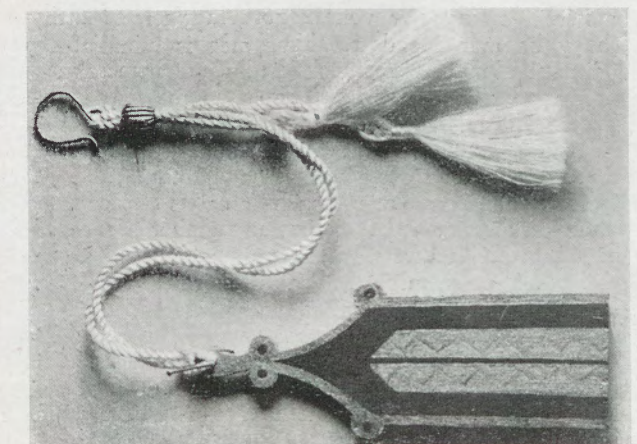
1934. augusztus 11. GELLÉRT-VACSORA a műszaki csoportnál, Szentendrén. Máriássy alezredes csoportparancnok üdvözölte az egybegyűlteket, majd közölte, hogy a

Külföldi katonai attasék látogatása (1934).

Emlék a 100 napos ünnepélyen (1934)

Emlék az 1934. februári táncestélyen.

EGY TALÁLMÁNY TÖRTÉNETE.

Irta: Vályán Béla főhadnagy.

A Honvédelmi Miniszter Ur vándordíja a főcsoportok közötti hockey mérkőzésre. (Védi 1933-ban és 1934-ben a LASE II.)

A híradó csoportnál lázas munka folyt az elmúlt tanév elején. Egy alkalommal találkoztam Spannraft főhadnaggal, aki a vívás körébe tartozó szakkérdésekkel fordult hozzám. Őszintén meglepett a dolog, mert tudtommal az én Gyurka barátom nem igen foglalkozott vívással az utóbbi években. Természetesen szívesen állottam rendelkezésére. Kérdésekre, hogy mi az oka ennek a vívás iránti érdeklődésnek: „Meglepetés készül, majd rövidesen meglátod“ választ adta, s ezzel már el is tűnt. Néhány nap múlva Kattauer százados és Platthy ny. főhadnagy a folyosón megállítottak, arra kértek, hogy a vívással kapcsolatos néhány felvilágosítást adjak nekik. Csakhamar előkerült Spannraft főhadnagy is. Ekkor tudtam meg, hogy tulajdonképpen mi készül. Platthy ny. főhadnagy, aki az öttusa versenyre készül, egyik párbajtőr-verseny után azzal állított be Spannraft főhadnagyhöz: „Gyurka, fogadást kötöttem Rád, hogy kifogástalan zsűri-gépet fogsz szerezni!“ Spannraft főhadnagy rövid tájékoztatás után, ami a készülék lényegére vonatkozott, megígérte Platthy-nak, hogy ha már fogadott, akkor meg is csinálja. Így kezdődött el a munka, melynek eredménye nemcsak egy tökéletesített párbajtőr-zsűrigép, hanem a ma már szabadalmazott Kattauer—Spannraft—Platthy-féle „Találatjelző készülék“, amelyik mind a három fegyverre, tehát kardra, törre, s párbajtőrrre egyaránt használható.

Ott voltam a gondolat megszületésénél és láttam azt a nagy munkát, amit ez a három tiszt anyagiakat és fáradságot nem kímélve, sokszor éjszakákon át végzett. Gyakran előfordult, hogy mikor csaknem sikerültek és késznek látszott a mű, a gép nem működött. Mindent előlről kellett kezdeni. De nem csüggedtek, hanem kitartással és lelkesedéssel tovább dolgoztak a magyar vívás és ezzel együtt a magyar hírnév és dicsőség érdekében.

Mert lássuk csak, mit kapott a vívósport ezzel a találmánnyal?

Addig a versenyeken az ötös bíróság (zsűri) hivatása

volt, hogy a találatokat elbírálja. Ez a ténykedés a laikus szemében talán egyszerűnek, könnyűnek látszik, de ha meggondoljuk azt, hogy a találatok odaítélésénél nemcsak az a fontos, hogy volt-e találat vagy sem, hanem meg kell állapítani azt is, hogy melyik fél milyen akciót végzett, több találat esetén melyik találat volt előbb, végül a találatok között volt-e és mennyi időkülönbség, úgy beláthatjuk, hogy emberi szemmel a legtöbbször nem lehet mindezt tökéletesen megállapítani. A jövőben a gép állítja majd meg és jelzi a felsorolt adatok közül a találatot és az időt, tehát két fontos dolgot. A párbajtőr-vívásnál, ahol csak a találatok időbeli különbségét kell megállapítani és azt, hogy melyik félnél történik először a találat, az akció maga pedig nem számít, ezzel a géppel már 100%-ig tökéletesen tudunk ítélni, mint azt a gép működésének rövid ismertetéséből látni fogjuk.

A kard- és törvívásnál azonban az akciókat is figyelembe kell venni az elnököknek. De az már nem nehéz dolog annak, aki a vívást nemcsak gyakorlatban, hanem elméletben is tökéletesen uralja.

Az ember-zsűri tévedhet, és téved is. Sokszor pillanatok alatt játszódik le egy-egy akció. A találat megtörténik megállapításakor sokszor előfordul, hogy a két zsűri-tag véleménye homlokegyenest ellenkező, tehát az egyik úgy látja, hogy volt találat, a másik pedig azt állítja, hogy nem volt. Mindkét zsűri-tag egyformán figyelte a versenyzőt, s a két szempár mégis mást látott. Hányszor fosztottak meg ilyen alkalommal versenyzőt egy-egy találatról, amivel esetleg a verseny sorsa el is dőlt volna. Nem egy versenyzőnek szegte kedvét az ilyen sorozatos tévedés, aminek következtében teljesen lemondott a versenyzésről.

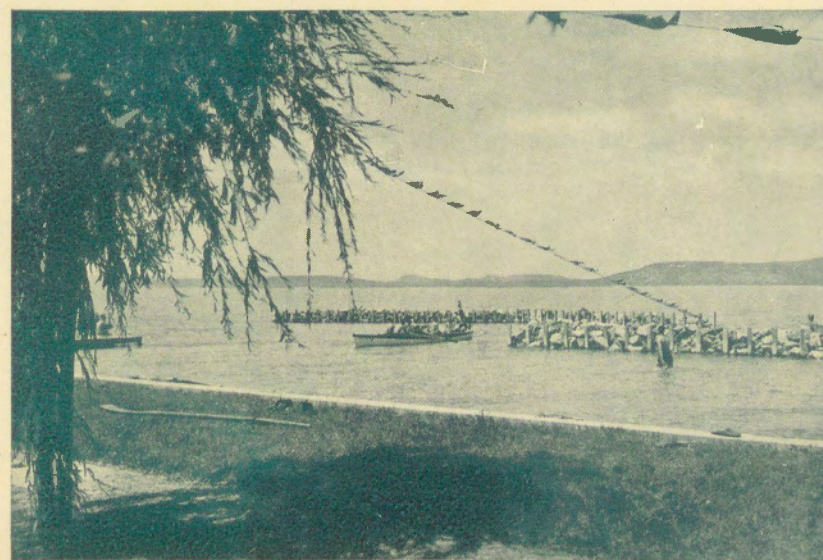
Abban a szerencsében részesültem, hogy jelen lehettem, sőt én magam is vívtam a készülék kipróbálásakor. A H. T. V. K. jubiláris kardversenyén Schenker ezredes úr régi, kipróbált, közismerten kiváló tagokból állított össze bíróságot. Egy rövid mérkőzést vívtunk, amelynek minden egyes menetét először az ember-zsűri bírálta meg, anélkül, hogy a gépet figyelték volna. Az egyik akció pl. a következő volt: Ellenfelem egyenes oldalvágásába feltartó szúrást adtam. A zsűri mindkét tagja úgy látta, hogy az oldalvágás engem ért, tehát a feltartó szúrást nem hajtottam helyesen (hibás ököltartás) végre. Az elnök ezek után nem tehetett mást, mint hogy felszámította terhemre a találatot. Ezután megnézték a gépet, amely nálam egyáltalán nem jelzett találatot, hanem csak az ellenfelemnél, vagyis a feltartó szúrás igenis, helyes volt, amit én az akció alatt magam is éreztem. Ebből a rövid leírásból is láthatjuk, hogy a gép nem téved. A jövőben tenát nyugodtan állhat a küzdőtérre minden versenyző, mert tudásának és felkészültségének megfelelő eredményt fog elérni. Megszűnik az eddigi oly sportszerűtlen vitatkozás, hogy ne mondjam, veszekedés. Nyugodtabb atmoszféra költözik majd a versenypályákra, s talán kevesebbszer látjuk az indulatkitörések külső megnyilvánulását, aminek csaknem mindig egy tényleges, vagy vélt bírói tévedés volt az oka.

A készülék lényege az, hogy jelzi az érvényes felületre esett találatokat, továbbá azt, hogy melyik fél kapta azt előbb és melyik később, végül egy időmérő-szerkezet megmutatja a két találat között eltelt időt. Hogy a gép csakis az érvényes felületekre esett találatokat jelezze, ezek az elektromosságát jól vezető fémes szövésű anyaggal vannak borítva. Ez a borítóanyag, akárcsak egy plasztron, nem akadályozza a vívót a szabad mozgásban. A készülék különleges előnye kardnál az, hogy ha mindkét félnél van

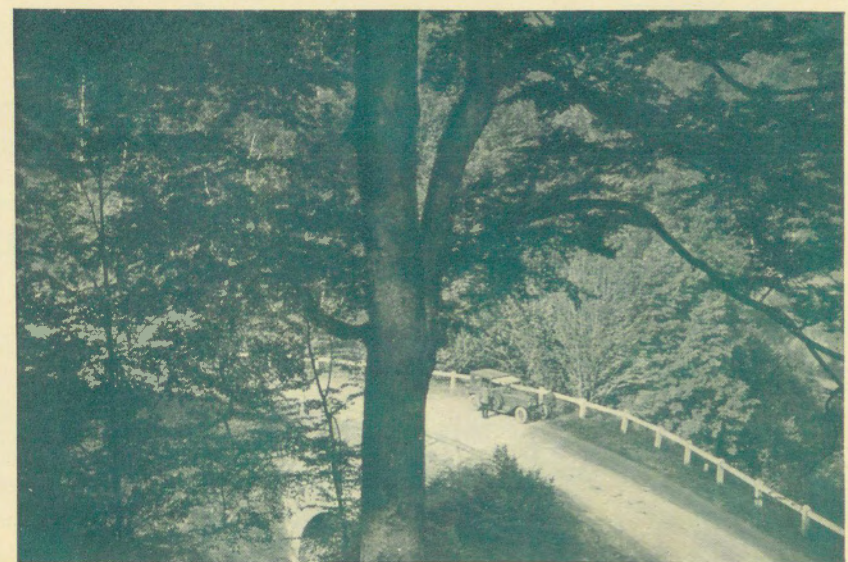
KERTRÉSZZLET BALATONLELLÉN.

Tiszti leányotthon.

PARTRÉSZZLET BALATONLELLÉN.

Tiszti fiúotthon.

ÜTSZAKASZ A BÜKKBEN

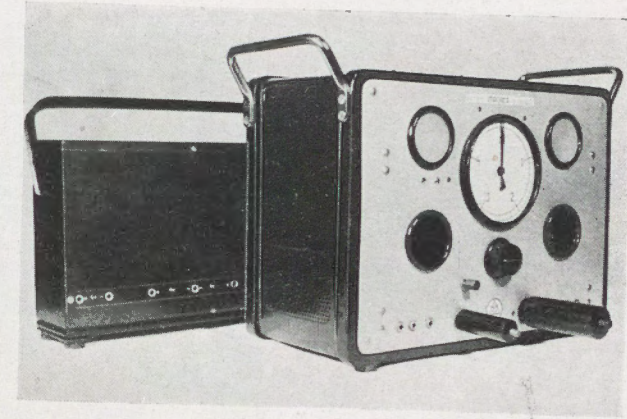
Eger—Lillafüred közt.

VARGA LÁSZLÓ főtanár felvételei.

találat (elővágás), az időmérő segítségével pontosan megállapítható, hogy a támadás a helyes időn belül befejeződött-e? Így a helyes ítéletet már a gép megmondja. Az időegység megállapítása a szövetség feladata, ezért a készüléket végleges rendszeresítésekor az újonnan átdolgozott alapszabályok szerint fogják beállítani. Az emberzsúrinek csak az akciót kell figyelnie. Az áthajlás révén keletkezett találatot, bár az érvényes felületre esett, a gép nem mutatja találatnak; azonban a gép úgy is beállítható, hogy az áthajlásokat is érvényes találatként jelzi. Törnél a gép csakis a fémes ruhával fedett érvényes felületre a hegyvel adott találatokat mutatja. A nem kimondott szúrás, fektetést, miután az nem számít tussnak, a gép nem jelzi. A kettős találat, coup double, leolvasható.

Az epére a törre mondottak szösz szerint azonosak. A földre adott szúrás a gép nem jelzi találatnak. Epénél a gép fémszálás ruha nélkül is használható, de ez esetben a földet ért találatot is jelzi. A használni kívánt módozatnak megfelelőleg a gép egyszerű kapcsoló segítségével átkapcsolható.

A gép mindkét oldalán van egy-egy fehér és egy-egy zöld lámpa. Középen van az időmérő és a jelzőcsengő. Az első találatot kapott fél oldalán kigyullad a fehér, a második találatot kapott fél oldalán a zöld lámpa. Ezáltal azonnal megállapítható, hol volt az első találat. Az első találat pillanatában az időmérő megindul s a másodiknál megáll, vagyis a két találat közötti idő leolvasható. Az első találat után egy csengő szólal meg a zsűri figyelmeztetése céljából. A tör- és epévívásnál a helyes kettős szúrás esetén mindkét oldalon a zöld lámpa gyullad meg. Ha a két szú-

A Kattauer—Spannraft—Plathy-féle találatjelző készülék.

rás közötti idő több a megengedhetőnél, úgy az leolvasható s ebben az esetben a fehér lámpával jelző félnél esett az érvényes találat.

Az volt a célom, hogy a vívóversenyeknél rövid idő múlva oly fontos szerepet betöltő „Találat-jelző készülék” általánosságban ismertessem. Nem érzem magam hivotttnak bírálat mondására. A találmány jelentőségét azonban az jellemzi, hogy a Magyar Vívószövetség ügyvezető elnöke, Filótás ezredes úr máris megtette a szükséges lépéseket arra, hogy a gépet nemzetközi viszonylatban is rendszeresítsék.

vitéz SIPOS ARPAD altb. kiosztja a fősportok közötti sportverseny díjait.

LASE II. sportterem.

Tervezte: Szenkovics Jenő aks. (1934)

BESZÁMOLÓ A LASE II. 1933—34. ÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL.

A LASE II. az 1933—34. tanévben *Oldal István* alezr. úr elnökletével és *Zirczy Antal* szds. úr vezetése mellett a tisztikar megújításával kezdte meg működését.

A LASE II. ebben a tanévben minden sportágban határozott fejlődést mutatott. Nem csúcsteljesítményekre törekedtünk, hanem az összes aks-ok foglalkoztatására.

A főcsoport parancsnok úr különösen fontosnak tartotta a társadalmi sportok elsajátítását: a tenisz, korcsolya, valamint a sí-kiképzést. Főtörekvésünk tehát odairányult, hogy e sportokat minden kikerülő fiatal tiszt a lehetőségeknek megfelelően elsajátítsa.

Ausztriába síversenyre induló aks-ok csoportja (1934).

A teniszezésre rendelkezésre állt négy kifogástalan verseny-tenispálya és két gyakorló pálya kezdők részére. A tenisz oktatására felfogadott kiváló edző a legmodernebb stílust oktatta. A kor-

csolya-kiképzésre rendelkezésre állt a négy tenispálya, amelyek télen jó korcsolyapályáknak bizonyultak. Ezenkívül a tehetségesebbek kijártak a műjégpályára és a BBTE-pályára.

A sí-kiképzés szempontjából kedvező helyzetünket — a budai hegyvidék közelségét — minden tekintetben igyekeztünk kihasználni.

Egyesületünk az 1933/34. tanévben 15 szakosztályban dolgozott. Munkánk célja elsősorban a sport-szeretet fenntartása és fokozása, másodsorban pedig a versenyekre való előkészület volt. E rendszer helyességét az igazolta legjobban, hogy nem volt egy aks-unk sem, aki a rendszeres testnevelési órákon kívül valamely szakosztályban ne működött volna. Aks-aink zöme pedig nem csak egy, hanem két-három, sőt négy szakosztályban is dolgozott.

A szakosztályok létszáma a következő volt:

Szakosztály	Létszám	Szakosztályvezető
Vívószakosztály	30 aks.	Somoss Sándor.
Tornaszakosztály	12 "	Bender Lajos.
Úszószakosztály	22 "	Mártonffy Lajos.
Öttusaszakosztály	8 "	Kalándy Taszilo.
Gyephockey-szakoszt.	22 "	Dassinger Endre.
Kézilabdaszakoszt.	16 "	Imrey Ödön.
Evezőszakosztály	14 "	Alapy Gábor.
Teniszszakosztály	9 "	Szemerey Tibor.
Birkózószakosztály	15 "	Piroska Elemér.
Kerékpárszakosztály	17 "	Makkay László.
Atlétikaszakosztály	23 "	v. Bartha Rezső.
Lövészszakosztály	23 "	v. Kiss Kálmán.
Lovasszakosztály	14 "	Kövér Zoltán.
Síszakosztály	18 "	Vlaszaty László.
Korcsolyaszakosztály	14 "	Bocsánczy Kálmán.

Egyesületünk az 1933/34. tanévben több versenyt rendezett, így a Szinay-vándordíj versenyt, a főiskolai teniszversenyt, a főiskolai lövészversenyt, valamint háziversenyeket, végül a főcsoportok közötti téli és nyári versenyeket. Azonkívül résztvett több idegen egyesület által rendezett versenyen is.

E versenyek részletes eredménye a következő:

LASE II. 4-es kormányossal (1934).

Gyephockey mérkőzés. (1933. nov. 29.) MHC—LASE II. között. Eredmény 2:1 a LASE II. javára.

Főiskolai tornaverseny. (1933. dec. 3.) Nyujtón 2. Küronya József, lovón 4. Darabánt Endre, gyűrűn 4. Tolnay György, mű-szabadgyakorlatban 3. v. Homolya Ernő, függeszkedésben 4. Nemes Endre.

Országos főiskolai junior kardverseny. (1933. dec. 8.) Rendezte az Állat-

orvosi Főiskola. 5. Somoss Sándor. 6. Henney Imre.

Főiskolai birkózóverseny (junior). (1933. dec. 8.) Rendezte a Testnevelési Főiskola. Pehelysúlyban 3. Ajkay Ottó, nagyközépsúlyban 2. Nemes Endre.

Gyephockey mérkőzés. (1934. III. 10.) LASE II.—WSC között. Eredmény 4:3 a LASE II. javára.

Magyarország 1934. évi főiskolai birkózó bajnoksága. (1934. ápril. 22.) Kis-

nehézsúlyban 1. Piroska Elemér.

Főiskolai tornaverseny. (1934. ápril. 29.) Rendezte KEAC. Korláton és gyűrűn 1. Bender Lajos.

Magyarország 1934. évi párbajtőr csapatbajnoksága. (1934. V. 6.) LASE II. csapata 3.—4. helyezett.

Főiskolai atlétikai verseny. (1934. V. 10.) Távolugrásban 2. Nyárády Lajos.

Magyarország párbajtőr egyéni bajnoksága. (1934. V. 13.) 11. Henney Imre.

Gyephockey mérkőzés. (1934. V. 13.) MHC—LASE II. között. Eredmény 3:1 a LASE II. javára.

Országos főiskolai tőrbajnokság. (1934. V. 16.) 8. Henney Imre, 9. Kováts Ferenc.

Országos főiskolai kard egyéni bajnokság. (1934. V. 25.) 7. Henney Imre, 8. Somoss Sándor.

„Vitéz Nemes Szinay Béla m. kir. tábornok vándordíj”. (1934. IV. 22.) Rendezte LASE II. 1. Kalándy Taszilo

LA II., 2. Henney Imre LA II., 3. Berczelly Tibor LA I., 4. v. Bartha Rezső LA II., 5. Berthóty László LA I., 6. Kováts Á. Pál LA I., 7. Darnóy Pál LA II., 8. Bedő Zsolt LA I., 9. Kováts Ferenc LA II.

Kalándy Taszilo akadémikus, a LASE II. ifj. elnöke.

A FŐCSOPORTOK KÖZÖTTI SPORTVERSENYEK.

TÉLI SPORTVERSENYEK:

Lesikló verseny: 1. Marsik Andor I. fcs., 2. Ugron Gábor II. fcs., 3. Tassonyi Edömér I. fcs., 4. Móra László I. fcs., 5. Kalándy Taszilo II. fcs., 6. Bagaméri József I. fcs.

Futóverseny, 14 km. 1. Marsik Andor I. fcs., 2. Tassonyi Edömér I. fcs., 3. Terletter Gábor I. fcs., 4. Gyarmathy Győző I. fcs., 5. vitéz Járomy Árpád II. fcs., 6. Hannák Szilárd I. fcs.

Járőverseny, 12 km. 1. LASE I. 2. LASE II.

Ezek a síversenyek a II. főcsoport rendezésében Mallnitzban (Ausztria) zajlottak le 1934. február 7—10-ig.

Gyorskorcsolya, 500 m. 1. Liptay Gábor I. fcs., 2. Mikulich Tibor I. fcs., 3. Kaffka Lóránt I. fcs., 4. Bocsánczy Kálmán II. fcs., 5. vitéz Bartha Rezső II. fcs., 6. Révay Kálmán I. fcs.

Gyorskorcsolya, 1500 m. 1. Liptay Gábor I. fcs., 2. Bocsánczy Kálmán II. fcs., 3. Mikulich Tibor I. fcs., 4. vitéz Bartha Rezső I. fcs., 5. Szomor László II. fcs., 6. Révay Kálmán I. fcs.

Műkorcsolyázás. 1. Nádaskay Lajos II. fcs., 2. Schramek Emil II. fcs., 3. Kogutovics Károly I. fcs., 4. Ekkert László II. fcs., 5. Szaller Miklós II. fcs., 6. vitéz Zankó Géza I. fcs.

A korcsolya-versenyek 1934. február 19—20-án folytak le a BKE műjégpályáján.

LASE I—II. közt öttusa mezeifutás résztvevői indulás előtt (1934).

A LASE I—II. közötti gyephockey-mérkőzésről (1934).

A LASE I—II. versenyein részvett atléták (1934).

A LASE I—II. közt a 100—200—400 m-es síkfutás győztese.

A LASE I—II. közt kard egyéni döntő résztvevői (1934).

Kiss István győztes rúdugrása a LASE I—II. közt (1934).

**NYÁRI VERSENYEK:
ELSŐ VERSENYNAP.**

Tereplovgálás 5 km-es távon. 1. Balogh Károly I. fcs., 2. Kövér Zoltán II. fcs., 3. Serbán János I. fcs.

Tornaverseny, egyéni. 1. Molnár I. fcs., 2. Pelle Gy. I. fcs., 3. Szentgyörgyi T. I. fcs.

Csapat: 1. LASE I. — 2. LASE II.
Törvívás, csapat: 1. LASE I., 2. LASE II.

ATLÉTIKA. 100 m-es síkfutás: 1. Galánffy J. I. fcs., 2. Kiss I. I. fcs., 3. Sztójalovszky L. I. fcs.

400 m-es síkfutás: 1. Galánffy János I. fcs., 2. Dezső Dénes I. fcs., 3. Szaller Miklós II. fcs.

Olimpiai staféta: 1. LASE I., 2. LASE II.

Súlylökés: 1. Nagy-Gergelyfy László I. fcs., 2. Szabó László I. fcs., 3. Bartal Béla I. fcs.

Távolugrás: 1. Kiss István I. fcs., 2. Nyárády Lajos II. fcs., 3. Hernády B. I. fcs.

Rúdugrás: 1. Kiss István I. fcs., 2. Bauer Pál I. fcs., 3. Bartal Béla I. fcs.

MÁSODIK VERSENYNAP.

Hadipuska, egyéni. 1. Tankó Miklós I. fcs., 2. Reé József I. fcs., 3. Duska László I. fcs. Csapat: 1. LASE I., 2. LASE II.

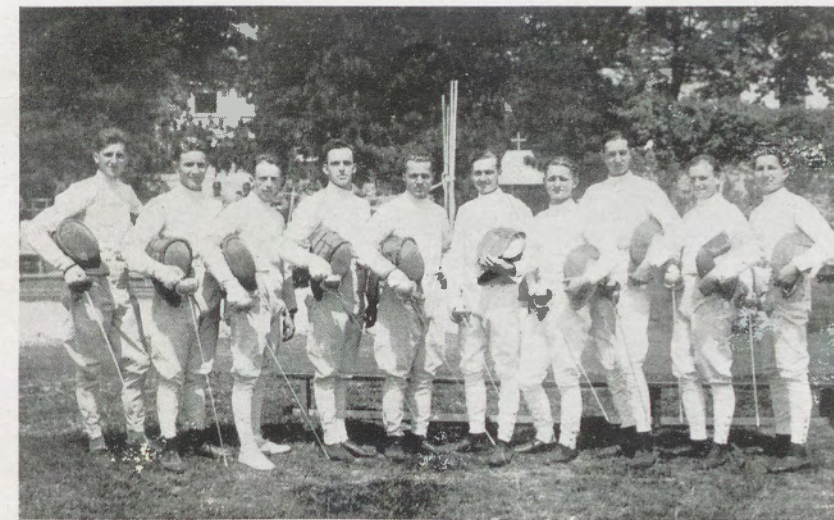
Hadipisztoly, egyéni: 1. Berthóty László I. fcs., 2. Csepreghy K. II. fcs., 3. Hollósy Ödön I. fcs. Csapat: 1. LASE I., 2. LASE II.

Kardvívás, csapat: 1. LASE I., 2. LASE II.

HARMADIK VERSENYNAP.

LÖVÉSZET. Kisöbű puska: 1. Duska László I. fcs., 2. Ferenczy Gy. II. fcs., 3. Hegymeghy László I. fcs.

Csapat: 1. LASE I., 2. LASE II.
Céllövő pisztoly öttusa szabályai szerint. Egyéni: 1. Barkóczy I. II. fcs.,

A LASE I—II. közötti öttusázók párbajtörvívás előtt (1934).

2. Tankó Miklós I. fcs., 3. Duska László I. fcs.

Csapat: 1. LASE I., 2. LASE II.
Párbajtör, csapat: 1. LASE II., 2. LASE I.

NEGYEDIK VERSENYNAP.

Kerékpár, egyéni: 1. Arthold Ferenc I. fcs., 2. Láng Viktor II. fcs., 3. Mikó Zoltán I. fcs.

Csapat: 1. LASE I., 2. LASE II.
Tenisz, egyéni: 1. Schramek Emil II. fcs., 2. Szaller M. II. fcs., 3. Maday Gyula I. fcs.

Páros: 1. Schramek—Madacsay, 2. Szomor—Szaller II. fcs., 3. Maday—Mersely I. fcs.

ATLÉTIKA. 1500 m-es síkfutás. 1. Csorba Ferenc, 2. Mikó Zoltán, 3. Somlyai Zoltán I. fcs.

110 m-es gátfutás: 1. Vozáb József, 2. Bauer Pál, 3. Kiss István I. fcs.

Diszkoszvetés: 1. Szabó László I. fcs., 2. Nemes Endre II. fcs., 3. Andersen József I. fcs.

Magasugrás: 1. Hernády Béla I. fcs., 2. Pósfay Ede I. fcs., 3. Nagy-Gergelyfy László I. fcs.

Gerelydobás: 1. Szabó László I. fcs., 2. Mátray Károly I. fcs., 3. Pajor László I. fcs.

Kézigránátdobás: 1. Szabó László I. fcs., 2. Lasztóczy János I. fcs., 3. Vajda László II. fcs.

ÖTÖDIK VERSENYNAP.

Öttusa (az öt versenyszám összegezt végeredménye): 1. vitéz Bartha Rezső II. fcs., 2. br. Stipsitz István I. fcs., 3. vitéz Zankó Géza I. fcs.

Mezei futás, egyéni: 1. Csorba Ferenc I. fcs., 2. Somlyai Zoltán I. fcs., 3. Mikó Zoltán I. fcs. Csapat: 1. LASE I., 2. LASE II.

Könnnyű díjugratás: 1. László Miklós I. fcs., 2. vitéz Szinay András I. fcs., 3. Sipeki-Balás Ervin I. fcs.

HATODIK VERSENYNAP.

Párbajtörvívás, egyéni: 1. Henney Imre II. fcs., 2. Kovács Á. Pál I. fcs., 3. Balás Lajos I. fcs.

A LASE I—II. vízipóló csapatai (1934).

A LASE I—II. közötti lovasmérkőzés résztvevői (1934).

LASE I. és II. vízipóló mérkőzés (1934).

A LASE I. és II. válogatott kézilabda csapatai (1934).

vitész Sipos Árpád altb., tisztképzés és nevelésügyi szemléző zárószavai a fősoportok közötti sportverseny után (1934).

ÚSZÁS. 100 m-es gyors: 1. Mártonffy Lajos II. fcs., 2. Alapi Gábor II. fcs., 3. Temesy Ákos I. fcs.
200 m-es mell: 1. Tomor Rezső I. fcs., 2. vitész Fejérváry László I. fcs., 3. Bezzegh-Huzágh István I. fcs.
100 m-es hát: 1. Mártonffy Lajos II. fcs., 2. Barna Tamás I. fcs., 3. Tomor Rezső I. fcs.

Vízipóló: LASE I.—LASE II. Eredmény 3:2 a LASE II. javára.

HETEDIK VERSENYNAP.

Törvívás, egyéni: 1. Henney Imre II. fcs., 2. Berczelly Tibor I. fcs., 3. Palócz György I. fcs.

EVEZÉS. 8-as: 1. LASE II. (Alapi, Vértes, Vaday, Horváth T., Péntek, Ziegler, Barangó, Kurtz.)

4-es: 1. LASE I. (Melegh Gábor, Solárcz Hugó, Fejes Kálmán, Török György.)

2-es: 1. LASE I. (Kocsis János, Mar-sik Andor.)

Úszás. 4×200-as staféta: 1. LASE I. Műugrás 1. br. Stipsitz István I. fcs., 2. Bak András I. fcs., 3. Tóth István I. fcs.

NYOLCADIK VERSENYNAP.

Kardvívás, egyéni: 1. Kovács Á. Pál I. fcs., 2. Berczelly Tibor I. fcs., 3. Demeter József I. fcs.

BIRKÓZÁS. Légsúly: 1. Antal Aladár I. fcs., 2. Galter G. II. fcs.

Pehelysúly: 1. Szentés Ferenc I. fcs., 2. Ajkay II. fcs.

Könnysúly: 1. Gelecsényi Károly I. fcs., 2. Elekes II. fcs.

Kisközépsúly: 1. Bükkhely Gábor I. fcs., 2. Jakab II. fcs.

Nagyközépsúly: 1. Magyar László I. fcs., 2. Egyed II. fcs.

Kisnehézsúly: 1. Piroska Elemér II. fcs.

Nehézsúly: 1. Kurtz Róbert II. fcs., 2. vitész Vértes Béla I. fcs.

Úszás. 400 m-es gyors: 1. vitész Temesy Ákos I. fcs., 2. Mártonffy Lajos II. fcs., 3. vitész Zankó Géza I. fcs.

Gyephockey mérkőzés: LASE I.—LASE II. Eredmény 2:1 a LASE II. javára.

A fősoportok közötti versenyek során a kézilabda csapat 1. lett. Tagjai: Furó Lajos, Esső Ireneus, Radnóczy Antal, Kiss István, Hübner Vilmos, Galánthay Emil, Bartal Béla, Szendrey Ferenc, Lipthay Gábor, Pajor László és Kende Péter.

A versenyek befejezése után a tisztképzés és nevelésügyi szemléző vitész Sipos Árpád altábornagy úr a verseny győzteseknek kiosztotta a díjakat.

TARTALOM.

I. FŐCSOPORT.

vitész Jány Gusztáv tábarnok: Az ellenforradalom 15 éves évfordulójára 1

HALOTTAINK:

Nemeskürty Dezső vkszt. őrnagy † 5
Nemes Kiss Lajos, Lóskay Gábor, Kamilli Frigyes, Bartha Péter, Nagysárosi Lenz Győző, Szent-Istvány Elek Dezső, Gál-falvi Réthy Zsolt, Juhász Ferenc, Kövesi Gyula, dr. Sármay József . . . . . 6—7
Emlékezés Hajts Lajos tábarnokra 8

TANÁRI CIKKEK:

Saad Ferenc: Jó vezetők és kiváló tisztek után való vágyódás megnyilvánulásai a magyar irodalomban 10
vitész Holéczy Ödön vkszt. százados: Néhány gondolat a gyorsan mozgó alakulatokról 12
Keviczky Kálmán hadnagy: Szemléltető rajzoktatás a csapatnál 15
Dezséri Bachó László: Damaszkusz 18

SORAKOZÓ!

vitész Rózsás József: A „hősi” ember 23
vitész Futaky János százados: Becsülettel élünk és halunk! 25
Almay Béla százados: Egy 1934-ben felavart hadnagyhoz 26
Kádár Gyula százados: A magatartásról 26
vitész Szinay András akadémikus: A meglepetés eszközei a harcászatban 29
vitész Jávor Dénes akadémikus: Az erkölcsi tényezők fontossága a katonai hivatás betöltésében 32
Nemes Móra László akadémikus: A katona alakja az Ember tragédiájában 39
Takácsi Elek akadémikus: Csongor és Tünde filozófiája 41

MEMENTO—SZÉPIRODALOM.

Irsa Béla akadémikus: Vérszerződés (elbeszélés) 43
Czebe Jenő akadémikus: Hősi szoborhoz (vers) 47
Paravicini Jenő akadémikus: Éjtéli szentmise (költemény) 48
vitész Géczy István akadémikus: Tegnapi magyar képek 49
Erdélyi Tibor főhadnagy: Fiamhoz (vers) 51
Móra László akadémikus: Mese és valóság 51

Makk József akadémikus: A hóember (vers) 52
Tormássy Tibor akadémikus: Álomkép (vers) 52
Schummer Elek akadémikus: A litániák (vers) 53
vitész Géczy István akadémikus: Hull a hó (műfordítás Ada Negritől) 53
Schummer Elek akadémikus: A pénz 54
Örley István akadémikus: Ősz a kertben (vers) 54
vitész Bánföldy Antal akadémikus: Oly szép lenne . . . (vers) 54

MÚZEUM—TÖRTÉNET.

Adalékok a Ludovika Akadémia történetéhez.
I. dr. vitész Mosonyi Sándor esperes: Adatok a Ludovika Akadémia kápolnájának történetéhez 55
II. vitész Paál Dénes alesperes: A protestáns lelkigondozás és az oratórium történetének vázlata 60
III. A Történet szerkesztőjének újabb közleményei 64
IV. Barcsay-Amant Zoltán főhadnagy: A Ludoviceum működése a Windischgrätz-megszállás alatt 65
A Magyar Katonai Szemle plakettjei 66
Rákóczi Ferenc fejedelem oltárterítője 68

AKADÉMIAI ÉLET.

Ludovikás találkozó 69
50 éves találkozó 70
Csaszókóczy Emil ny. ezredes: Ludovikás találkozó 1934-ben 70
Hadnagyavatás 1934-ben 74
Beszámoló a Leventekör 1933—34. évi munkásságáról.
A) Az ifjúsági elnök jelentése 77
B) Ünnepek 81
C) Jelentés a pályázatokról, örökös tagságok, dícséret 82

Fegyvernemi ünnepek.

Szent Borbála ünnepély 86
Szent László ünnep 87
Simonyi ünnepély 87
Ludovikás táncestély 89

TESTEDZÉS.

Beszámoló a LASE I. 1933—34. évi működéséről 91

II. FŐCSOPORT.

Szentgyörgyvári Stirling László ezredes: Emlékezés	101	vitéz Tövisváry Brunó akadémikus: Azt mondják . . . (dalszöveg)	123
Márkus- és Batizfalvi Máriássy Andor alezredes †	103	Kovács Ferenc akadémikus: A kápolna (műfordítás Uhlandtól)	123
Nemes Palla Vidor akadémikus: A gazdasági önellátás kérdése, különös tekintettel Csonka- és Nagy-Magyarországra	104	Fáy Ödön akadémikus: Valami kimaradt (kis elbeszélés)	123
Gecső János akadémikus: A repülőgépek és motorok fejlődéséről	107	Fáy Ödön akadémikus: Tavaszi csók a dombtetőn (vers)	125
Ziegler Emil akadémikus: Infra vörös sugarak felhasználása a fényképészetben	112	vitéz Tövisváry Brunó akadémikus: Betty (vers)	125
Madacsay György akadémikus: A fogatolt és motorizált vonatokról	116	Beszámoló a Leventekör 1933—34. évi működéséről	127
Jalovszky Jenő akadémikus: Kisbodak (út-leírás)	118	Beszámoló a II. főcsoport ünnepségeiről	130
Sándor Károly akadémikus: Naplótöredékek a gépkocsis gyakorlatról	120	Vályán Béla főhadnagy: Egy találmány története	134
		Beszámoló a LASE II. 1933—34. évi működéséről	136
		A főcsoportok közötti sportversenyek	137

MŰMELLÉKLETEK.

HÁROM SZINBEN:

Bihácsy György ny. főhadnagy: Zelenka Zoltán tábornok arcképe (olajfestmény)	102—103
Pósfay Ede akadémikus: Ex libris (könyomat)	100—101

KÉT SZINBEN:

Varsányi Ferenc akadémikus: Jelenetek a Toldiból	30—31
--	-------

EGY SZINBEN:

Révay Kálmán akadémikus: A magyar Szent Korona felajánlása Szűz Máriának (olajfestmény)	14—15
Makk József akadémikus: Templombanenet, Magyar tánc (olajfestmények)	46—47
Utczás András hadnagy: Salzburgi utcarészlet (vízfestmény)	54—55
Karkis János akadémikus művészeti fényképfelvételei	70—71
Richter Hugó akadémikus: Szalonrészlet (pasztell)	110—111
Varga László főtanár művészeti fényképfelvételei	134—135

KÜLÖN SZÖVEGOLDALON VAGY SZÖVEG KÖZÖTT:

Erdélyi Zoltán akadémikus: A Ludovika Akadémia r. kat. kápolnájának oltára (vízfestmény)	4
vitéz Galánthay-Glock Tivadár ny. tábornok: A vörös démon (triptokon-olajfestmény)	4
Nemes Berkovich Brunó vkszt. ezredes művészeti fényképfelvételei	9
Révay Kálmán és Varsányi Ferenc akadémikusok nyertes kémrajz-pályázatai	17

vitéz Darvas István alezredes és Somlyódy Árpád százados művészeti fényképfelvételei	22
Kiss Sándor és Tömöry-Mutschenbacher Pál akadémikusok művészeti fényképfelvételei	28
Szabó Béla akadémikus művészeti fényképfelvételei	37 és 60
Külkey Dénes akadémikus: „Trianoni magyarok“ című szoborművének képmása	45
Daray Ervin akadémikus: „Magyar szántás“ című tollrajza	48
Galánthay Emil akadémikus: „Dália“ című pasztellje	51
vitéz Darvas István alezredes, Somlyódy Árpád százados, Varga Tibor és Duska Alajos akadémikusok fényképfelvételei	67
Varsányi Ferenc akadémikus: „Mi ujság“ című művészeti fényképfelvétele és Toldi-rajza	78
Bak András akadémikus: „Aks-i tanulmányfej“ című ceruzarajza	79
Varsányi Ferenc akadémikus színes karikatúrái az aks-i életből	90
Simon László akadémikus: „Keresztelő Szent János“ című linoleum-metszete	100
Pálosy János alezredes díszítő tollrajzai	74, 102, 124, 135
Homér Imre akadémikus és Varga László főtanár művészeti fényképfelvételei	115
Darnóy Pál akadémikus színes karikatúrái az aks-i életből	126
Bene András és Molnár Gyula akadémikusok arckép-ceruzarajzai	128

KOTTAMELLÉKLET:

vitéz Bánföldy Antal akadémikus: Tüzércsárdás	86—87
---	-------

A címlapot Varsányi Ferenc akadémikus rajzolta.

Az időszerű fényképfelvételeket — amennyiben más jelzés nincs — az I. főcsoportnál (épület, berendezés) Goszleth István és (riport) Harsányi Gyula megbízott fényképészek készítették. — A II. főcsoportnál a gyakorlatokról közölt fényképfelvételek Varga László főtanár, szkv. századostól, az ünnepségekről közölt fényképek a II. főcsoport fényképészeti laboratóriumától valók, a sportversenyek fényképeit pedig Harsányi Gyula készítette. — A 100—101. lap közt levő színes linoleummetszet és a kottamelléklet nyomása a L. A. I. fcs. házi nyomdájában készült.

A kliséket Weszely L. fotokémigrafiai műintézet rt. szállította.

A M. KIR. LUDOVIKA AKADEMIA KIADÁSA.

STÁDIUM SAJTÓVÁLLALAT R.-T. BUDAPEST

FELELŐS ÜZEMVEZETŐ: GYÓRY ALADÁR

